T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
DİLLER VE KÜLTÜRLERARASI ÇEVİRİBİLİM PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

BASIN ÇEVİRİLERİNDE DİLLER VE KÜLTÜRLERARASI FARKLILIKLAR

EMRAH ERİŞ
13726014

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. SERHAT ULAĞLI

İSTANBUL
2018

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
DİLLER VE KÜLTÜRLERARASI ÇEVİRİBİLİM PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

BASIN ÇEVİRİLERİNDE DİLLER VE KÜLTÜRLERARASI FARKLILIKLAR

EMRAH ERİŞ
13726014

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. SERHAT ULAĞLI

İSTANBUL
2018

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
DİLLER VE KÜLTÜRLERARASI ÇEVİRİBİLİM PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

BASIN ÇEVİRİLERİNDE DİLLER VE KÜLTÜRLERARASI FARKLILIKLAR

EMRAH ERİŞ
13726014

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:
Tezin Savunulduğu Tarih: 30.03.2018
Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Serhat ULAĞLI	
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Arsun URAS YILMAZ	
	Yrd. Doç. Dr. Lale ÖZCAN	
	Prof. Dr. Emine BOGENÇ DEMİREL	
	Prof. Dr. Sündüz ÖZTÜRK KASAR	

İSTANBUL
MART 2018

ÖZ

BASIN ÇEVİRİLERİNDE DİLLER VE KÜLTÜRLERARASI FARKLILIKLAR

Emrah ERİŞ
Mart, 2018

Bu çalışmanın amacı İngilizcedenTürkçeye yapılan basın çevirileri kapsamında dilsel ve kültürel farklılıklarınhangi biçimlerde ortaya çıktığını ve sonuç olarak ürüne ne gibi etkilerde bulunduğunu değerlendirmektir. Bu kapsamda İngilizceden Türkçeye yapılan basın çevirileri değerlendirilmeye alınmış olup elde dilen verilere diller ve kültürlerarası çeviri ve etkileşim açısından bir analiz yapılmıştır. 2016, 2017 ve 2018 yıllarında sunulmuşBBC (20), Euronews (8) ve Sputnik News (4) haber ajanslarından toplamda 32 adet haber metni ve çevirileri ele alınmıştır. Spor, sağlık, kültür ve sanat, bilim ve teknoloji, politik ve yaşam ve seyahat başlıklı alanlarından metinler derlenmiştir. Bu inceleme nesnelerine dilsel ve kültürel farklılıklar özelinde işlevselci bir yaklaşım modeli olan ve göndergesel, anlatımsal, duyumsal ve ilişkisel işlevden oluşan Christiane Nord'un Dört İşlev Modeliuygulanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında, ele alınan bütün metin türleri açısından göndergesel ve ilişkisel işlevlerin çoğu zaman çevirmen tarafından uygun stratejiler doğrultusunda yerine getirildiği ancakanlatımsal ve duyumsal işlevin tam manasıyla gerçekleştirilemediği gözlemlenmiştir. İngilizce ve Türkçe arasındaki dilsel farklılıkların, iki ülke arasındaki coğrafi uzaklığın, kültüre özgü dil kullanımlarının ve evrensel dil kullanımlarının dilsel ve kültürel farklılıklar noktasında en önemli faktörler oldukları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, Türkçeye yapılan basın çeviri metinlerinin çeşitli adaptasyonlarla sunulduğu ve birçok noktanın eksik olarak verildiği de belirlenmiştir. Bu adaptasyonlar içerisinde içermeme, ekleme, açımlama ve yeniden düzenleme süreçleri mevcuttur. Yeni bir bilim dalı olan Çeviribilim kapsamında basın çevirilerinin dünya genelinde 2000li yılların başından itibaren ele alındığı dikkate alınarak Türkiye genelinde oldukça az çalışıldığı gözlemlenmiş ve bu doğrultuda daha fazla çalışma yapılması tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Basın Çevirileri, Dört İşlev Modeli, Kültürel Nüanslar, İşlevsel Yaklaşım, Kültürel Dönüş

ABSTRACT

INTERLINGUAL AND INTERCULTURAL DIFFERENCES IN JOURNALISTIC TRANSLATIONS

Emrah ERİŞ
Mart, 2018

This study seeks to investigate whether interlingual and intercultural differences are paid regard within journalistic translations and in what forms these types of discrepancies occur and affect the product as an output. In this context, journalistic translations from English into Turkish were taken into consideration and data obtained were analysed in terms of interlingual and intercultural translation and interaction.Thirty two (32) news texts and their translations were examined from BBC (20) Euronews (8) and Sputnik News (4) between 2016 and 2018. Texts were collected from the sections ofsport, health, culture and art,science and technology, politics and life and travel. Christiane Nord's(2006) The Four-Function Model, among which are referential, expressive, appellative and phatic function, was applied to these objects of analysis.In the light of findings, it was observed that in relation to all types of texts examined, referential and phatic functions were often performed with proper strategies by the translator, yet expressive and appellative functions were not fulfilled in full. It was determined that lingusitic differences between English and Turkish and geographical distance of the two countries as well as culturel-specific language usages and universal language usages are among the main factors of linguistic and cultural differences. İn addition, it was determined that Turkish translations of news texts are presented through various adaptations and that many points are omitted in the target texts. Among these adaptations are omission, addition, praraphrasing and rearrangement. Considering that journalistic translations have been studied since 2000s all over the World within the framework of Translation Studies, a new field of sicience, it was observed that there is scant research in the field of journalistic translation in Turkey and thus it is suggested that more research be done.

Key Words: Journalistic Translation, The Four-Function Model, Cultural Nuances, Functional Approach, Cultural Turn

ÖNSÖZ

Bu tez, Türkiye'de ve dünyada gelişmekte olan bir bilim dalı olan Çeviribilim kapsamında basın çevirilerinin diller ve kültürlerarası farklılıklar göz önünde tutularak nasıl yapıldığı ve çeviri uygulamalarında ne tür stratejiler uygulandığına yönelik bir çalışmadır. Bu tez çalışması, araştırmacının birçok haber metin üzerine yapmış olduğu analizler ışığında bilime katkı sunma amacını gütmektedir. Tezin yazılma sürecinden önce bana vermiş oldukları engin destek ve öğretici tavsiyelerinden ötürü değerli hocalarım Prof. Dr. Serhat ULAĞLI ve Prof. Dr. Emine Bogenç Demirel'e sonsuz şükranlarımı sunmaktayım. Bunun yanı sıra, tez aşamasında ilgilerini ve geri dönütlerini eksik etmeyen ve tezimin son halini alma aşamasına kadar bilimsel açıdan bana destekleyici yardımlar sunan değerli hocalarım Prof. Dr. Arsun URAS YILMAZ, Prof. Dr. Sündüz ÖZTÜRK KASAR ve Yrd. Doç. Dr. Lale ÖZCAN'a müteşekkirim. Son olarak, bu süreç boyunca beni yalnız bırakmayan ve bana katlanan sevgili ailem ve eşim Tuğba ERİŞ'e sevgilerimi sunuyorum.

İSTANBUL; Mart, 2018 Emrah ERİŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZ iii
ABSTRACT iv
ÖN SÖZ v
İÇİNDEKİLER vi
TABLOLAR LİSTESİ ix
KISALTMALAR xii
1. GİRİŞ 1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı 7
1.2. Sorunsallar 8
1.3. İlgili Tanımlar 9
1.4. Sınırlamalar 10
2. LİTERATÜR TARAMASI 11
2.1. Türkiye'de Basın Çevirisi Üzerine Yapılan Çalışmalar 13
2.2. Basın Metinlerinin Ana Kaynakları 14
3. KURAMSAL ALTYAPI 17
3.1. Kültürel Dönüş 17
3.2. İşlevsel Yaklaşım 19
3.3. Dört İşlev Modeli 20
3.4. Skopos Kuramı 25
4.VERİ UYGULAMA 28
4.1. Veri Toplama Araçları 28
4.1.1.BBC 29
4.1.2.Euronews 30
4.1.3.Sputnik News 31
4.2. İçerik Analizi 32
5. BULGULAR 34
5.1. Spor Metinleri 35
5.1.1. Göndergesel İşlev 35
5.1.2. Anlatımsal İşlev 37
5.1.3. Çağrısal İşlev 42

5.1.4. İlişkisel İşlev 44
5.2. Sağlık Metinleri 46
5.2.1. Göndergesel İşlev 46
5.2.2. Anlatımsal İşlev 51
5.2.3. Çağrısal İşlev 54
5.2.4. İlişkisel İşlev 56
5.3. Kültür ve Sanat Metinleri 58
5.3.1. Göndergesel İşlev 58
5.3.2. Anlatımsal İşlev 61
5.3.3. Çağrısal İşlev 65
5.3.4. İlişkisel İşlev 67
5.4. Bilim ve Teknoloji Metinleri 75
5.4.1. Göndergesel İşlev 75
5.4.2. Anlatımsal İşlev 80
5.4.3. Çağrısal İşlev 93
5.4.4. İlişkisel İşlev 94
5.5. Politik Metinler 96
5.5.1. Göndergesel İşlev 96
5.5.2. Anlatımsal İşlev 98
5.5.3. Çağrısal İşlev 99
5.5.4. İlişkisel İşlev 102
5.6. Yaşam ve Seyahat Metinleri 109
5.6.1. Göndergesel İşlev 109
5.6.2. Anlatımsal İşlev 120
5.6.3. Çağrısal İşlev 127
5.6.4. İlişkisel İşlev 132
5.7. Genel Bulgular 136
6. SONUÇ VE TARTIŞMA 139
KAYNAKÇA 148
EKLER 155
Ek 1. Spor Metinleri 155
Ek 1a. 155
Ek 1b. 156
Ek 1c. 160
Ek 1d. 161

Ek 1e. …… 165
Ek 2. Sağlık Metinleri …… 168
Ek 2a. ……..... 168
Ek 2b. ……...……...172
Ek 2c. ……..... 175
Ek 2d. …… 177
Ek 2e. …… 182
Ek 3. Kültür ve Sanat Metinleri ……. 184
Ek 3a. ……..... 184
Ek 3b. ……...……...189
Ek 3c. ……..... 190
Ek 3d. …… 192
Ek 3e. …… 195
Ek 4. Bilim ve Teknoloji Metinleri ……..…. 197
Ek 4a. ……..... 197
Ek 4b. ……...…….. 203
Ek 4c. ……..... 207
Ek 4d. …… 209
Ek 4e. …… 210
Ek 4f. ……. 216
Ek 5. Politik Metinler ……...…….. 218
Ek 5a. ……..... 218
Ek 5b. ……...…….. 221
Ek 5c. ……..... 221
Ek 5d. …… 224
Ek 5e. …… 231
Ek 6. Yaşam ve Seyahat Metinleri ……..…. 233
Ek 6a. ……..... 233
Ek 6b. ……...…….. 234
Ek 6c. ……..... 237
Ek 6d. …… 239
Ek 6e. …… 242
Ek 6f. ……. 244
ÖZ GEÇMİŞ …….245

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Spor Metinlerinde Göndergesel İşlev……...……..35

Tablo 2: Spor Metinlerinde Anlatımsal İşlev……...….37

Tablo 3: Spor Metinlerinde Anlatımsal İşlev – II…….....39

Tablo 4: Spor Metinlerinde Anlatımsal İşlev – III……...…….40

Tablo 5: Spor Metinlerinde Çağrısal İşlev…….……..……..42

Tablo 6: Spor Metinlerinde İlişkisel İşlev……..…...44

Tablo 7: Sağlık Metinlerinde Göndergesel İşlev……..…….46

Tablo 8: Sağlık Metinlerinde Göndergesel İşlev – II……..……..48

Tablo 9: Sağlık Metinlerinde Göndergesel İşlev – III……..…….49

Tablo 10: Sağlık Metinlerinde Anlatımsal İşlev……..……..51

Tablo 11: Sağlık Metinlerinde Çağrısal İşlev…….....54

Tablo 12: Sağlık Metinlerinde İlişkisel İşlev…….....….56

Tablo 13: Kültür ve Sanat Metinlerinde Göndergesel İşlev……..58

Tablo 14: Kültür ve Sanat Metinlerinde Göndergesel İşlev – II……...……60

Tablo 15: Kültür ve Sanat Metinlerinde Anlatımsal İşlev……...…….61

Tablo 16: Kültür ve Sanat Metinlerinde Anlatımsal İşlev……...…….64

Tablo 17: Kültür ve Sanat Metinlerinde Çağrısal İşlev…….65

Tablo 18: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev……...…..67

Tablo 19: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev – II……...69

Tablo 20: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev – III……...…..70

Tablo 21: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev – IV……...…..73

Tablo 22: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev – V……...…...74

Tablo 23: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Göndergesel İşlev…….……75

Tablo 24: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Göndergesel İşlev – II……..……77

Tablo 25: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev…..……...……80

Tablo 26: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev – II……...…..82

Tablo 27: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev – III……84

Tablo 28: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev – IV……...87

Tablo 29: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev – V……89

Tablo 30: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev – VI……...91

Tablo 31: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Çağrısal İşlev……93

Tablo 32: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde İlişkisel İşlev.……...94

Tablo 33: Politik Metinlerde Göndergesel İşlev……...96

Tablo 34: Politik Metinlerde Anlatımsal İşlev……..98

Tablo 35: Politik Metinlerde Çağrısal İşlev……..99

Tablo 36: Politik Metinlerde İlişkisel İşlev…….….102

Tablo 37: Politik Metinlerde İlişkisel İşlev – II……...104

Tablo 38: Politik Metinlerde İlişkisel İşlev – III……..105

Tablo 39: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev……109

Tablo 40: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev – II…….111

Tablo 41: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev – III……112

Tablo 42: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev – IV……...114

Tablo 43: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev – V…….116

Tablo 44: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev – VI……...118

Tablo 45: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev……..120

Tablo 46: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev – II……...121

Tablo 47:Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev – III……..123

Tablo 48: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev – IV……..124

Tablo 49: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev – V……125

Tablo 50: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Çağrısal İşlev……...127

Tablo 51: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Çağrısal İşlev – II……130

Tablo 52: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Çağrısal İşlev – III……...131

Tablo 53: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev……...132

Tablo 54: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev – II……133

Tablo 55: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev – III……134

Tablo 56: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev – IV……....135

Tablo 57: Metinlerin Analizine Yönelik Genel Bulgular……...……...…....136

Tablo 58: Haber Metinlerinin Sunulduğu Yıllar..……....137

KISALTMALAR

BBC : British Broadcasting Corporation

DİM : Dört İşlev Modeli

CNN : Cables News Network

1. GİRİŞ

> "Kabul gören çeviri kuramına göre çevirinin bir dilden başka bir dile aktarımı içerdiği görülürken basın çevirisi kapsamında uygulanan yöntemlere baktığımızda ortaya çıkan durum, çevirinin bundan daha fazlası olduğunu göstermektedir." (Bielsa, Bassnett, 2009, 1)

Çevirinin salt dillerarası anlamda değil kültürel olarak da irdelenmesi gerekir. Çeviri hem dilsel hem de kültürlerarası bir iletişim olarak kültürel bir eylemdir (Davaninezhad, 2009). Bir dile veya kültüre özgü kavramın anlaşılması o kelimenin nasıl konumlandığı ve alımlandığı ile yakından ilişkilidir. Nitekim "peynirle dilsel olmayan bir aşinalığı olmadıkça kimse peynir kelimesini anlayamaz" (Russell, 1950'den aktaran Jakobson, 1959, 232). Bununla beraber, Jakobson'un da ifade ettiği üzere, "bu açıklamadan hareketle İngilizcenin sözcüksel düzeni içerisinde bu kelimeye atfedilen anlamla bir aşinalık olmadıkça kimsenin 'peynir' kelimesini anlayamayacağını belirtmek zorundayız" (1959, 232). Bu itibarla, kelimelerin hem dilsel hem de kültürel bağlamda değerlendirilmesi gerektiği düşüncesi vurgulanmaktadır. Belirli bir kelimeyi anlayabilmek için ilgili kelimenin kullanıldığı dil ve kültür içerisindeki konumu önemlidir. Çevirinin diller ve kültürlerarası bir eylem olduğu düşünüldüğünde, kelimeye atfedilen anlamın da bu bağlamda düşünülmesi gerekir.

Vilen Naumovich Komissarrov'a (1991, 91) göre, "dillerarası iletişimi olanaklı kılmak için bir dilden diğerine çeviri yaparız". Bu açıdan bakıldığında, çevirinin dil olgusu dikkate alınmadan yapılamayacağı fikri öne sürülmektedir. Dikkate alınması gereken diğer bir olgu ise kültürdür. Komissarov'a göre,

> "Kültürel etken çeviride çok belirgin olmasa bile yadsınamaz. Sözceler veya metinler aracılığıyla aktarılan iletinin iletişimi kuranlar tarafından iyi anlaşılamaması durumunda iletişimden bahsetmek olanaksızdır. Ama bu sorun dil birimlerinde yer alan bilginin arka plan bilgisiyle desteklendiğinde aşılabilir. Aynı dilsel topluluğa ait olan insanların kültürü de aynıdır. Ortak geleneğe, alışkanlıklara, yapma ve söyleme tarzlarına sahiptirler. Ülkelerinin coğrafyası, tarihi, iklimi, siyaseti, ekonomisi, sosyal ve kültürel kurumları, ortak değerleri, tabuları ve diğer birçok şey hakkında hayli ortak bilgiye sahiptirler. Tüm bu bilgiler iletişimi

> kuranların kullandıkları dildeki iletileri üretmelerini ve anlamaları sağlayan varsayımların temelleridir." (1991, 91)

Bu bilgiler ışığında, çeviri sürecinde dilsel ve kültürel olguların birlikte ele alınması gerektiği ve ancak bu şekilde engellerin aşılabileceği vurgulanmaktadır. Benzer özelliklere ve geleneklere sahip olan ülkeler arasındaki iletişim daha kolay bir şekilde gerçekleşebilir. Örnek vermek gerekirse, aynı dil ailesine mensup olan İngilizce ve Almanca arasındaki bir çevirinin gerek dilsel benzerlik gerekse de iki kültür arasındaki yakınlık açısından daha basit olacağı savunulabilir. Öte yandan dillerarası iletişim açısından bakıldığında farklı kültürlere ait olma gerçeği, daha zorlu bir iletişim süreci gerektirebilir. Kaynak okurun aşina olduğu bir kelime veya kelime grubunu hedef okura iletirken bu iletişim zorluğu kendine gösterebilir. Komissarov'un (1991, 91) da dediği gibi

> "İki farklı kültüre sahip olanların dâhil olduğu dillerarası bir iletişimde bu ortak bilgi (aynı dilsel ve kültür topluluğa ait olanların birçok konuda sahip oldukları bilgi (Vurgulama bize aittir)) gerçekten anlamayı güçleştirecek kadar sınırlı olabilir. Bir başka deyişle, çevrilen ileti sadece bir başka dile değil aynı zamanda başka kültüre de aktarılır. Bu gerçek çeviri sürecini de etkiler. Çevirmen ileti içeriğinin erek metin okuyucuları tarafından iyi anlaşılması için gerekli olan önkoşulları sağlamanın ve dilsel engelleri aşmanın yanında kültürel engelleri de aşmak zorundadır."

Peki, tezin temel kavramları olarak görülen dillerarası çeviri ve kültürlerarası iletişim kavramları tam olarak neyi ifade etmektedir? Bu kavramlar birçok araştırmacı tarafından farklı olarak tanımlanmaktadır. Çeviriyi üç farklı türde tanımlamaya çalışan dilbilimci Jakobson'a göre, "dillerarası çeviri veya gerçek anlamda çeviri, sözel göstergelerin başka bir dil aracılığı ile yorumlanmasıdır" (1959, 232). Göstergebilim alanında çalışmalar yapan Dinda L. Gorlée'ye (1993, 50) göre "dillerarası çevirinin amacı, sıklıkla dile getirildiği üzere 'kaynak okurun kafasında orijinal metnin yarattığı izlenimi çeviri metni okuyan hedef okurun kafasında da yaratmak suretiyle' kelimenin şiirsel anlamda 'iletişim'ini sağlamaktır". "Dillerarası çevirinin bir diğer amacı ise bilgiyi iletmektir." (1993, 50)

Çeviri açısından önemli bir kavram olarak kültürlerarası iletişim ise karmaşık bir olgudur. Hossein Dadfar'a (2001, 8) göre, "bu durum kişilerarası iletişimdeki engeller olarak görünen 'kültür' ve kültürel farklılıkların karmaşıklığından kaynaklanmaktadır." Dolayısıyla kültürlerarası iletişimi anlamak için öncelikle kültür kavramının tanımını yapmak gerekir. Peter Newmark'a (1988, 94) göre

"kültür, kendini ifade etme aracı olarak belirli bir dili kullanan bir topluluğa ait yaşam biçimi ve bu yaşam biçiminin ortaya koyduğu belirtilerdir." David Matsumoto'ya (1996, 16) göre "kültür, kuşaktan kuşağa iletilen ve her bir birey için farklı olmakla birlikte bir topluluk için ortak olan davranışlar, değerler, inançlar ve tutumlar bütünüdür." Bu aktarım dilsel, kültürel, dini, sosyal ve diğer birçok alan kapsamındaki öğeleri içinde barındırmaktadır. Helen Spencer Oatey'e (2008, 3) göre ise "kültür, bir topluluk tarafından ortak kabul edilen ve (belirleyici olmamak kaydıyla) her bir bireyin davranış ve diğerlerinin davranışından çıkardığı 'anlam'ı etkileyen temel varsayımlar ve değerler, yaşam, inanç, ilke, usül ve davranışsal geleneklere yönelik eğilimlerin bütünüdür."

Kültürlerarası iletişim noktasında birçok tanım yapılmıştır. Ancak bu terimi ilk kez kullandığı düşünülen kişi, Edward Twitchell Hall'dür. 1959 yılında yayınladığı *The Silent Language* adlı kitabında, kültürlerarası iletişim kavramına değinmiştir. Yıllarca Amerikalıların hem kamu hem de iş sektörlerinde yabancı ülkelerde çalışmak üzere nasıl seçildikleri ve eğitildikleri sorusuna cevap aradığını ifade eden Hall'a göre, "diğer ülkelerdeki insanlarla olan iletişimdeki zorluk, kültürlerarası iletişim hakkında çok az bilginin olmasından kaynaklanmaktadır" (1959, 15). Kendisine göre,

> "Kültürlerarası konumda bir kişinin diğer bir toplum hakkında öğreneceği ilk şey mutlak geleneksel kalıpların varlığından haberdar olmaktır. Bunlar o kadar açıktır ki gözden kaçırılmaları mümkün değildir. Ancak çoğu durumda ülkeye yeni gelen bir kişi, bu birinci aşamanın ötesine geçemiyor. Örneğin, yabancı bir dildeki birçok kelimeyi (kalıp) öğrenebilir ancak yine de anadilinin dilsel sözcüklerini kullanmaya devam edecek ve şivesini koruyacaktır. Dahası, farkında olmadan yabancı dilde kullanılan kelimeleri kendi anadilinin yapı ya da kalıplarına uyarlayarak düşüncelerinin anlaşılmaz bir hal almasına sebep verebilir." (1959, 128, tarafımdan çevrilmiştir)

Yukarıda Hall tarafından verilen bilgilere dayanarak kültürlerarası iletişimin farklı dilsel ve kültürel olgular neticesinde zorlu bir hal alacağı ifade edilebilir. Bu zorluğun çeviri açısından da vuku bulacağı açıktır. Nitekim farklı bir kültüre ait olgunun hedef okura birebir çevrilmesi durumunda ilgili olgunun anlaşılması kolay olmayacaktır. Bu açıdan kültürlerarası iletişim durumunda gerek kaynak gerekse de hedef kültür özelliklerinin dikkate alınması gerekir. Bu bağlamda, Anthony Pym tarafından yapılan tanım önem arz etmektedir. Pym'e (2003, 1) göre "kültürlerarası iletişim, kültürler arasındaki temasın algılandığı kesişme noktasıdır." Kültürlerarası

iletişim kavramına karşılaştırma noktasında bir değerlendirme sunan Dadfar'ın (2001, 9) verdiği tanıma göre ise "kültürlerarası iletişim, karşılaştırma yapmak amacıyla birçok kültürün barındırdığı belirli bir fikir ya da iletişim kavramı, durum veya davranış yönlerinin ele alınmasıdır."

Diller ve kültürlerarası iletişim kavramı, birçok farklı disiplin içerisinde karşımıza çıkmaktadır. Nitekim 21. yüzyılı tanımlamak açısından kullanılabilecek en önemli kavramların başında gelen küreselleşmenin neticesinde ülkeler arasındaki iletişim önemli bir boyuta ulaşmıştır. Bilgi çağının ortaya çıkardığı küreselleşme boyutunun en temel unsurlarından olan basın ve bileşenleri de diller ve kültürlerarası iletişimin en çok uygulandığı alanlardır. Ancak küreselleşme çalışmaları, medya çalışmaları, sosyoloji ve çeviribilim çalışmaları geniş ölçüde ortak ilgi alanlarına sahip olmasına karşın yakın zamana kadar bu ortak ilgi alanları doğrultusunda hareket etmemişlerdir (Bielsa, Bassnett, 2). Bu itibarla, basın çalışmalarının belirli bir döneme kadar tasvir edildiği üzere sahip olduğu önemi aldığı söylenemez. Nitekim "basın çalışmaları üzerine yapılan akademik çalışmalar, 20. yüzyılın sonlarına doğru Amerika'da kurulmuş Basın ve Kitle İletişim (Journalism and Mass Communication) okulları aracılığıyla artış göstermiş ve bu okulların sergilemiş olduğu etkinin bir yansıması olarak alan kapsamındaki araştırmalara daha fazla odaklanmıştır" (Craig, 2009). Gerek Birinci Dünya Savaşı gerekse de İkinci Dünya Savaşı dönemlerinde savaşın seyrini değiştirmeye yönelik etkilerine rağmen basın çalışmalarının hak ettiği konum göz önünde bulundurulduğunda bilim dünyası tarafından azımsanması dikkat çekici bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan kendine has bir dili ve anlatımı olan basın metinlerinin ayrıntılı bir biçimde ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Nitekim basın metinleri ve çevirileri kapsamında kullanılan dil, mevcut olan sınırlamalar, temel kültürel, dini ve siyasi olguların nasıl bir çeviri süreci içerisinde değerlendirildiği hususu, çeviribilim dünyası tarafından azami bir dikkatle irdelenmesi gerekir. Oysaki görülmektedir ki "basın çalışmalarında dil kullanımı ve çevirinin konumu ve etkisine yönelik araştırmalar ise ancak 21. yüzyılın başlarında kendini göstermeye başlamıştır." (van Doorslaer 20012, 1047). Luc van Doorslaer (2012, 1047), "bu duruma ilginin esasen çeviribilimin disiplinlerarası bir çalışma olarak ortaya çıkışından kaynaklandığını göz ardı etmememiz gerektiğini vurgulamıştır. Basın çalışmalarını çeviri faktörünü yok sayarak araştırmaya çalışmak bir bütünün en önemli parçalarından birinin göz ardı edilmesi anlamına gelir. Bu

durum pratikte kendini göstermekte ve uzun süreler boyunca dilsel süreçler ile birlikte çeviri olgusu, ölçüt ve kültürel faktörler göz önünde bulundurularak basın çalışmalarında kendisine yer bulamamaktadır. Bu hususta Esperança Bielsa "[m]edya sosyolojisi coğrafik, kültürel ve dilsel sınırlar boyunca haberlerin üretilmesini ve iletilmesini sağlayan dilsel süreçlere yönelik çalışmaları ihmal etmiştir" diyerek (Bielsa, 2010, 48) gerek uluslararası gerekse kültürlerarası haber metinlerinin sosyolojik boyutu kadar dilsel boyutunun da ele alınması gerektiğine vurgu yapmıştır. Burada dilsel boyuttan kasıt, üretilen haberlerin çeviri süreci boyunca ortaya çıkan olgulardır. Diller ve kültürlerarası iletişimin en temel öğelerinden biri olan bilgi yayımı, çeviri kanalıyla gerçekleştirilmektedir. Küreselleşmenin bir sonucu olarak günümüzde bilginin uluslararası anlamda yayımı elzem hale gelmiş ve dolayısıyla bu ihtiyaç kültürlerarası iletişimin vazgeçilmez bir unsuru olarak karşımıza çıkmıştır. Küreselleşen dünyada basın araçları, kültürlerarası bir tanıtım görevi görmektedir. "Hâlihazırda birçok ortak yöne sahip olan küreselleşme, basın çalışmaları, sosyoloji ve çeviribilim, henüz yeterince ortak çalışmalara konu olmamıştır; oysaki haber olarak sunulan hikâyelerin, metinleri ve her türlü olgunun sadece alan açısından değil kültürel ve dilsel sınırlar açısından da yayıldığını söylemek gerekir" (Bielsa, Bassnett, 2009, 2).

Yakın zamana kadar çeviri unsurunun basın çalışmalarında göz ardı edildiği ifade edilebilir. Bu durumda, orijinal metnin ve verdiği mesajın hedef kültürde- alıcıda- bırakacağı etki ya da çeviri kriterleri yeterince dikkate alınmamıştır. Basın metinlerinin çevrilmesi aşamasında hedef metinde dilsel ve kültürel olguların farklı yansımalarının olduğu gözlemlenebilir. Aynı şekilde, hedef kültürün sahip olduğu özellikler, belirli sınırlamalar -alan, hedef kitle, maddi unsurlar, vs.- dâhilinde göz ardı edilebilir. Nitekim çeviri metni üzerinde yapılacak düzenlemeler, sınırlamalar ve hedef kitlenin kültürünü tam olarak dikkate almama durumu aslında orijinal metnin vermesi gereken mesajda kayıplara yol açmaktadır. Basın çevirilerinin kendine has bir çeviri süreci vardır. Haber ajansları aracılığıyla kültürler arasında geçişi sağlanan bilgi salt dillerarası bir temelde 'çevrilmez', yeni ortaya çıkan bir grup okurun tüketimine sunulmak üzere yeniden şekillenir, düzenlenir, sentezlenir ve değişime uğrar (Bielsa, Bassnett, 2009, 2). Örneğin, Latin Amerikalı ve Avrupalı okuyuculara katkı sağlamak amacıyla İngilizce dilinde üretilen haber kaynaklarının İspanyolca diline çevrilme sürecini ele alan *Political and Sexist Bias in News Translation: Two*

Case Studies (Haber Çevirisi Kapsamında Politik ve Cinsiyetçi Önyargı: İki Durum Çalışması, tarafımdan çevrilmiştir) adlı makalesinde Roberto A. Valdeon (2007, 232), yapılan çevirilerin hedef kitlenin kültürünü dikkate almadığını ve gerek kültürel gerekse de dilsel açıdan herhangi bir uyarlamadan kaçınıldığı ifade etmiştir. Bu durumda çevirileri yapan kişilerin -gazeteci ya da sözleşmeli çevirmenler-, çeviri sürecinde kültürel ve dilsel olguları dikkate alıp almadığı konusunun ayrıntılı bir şekilde irdelenmesi gerekir. Kültürel farklılıklar hususunun dikkate alınmaması durumunda ortaya çıkan anlaşılması zor kavramlar, çeviri sürecini olumsuz etkilemektedir. Zira

Genel itibariyle uluslararası basın metinlerinin etkili ve doğru bir şekilde toplanması ve aktarılmasına kalifiye çevirmenler katkının en büyüğünü sağlamaktadırlar. Bu çevirmenler, gerek gazetecilik alanında gerekse de dilsel beceriler yönünden uzman kişiler olmakla birlikte gazetecilik sektöründe çalışıp çeviri becerisi olan kişiler de olabilirler. Bu durumu van Doorslaer (2012, 1049) "*journalator*" -kendi açıklaması ile "basın çalışmalarında çeviriden büyük miktarda yararlanan basın odası çalışanı"- terimi ile açıklamaya çalışmıştır. Yabancı haber hikâyeleri kaynak metindeki haliyle hedef metne aktarılamayabilir. Yaptığı çalışmada van Doorslaer, çeviri sürecinde bulunan eyleyicilerin kimi zamanlar kaynak metni yeniden düzenleyebildiğini ve/veya oluşturulabildiğini ve aynı şekilde, yeni bir ürün ortaya koyabildiğini ifade etmektedir (2012). Karen Stetting (1989), bu durumu izah edebilmek adına yeni bir terim olarak "*transediting*" –translate (çevirmek) ve edit (düzenlemek) fillerinden oluşur- terimi ortaya atmıştır. Görüleceği üzere, çeviri metinler, hem eyleyiciler – çevirmen, gazeteci, işveren- hem de farklı sınırlamalar ve kültürel farklılıklar açısından metnin alıcısına yeni bir ürün olarak sunulabilir. Eylem Olarak Çeviri kuramının öncüsü olan Finlandiyalı bilim insanı Justa Holz Männtärri'nin de ifade ettiği üzere, "çevirmenin çeviri süresince işbirliği içerisinde olduğu birçok eyleyen mevcuttur ve çevirmen bu eyleyenleri yönlendirerek çeviri sürecini gerçekleştirmeye dönük adımlar atmaktadır" (Männtärri, 1984'ten aktaran Eruz ve diğ., 2009). Diğer taraftan Skopos Kuramını ortaya atan Hans Vermeer (2004), çevirinin bir amacının olduğunu ve bu amaç doğrultusunda çevirmenin uzman kişi rolünü üstlendiğini ve eylemi gerçekleştiren kişi olduğunu ifade etmiştir. Bu kurama göre ortaya koyulacak ürün, öncelikle işveren tarafından başlatılıp amaca giden yolda erek kültürün özellikleri dikkate alınarak çevirmen tarafından oluşturulmaktadır.

Küreselleşmenin de etkisiyle homojenleşen ve küçülen dünyada yerel farklılıklar kültürel olgulara daha fazla önem atfettirmekte ve bu süreçte çeviri merkezi bir rol üstlenmektedir. Nitekim Bielsa ve Bassnett (2008, 2) "nasıl ki belirli bir kültüre ait pozitif görülen bir şey (demokrasi, kadınların giyimi, vs.) başka bir kültüre aktarılmak istenildiğinde başarısızlık kendini gösteriyorsa, dilin aktarılması sürecinde de bu eylem vuku bulmaktadır" ifadesiyle Afganistan'a Batı tarzı bir demokrasinin veya hayat tarzının ihraç edilemeyeceğini ve bu sürecin çeviri ürünlerinde de kendisini göstereceğini vurgulamaktadır.

Christiane Nord (2006), bu hususta bir iletişim süreci olarak tanımladığı çevirinin kültürel bir habitat içerisinde yerleşik olduğunu ve bu gerçeğin çeviri durumlarını belirleyen koşullar ortaya çıkardığını vurgulamıştır. Her kültürün kendine göre bir konumunun olduğu varsayıldığında, her bir çeviri ürünün hedef kültüre giden yolda belirli sınırlamalar ya da değişikliklerle karşılaşacağı muhtemel gözükmektedir. Kate James'e (2002) göre, çeviri açısından düşünüldüğünde kültür uygulamaları kapsamına gerek sözcüksel içerik ve sözdizimi gerekse de ilgili kültüre özgü ideolojiler ve yaşam biçimlerine girmektedir. Kendisine göre bu durumda çevirmenin bu kültürün özelliklerine verilecek önem ve bu özellikleri hedef dile çevirmenin ne derece gerekli ve önemli olduğu hususunda karar vermek zorundadır (2002). Çevirmenin bu süreçte hem kaynak hem de hedef metnin dilsel ve kültürel yönlerini dikkate alması verilen mesajın anlaşılması açısından elzemdir. Zira "kaynak metnin amaçları da gerek çeviri gerekse de kaynak ve hedef metnin hedeflenen okur kitlesi için olası sonuçları olacaktır." (James, 2002)

Diller ve kültürlerarası farklılıkların dikkate alınacağı tez kapsamında değerlendirmeye alınacak olan haber metinleri, uluslararası yayın hizmeti sunan İngiltere menşeili BBC, Avrupa menşeili Euronews ve Rusya menşeili Sputnik News medya kuruluşlarından elde edilecektir. Bu metinler, spor, sağlık, kültür ve sanat, bilim ve teknoloji, politik ve yaşam ve seyahat başlıkları altında olmak suretiyle diller ve kültürlerarası bağlamda irdelenecektir.

1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Basın çevirileri kapsamında değerlendirilecek diller ve kültürlerarası farklılıkların ele alınacağı bu doktora tezinin amacı İngilizceden Türkçeye yapılan basın çevirileri kapsamında dillerarası ve kültürel farklılıkların gözetilip gözetilmediğine bakılarak

bu tür farklılıkların hangi biçimlerde ortaya çıktığını ve sonuç olarak ürüne ne gibi etkilerde bulunduğunu değerlendirmek olacaktır. Çalışma kapsamında İngilizce dilinde oluşturulmuş yabancı haber kaynaklarının Türkçe diline yapılan çevirileri dilsel ve kültürel farklılıklar kapsamında analiz edilecektir.

Bu bağlamda çalışmanın birinci bölümünde çalışmaya yönelik amaç, sorunsallar, sınırlamalar ve belirli tanımlar ele alınacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise tezin konusu ve şimdiye kadar yapılmış benzer çalışmalar ile ilgili genel bir literatür taraması yapılacaktır. Bu bağlamda, kuramsal çalışalar başlığı altında İngilizce ve diğer dünya dilleri arasında yapılmış basın çevirisi ile ilişkili belli başlı çalışmalara değinilecektir. Çalışmanın üçüncü bölümünü kuramsal çerçeve oluşturacaktır. Kuramsal çerçeve kapsamında Susan Bassnett ve Andre Lefevere tarafından ortaya atılan "Cultural Turn (Kültürel Dönüş)" kavramı, "İşlevsel Yaklaşım" kavramı, Christiane Nord'un Dört İşlev Modeli ve Hans Vermeer'e ait "Skopos Kuramı" teze kuramsal bir altyapı sunabilmek adına değerlendirilecektir. Bunun yanı sıra, basın ve çeviri ilişkisine yönelik belirli açıklamalar ve bilgiler sunulup basın çevirileri çalışmaları kapsamında ne tür çeviri stratejilerine başvurulduğu kapsamlı bir şekilde ele alınacaktır. Çalışmanın dördüncü bölümünde veri uygulama başlığı altında veri toplama araçları ve bütünce analizine yönelik kapsamlı bir değerlendirme yapılacaktır. Bu çerçevede araştırma modeli olarak kullanımına başvurulacak içerik analizi ve BBC, Euronews ve Sputnik News haber ajansları ile ilgili bilgiler sunulacaktır. Çalışmanın beşinci bölümünde bulgular başlığı altında analizi yapılacak basın yayınlarından elde edilmiş bütüncenin analizinden ortaya çıkan sonuçlar diller ve kültürlerarası bağlamda değerlendirilmeye alınacaktır. Çalışma sonuç ve tartışma bölümüyle sonlandırılacaktır. İlgili bölümünde, gelecekte yapılması muhtemel çalışmalara yönelik değerlendirme ve tavsiye niteliği taşıyan ifadelerde bulunulacaktır. Sonuç bölümü çalışmanın genel bir özeti olarak da karşımıza çıkacaktır.

1.2. Sorunsallar

Genel itibariyle işlevsel yaklaşım kapsamında değerlendirmenin mevcut olacağı bu tez içerisinde, aşağıdaki sorunsallara cevap aranacaktır:

- İngilizceden Türkçeye yapılan çevirilerde kaynak metin ve hedef metin arasındaki ilişki kültürel anlamda ne düzeyde olmuştur; birbirinden farklı

diller arasında yapılan çevirilerde dilsel ve kültürel farklılıklar dikkate alınmış mıdır?

- Metin çevirisi yapılırken işlevsel yaklaşım modeline uygun stratejiler çevirmen tarafından geliştirilmiş midir ve öyleyse bu durum ne ölçüde kendini göstermiştir?
- Çevirmen diller ve kültürlerarası çeviriyi uygularken ne tür dilsel ve kültürel farklılıklara (bir dile özgü kalıplar, özdeyişler, yerlilik, coğrafi şartlar, kültüre özgü kelime, eylem vb.) dayalı stratejileri hayata geçirmiştir?
- Dilsel ve kültürel olgular, imgeler ve deyimler basın yayın organları kapsamında çevrilirken hedef metnin özellikleri ve hedef okurun öncelikleri dikkate alınmış mıdır?

1.3. İlgili Tanımlar

Tez kapsamında en fazla değinilmesi beklenen tanımlar ve kısaltmalar aşağıdaki gibi sunulacaktır:

- Kaynak Metin (KM) - Çevirisi yapılacak metin anlamına gelmektedir.
- Erek Metin (EM) - Çeviri metin anlamına gelmektedir.
- Skopos Kuramı - Hans Vermeer tarafından geliştirilen her çevirinin bir amaç çerçevesinde yapıldığını öne süren bir kuram.
- Kültürel Dönüş - André Lefevere ve Susan Bassnett tarafından ortaya atılan ve çevirinin salt dilsel değil kültürel açıdan da ele alınması gerektiğini vurgulayan yaklaşımdır.
- İşlevsel Yaklaşım - Çevirinin kültürel bagaj kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ve bu sebeple bir amaca hizmet ettiğini vurgulayan bir yaklaşımdır.
- Dört İşlev Modeli - Christiane Nord (2006) tarafından ortaya atılan ve işlevsel yaklaşım modelini benimseyen bir modeli temsil etmektedir.
- Bütünce - Analizi yapılacak metin derlemelerini işaret eder.
- BBC - İngiliz Yayın Kuruluşunu simgeleyen uluslararası bir haber platformudur.
- Euronews - Avrupa kapsamındaki haberlerin sunumunu yapan uluslararası bir haber platformudur.

- Sputnik News - Rusya menşeili uluslararası yayın yapan bir yayın organıdır.
- Translatum - Hans Vermeer'in açıklamasına göre, skopos doğrultusunda ortaya çıkan nihai çeviri ürünüdür.
- Dillerarası farklılıklar - İki dil arasındaki yapısal, sözcüksel ve sözdizimsel farklılıkları işaret eder.
- Kültürlerarası farklılıklar - İki farklı kültüre özgü yaşam biçimleri, dil kullanımları, davranış şekilleri ve ifade etme durumlarını işaret eder.
- Kültürlerarası iletişim - Farklı kültürdeki insanların kendi aralarında farklı yollarla iletişim kurdukları ve etkileşim içeriisne girdikleri küresel bir iletişim biçimidir (UKESSAYS, [01.03.2018]).

1.4. Sınırlamalar

Türkçeden İngilizceye araştırmaya konu olacak kadar yeterli sayıda bütünce bulunamadığından bu dil kombinasyonundan elde edilen haber metinleri incelemeye tabi tutulmamıştır. Türkçeden İngilizceye çevrilmiş haber metinleri, daha çok siyasi içerikli ve ideolojik tutum altında sunulmuş olduğundan çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu sebeple, ilgili çalışma Türkçeden İngilizceye yapılan haber çevirileri bakımından sınırlı olarak değerlendirilebilir. Bununla beraber, bu çalışmanın gelecekte bu konuda yapılacak diğer araştırmalara yardımcı kaynak oluşturması ve basın çevirileri kapsamında daha fazla araştırmanın uygulamaya geçilmesine olanak sağlaması beklenmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2000'li yılların ortalarından itibaren basın çevirileri üzerine araştırmalar Çeviribilim'in daha geniş yelpazesi altında popüler bir araştırma alanı olmuştur (Valdeon, 2015, 8). Basın çevirileri kapsamında dünyanın çeşitli ülkelerinden bilim insanları tarafından birçok çalışma yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir (Bielsa, Bassnett, 2009; Valdeon, 2007, 2015; Davies, 2006; Hernández Guerrero, 2016; Li Pan, 2014; van Doorslaer, 2009, 2012). Valdeon'a (2015, 10) göre:

> "2009 yılı basın çevirileri üzerine araştırmalar için önemli bir yıl olmuştur. Bir yandan Bielsa ve Bassnett *Translation and Global News (Çeviri ve Küresel Haberler)* adlı kitaplarında haber çevirisi üzerine üç yıllık projelerinin sonuçlarını yayımlarken, diğer yandan Malaga Üniversitesinden M. José Hernández Guerrero kendi *Traducción y preiodsimo* adlı eserini sonuçlandırmıştır." (Valdeon, 2015, 10)

Basın çevirileri literatürü kapsamında İngilizce ve diğer diller arasındaki basın çevirileri üzerine farklı açılardan çok sayıda analiz yapılmıştır. Son yıllarda bu sayının giderek arttığı gözlenmektedir. İngilizceden İspanyolcaya yapılan haber metinleri incelemesinde Valdeon (2007, 322), kaynak metnin hedef metne iletilirken bir Amerikan medya kuruluşu olan CNN'nin hedef metnin kendine özgü kitlesini hedef alma ve bölge dili kapsamındaki haber yayıncılığı açısından bölgesel kitlenin ilgi duyduğu haberleri seçme noktasında başarısız olduğunu öne sürmüştür.

Haber başlıklarının çeviri sürecini değerlendiren Mariam Pareshishvili ve Ketevan Djachy (2012), Fransız *Le Figaro* ve günlük Gürcü gazeteleri kapsamındaki her iki dilde verilen ilgili başlıkları inceleme nesnesi olarak ele almıştır. Bu çalışmada araştırmacılar, basın çevirileri kapsamında çevirmenin rolünün vurgulanması gerektiğini ve birden çok çeviri stratejisinin uygulandığını ifade etmişlerdir (2012).

Yine basın çevirileri ile ilgili başka bir çalışmada Çek Cumhuriyetinden akademisyen Hana Vybíralová (2012), ekonomik ve politik karakterleri inceleme nesnesi olarak kabul edip üç farklı Çek dergisi kapsamındaki İngilizceden yapılan günlük temeldeki çevirileri irdelemiştir. Basın metinlerini hem nitel hem de nicel

olarak ele alan araştırmacı, bu çalışmada edebi nitelikte olmayan bir çeviri türü ve ürünü mahiyetindeki basın çevirisi hususunun daha açık bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmak istemiştir (2012, 97).

Son zamanlarda özellikle de belirli başlı medya kuruluşlarının basın çevirileri kapsamında ele alındığı fark edilmektedir. Dünya genelindeki birçok medya kuruluşu -BBC, CNN, Reuters, Euronews, Sputnik News- 21. yüzyılın başlarından itibaren çevrimiçi yayımlara başlamıştır. İnternet çağının bir gereksinimi olarak ortaya çıkan bu hizmet türü farklı dillere çeviri yapılmasını öngörmüştür. Bunun bir sonucu olarak, Luc van Doorslaer'in (2012, 1047) de ifade ettiği üzere, "21. yüzyılın başlarına kadar medya içerisinde bırakın çevirinin kendisini, dil kullanımının yeri ve etkisi üzerine akademik yayınların bile çok nadir iken, çeviri hak ettiği yeri zamanla işgal etmeye başlamıştır." Örneğin BBC'nin 10'dan fazla dile günlük çevrimiçi çeviri hizmeti bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Euronews, Avrupa menşeili bir yayın organı olarak 13 farklı Avrupa ülkesinin diline -Türkçe dâhil- çeviri hizmeti sunmaktadır. Bu durum, akademik dünyanın uzun süredir göz ardı edilen çevirinin basın çalışmalarındaki konumunu ve önemini irdelemesine yol açmıştır. Eirlys E. Davies çevirinin basın içerisindeki rolüne şu ifadeleriyle değinmiştir:

> "Birçok saygın gazetecinin çalışması, ulusal ve dil**sel olmak üzere** sınırlarını aşmıştır; örneğin, kaynak olarak tek bir İngiliz ya da Fransız gazetesinde yayınlanmış köşe yazılarının birçok farklı dile çevirisi yapılabilir ve Avrupa **genelindeki** insanlar tarafından okunabilir" (2006, 2)

Türkiye'nin Avrupa Birliğine kabulünün olumlu karşılanıp karşılanmayacağına dair bilgileri içeren İngilizceden Fransızcaya çevirisi yapılmış bir makaleyi analiz eden Davies (2006), çeviri sürecinde içermeme ve ekleme yaklaşımlarının sıklıkla uygulandığını belirtmiştir. Davies'e (2006, 2) göre, "bir makalenin, kaynak dili İngilizce olan metin örneğinde olduğu üzere, Fransa gibi komşu ülkelerdeki okurlara bile başarılı bir şekilde iletilmesi için çeşitli türlerde uyarlamaların orijinalinin içeriğine ve üslubuna uygulanma durumu ortaya çıkabilir."

Bir başka araştırma kapsamında Hernández Guerrero (2016), bağımsız bir Fransız çevrimiçi medya haber yayın organı olan Mediapart'ı çevirinin bu tarz bir basın ortamındaki rolünü incelemek üzere ele almıştır. Yeni ortaya çıkan iletişim modelleri kapsamında iletişim politikasının marka imajını koruyan ve iletişim modelinin

dışsatımına olanak sağlayan çeviri-tabanlı bir politikaya dayalı olduğunu öne sürmüştür (2016, 13).

Basın çevirileri üzerine yoğun ve kapsamlı çalışmalar yapıp literatüre bu noktada oldukça fazla katkıda bulunan bilim insanlarından Christina Schäffner (2008), *'The Prime Minister said …': Voices in translated political texts (*'Başbakan …dedi': Çeviri ürünü politik metinlerde sesler, tarafımdan çevrilmiştir) adlı çalışmasında hükümet yetkilileri tarafından ortaya konulan ifadelerin basın çevirileri kapsamında nasıl çevrildiğine yönelik bir araştırma yapmıştır. Schäffner'a göre

> "Gazeteciler olaylar hakkında haber sunarlar (örneğin; iki devlet başkanı arasındaki gayrı resmi bir toplantı) ve bunu yaparken de politikacıların söylemlerini birebir olarak yansıtırlar (tırnak işareti ve 'demek' fiili ile gösterilecek şekilde). Bununla birlikte çoğu zaman dolaysız anlatım değerlendirmelerle birlikte sunulmaktadır (örn; reddetme, ileri sürme ve suçlama). Daha evvelki bir aşamada ortaya çıkmış bir olay hakkındaki kitle medyada sunulan haberler, yeniden bağlamsallaştırmanın (recontexualization) bir türü olarak tasvir edilebilir. Bu tür yeniden bağlamsallaştırma süreçleri içerisinde var olan söylemsel stratejilerin arasında bilgi seçimi ve dönüştürme durumları vardır." (2008, 3, tarafımdan çevrilmiştir)

Hükümet Başkanlarının konuşmalarını analiz ettiği çalışmasında Schäffner (2008), belirgin olmayan durumun aslında söylenen şeyin ilk olarak hangi dilde, yani kaynak dilin hangi dil olduğunu ifade etmiştir. Bunun yanı sıra çevirinin uluslararası politik iletişim kapsamında önemli bir rol üstlendiğini ifade etmiştir (2008, 21). Politik çevirilerin diller ve kültürlerarası aktarımında çevirinin, iletişimsel amaçların, kurumsal politikaların ve ideolojilerin sunulan metinde kendini gösterdiği belirtilmektedir (2008, 21).

2.1. Türkiye'de Basın Çevirisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de basın çevirileri üzerine çok az sayıda çalışma yapılmıştır. Bu konuda çalışma yapan nadir araştırmacılardan biri olan Aslı Polat (2015), BBC Türkçe servisini inceleme nesnesi olarak ele almış ve bu ajansın kurumsal söylemine yönelik ayrıntılı bir araştırma yapmıştır. Araştırmacının yaptığı çalışmaya göre, yapılan araştırmalar neticesinde BBC Türkçe'nin kurumsal söylemine kendine has özellikler kattığı ve hedef kitle odaklı bir kurumsal söylem ortaya çıkardığı görülmüştür (2015).

İngilizce, Fransızca, İspanyolca gibi dillerde basın çevirileri üzerine oldukça fazla çalışma yapılmasına rağmen Türkçede bu çalışmaların eksik oluşu, jeopolitik olarak çok önemli bir konuma sahip olan Türkiye gibi bir ülke için şaşırtıcı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye olma yolunda ilerleyen bir ülke olarak Türkiye'nin uluslararası platformda tanınırlığı önem arz etmektedir. Bu tanınırlığın en önemli unsurlarından biri basın ve bileşenleridir. Nitekim Türkiye'de haber yayını yapmakta olan haber ajanslarının farklı dillerde çeviri hizmeti sundukları gözlenmektedir. Örneğin, devlet kanalı olan TRT ve Anadolu Ajansı ve özel sektör bünyesindeki Hürriyet Daily News ve Daily Sabah gibi bazı basın yayın organları, İngilizce ve Fransızca dillerinde çeviri hizmetleri sunmaya başlamışlardır. Bununla birlikte, bu çevirilerin kim/ler tarafından yapıldığı, ne gibi süreçlerden geçtiği ve mevcut ideolojik ve ekonomik tutumların çevirilere ne gibi etkide bulunduğuna dair bilgilere literatür kapsamında ulaşılamamaktadır. Bilhassa son dönemlerde gündemde olan göç sorunu, Suriye'deki iç savaş ve Ortadoğu'daki sorunlar Türkiye için önemli gelişmeler olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bilgi yayımı noktasında sorumluluğu olan basın haber ajanslarının bu hususları nasıl aktardığı azami önem arz etmektedir. Genel olarak bakıldığında, Türkiye'deki özellikle ana akım haber ajanslarının bilgiyi Reuters, BBC ve CNN gibi uluslararası haber ajanslarına atıfta bulunarak yaydığı gözlemlenmektedir. Oldukça karmaşık bir süreç içerisinde gerçekleşen bilgi yayımının ayrıntılı olarak araştırılması gerekmektedir. Bu itibarla, Türkiye'de basın çevirileri üzerine çalışma yapılması elzemdir. Sunumu yapılan haber metinlerinin ilk olarak nereden elde edildiği bilgisine ulaşmak için bu çalışmaların basın çevirilerine ilişkin tüm ilgili öğeleri kapsaması gerekmektedir. Basın metinlerinin ana kaynakları, çeviri sürecinde gerçekleşen diller ve kültürlerarası farklılıklar ve uygulanan çeviri stratejileri hususunda çalışmaların yapılması, Türkiye'de basın çevirileri noktasındaki araştırmalara katkıda bulunabilir.

2.2. Basın Metinlerinin Ana Kaynakları

İnternet teknolojisinin günümüzde yeni bir bilgi çağı oluşturması ile insanlar dünyada olup bitenleri giderek daha fazla takip etmeye başlamışlardır. Bu durum basın yayın organlarının kendilerini yeniden düzenlemelerini ve daha büyük kazançlar elde etmek için farklı oluşumlar içerisine girmelerini gerektirmiştir.

Örneğin, uluslararası yayın yapan ve ayrıca televizyon kanalına sahip olan BBC adlı basın kuruluşu, salt politik ve diğer ilgili alanlarda yayın yapmayıp spor, eğlence ve magazin gibi alanlarda da sunumlar yaparak reklam gelirlerini artırmayı hedeflemektedir. Her bir basın yayın kuruluşu, bu ticari kazanç pastasından nemalanmak üzere çeşitli formüller geliştirme eğilimindedir. Esas sorun olarak karşımıza çıkan olgu ise, insanların bu haber metinlerini nasıl algıladığı, tükettiği ve bu metinlerin ilk kaynağının neresi olduğu gibi sorunsallardır. Nitekim Kenneth Olmstead ve ark. (2011) tarafından *Çevrimiçi Haberleri Gezinme* adlı Nielsen Company'den elde edilen veriler ışığında yapılan bir çalışma kapsamında gözlemlendiği üzere, basının geleceği ne olursa olsun bu geleceğin büyük bir kısmı insanların dijital haber ortamında gezinirken başvurdukları yolları -yeni haber tüketicisi olarak adlandırılabilecek davranış şekli- anlamaya bağlıdır. Pew Araştırma Merkezinin *Basında Mükemmeliyet Projesi* (Project for Excellence in Journalism) adlı Web haber davranışlarına ışık tutmak için Amerika menşeili bir araştırmada, genellikle insanların 25 adet haber kaynağına başvurduğu ve bunların bir kısmının (%35-40) ilk başvurulan kaynak olarak ortaya çıktığı gözlemlenmektedir (Kenneth ve ark., 2011). Buna göre, haber okurlarının ana kaynak olarak faydalandığı yayın mercileri Yahoo! News, CNN Digital Network ve Google News gibi toplayıcı merkezlerdir (2011). Ortaya çıkarılan sonuçlara bakıldığında, BBC News ve Reuters gibi oldukça faydalanılan - özellikle de Türkiye menşeili basın yayın kuruluşları dikkate alındığında- merkezi kaynakların ilk başvurulan haber kaynakları olarak karşımıza çıkmaması ilginç görünmektedir. Bu durum, yeni haber tüketicilerinin daha çok kendilerine en yakın ve basit gelen ve ilk bakışta ulaşabilecekleri kanallardan daha fazla yararlandıkları izlenimini vermektedir. Nitekim Google ve Yahoo gibi büyük arama motorlarının haber kaynaklarına bile servis noktasında fayda sağlaması, böyle bir durumun gerçekte de var olduğunu göstermektedir. Örneğin, Amerika'daki Tpix.com ve Examiner.com adlı iki toplayıcı merkez, neredeyse haber kaynaklarının 3'te 2'sini Google tabanlı kaynaklardan elde etmektedirler (Kenneth ve ark., 2011).

Türkiye'de son yıllarda İngilizce ve diğer dünya dillerinde haber sunumu yapılmaya başlanmış ve bu durum giderek daha fazla kapsama alanına sahip olmuştur. Anadolu Ajansının Anadolu Agency, Sabah gazetesinin Daily Sabah, Hürriyet gazetesinin Hürriyet Daily News gibi bilgi kaynakları son dönemde farklı dillerde yayın

yapmaya başlamışlardır. Bununla beraber, haber metinlerinin içeriklerine bakıldığında genel olarak farklı haber kaynaklarından oldukça fazla miktarda yararlanıldığı gözlemlenmektedir. Bu haber kaynaklarının başında da Reuters, BBC ve birkaç Amerika menşeili basın yayın kuruluşları gelmektedir. Örneğin, "US appreciates Turkish base access, hopes will continue: Pentagon Washington – Reuters (Amerika Türk üssüne erişimi takdirle karşılamaktadır; umut devam ediyor: Pentagon – Washington – Reuters) (HURRIYETDAILYNEWS, [05.01.2017]) " gibi bir haber başlığı değerlendirildiğinde, haber başlığının ve haberin kaynak olarak Reuters ajansından elde edildiği görülmektedir. Bu tip alıntıların çoğu kez yapıldığı ve diğer Türkiye tabanlı İngilizce yayın yapan basın kuruluşlarında da kendini gösterdiği gözlemlenmektedir.

3. KURAMSAL ALTYAPI

3.1. Kültürel Dönüş

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çeviriye yönelik perspektiflerde farklı yaklaşımlar sergilenmeye başlanmıştır. Uzun yıllardır dilbilimin çatısı altında bir alt dal görevi gören ve rolü ve önemi göz ardı edilmek suretiyle ikinci plana itilen çeviri, 1970li yıllarda bir bilim dalı olma yolunda ilerlemeye başlamıştır. Bassnett (1998), 1970lerde çeviribilim (çeviribilim ismi ilk kez James Holmes (1972) tarafından ortaya atılmıştır) kapsamında çalışma yapan herkesin yaptığı çalışma ve diğer edebi türler ya da dilbilim araştırmaları arasındaki açık sınır çizgisini fark ettiğini ifade etmiştir. Çeviriyi ciddiye alınmayan bir Cinderella konusuna benzeten Bassnett, çeviri çalışmasını tartışmak üzere kullanılan dilin edebi çalışmalarda genel olarak hâkim olan yeni ve kritik sözcüklerle karşılaştırıldığında şaşılacak derecede çağdışı olduğunu vurgulamıştır (1998, 124). Yeni ismiyle çeviribilim, yeni bir bilim dalı olma rolünü üstlenmiş ve bu doğrultuda filoloji ve dilbilim gibi diğer edebi alanlardan kopuk olarak çalışmalara konu olmuştur. Yeni yaklaşımların kendisini gösterdiği 20. yüzyılın son çeyreğinde, James Holmes, Gideon Toury, Hans Vermeer, Hans Vermeer, Katharina Reiss ve Justa Holz Männtäri gibi alanda önde gelen isimler, yaptıkları çalışmalarla çeviribilimin kendi yolunu çizmesine olanak sağlamış ve çeviriye farklı bakış açıları sunarak alanı genişletmek üzere akademik katkılarda bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra, çeviribilim disiplinlerarası bir yaklaşım halini almıştır. Bu doğrultuda, çeviribilim sosyoloji, edebiyat, kültürel çalışmalar, antropoloji ve tarih gibi alanlar ile birlikte disiplinlerarası bir olgu olarak kendini göstermiştir. Bunların arasında kültürel çalışmalar çeviribilim ile en yakın mesafede bulunan alanlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle de Susan Bassnett ve André Lefevere tarafından ortaya atılan Kültürel Dönüş kavramı yörüngesinde çeviriye kültürel bir açıdan bakılmaya ve bu noktadan hareketle ilgili çalışmalar uygulanmaya başlanmıştır. Çeviribilim içerisindeki paradigma değişikliğini kültürel

dönüş vurgusu kapsamında ele alan iki bilim insanı da durumu aşağıdaki gibi özetlemektedir:

> "Bir zamanlar sürekli olarak 'Çeviri nasıl öğretilmelidir?' ve 'Çeviri nasıl çalışılmalıdır?' soruları sorulmaktaydı. Kendilerini çevirmen olarak addedenler çeviriyi öğretme noktasındaki her girişimi küçük görürken öğrettiğini iddia edenler de çoğunlukla çeviri yapmaz ve böylelikle de eski bir değerlendirme yöntemi olan bir çevirinin başka bir çeviriyle birlikte ele alınması ve her ikisinin de formalist (biçim yönünden) çerçevede irdelenmesi hususuna başvurmak zorunda kalırlardı. Artık sorular değişti. Çalışma nesnesi yeniden tanımlanmıştır; çalışılan şey hem kaynak hem de erek kültürün göstergeler ağı içerisinde mevcut olan metnin kendisidir ve bu suretle de Çeviribilim hem dilbilim yaklaşımını kullanabilmekte hem de onu ötesine geçebilmektedir." (Bassnett, 1998, tarafımdan çevrilmiştir)

Yukarıdaki açıklamalar ışığında çevirinin artık bir yön değişikliğine gittiği ve bu yön çerçevesinde salt dil odaklı unsurların yer almaması ve daha ötesine geçilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu kavramı çeviribilim kapsamındaki "kültürel dönüş" olarak adlandıran Bassnett ve Lefevere, çeviri ürünlerin kültürel odaklı olarak irdelenmesi için öncülük etmişlerdir.

"Çeviribilimin açık ve disiplinlerarası doğası, nesne olarak politik bilimi, tarihi, medya çalışmalarını, edebiyat ve kültürel kuramlarını ve diğer ilgili disiplinleri kapsayan kültürel çalışmalar ile akademik entegrasyonu gerektirmektedir." (Liu, 2010) Çeviri ürünlerine salt iki dil arasındaki dönüşüm olarak bakmak, çeviribilimin doğasına karşı gelmek anlamına gelebilir. Nitekim "çeviri çalışması ve kültürlerarası iletişim alanıyla ilgilenen bilim insanları, çeviri çalışmasının "en iyi" muhtemel çevirilerin üretimini mümkün kılabilmek için tasarlanan normatif kural-koyucu oluşundan çok daha fazlası olduğu gerçeğinin farkına varmaya başlamıştır" (Lefevere, 1992, 9). Kültürel dönüş kavramı, çeviri ürünlerin hem kaynak hem de erek kültürün değerlerinin, değer yargılarının sorgulanmasını ve kültüre-özgü özellikleri bakımından irdelenmesini sağlamıştır. Başka bir deyişle, Siobhan Brownlie'nin de (2008, 79) ifade ettiği üzere, "1990larda ortaya çıkan kültürel dönüş çeviriye kültürel bir bakış açısıyla bakan bir dizi yaklaşımı müjdelemiştir." Bununla beraber, kültürel çalışmaların Çeviribilim ile entegrasyonu son zamanlarda kendini göstermeye başlamıştır. Bassnett (1998), "şimdiye kadar Kültürel Çalışmalar ve Çeviribilim arasındaki bağlar sağlam olmayan temeller düzeyinde kalmıştır" ifadesini kullanmaktadır. "Bilhassa İngilizcenin hâkim olduğu çevrede kültürel çalışmalarla ilgili çok fazla çalışmanın tek dile dayandığını ve dikkatin içerden

olmak suretiyle kültürel politika ve uygulamaların sorgulanmasına odaklandığını belirtmiştir." (1998, 135) Örneğin son yıllarda yapılan çalışmalara bakıldığında ve özellikle de sinema alanındaki altyazı çevirileri dikkate alındığında kültüre özgü unsurlara daha fazla önem atfedildiği gözlemlenmektedir. Bu durum her kültürün farklı özelliklere sahip olduğu gerçeğinden kaynaklanmakta ve çevirmenin de bu yönlü düşünmesini gerektirmektedir. Nitekim Bassnett (1998) hem kültürel çalışmalar hem de çeviribilim uygulayıcılarının metinlerin oluşumuna dâhil olan manipüle edici süreçleri anlamanın öneminin farkında olduklarını beyan etmektedir. Bunun yanı sıra, kendisine göre

> "Bir yazar dünyadan kopuk olarak yazmaz; yazarın kendisi de belirli bir kültürün, belirli bir zamanın ürünüdür ve yazı bireyin ırk, cinsiyet, yaş, sınıf ve doğum yeri olduğu kadar biçimsel ve kendine özgü özellikleri gibi unsurları da yansıtır." (1998, 136)

3.2. İşlevsel Yaklaşım

Çeviribilimin bir bilim dalı olma yolunda yaşadığı değişimlerle birlikte yeni kuramlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Dilsel ve dilbilimsel araştırmaların yerini kültürel, sosyal ve işlevsel araştırmalar almıştır. Schäffner çeviribilimde yaşanmakta olan paradigma değişimi ile ilgili olarak şunları ifade etmektedir:

> "Hans J. Vermeer (1978) ve Justa Holz-Mänttäri (1984) tarafından geliştirilen kuramlar, uygulamalı ve karşılaştırmalı dilbilim içerisinde yer edinmiş hâkim dilbilimsel yaklaşım ve bir hayli biçimsel olan çeviri kuramlarından daha çok işlevsel ve sosyokültürel yönlü bir çeviri anlayışına doğru paradigma değişimini yansıtmaktadır." (Schäffner, 2008, 116)

Kaynak odaklı bir yaklaşımdan erek odaklı bir yaklaşıma doğru bir durumun söz konusu olduğu işlevsel yaklaşım modelinde, çeviri ürününün üstlendiği amaç daha büyük bir önem taşımaktadır. Nitekim kaynak metnin yeniden oluşturulmasına yönelik olan odak noktasının kültürlerarası etkileşim uğruna erek metin üretiminin daha bağımsız olan sorunlarına doğru yönelmesi, çevir kuramına yenilik adına önemli bir unsuru ortaya çıkarmıştır (2008, 121). Kültürlerarası iletişimin bir parçası olarak çeviri ve çeviri ürünü ile bir amaç doğrultusunda ilgilenen işlevsel yaklaşımcılar, çevirinin kültürel bagaj kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ve bu sebeple bir amaca hizmet ettiğini belirtmektedirler. *Translating as a Purposeful Activity* adlı kitabın giriş sayfasında Christiane Nord (1997), "beşeri eylem ya da faaliyetler kilit rol üstlenen "eyleyenler" tarafından uygulanır" diyerek iletişimsel amaçları aşağıdaki gibi özetlemiştir:

> "İnsanlar, iletişimde gönderen rolünü üstlenirken metinler aracılığıyla uygulamaya sokmaya çalıştıkları iletişimsel amaçlarla hareket ederler. İletişimsel amaçlar alıcı rolünde olan diğer insanlara yöneliktir. İletişim, zaman ve yer ile sınırlı ortam ve durumlarda ortaya çıkar. Her spesifik durum insanların neyi nasıl ilettiğini belirlemektedir, bununla birlikte bu süreç iletişimde bulunan insandan insana değişiklik gösterir. Durumlar evrensel nitelikte değildir, aksine durumun oluşmasına temel olan kültürel habitat içerisinde mevcut olurlar. Bu sebeple, dil kültürün bir parçası olarak görülmelidir. Ve iletişim, kültür-kapsamındaki-durum tarafından yaratılan sınırlamalara bağlıdır." (1997, 1, tarafımdan çevrilmiştir)

Nord, işlevsel yaklaşımın her çeviride kaynak-kültür geleneklerinin hedef-kültür gelenekleri ile yer değiştirmesi gerektiği anlamına gelmediğini, çevirinin amaç ve türüne bağlı olarak çevirmenin yeniden üretim ya da adaptasyona başvurabileceğini ifade etmektedir (1997, 57). Burada erek odaklı bir yaklaşım sergilendiği açık olarak görülse de, kaynak metnin tam manasıyla yok sayıldığı gerçeği doğruyu yansıtmayacaktır. Burada hedef odaklı bir tutum kapsamında kaynak metnin incelemeye alındığı söylenebilir. Nitekim Nord (1997, 62), "hedef-metnin amacının öncelik olarak alınması kaynak metnin tamamen konu dışı olduğu anlamına gelmez" diyerek kaynak metnin bir işlevi olduğuna vurgu yapmaktadır. Kendisine göre, bu işlev çevirinin sahip olduğu ve hedef metin adına da başlangıç noktası olan bir bilgi sunumu oluşturmaktadır (1997, 62). Aynı şekilde metne üretenden alıcıya yapılan bir bilgi sunumu olarak bakan İşlevsel Kuramın diğer savunucularından olan Vermeer ve Reiss konu ile ilgili aşağıdaki ifadelere yer vermiştir:

> "O vakit çeviri, bir bilgi sunumunun başka bir kültürdeki başka bir dilde (kaynak metin ve dil) orijinal olarak sunumu yapılan bilgi hakkında bir kültürün üyelerine kendi dilleri içerisinde (hedef kültür ve dil) bilgi sunmak olarak nitelenebilir. Böylelikle çeviri, hedef metin alıcılarının ihtiyaçları, beklentilerini de dikkate alarak çeviriyi başlatan kişi tarafından belirlenen hedef metin skoposuna (amacına) göre, çevirmenin durum-kapsamındaki-kaynak metnin belirli yönleri hakkında bilgi sunması açısından ikincil bir bilgi sunumu mahiyetindedir." (Vermeer, Reiss, 1984/1991'den aktaran Schäffner, 2008, 117-118)

3.3. Dört İşlev Modeli

Basın çevirileri kapsamındaki haber metin çevirilerinin diller ve kültürlerarası farklılıklar özelinde değerlendirmeye alınacağı bu çalışmada, Nord'un Dört İşlev Modeli (DİM) analizleri sonuçlandırmak adına kullanılacaktır. Nord (2006) tarafından Karl Bühler ve Roman Jakobson'un dil işlevleri modelinin bir kombinasyonu olarak geliştirilen DİM, kültürlerarası iletişim genelindeki unsurların

incelenmesi açısından önemli bir yöntem olarak kendini göstermektedir. Bühler'in göndergesel, anlatımsal ve çağrısal işlevlerini Jakobson'un ilişkisel işlevi ile birleştiren Nord (2006), bu işlevlerin iletişimsel ortamlardaki çalışma şekillerine odaklanmıştır. Bu kavramlar arasında göndergesel işlev, referans nesnesi olarak ifade edilmektedir. Nord (2006, 48), "bir sözce içerisindeki göndergesel işlev, muhtemelen de kurgusal olan belirli bir alan, dünyaya ait nesneler ve olgulara yönelik göndergeleri kapsar" ifadesiyle metin içerisindeki işlevine vurgu yaparak şöyle devam etmektedir:

> "Göndergenin alıcı tarafından bilinmeyen bir ürün ya da işlem olması durumunda, metin ilgili göndergenin teknik özelliklerini betimleyebilir (=betimleyici alt-işlev); göndergenin bir dil ya da özel bir dil kullanımını ifade ettiği durumda, alt işlev üstdil-metalinguistik- olabilir; göndergenin bir çamaşır makinesi ya da yazılım programının kullanımının uygun yolunu ifade etmesi durumunda, alt işlev eğitici olarak adlandırılabilir." (48)

Gönderge ilk olarak tanımladığı şekliyle ifade edileceği gibi kültürel farklılıkların gölgesinde farklı betimler altında da metin içerisinde yer alabilir.

Örnek: Rafadan Yumurtanın Hazırlanışı

1. Yumurtalar su dolu bir kapta ateşe konur. Çatlamaması için bir tutam tuz konur.
2. Su kabarcıklar çıkararak kaynamaya başladıktan bir dakika kadar sonra ocaktan indirilir. Birkaç defa soğuk sudan geçirilerek ılıması için bir kenara bırakılır.
3. Yumurtaların baş tarafı kapak gibi açılır içine kızdırılmış tereyağı, tuz ve karabiber konarak servis yapılır.

Burada verilen sözcükler, ilk olarak tanımlandıkları biçimde verilerek bir yemeğin hazırlanma biçimini anlatmak üzere kullanılmıştır. Nord'a (1997, 40-41) göre göndergesel işlev ağırlıklı olarak metin içerisinde sunulan sözcüklerin düzanlamsal değerleriyle ifade edilir ve bu sebeple belirli göndergelerin alıcılar tarafından önceden bilindiği varsayılır ve böylelikle de açık anlatımla sunulmaz.

Nord'a (1997, 41) göre

> "Göndergesel işlev gerçek ya da hayali ortamlarda bulunan nesnelere yöneliktir. Bunun yanı sıra, ortam modelleri kültürel perspektif ve gelenekler tarafından belirlendiğinden kaynak kültürün alıcıları hedef kültürün alıcılarından farklı olarak göndergesel işlevi yorumlayabilir.

> Bu sebeple, göndergesel işlev, metnin anlaşılmasına bağlıdır; kaynak ve hedef metin okurları, kaynak kültüre ait gerçekler ya da *gerçek nesneler* örneğinde olduğu gibi, atfedilen nesne ya da olgular konusunda aynı miktarda önbilgiye sahip olmadığında, işlev sorun yaratmaktadır."

Öyle ki, Alphonse de Lamartine'nin (1855) "Dünyaya son kere bakacaksın deseler, bu bakışı İstanbul'un Çamlıca'sından isterdim." ifadesindeki İstanbul ve bunun ötesinde Çamlıca semtini bilmeyen bir okur tarafından cümlenin tam manasıyla kavranması güçtür. Nitekim Çamlıca'nın burada kullanılmak istenmesinin sebebi, İstanbul'un en yüksek tepelerinden bir olarak bilinmesidir. Elbette ki burada çevirmenin yapması gereken şey hedef metinde Çamlıca yerine, örnek olarak İskoç okurlarına hitaben çevirisi yapılan bir yazıda İskoçya'nın Calton Hill yerleşkesini verme zorunluluğu olmayacaktır. Ancak, Nord'un (1997, 46) belirttiği üzere, işlevsellik, basit anlamıyla çevirmenlerin bu gerçeklerden haberdar olması ve karar aşamasında bunları dikkate alması gerektiği anlamına gelmektedir.

Kültürlerarası iletişimdeki göndergesel işlevin doğru bir şekilde uygulanabilmesi için belirli başlı kıstaslar vardır. Nord'a (2006, 49) göre, kaynak metin içerisindeki gönderene ait göndergesel amacın hedef metin alıcısı tarafından doğru olarak yorumlanabilmesi için;

- Metin bilgisinin yeterince açık olması ve okurun aşina olmadığı herhangi bir bilgiyi biliniyormuş gibi varsaymaması,
- Kaynak metin göndergesinin hedef kitleye yeterince bilindik olması,
- Kaynak metin göndereni ve hedef metin alıcısının ilgili nesne hakkında yeterli ortak bilgiye sahip olması,
- Durumsal göstergelerin bilgi eksikliklerini telafi etmesi gerekir.

Bu koşulların karşılanmaması durumunda ise çevirmenin aşağıda gösterildiği üzere başvurabileceği iki seçenek mevcuttur:

- Metnin dışında (örn; dipnot, terimler sözlüğü, önsöz) kaynak metin durumu hakkında ek bilgi vererek kaynak metnin gönderenine ait göndergesel amacı hedef metnin alıcısı adına meta-göndergesel bir işlev olarak uygulatmak ya da

- Metin kapsamında bir açılım ya da önceden varsayılanı, kaynak metindeki dolaylı bilgiyi, açık bilgiye dönüştürme yoluyla ek bilgi sağlayarak hedef kitleye kaynak metnin gönderenine ait göndergesel amacı iletmek. (2006, 53)

Anlatımsal işlev, gönderenin metin içerisinde atfedilen nesne ve olgulara yönelik tutumunu ifade eder (2006, 49). Gönderenin bireysel duygularını ve hislerini (istek, ümit ya da plan) ifade ettiği durumlarda, duygusal alt işlev; ifade edilenin değerlendirme olması durumunda değerlendirmeci alt işlevden söz edilebilir (2006, 49). Açık ve dolaylı anlatım olarak iki şekilde metin içerisinde ortaya çıkabilecek bu işlev, açık anlatımda okurun katılmaması durumunda da anlaşılabilecek iken, dolaylı anlatım ancak gönderen ve alıcının aynı değer sistemini ve çağrışımları paylaşması durumunda işlev görebilir (2006, 49). Değer sistemleri kültürel normlar ve geleneklere bağlı olduğundan, kaynak metin yazarının ait olduğu değer sistemi hedef kültür alıcılarının değer sisteminden farklılık gösterebilir (Nord, 1997, 42). Bir kültürde ifade edilen sözcük ile belirtilmek istenen mesaj, başka bir kültürde farklı olarak algılanabilir. İfadenin açık ya da dolaylı bir şekilde ortaya koyulması da bu farklılığa etki edebilecek unsurlardan bir tanesidir. Kaynak metin kapsamında sözlü olarak ifade edilen anlatımsal işlev, kaynak kültür değer sistemi açısından yorumlanmalıdır (1997, 42). "Hava güneşlidir" ifadesi açık bir şekilde anlatıldığından hedef alıcı tarafından doğrudan anlaşılabilir, ancak "Güneşli günler bizleri bekliyor" gibi bir tabir içerisinde üstü kapalı bir anlatım söz konusu olduğundan hedef okur tarafından kavranması zor bir unsur ortaya çıkabilir. Endonezya için yasaklı ve kötü çağrışımlar uyandıran bir renk olarak yeşil rengi, Meksikalı bir okur için bağımsızlığı temsil eden bir simgedir. Bu sebeple, bu rengin dâhil olduğu bir ifadeyi bir duygu veya düşünceyi söze dökmek üzere kullanırken farklılıklar göze çarpabilir. Öte yandan, Nord (1997, 41) ironinin de diğer bir alt işlev olabileceğini ifade etmiştir.

Nord'a (2006, 54) göre kaynak metin içerisindeki gönderene ait anlatımsal amacın hedef metin alıcısı tarafından doğru olarak yorumlanabilmesi için;

- Anlatımsal kaynak metin sözcelerinin açık olması ya da
- Dolaylı anlatımsal kaynak metin sözcelerinin kaynak ve hedef kültürün ortak değerlerini yansıtması gerekir.

Öte yandan, bu işlevin yerine getirilememesi durumunda ise çevirmenin iki seçeneği vardır:

- Dipnot ya da önsöz gibi metin dışı durumlarda kaynak metnin anlatımı konusunda bilgi vererek ya da bu anlatımı açıklayarak kaynak metin göndereninin anlatımsal amacını göndergesel amaca dönüştürme ya da
- Dolaylı değerlendirmeleri doğrudan yapma ya da anlatım imleçlerini hedef kültür modellerine adapte etme yoluyla hedef kitleye anlatım ötesi bir işlev olarak uygulatmak.

Diğer bir unsur olan çağrısal işlev ise gönderen ve alıcı arasında ortak deneyim, hassasiyet, dünya bilgisi ve kültürel bilgi, duygu ve değerler temelinde çalışır (Nord, 2006, 50). Bir kişinin herhangi bir şey yapmasını ya da bizimle aynı görüşü paylaşmasını istediğimizde, o kişinin hassasiyet ya da gizli arzularına hitap etme eğiliminde oluruz; bir şahsı eğitmek istediğimizde ise ahlaki ve manevi ilkelerine yönelik duyarlılığına hitap ederiz (Nord, 1997, 41). Bu noktada, alıcının tüm bu bahsi geçen bireysel ya da değer sistemi kapsamındaki duygu, düşünceleri ve konumu azami önem taşır. "Çağrısal işlevin alt işlevleri istek dereceleri (tavsiye, talep etmek, emir, vb.) ya da hatırlatma (bilindiği varsayılan bir şeye atıfta bulunmak ya da gönderme yapmak) olabilir ve alıcının istenilen şekilde tepki vermesi adına ikna etme alt işlevidir." (Nord, 2006, 50) Buna göre, "alıcı çağrısal işlevi çalışır hale getirmek için işbirliğine girebilmeli ve bu doğrultuda istekli olmalıdır." (2006, 50)

Kaynak metin içerisindeki gönderene ait çağrısal amacın hedef metin alıcısı tarafından doğru olarak yorumlanabilmesi için;

- Kaynak ve hedef kültür alıcılarının kaynak metnin göndereninin başvurduğu deneyim, hassasiyet gibi özellikleri paylaşması gerekmektedir.

Bu işlevin yerine getirilememesi durumunda ise çevirmenin üç seçeneği vardır:

- Metin dışındaki açıklama ya da yorumlamalar ile hedef kitleye çağrısal ötesi bir işlev kazandırmak,
- Hedef kültür alıcısının dikkatini kendi durumları ile metin içerisinde betimlenen durum arasında var olan benzerliklere yönlendirerek gönderenin doğrudan çağrısal amacını işlevsel hale getirmek ya da

- Öngörülen çağrısal amacı hedef kültüre ait işlevsellik koşullarına adapte ederek ya da kaynak kültüre ait çağrısal unsurları hedef kültüre ait çağrısal unsurlar ile yer değiştirerek işlevsel hale getirmek. (2006, 55-56)

Son olarak Jakobson'un (1960) ilişkisel işlev kavramı ise, geleneklere bağlılık, kalıplaşmış davranış (sözlü ya da sözsüz) faktörlerine dayalıdır (2006, 48). Nord'a (2006, 48) göre:

> "…selamlaşmalar, hitap şekilleri, nezaket göstergeleri, şükran ya da pişmanlıkları ifade etme yolları, hatta iletişimdeki ortaklar arasındaki fiziki mesafe ("yakınlık") ya da zamana bağlı davranış ("kronemik - iletişimde zamanın rolüne yönelik çalışma-") ve jest ve mimikler dil yapılarından çoğunlukla bağımsız olan gelenekler tarafından kontrol edilmektedir."

Kaynak metin içerisindeki gönderene ait ilişkisel amacın hedef metin alıcısı tarafından aynı amaca yönelik doğru olarak yorumlanabilmesi için;

- İlişkisel iletişimin geleneklerinin kaynak ve hedef kültürde aynı ya da benzer olması ya da
- İlişkisel amacın durumsal izlerle açıkça gösterilmesi gerekir.

Bu işlevin yerine getirilememesi durumunda ise çevirmen aşağıdaki stratejilere karar verebilir:

- İlişkisel işlevi ilişkisel ötesi (=göndergesel) işleve dönüştürmek, örn; kaynak metin kapsamındaki mevcut ilişkisel göstergeler hakkında bilgilendirmek ya da
- Kaynak kültüre ait geleneksel davranış biçimlerini hedef kültür biçimleri ile yer değiştirmek. (2006, 52)

3.4. Skopos Kuramı

> "Çevirmen müşteri ile işbirliğinde belirlenen kapsam gereğince bir yapı oluşturması istenen mimardır" (Roland Freihoff, 1991, 43)

20. yüzyılın sonlarında ortaya çıkıp günümüze kadar etkisini sürdüren en önemli çeviri kuramlarından biri de Hans J. Vermeer (1978) tarafından ortaya atılan Skopos Kuramıdır. “Skopos” Yunanca kökenli bir sözcük olup, “amaç”, “sonuç” ve “işlev” anlamına gelmektedir (Eruz ve diğ., 2009).Anlamından da anlaşılacağı üzere, çeviride amacın daha önemli olduğuna vurgu yapan bu kuram, her ne kadar bazı

eleştirilere maruz kalmış ise de çeviride farklı perspektiflerin geliştirilmesi açısından öncü olmuştur. Vermeer'e (2004, 227) göre her tür çeviri eylemi, böylelikle de çevirinin kendisi de, adından da anlaşıldığı gibi bir eylem olarak algılanabilir ve her eylemin bir amacı vardır. Skopos kelimesi bir çevirinin amacına yönelik kullanılan teknik terimin kendisidir (2004, 227). Çeviride yaşanan paradigmal değişimin bir parçası olarak çeviribilime katkıda bulunan bu kavram dâhilinde çevirmene önemli bir rol atfedilmektedir. Vermeer (2004), çevirmenin çeviri eyleminde "uzman" olduğunu ve nihai çeviri ürünü açısından üstlenilen görevin performansından sorumlu olarak ilgili alanda mesleğe mensup olmayan şahıslardan daha fazla bilgi sahibi olduğunu ifade etmektedir. Öte yandan, çevirmen bu hususta yalnız başına hareket etmemekte ve işverenle yapacağı müzakereler sonucu çeviri eylemini uygulamaya sokmaktadır. Nitekim Vermeer (2004), her çeviri eyleminin amacının ve dolayısıyla gerçekleştirileceği yöntemin eylemi başlatan işveren ile müzakere edildiğini belirtmektedir. İşverenin verdiği bu görev dâhilinde belirli bir amaç ve bu amacın uygulanacağı şartlar belirlenmektedir. Schäffner (1997), skoposun çeviri başlamadan tanımlanması gerektiğini ve böylelikle de skoposu vurgulayarak bu kuramın çeviriye yönelik olarak kaynak metinden türeyen talimatlara odaklanan kuramlar kapsamında benimsenen geçmişe dönük davranışın aksine ileriye dönük bir davranış benimsediğini ifade eder. Buna göre çevirmen, çeviriyi başlatan işverenle yapacağı görüşmeler sonucunda, erek kitleyi göz önünde bulundurarak, erek metin için belirlenen amaç doğrultusunda çeviri stratejisini belirler (Vermeer, 2004).

Skopos kuramına yönelik belirli başlı itirazlar ortaya çıkmıştır. Vermeer'e göre bu itirazlar içerisinde şu iki temel argüman kendini göstermektedir: (a) her eylemin bir amacı yoktur; bazı eylemler "amaçsız" olabilir; (2) her *çeviri* eylemine bir amaç ya da gaye atfedilmemektedir (2004). Bu argümanlara istinaden Vermeer (2004) belirli bir davranış eyleminin uygulanışı, sonucu ya da biçimi göz önünde bulundurulduğunda ne bir amaç ne bir işlev ne de bir gayesinin olmaması durumunda, kelimenin teknik anlamı kapsamında bir eylem olmadığını öne sürerek kendi savını savunmaya çalışmaktadır. Öte yandan, ikinci itiraz hususuna bağlı olarak Vermeer (2004), basın çevirilerine vurgu yaparak basın raporlarının ve çevirilerinin de en azından alıcıyı bilgilendirmek gibi bir amacının olduğunu ve böylece çevirinin beklenen okuyucu kitlesine, örneğin bir alıcı grubuna, anlaşılır olması gerektiğini savunmaktadır. Basın çevirileri kapsamında değerlendirildiğinde,

hedef okurun öncelikleri, eğitim geçmişi, uzmanlık alanı ve hassasiyetleri bir amaç olarak nitelendirilebilir. Vermeer bu durumları dolaylı bir kriter olarak görerek haber öğelerinin okurlara daha anlaşılır kılınması adına formüle edildiğini öne sürmektedir (2004).

Esasen skopos kuramı ile hedeflenen nokta, elde edilen nihai çeviri ürününün oluşturulduğu süreç içerisinde erek kültürün ve metnin dikkate alınması gerekliliğidir. Skoposun vurguladığı şey, bilinçli ve tutarlı olarak hedef metne ilişkin bazı ilkeler doğrultusunda çevirinin yapılmasıdır (Vermeer, 2004). Sonuç olarak skopos hedef metin kullanıcısı (okuyucu/dinleyici) ve durum ve kültürel geçmişine geniş ölçüde bağlıdır (Schäffner, 1997).

4. VERİ UYGULAMA

4.1. Veri Toplama Araçları

Çözümlemeye tabi tutulacak bütünce, içerik analizi yöntemi uygulanarak elde edilecektir. İçerik analizi yönteminin bir türü olarak Nitel İçerik Analizi uygulamaya konulup bu bağlamda veri aracı olarak basın yayınlarından toplanan çeviri ürünü bütünceye diller ve kültürlerarası farklılıklar kapsamında derinlemesine bir nitel inceleme gerçekleştirilecektir. Tez kapsamında değerlendirilecek bütünce, İngilizce-Türkçe dil kombinasyonu çerçevesinde basın yayınlarında oluşturulmuş metinleri kapsayacaktır. Veriler BBC, Euronews ve Sputnik News adlı uluslararası çevrimiçi yayın yapan haber platformlarından elde edilmiştir. Bütünce, 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait toplamda otuz iki (32) adet haber metninden elde edilmiştir. 2016 yılına ait toplamda on iki (12) adet metin değerlendirmeye alınırken 2017 ve 2018 yılına ait 10'ar adet metin analiz edilmiştir. Bu metinlerin yirmi (20) tanesi BBC, sekiz (8) tanesi Euronews ve dört (4) tanesi de Sputnik News basın kuruluşlarından alınmıştır. Sadece çevrimiçi sunulmuş olan haber metinleri dikkate alınmak suretiyle yazılı basım halinde verilen haber kaynakları yapılan analizin dışında yer almıştır. Bu otuz iki (32) metin içerisinden farklı miktarlarda kesitler alınmış ve bu kesitler üzerine analizler yapılmıştır. Kültür ve sanat, bilim ve teknoloji, yaşam ve seyahat, sağlık, spor ve politik başlıkları kapsamındaki metinlerin inceleneceği çalışmada, elde edilen bütünce işlevselci yaklaşım modelini benimseyen Christiane Nord'un (2006) *Dört İşlev Modeli* kullanılarak analiz edilecektir. Bu model kapsamında göndergesel işlev açısından on beş (15), anlatımsal işlev açısından on sekiz (18), çağrısal işlev açısından sekiz (8) ve son olarak ilişkisel işlev açısından on beş (15) adet kesitten alınan örnek, incelemeye tabi tutulmuştur. Haber metinleri ilgili haber ajanslarının ilgili yıllara ait sunmuş oldukları haberler arasından rastgele seçilmiştir.

4.1.1. BBC

Tez kapsamında üç ana haber kaynağı olarak BBC, Euronews ve Sputnik News haber ajanslarından faydalanılacaktır. Bu bağlamda bu haber ajanslarının Türkçe dilinde sağladıkları çevirilere genel bir değerlendirme yapılacaktır.

Bu haber ajanslarından BBC, Türkçe çevirileri ve çeviri olarak sunulmayıp doğrudan haber olarak sunulan metinleri BBC Türkçe adlı bir site üzerinde paylaşıma açmaktadır. BBC Türkçe yayınlarının geçmişi 2. Dünya Savaşına kadar gitmektedir. O tarihlerde BBC Radyo kanalıyla Türkçe hizmetlerini sunmakta ve bunun devamı niteliğinde de Türkçe haber metinlerini başta yazılı ve daha sonrasında da internetin de ortaya çıkmasıyla çevrimiçi olarak sunmaya başlamıştır. Meltem Ahiska'ya (2010) göre, "o dönemde BBC yayınlarını bir propaganda aracı olarak kullanmaktaydı."

Günümüzde BBC Türkçe servisi, günlük bazda olmak suretiyle kaynak dili İngilizce olan metinleri Türkçe diline çeviri olarak sunmaktadır. Genel olarak politik ve bazı zamanlar kültürel metinler, çeviri metinler olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevirilerin kaynak metnin en az 2 ya da 3 gün sonrasında Türkçe dilinde verildiği ve çoğu çeviri metnin değişikliğe uğradığı saptanmıştır. Her ne kadar yapılan çevirilerin iki dil arasındaki farklılıklardan kaynaklı değişiklikleri de içerdiği gözlemlense de çoğu zaman kaynak metinde yer alan ifadelerin ya Türkçe metne dâhil edilmediği ya da açımlama yoluyla kısaltılmış olarak verildiği belirlenmiştir.

BBC haber ajansı, kendisine uluslararası bir rol biçerek hedef kitlesini tüm dünya milletleri olarak seçmiştir. Bu durum farklı dil ve kültürlerde haber sunumu yapmasıyla sonuçlanmıştır. Hangi millet ve kültürden olursa olsun her kesimin kendisiyle ilgili olarak bir takım haber metinleri bulacağı bir haber ajansı konumunda olan BBC, İngiliz düşüncesini haber sunumlarında açıkça göstermeye özen göstermektedir. Diğer bir deyişle, kendi demokrasilerini, uygun buldukları sosyolojik unsurları ve baskın olma niteliklerini her manada temsil etmektedir. Bunun bir sonucu olarak ilgili yayın organının haber metinleri ile karşı karşıya olan bir okurun benzer düşünce yapılarına sahip olması beklenmektedir. Aksi takdirde, okurun kendine yakın bulduğu duygu ve düşünceler doğrultusunda sunulan haber metinlerini -hangi alanda olursa olsun- bulamama durumu ortaya çıkabilir. Nitekim hangi metinlerin sunulacağı, hangi metinlerin çevirisinin yapılacağı ve ne ölçüde yapılacağı

normlar ve toplumların özellikleri ve de BBC haber ajansının ideolojisi ve standartları ile sınırlıdır. Bu standartlar arasında Batı tarzı düşünce, yeni türetilmiş ve evrenselleşmiş kelimeler ve kelime grupları, kaynak metne özgü dil kullanımları, doyurucu bir geçmişe dönük müktesebat ve belirli bir ideoloji -demokratik, insan haklarına saygılı, küresel bir bakış açısı- vardır. Bu sınırlama/lar haber metinlerinin çevirilerini de belirli ölçüde etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında, bu haberleri okuyan okurların bir şekilde yönlendirilmeye çalışıldığı aşikâr olan bir durumdur.

Genel olarak Türkiye'deki bazı oluşumlara karşı bir tutum içerisinde olan BBC haber ajansı, bu karşıtlığını haber çevirilerine de yansıtmaktadır. Neredeyse her hedef metnin kaynak metinden daha eksik ve tutarsız bir şekilde sunulduğu gözlemlenmiştir. Türk okurunun kaynak metin içerisinde verilen bilgilerden ve anlatımlardan bihaber olduğu düşüncesi açık bir şekilde gösterilmektedir. Bu bihaber olma durumun, hedef metnin kaynak metinden kısmen de olsa hedef okura yöneltildiği gözlemlenmiştir. Bu yönlendirme yukarıda adı geçen sınırlamalar kapsamında gerçekleşen bir olgudur. Nitekim daha çok Batı tarzını benimseyen kesimin BBC kapsamındaki haber metinlerini okumayı yeğlediği ve belirli bir ideoloji ve tutum içerisinde olaylara baktığı da gözlemlenen unsurlardan biridir.

4.1.2. Euronews

Teze konu olan bir diğer haber ajansı Euronews ise 13 ayrı dile çeviri hizmeti sunmaktadır. Bu dillerden biri de Türkçedir. 2009 yılı itibariyle TRT (Türkiye Radyo Televizyon) kurumunun bu haber platformuna ortak olmasıyla birlikte Türkçe diline yapılan çevirilerin sayısında oldukça büyük bir artış gözlemlenmiştir. Bilhassa multimedya araçlarının –video, resim, vb.- Türkçe çevirilerde göz ardı edilmediği de saptanan unsurlardan biri olmuştur. Bu bakımdan BBC Türkçe servisi ile kıyaslandığında Euronews haber metinlerinin çevirilerinin aslına daha yakın olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, haber metinlerinin kaynak dilinin İngilizce mi yoksa diğer dillerden mi İngilizceye çevrilmiş olduğu pek açık değildir. Nitekim bazı metinlerin kim tarafından yazıldığı bildirilirken çoğu metnin yazarına ilişkin bilgi verilmediği gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra metinlerin kaynak dilinin hangisi olduğuna dair bir açıklama ya da bildirim söz konusu değildir. Lakin tez kapsamında alınan haber metinleri açısından kaynak dil İngilizce olarak değerlendirilmeye alınmıştır.

Euronews, Eurocentric (Avrupa merkezci) bir bakış açısına sahip olup hedef kitlesini tüm Avrupa ülkelerinin toplumlarından seçmiştir. Genel olarak Avrupa kültürünü ve demokrasisini yansıtmaya eğilimli olan Euronews, Avrupa vatandaşlığı, çok kültürlülüğü ve Avrupa öncülüklerini temele alan bir tutum içerisindedir. Bu tutum, haber metinlerinin sunumundan seçimine, çevirilerde kullanılan dile kadar her türlü biçimsel, dilsel ve yapısal olguyu etkilemektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliği yolundaki ilerleyişi ve Avrupa standartlarını yakalama yolundaki reformları gibi olgular dikkate alındığında bu haber ajansı kapsamında üretilen haber metin çevirilerinin ya da doğrudan Türkçe olarak verilen haber metinlerinin Türkiye'de belirli bir kesim tarafından okunması muhtemel görünmektedir. Her haber ajansı sosyal bir amaç gütmektedir. Nitekim Euronews, Avrupa çapında mevcut olan çok kültürlülük, farklı dillere ve kültürlere saygı, iletişim özgürlüğü ve demokratik bakış açısını kendisine bir öncelikler ağı olarak belirlemiş ve sosyal amacını bu doğrultuda çizmiştir. Her ne kadar haber çevirilerine bakıldığında bazı kaynak metin unsurlarının kısmen de olsa eksik verildiği görülse de, dil yapılarına ve kültürel gerçeklere uygun çeviriler yapıldığı ve bu doğrultuda haber metin seçimlerinin gerçekleştirildiği söylenebilir. Euronews haber ajansının bir ürünü olan haber metinlerini okumayı tercih eden okurlar, kendilerini Avrupalı bir tabaka içerisinde hissetmektedir. Bu hissiyat, kendilerini Avrupa olgusuna daha da yakınlaştırmakta ve Avrupa merkezci bakış açısını aşılamaktadır.

4.1.3. Sputnik News

Sputnik News haber ajansı Rusya Hükümetine bağlı bir haber ajansı olup düzenli olarak Türkçe diline haber metinlerinin çevirileri sağlayan bir ajans görünümündedir. Bu haber ajansının çevrimiçi sunum yaptığı sitede, gerek Türkiye'ye özgü haber metinleri gerekse de haberlerin çevirileri sağlanmaktadır. Genel olarak kaynak haberlerin belirli bir süre geçtikten sonra çevirilerinin yapıldığı ve bu çevirilerde özellikle de sosyal medya unsurlarının içerilmediği ve farklı türde değişikliklerin yapıldığı gözlemlenmiştir.

Haber ajansının Rus menşeili olması sebebiyle daha çok bu ülkenin siyasi görüşü ve ideolojisi doğrultusunda haberler sunduğu ve bu kapsamdaki haber metinlerinin çevirilerinin yapıldığı gözlemlenmiştir. Daha çok Amerika Birleşik Devletlerine yönelik bir karşıtlık sergileyen Sputnik News, Avrupa ve Batı'nın egemen olma

anlayışına da karşı bir tutum sergilemektedir. Türkiye ile ilgili haberlerin Türk toplumunun sosyal yapısını dikkate alan bu haber ajansı özellikle de politik haber çevirilerinde Türk toplumunun gündemindeki haberleri seçme eğilimi göstermektedir. Yapılan haber metin çevirileri göz önünde bulundurulduğunda ise, diğer iki haber ajansları tarafından sunulan çevirilerde olduğu gibi kısmi eksiklikler göze çarpmaktadır. Örneğin, sosyal medya unsurları bertaraf edilmekte ve kaynak metinde mevcut bazı evrensel dil kullanımları göz ardı edilmektedir. Bu durum BBC standartları ve sınırlamaları kapsamında olan olgularda olduğu gibi bu haber ajansında da kendini göstermekte ve Türk okuruna yönelik sosyal bir dezavantaj ortaya çıkarmaktadır. Nitekim Türk okurunun bu olgulardan haberdar olamayacağı düşüncesi ve bu sebeple kaynak metindeki bazı unsurların hedef metinde olmayışı bu tutumun sergilendiğini açıkça göstermektedir.

4.2. İçerik Analizi

Çalışmada kullanılacak olan bütünce, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilecektir. Philipp Mayring'e (2014) göre, "içerik analizi bir veri analiz yöntemidir." "İçerik analizi bir metinden yola çıkılarak kaynağına ait diğer durum ve özelliklere yönelik özel çıkarımlar yapmak üzere yinelenebilir ve geçerli bir yöntem kullanımıdır." (Krippendorff, 1969, 103'den aktaran Mayring, 2000) "Kullanılan yöntemlerin parametre ve zorluk açısından farklılık arz etmelerine karşın, içerik analizi hem nitel hem de nicel çalışmalar açısından uygulanabilir niteliktedir." (Kondracki, Wellman, 2002) Nitel analiz yaklaşımında belirlenen bir metin ya da metin grubuna yönelik yorumlama ve çıkarsama yapılmaya çalışılırken nicel analiz yönteminde sayısal veriler oluşturularak önceki bulgularla karşılaştırma, oransal çıkarımlar ya da bir odak grubuna ait rakamsal veriler verilebilir. Her ne kadar aynı analiz yöntemini iki alt yöntemi olarak karşımıza çıksalar da, uygulanış biçimleri ve ortaya çıkarılan sonuç açısından birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Bu çalışma kapsamında elde edilen metinlerin içerik bakımından mevcut bir bütüncenin inceleneceği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, nitel içerik analizinin daha uygun olacağı görülmektedir. Nitekim "nitel analiz, bir çalışma kapsamındaki bildirişime yönelik örtülü ya da çıkarsaması yapılan anlamları incelemek üzere kullanılarak araştırmacıların bilgisi ve çalışmadan çıkarılan kanıta dayalı olan yorumlama ya da kuramların geliştirilmesiyle sonuçlanabilir." (Berg, 1998) Nitel analiz yaklaşımında önemli olan belirgin bir

şekilde gözlemlenen bilgiden ziyade üstü kapalı olup yorumlamaya açık olan bilginin araştırmacı tarafından değerlendirilmeye alınmasıdır. “Elbette ki bu durum sistemik bir incelemeyi gerektirmektedir, çünkü nesnel kodlama işlemlerinin etkisi altında olmasına karşın örtülü içerik daha karmaşık olup metne daha geniş bir anlam katmak üzere yorumlamaların geliştirilmesini ve sonuçların çıkarılmasını gerektirmektedir.” (Kondracki, Wellman, 2002) Bunun yanı sıra, Mayring’e (2014) göre, “metin analizine yönelik önceden ortaya koyulmuş kurallara uyum en önemli özelliği simgelemekte ve analize ilişkin somut bir yöntemsel model oluşturmak azami önem taşımaktadır.” Bu durumda nitel analizin sistematik bir şekilde gelişmesi ve kuralların önceden belirlenmesi daha somut, geçerli ve güvenilir bir sonucun ortaya çıkmasını kolaylaştıracaktır. Ancak içeriğin yorumlanmasına ilişkin hususlar yöntemin kendisinden daha fazla önem arz etmektedir. Bu sebeple “içerik ile bağlantılı tartışmaların yöntemsel tartışmalara nazaran tercih edilmesi gerekir, çünkü geçerlilik güvenilirlikten daha önemli olarak görülmektedir.” (Mayring, 2014)

“İçerik analizi, her türlü ilgi alanına ait bir iletişim ürünü hakkında nesnel çıkarımlar yapmak üzere kullanılabilir.” (Kondracki, Wellman, 2002) Bu tür iletişimsel nesneler, gerek yazılı gerekse de çevrimiçi ve bilgisayar tabanlı olarak oluşturulmuş ürünlerden üretilmiş olabilir. “Metne ait veriler sözlü, yazılı ya da elektronik ortamda oluşturulabilir ya da öyküsel yanıtlamalar, açık-uçlu anket soruları, mülakatlar, odak grupları, gözlemler ve makale, kitap ya da el kitapları gibi yazılı basın ürünlerinden elde edilmiş olabilir.” (Kondracki, Wellman, 2002)

5. BULGULAR

Tezin bu bölümünde yapılan araştırmalar neticesinde ve analizler ışığında ortaya çıkan bulgulara Christiane Nord'un Dört İşlev Modeli kapsamında yer verilecektir. İlgili analiz sonuçları diller ve kültürlerarası değişkenliklere ilişkin değerlendirmeye alınacak olup detaylı bilgiler sunulacaktır. Bu bağlamda, sırasıyla spor, sağlık, kültür ve sanat, bilim ve teknoloji, politik ve yaşam ve seyahat başlıkları kapsamında metinler Dört İşlev Modelinin her bir işlev modeli açısından uygulamaya tabi tutulacaktır. Dört İşlev Modeli kapsamında incelenecek haber metinlerinde, İngilizceden Türkçeye yapılan çeviriler, iki dil ve kültür arasındaki farklılık, yakınlık/uzaklık, paylaşım ve/veya nesnelerin algılanış şekilleri, gönderenin anlatımı ve alıcının alımlaması bakımından değerlendirilecektir.

Analizlere yönelik sonuçlar ve değerlendirmeler örneklerle tablolar içerisinde sunulurken metnin bağlamı, kaynak metin, çeviri metin ve yazar tarafından önerilen çeviri metin verilecektir. Bu bağlamda, öncelikli olarak incelenen metnin ne hakkında olduğu ve hangi sebeplerden ötürü gündemde olduğu vurgulanacaktır. Kaynak metin kısmında verilecek olan metin ise, bazı örneklerde tüm metni kapsarken bazılarında sadece metinden alınan bir kesit olarak değerlendirilecektir. Hedef metin kapsamında ise kaynak metnin çevirisi ve eksiklik olarak görülen kısımlar sunulacaktır. Son olarak önerilen metinde hem eksik olarak görülen kısımların çevirisi verilecek hem de hedef metinde verilen çevirinin durumuna göre uygulanan düzenlemeler sunulacaktır. Tablo şeklinde sunulacak olan haber metinleri, diller ve kültürlerarası iletişim unsurları dikkate alınarak değerlendirilecek olup verilen metne biçimsel, anlamsal ve sözcükbilimsel olarak kapsamlı açıklamalarla yorumlama getirilecektir.

5.1. Spor Metinleri

5.1.1. Göndergesel İşlev

Tablo 1: Spor Metinlerinde Göndergesel İşlev

Bağlam	İnsanoğlu son yıllarda alternatif tıbba yönelim içerisine girmiştir. Bu yönelim farklı türde tedavilerinde ortaya çıkmasına ol açmıştır. Bununla birlikte yüz yıllardır kullanılmış ve hala kullanılmaya devam eden bazı tedavi ya da terapi türü diyebileceğimiz uygulamalar söz konusudur. Bu uygulamalardan biri "bardak çekme" uygulamasıdır. Uzun zamandır kullanılan bu yöntem, hayatın olağan akışında yerini Rio Olimpiyatlarında özellikle de Amerikalı yüzücü Micheal Phelps'in bu yöntemden faydalanması ve vücudunda gözle görülür olan kırmızı halka lekelerin görünmesiyle almış oldu. Söz konusu Phelps ve Olimpiyatlar olunca, magazine ve spor haber basını bu durumu gündemine taşıdı.
Kaynak Metin	*Why are so many Olympians covered in **large red circles**?* A number of Olympians - including **the most decorated Olympic athlete of all time**, Michael Phelps - have been photographed with **large red circles** on their skin. *What are they, and why is everyone suddenly going dotty over them?* The **mark** of an Olympic athlete, at least at Rio 2016, seems to be a **scattering of perfectlyround bruises**. Swimmers and gymnasts, particularly from Team USA, are among those seen sporting the **mysterious dots**. **No, not paintballing misadventures or love bites** - they are the result of a practice known as "cupping"; an ancient therapy where heated cups are placed on the skin. (BBC, 09/08/2016, Ek 1b)
Hedef Metin	*Rio 2016: Olimpik sporcuların üzerindeki **esrarengiz lekeler** ne?* Aralarında **Olimpiyatların madalya rekortmeni** Michael Phelps'in de bulunduğu bazı sporcular, vücutlarında **büyük kırmızı lekelerle** görüntülendi. Özellikle yüzücüler ve jimnastikçilerde ve Amerikan olimpiyat ekibinde neredeyse Rio'nun **"vazgeçilmez aksesuarı"** olan bu lekeler ne ve neden herkes onları konuşuyor? İster inanın ister inanmayın, bu lekeler **"bardak çekme"** terapisinin izleri. (BBC, 09/08/2016, Ek 1b)

Tablo 1 – devam

Önerilen Metin	... Olimpik bir sporcunun Rio 2016'da bıraktığı iz, vücudunda kusursuzca yayılmış yuvarlak morluklar gibi görünüyor. Özellikle de Amerikan olimpiyat ekibinden yüzücü ve jimnastik sporcularında bu esrarengiz noktalar gözlendi. Bunlar paintball -boya topu- esnasında yaşanmış aksiliklerden ya da başka bir durumdan meydana gelmedi, aksine ısıtılmış bardakların vücudun üzerine yerleştirildiği eski bir terapi olarak "bardak çekme" diye bilinen uygulamanın izleridir.

Tablo 1'de gösterilen örnekte görüldüğü üzere, Olimpiyat sporcularının uyguladığı bir tedavi yönteminin yarattığı yankıyı konu alan metin bağlamında kaynak ve hedef metin arasında kullanılan göndergeler açısından bazı farklılıkların mevcut olduğu belirlenmiştir. Öncelikli olarak kullanılan kaynak metin başlığında "large red circles (büyük kırmızı halkalar)" ifadesi hedef metin başlığında "esrarengiz lekeler" olarak verilmiştir. Burada çevirmenin hedef okuru kaynak metinde ilgili halka şeklindeki lekelere yönelik algıyı yansıtma çabasında olduğu söylenebilir. Bununla birlikte "circle (halka)" kelimesinin hedef metinde kullanılmaması göndergesel işlev açısından bir sıkıntı doğurduğu açıktır. Bu kelimenin kaynak metindeki ilk paragrafın son cümlesindeki tekrar kullanımında da tercih edilmediği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, "… the most decorated (çok sayıda madalyası olan)" sıfatı hedef metinde "madalya rekortmeni" olarak bağlamsal açıdan uygun bir şekilde çevrilmiştir. Öte yandan, kaynak metinde sırasıyla "… mark (iz)", "… a scattering of perfectly round bruises (kusursuzca yayılmış yuvarlak morluklar)" ve mysterious dots (esrarengiz noktalar)" şeklinde sunulan kullanımlar, hedef metinde salt "vazgeçilmez aksesuarlar" olarak verilmiş ve bağlamsal açıdan bir eksikliğe neden olmuştur. Hedef okurun ilgili aksesuarların ne olduğuna dair herhangi bir bilgisi yoktur. Bu açıdan, her üç kullanımın göndergesel işleve uygun olarak yansıtılması hedef okurun durumu kavraması açısından yararlı olacağı aşikârdır. Son olarak konunun esasını teşkil eden "cupping" tedavi yöntemi hâlihazırda Türkçede mevcut olan ve yıllardır kullanımı mevcut olan "bardak çekme" terimiyle verilerek hedef okura sunulmuştur.

5.1.2. Anlatımsal İşlev

Tablo 2: Spor Metinlerinde Anlatımsal İşlev

Bağlam	Değerlendirmeye tabi tutulacak olan spor metninde, 2016 Yaz Olimpiyatlarından bir kesit ele alınmaktadır. Rio kentinde düzenlenen bu turnuvada Macaristan'ın yüzme dalındaki ünlü sporcusu Katinka Hosszu 400 metrede dünya rekoru kırmıştır. Bu bağlamda, ilgili haber metnine konu olmuştur. Tüm dünyada merakla izlenen bu turnuva ile ilgili bilgi akışı, turnuvanın gerçekleştiği dönemde günlük olarak tüm dünya haber ajanslarında sağlanmaktaydı. Bu çalışmada Euronews haber ajansından elde edilen metin yorumlanacaktır.
Kaynak Metin	*Hungary's Iron Lady **smashes** 400m individual medley record in Rio* Katinka Hosszu took **more than two seconds off** the previous women's 37orld record.**Not only did** she claim her first medal in **four Olympic Games**, **but** Hungary's Katinka Hosszu smashed a 37orld record in the process. The swimmer nicknamed the 'Iron Lady' won the women's 400 metre **individual medley** in four minutes 26.36 seconds. Her time shaved more than two seconds off the previous best set by **China's Shiwen Ye during the 2012 London Games.** Hosszu's win – **a second gold for Hungary** – pushed the country to the top of the medal table. **Britain was again in for disappointment in the water as world number two Hannah Miley finished fourth. The Scot was narrowly pipped to the bronze medal spot by Spain's Mireia Belmonte Garcia.** (Euronews, 07/08/2016, Ek 1a)
Hedef Metin	*Kadınlar 400 metrede Katinka Hosszú klasiği* Rio 2016 yüzmede ilk gün rekorlarla başladı. Kadınlar 400 metre **bireysel karışık yüzmede**, Macaristan'dan demir kadın lakaplı Katinka Hosszú, 4. 26.36 ile altın madalyaya ulaştı. Hosszú **aynı zamanda** bu derece ile dünya rekoru da kırmış oldu. **ABD'den Madeline Dirado 4.31.15 ile ikinci, İspanya'dan Mireia Belmonte Garcia da 4.32.39 ile üçüncü oldu.** (Euronews, 07/08/2016, Ek 1a)

Tablo 2 – devam

Önerilen Metin	Macarların 'Demir Kadını' Rio'da 400 metre bireysel karışık rekorunu egale etti Katinka Hosszu, bir önceki kadınlar dünya rekorunu iki saniyeden daha az bir zamanlama ile kırmayı başardı. Dört kez katıldığı Olimpiyat Oyunlarında ilk altın madalyasını almakla kalmayıp bu süreçte dünya rekorunu da kırmış oldu. Bu başarı, 2012 Londra Oyunlarında en iyi süreyi kaydeden Çinli sporcu Shiwen Ye'ye ait zamanlamayı kısaltmış oldu. Macaristan adına ikinci altın madalya anlamına gelen Hosszu'nun başarısı, ülkenin madalya tablosundaki yerini en üst sıraya yükseltmiş oldu.

Tablo 2'de kaynak ve hedef metni gösterilen spor metnine ilişkin anlatımsal işlev açısından bir değerlendirme yapıldığında gerek dilsel gerekse de kültürlerarası farklılıkların mevcut olduğu görülmektedir. Kaynak metindeki başlık, kırılan rekora yönelik bir vurgu yapmışken hedef metinde sunulan başlık bu duruma olağanlık katmıştır. İki başlık açısından bakıldığında, kaynak metin okurunun rekora yönlendirilmeye çalışıldığı gözlemlenirken hedef metin okuru ilgili sporcunun başarısına ve tanınırlığına yönlendirmiştir. Metnin geri kalan kısmı, kaynak ve hedef metinler arasında farklılıkların daha çok göze çarptığını göstermektedir. İlk olarak kırılan rekorun daha önce kime ait olduğu kaynak metinde sunulmuşken hedef metinde ilgili durum gözlemlenememektedir. İkinci durum olarak her ne kadar hedef metin başlığında Katinka Hosszu'nun başarıyı klasik hale dönüştürdüğü aktarılsa da kaynak metinde bu sporcunun dört kez katıldığı turnuvada ilk kez altın madalyaya sahip olduğu yazılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında her iki metin arasında gözle görülür bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Üçüncü bir unsur olarak ise, elde edilen başarının ülkeye olan katkısının hedef metinde mevcut olmayışıdır. Nitekim kaynak metin okurları bu başarının Macaristan'a ikinci bir altın madalya olarak sıralamada iyi bir katkı sunduğu belirtilmiş iken hedef metin okuru bu gerçeğe erişim sağlayamamaktadır. Son olarak, her iki metnin son paragrafları oldukça farklı bir şekilde verilmiştir. Burada her iki ülke okurunun duruma olana bakış açısı ve ilgisi söz konusudur. İngilizce verilen metin içerisinde, Britanyalı sporcuların yarattığı ve olağan karşılanan hayal kırıklığının yanı sıra son anda kaçırılan başarıya yönelik bir

anlatım söz konusu iken, Türkçe metinde vurgu tamamen bağımsız bir şekilde diğer sporcular tarafından elde edilen başarılara yapılmıştır.

Tablo 3: Spor Metinlerinde Anlatımsal İşlev-II

Bağlam	(bkz. Tablo 1)
Kaynak Metin	*So how is 'cupping' done?* The technique, which is a form of acupuncture, is done by lighting **flammable liquid** in a glass cup. The flame burns away the oxygen in the cup, which creates a vacuum. Once the flame goes out, the vacuum creates **suction** which sticks the cup to the body. Along with the drop in 39emperatures, this sucks the skin away from the body and draws blood to the surface. The red spots, which typically last for three or four days, are caused by **ruptured capillaries beneath the skin**. *Why are some Olympians using it?* Athletes say they are using it to **ease** aches and pains, and to help with recovery from the **physical toil of constant training and competing –although there are no scientifically proven benefits**. (BBC, 09/08/2016, Ek 1b)
Hedef Metin	*Bardak nasıl çekilir?* Terapinin esası, bardağın ya da kupanın içindeki oksijeni boşaltarak, vücuttaki akupunktur noktalarına yapıştırmaya dayanıyor. Bunun için bardağın içinde **örneğin alkollü pamuk yakılıyor**, alev çekildiğinde meydana gelen vakum, bardağı vücuda yapıştırıyor. Bu vakum deriyi kendisine doğru çekiyor, kan akışını hızlandırıyor ve 3-4 gün süreyle kırmızı noktalar oluşmasına neden oluyor. *Neden bazı sporcular bardak çektiriyor?* Sporcular bu tedavinin ağrılarına **iyi geldiğini**, **sürekli antrenmandan ve yarıştan yorulan vücutlarının** iyileşmesini hızlandırdığını söylüyor. (BBC, 10/08/2016, Ek 1b)
Önerilen Metin	… bir akupunktur türü olan teknik, bir cam bardağın içerisinde alev alabilen sıvı tutuşturularak gerçekleştirilmektedir.

Tablo 3'te verilen kaynak ve hedef metinler dikkate alındığında, dillerarası bir farklılığın oluştuğu gözlemlenmektedir. Nitekim metnin geneline bakıldığında kaynak metindeki cümlelerin hem açımlama hem de hedef metne uygun kelimelerin seçilmesi yoluyla hedef metne aktarıldığı berrak bir şekilde görülmektedir. Kaynak metnin alt başlıktan sonraki birinci paragrafı, "bardak çekme" yönteminin nasıl yapıldığı hakkında genel bir bilgi sunarken, hedef metinde bu bilgi bir açımlama yoluyla sunulmuştur. Bununla birlikte, kaynak metin okurunun erişimine açık olan "… flammable liquid (alev alabilen sıvı)" ifadesi Türkçe metinde " … örneğin alkollü pamuk" gibi bir kullanımla karşılanmıştır. Bunun yanı sıra, kaynak metinde bulunan sırasıyla "… ease (rahatlatmak, dindirmek)" ve "…physical toil of constant training and competing (sürekli antrenman ve yarışın getirdiği fiziksel yorgunluk)" ifadeleri hedef metin içerisinde dillerarası iletişime uygun şekilde çevrilmiştir. Son olarak, kaynak metinde mevcut bazı unsurların hedef metinde göz ardı edildiği gözlemlenmiştir. Bunlar arasında "… suction (emme işlemi)" ve "…although there are no scientifically proven benefits (bilimsel olarak kanıtlanmış faydaları olmamasına karşın)" cümleciği hedef metinde devre dışı bırakılmıştır.

Tablo 4: Spor Metinlerinde Anlatımsal İşlev-III

Bağlam	Rus atletler, 2014 Soçi Kış Olimpiyatları esnasında usulsüzlük yaptığı ve doping kullandığı gerekçesiyle Olimpiyatlardan men edilmişti. Bununla beraber, yapılan temyiz başvurularının sonucunda bazı Rus atletlerin bağımsız bir şekilde Olimpiyatlara katılabileceğine karar verilmişti. Son zamanlarda gündemin en dikkat çekici olaylarından biri olan bu süreç, haber ajanslarının ilgisini çekmeye devam etmektedir. Nitekim Euronews haber ajansı, Rus atletlerin yapacağı temyiz başvurusunu ve ilgili konuları okura ayrıntılı olarak sunmuştur.
Kaynak Metin	Thirty-two Russian athletes have appealed against their exclusion from the Pyeongchang Games by the International Olympic Committee. A hearing is likely on Wednesday, two days before the opening ceremony of the Olympics, for athletes including multiple Olympic champion **speed skater** Viktor Ahn and **biathlon** gold medallist Anton Shipulin. Even if the athletes' appeal is successful, however, **it is thought highly unlikely that any of them will compete** in South Korea. (Euronews, 06/02/2018, Ek 1c)

Tablo 4 – devam

Hedef Metin	Spor Tahkim Mahkemesi 32 Rus sporcunun Güney Kore'nin Pyeongchang şehrinde düzenlenecek olan Kış Olimpiyatları'na katılmak için temyiz başvurusunda bulunduğunu açıkladı. Söz konusu sporcular arasında Viktor Ahn ve Anton Shipulin gibi **birden fazla branşta** altın madalya kazanan isimler de yer alıyor. Yetkililer temyiz başvuruları kabul edilse bile **atletlerin zamanın darlığından dolayı** 8 Şubat Perşembe günü başlayacak olan Kış Olimpiyatları'nda yarışamayacağını söylüyor. (Euronews, 06/02/2018, Ek 1c)
Önerilen Metin	…söz konusu sporcular arasında sürat pateni branşında altın madalya kazanan Viktor Ahn ve biatlon branşında altın madalya sahibi Anton Shipulin de yer alıyor.

Tablo 4'teki kaynak ve hedef metin incelendiğinde, anlatım noktasında birkaç farklılık gözlenmiştir. Öncelikle kaynak metin içerisinde Viktor Ahn ve Anton Shipulin adlı iki önemli olimpiyat atletinin hangi branşlarda altın madalya sahibi oldukları açık bir şekilde verilmişken hedef metinde bu oyuncuların hangi dalda madalya kazandıklarına dâhil bir bilgi verilmemiştir. Hedef okurun verilen mesajı anlaması açısından önem arzeden bu bilginin hedef metinde gözardı edilmesi anlatımsal işlev noktasında eksiklik olarak düşünülmektedir. Tablo 4'te sunulan önerilen metin kısmındaki "…söz konusu sporcular arasında sürat pateni branşında altın madalya kazanan Viktor Ahn ve biatlon branşında altın madalya sahibi Anton Shipulin de yer alıyor" gibi bir düzeltme, çeviriye anlatımsal işlev açısından katkıda bulunabilirdi. Bununla beraber, kaynak metinde Rus atletlerin yaptığı başvurunun kendilerinin lehinde sonuçlanması durumunda da katılım sağlayamayacakları belirtilmişken hedef metinde bu katılımın neden sağlanamayacağına dair (zaman darlığı) ek bilgi verilmiştir. Haber metinlerinin sunumunda en çok göze çarpan özelliklerden biri, kaynak ve hedef metinde farklı konulara dikkat çekilmesidir. Bununla birlikte, verilen metnin ana fikrini kavrayabilmek adına çevirmenin uygun stratejiler geliştirmesi gerekebilir. Bu bağlamda düşünülecek olursa, çevirmenin başvurduğu strateji sonucunda anlatımsal işlevin yerini bulduğu söylenebilir.

5.1.3. Çağrısal İşlev

Tablo 5: Spor Metinlerinde Çağrısal İşlev

Bağlam	Son yıllarda spor camiasında sıkça dillendirilen olaylardan biri, sporcuların yaşadığı tacizlerdir. Özellikle de antrenör ve sporcu arasında yaşanan bu nahoş olaylar, haber ajanslarının gündeminden düşmemektedir. Nitekim İngiltere'de çoğu eski sporcunun antrenörü tarafından cinsel istismara maruz kaldığı haberleri yayılmaktadır. Amerikalı jimnastik takımı doktorlarından Larry Nassar adlı şahıs, bu istismarların aktörlerinden biri olarak spor dünyasını şaşkına uğratmış ve kendisini bu konuda dava eden şahısların iddiaları üzerine çıkarıldığı mahkemece 175 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.
Kaynak Metin	*Gymnastics doctor Larry Nassar gets 40 to 175 years for sex abuse* **"I just signed your death warrant,"** said Judge Rosemarie Aquilina during the sentencing. **After aremarkable hearing that featured gut-wrenching statements from 156 of his accusers and an apology that the judge said rang hollow**, former Olympic gymnastics doctor Larry Nassar was sentenced Wednesday to 40 to 175 years in prison for **molesting young girls under the guise of treatment.** **"You do not deserve to walk outside of a prison ever again,"** Judge Rosemarie Aquilina said in the Ingham County, Michigan, courtroom where Nassar was **forced to listen to victims for seven days before learning his fate.**"I just signed your death warrant,"she added. Nassar, 54, agreed to a minimum 40-year sentence when he pleaded guilty last year to seven counts of **first-degree criminal sexual misconduct** in Ingham County. He **still faces sentencing** in Eaton County for three more counts, and he's already been sentenced to 60 years in federal prison. (Euronews, 24/01/2018, Ek 1d)
Hedef Metin	*Tacizci doktora 175 yıl hapis cezası* Amerika Birleşik devletleri jimnastik takımının spor doktoru Larry Nassar'a **taciz suçundan** 175 yıl hapis cezası verildi. Nassar, aralarında Olimpiyat şampiyonu sporcuların da bulunduğu yaklaşık 160 kişiye **cinsel tacizde bulunmakla** suçlanıyordu. Hâkim karşısına çıkan Nassar, savunma anlaşması uyarınca 40 yılla cezalandırıldı. Federal cezanın da eklenmesiyle bunun 175 yıla kadar çıkabileceği belirtildi. Suçlamaları kabul eden 54 yaşındaki doktor, **hakkındaki karar açıklanmadan önce kurbanlardan özür diledi.** (Euronews, 24/01/2018, Ek 1d)

Tablo 5 – devam

Önerilen Metin	… hükmü açıklarken Yargıç Rosemarie Aquilina, "Bu imzaladığım senin idam hükmündür" dedi. 156 davacının yürek burkan ifadelerini ve yargıcın inandırıcı bulmadığı bir özür beyanını kapsayan dikkat çekici duruşma sonra, eski Olimpik jimnastik doktoru Larry Nassar, tedavi kisvesi altında genç kızlara tacizde bulunmaktan 40 yıldan 175 yıla kadar hapis cezasına çarptırıldı. … "Nassar'ın hakkındaki kararı öğrenmeden yedi gün boyunca kurbanları dinlemek zorunda bırakıldığı Ingham County, Michigan'daki mahkeme salonunda Yargıç, "Bir hapishanenin dışında bir daha yürümeyi bile hak etmiyorsun" dedi. Ve ekledi: "Bu imzaladığım senin idam hükmündür." 54 yaşındaki Nassar, Ingham County'deki birinci-derece suç olan cinsel istismara ilişkin yedi adet davaya karşılık asgari 40 yıllık hapis cezasını kabul etti. Hala üç farklı davada hapis cezası almakla karşı karşıyadır.

Tablo 5'te gösterildiği üzere, kaynak ve hedef metin arasında gözle görülür bir farklılık mevcuttur. Kaynak metnin genelinin hedef metne bir kısa özet olarak aktarıldığı açıktır. Bu durumun ortaya çıkmasının muhtemel ana sebebi ise konunun halk arasında uygun görülmeyen bir husus olan cinsel istismar ile ilgili olmasıdır. Bu bağlamda, çevirmenin çağrısal işlev noktasında ahlaki değerleri göz önünde bulundurularak bir çeviri yapmayı tercih ettiği söylenebilir. Nitekim kaynak metin içerisinde ayrıntılı olarak anlatılan bazı durumlar, hedef metinde yok sayılmıştır. Öncelikli olarak kaynak metnin birinci ve ikinci paragraflarında mevcut olan yargıca ait sözler, hedef metinde görülememektedir. Bu sözler Tablo 5'te sunulan önerilen metin kısmındaki "…hükmü açıklarken Yargıç Rosemarie Aquilina, 'Bu imzaladığım senin idam hükmündür'" gibi bir ifade ile çevrilebilirdi. Zira bu ifadeler, konunun doğasını daha keskin bir şekilde yansıttığından okura da aktarılması gerekmektedir. Diller ve kültürlerarası iletişim açısından çevrilmesi mümkün olan bu sözlerin hedef metne aktarılmadan metnin çevirisinin yapılması gerek anlamsal gerekse de biçimsel bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra, kaynak metnin birinci, ikinci ve son paragrafında sırasıyla "… remarkable hearing (dikkat çekici duruşma)", "… gut-wrenching statements (yürek burkan ifadeler)", "… ring hollow (inandırıcı bulmamak)", "… molesting young girls (genç kızlara cinsel istismarda bulunmak)", "… under the guise of treatment (tedavi kisvesi

altında)", "… forced to listen to victims (kurbanları dinlemeye zorlanmak)", "… before learning his fate (kaderini öğrenmeden evvel)", first-degree criminal sexual misconduct (birinci-derece suç oluşturan cinsel istismar)", ve "… face sentencing (hapis cezası ile karşı karşıya olmak)" olarak verilen ifadeler ve dil kalıpları hedef metinde bulunmamaktadır. Her ne kadar hedef okurun ahlaki değerleri neticesinde bir değerlendirme yapılıp bazı kelimeler kullanılmamışsa da yukarıda belirtilen diğer dil öbeklerinin kullanılması çağrısal işlev açısından daha olumlu olacaktı. Nitekim bu şekilde sunulan bir çeviri metin, hedef okurunun durumu tam manasıyla anlamasını engellemekte ve kısıtlı bilgi sunmaktadır.

5.1.4. İlişkisel İşlev

Tablo 6: Spor Metinlerinde İlişkisel İşlev

Bağlam	Formula 1 yarışları, özellikle de gençler arasında oldukça sevilen ve heyecan verici bir spor türüdür. Adrenalin tutkunlarının ilgi odağı olan bu motor sporu, farklı düzenlemeler doğrultusunda hem seyircinin hem de basının daha fazla ilgisini çekmek üzere "Grid girls" adlı kızlardan oluşan bir grubu yarış önceleri sahneye çıkarmaktadır. Ancak yeni alınan bir karar doğrultusunda artık bu grubun sahneye çıkması mümkün olmayacaktır. Yetkililerin ifadelerinin çoğunlukta olduğu bir haber metninde, durum enine boyuna ele alınmıştır.
Kaynak Metin	*Formula 1: **'Grid girls'** will not be used at races this season* 'Grid girls' will no longer be used by Formula 1 from the start of the 2018 World Championship season. Sean Bratches, managing director of commercial operations, said the changes would be made **"so as to be more in vision with our vision for this great sport".** **F1 managing director of motorsports Ross Brawn told BBC Radio 5 live in December that the use of female promotional models was "under review".** The new F1 season begins on 25 March. "While the practice of employing grid girls **has been a staple of Formula 1 grands prix for decades**, we feel this custom does not resonate with our brand values and clearly is **at odds with modern day societal norms**," Bratches added. "We don't believe the practice is appropriate or relevant to Formula 1 and its fans, old and new, across the world." (BBC, 31/01/2018, Ek 1e)

Tablo 6 – devam

Hedef Metin	*Formula 1 yarışlarında **'Grid kızları'** dönemi kapanıyor* Motor sporlarının en çok izleneni olan **Formula 1 yarışları öncesinde pilotların start sinyalini beklediği alanda toplanan ve 'grid kızları' olarak adlandırılan hostesler** artık olmayacak. Uygulamanın 2018 FIA Formula 1 Dünya Şampiyonası ile birlikte yürürlüğe gireceği ifade edildi. Formula 1 Ticari Operasyonlar Direktörü Sean Bratches, yaptığı açıklamada "**Geçtiğimiz yıl boyunca hangi alanlarda güncellemeler yapılabileceğini inceledik.** Motor sporlarının **ruhuyla daha iyi örtüşen değişikliklerin gerekli olduğu** kararına vardık" dedi. *'Değerlerimizle örtüşmüyor'* Bratches, "Grid kızları her ne kadar Formula 1 Grand Prix'leri ile **özdeşleşmiş bir şey haline gelmiş** olsa da, bu geleneğin markamızın temsil ettiği değerlerle örtüşmediğini düşünüyoruz" dedi. Bratches, ayrıca 'grid kızları' uygulamasının Formula 1'in hayranları açısından da uygun olmadığını söyledi. Formula 1'de 2018 sezonu 25 Mart'ta Avustralya'da düzenlenecek olan Melbourne Grand Prix'i ile başlıyor. (BBC, 31/01/2018, Ek 1e)
Önerilen Metin	… F1 motor sporları Direktörü Ross Brawn, BBC Radio 5 Canlı programında Aralık ayında yaptığı bir söyleşide, tanıtıcı kadın modellerin kullanımı "inceleme altına alındığını" ifade etti. … bu geleneğin markamızın temsil ettiği değerler ve günümüzdeki toplumsal normlarla örtüşmediğini düşünüyoruz.

Tablo 6'da görüleceği üzere, kaynak ve hedef metin açısından ilişkisel düzeyde bazı farklılıklar mevcuttur. Öncelikli olarak, kaynak ve hedef metnin başlığını oluşturan "Grid girls (Grid kızları)" kavramı kaynak metnin birinci paragrafında ek bir açıklama ya da tanımlamaya tabi tutulmazken, Türk okurlar tarafından bilinmeyen bir unsur olduğu varsayıldığından, ek bir tanımlama yoluyla hedef okura sunulmuştur. Nitekim İngilizcede "kılavuz" anlamına gelen "grid" sözcüğü, İngiliz okuru için bir çağrışım yaparken Türk okuru içi bu durum pek olası değildir. Bu açıdan çevirmenin hedef metinde bu ek tanımlamayı yapması, ilişkisel işlev açısından uygun olmuştur.

5.2. Sağlık Metinleri

5.2.1. Göndergesel İşlev

Tablo 7: Sağlık Metinlerinde Göndergesel İşlev

Bağlam	Kumar alışkanlığı, kazanmak ve kaybetmenin çift taraflı olarak haz verdiği bir davranış biçimidir. Kumar oynayan kişi bu sebeple kolay bir şekilde alışkanlığından vazgeçemez. Bu bağlamda, bilim insanları kumar oynayan kişilerin ne tür duygular içerisinde olduklarını araştırmak ve bu psikolojinin ardında yatan nedenleri araştırmak üzere bazı çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalardan bazılarının sonuçları BBC haber ajansı tarafından okurlara sunulmuştur.
Kaynak Metin	*Why gamblers ger high even when they lose* You might think gambling is all about winning, but a range of studies show that things just aren't that simple. Why do gamblers, even unsuccessful ones, **keep getting a buzz**? **No one likes to lose – even pathological gamblers. And yet they keep on betting. If the house always wins, why roll the dice again? People addicted to gambling frequently report that, despite losses stacking up, the buzz keeps bringing them back to the card table or slot machine.** **"I wanted to gamble all the time," one former addict recalled to Scientific American in 2013. "I loved it — I loved that high I felt."** And recently, one **Wall Street executive** admitted defrauding family, friends and others out of $100 million to feed his habit. **"It was just a way for me to get money to feed a gambling addiction," he told the court.** (BBC, 21/07/2016, Ek 2b)
Hedef Metin	*İnsan neden kumar oynar?* Kumar alışkanlığı olanlar kaybetse de kumar masasına geri döner ve bundan zevk alırlar. Öyle ki **Wall Street finans merkezinde bir yönetici**, kumar için aile ve arkadaş çevresini 100 milyon dolar dolandırmıştı. (BBC, 21/07/2016, Ek 2b)

Tablo 7 – devam

Önerilen Metin	…kumar oynamanın bütünüyle kazanmak amaçlı olduğunu düşünebilirsiniz, ancak bir dizi çalışma durumun bu kadar basit açıklanamayacağını göstermektedir. Başarısız olanlar da dâhil olmak üzere neden kumar oynayanlar bundan zevk almaya devam ediyorlar? …hiç kimse kaybetmek istemez, patolojik kumarcılar bile. Ama oynamaktan vazgeçmiyorlar. Kumar oynatan kazanıyorsa zar atmaya değer mi? Kumar düşkünü insanlar, onca kayba rağmen bir vızıltının kendilerini kumar masasına ya da kumar aletine geri döndürdüğünü belirtiyorlar. …2013'te Scientific American'a verdiği demeçte, eski bir kumar düşkünü "Her zaman kumar oynamak istiyordum" dedi. Ve yakın zamanda Wall Street merkezindeki bir yönetici kumar uğruna ailesini, arkadaş çevresini ve başkalarını 100 milyon dolar dolandırdığını kabul etti. …mahkemeye verdiği ifadede "Kumar alışkanlığımı gidermek için para bulmanın bir yoluydu bu" dedi.

Tablo 7 içerisinde sunulmuş olan kaynak ve hedef metin arasında pek çok farklı noktada farklılık gözlemlenmiştir. Nitekim kaynak metnin ikinci ve üçüncü paragrafının bütününün hedef metinde göz ardı edildiği belirlenirken son paragrafında adı geçen yöneticinin ifadesi de hedef metnin dışında tutulmuştur. Bu eksikliğin hedef okurun metnin giriş bölümünü içeren bilgilerden yoksun kalmasına sebep verdiği görülmektedir. Dolayısıyla, göndergesel işlev, adı geçen paragraflardaki göndergelerin hedef metnin dışında tutulması sonucu yerine getirilememiştir. Oysaki Tablo 7'de sunulmuş olan önerilen metin kısmı çeviriye bütünlük sağlamak açısından katkıda bulunabilirdi. Bununla beraber çevirmenin uyguladığı stratejilerden birinin göndergesel işleve olumlu yönde katkıda bulunduğu belirlenmiştir. "…Wall Street (Amerika'da bulunan bir finans merkezi)" göndergesi İngilizce versiyonda doğrudan verilmesine karşın bu gönderge Türkçe çevirisinde ek bir açıklama ile verilip göndergesel işlev yerine getirilmeye çalışılmıştır. Bir göndergenin tam manasıyla diğer bir dilde anlaşılabilmesi için bu göndergeye ait hedef dilde ya eş değer bir kavramın var olması ya da bunu açıklayıcı nitelikte olan ek bir kelime ya da kelime grubunun sunulması gerekmektedir. Nitekim burada çevirmen "finans merkezi" kalıbını kullanarak Wall Street olgusunu hedef okura vermeye çalışmıştır. Çevirmen okurun aşina olmadığı bilgiyi gözden kaçırmayarak

durumsal göstergelere başvuruş ve bilgi eksikliğini bertaraf etmiştir. Nitekim Wall Street son yıllarda Amerika'da oldukça popüler olup dünya arenasına adını duyurmuş bir kavram olmakla birlikte uluslararası anlamda meslek dışı olan okurlar tarafından kolay bir şekilde algılanamayabilir. Bu itibarla, verilen ek açıklama öz manasını ortaya koymak açısından işlevsel bir nitelik taşımıştır.

Tablo 8: Sağlık Metinlerinde Göndergesel İşlev-II

Bağlam	(bkz. Tablo 7)
Kaynak Metin	Among various interesting findings, the team discovered that when participants had a lower expectation that they would win, their response to winning equal rewards was elevated. This was evidenced both by **subjects' own reporting of how happy they felt** and the data from the **fMRI scans**. These scans revealed increased activity in an area of the brain associated with dopamine neurons. **Dopamine, a complex neurotransmitter**, could in this case be linked to changes in emotional state. "If people lose a bunch and that lowers their expectations, that will increase how happy they are when they finally do win," says Rutledge.(BBC, 21/07/2016, Ek 2b)
Hedef Metin	*Beklentinin düşmesi* İngiltere'de yapılan başka deneylerde de kumar oynayan kişinin kazanma beklentilerini düşük tutması halinde kazandıklarında tepkilerinin de daha fazla olduğu görüldü. Hem **kendilerinin ifade ettiği hisler** bakımından hem de **beyin taramalarında** durum böyleydi. Beyinde **dopamin nörotransmiterleri** ile ilişkili bölgede aktivite artışı söz konusuydu. "Kişi bir süre kaybettiğinde beklentileri düşük olur; bu yüzden, daha sonra kazandıklarında mutluluk dereceleri artar" diyor Rutledge. (BBC, 21/07/2016, Ek 2b)
Önerilen Metin	…beyinde duygusal özellikleri etkileyen bir hormon olan dopamin nörotransmiterleri ile ilişkili bölgede aktivite artışı söz konusuydu.

Tablo 8 incelendiğinde, İngilizce olarak verilen metin içerisinde ilgili kimyasalın – dopamin- gayet açık olarak karmaşık bir sinir taşıyıcısı olduğu ve duyguları etkileyen bir nitelikte olduğu gözlenirken, Türkçe metinde bu derecede bir açıklık söz konusu olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, çevirmenin Tablo 8'de gösterilen önerilen metin kısmında olduğu üzere "duygusal özellikleri etkileyen bir hormon olan

dopamin…" gibi bir cümle ile mesajı vermeye çalışması göndergenin hedef metinde doğru olarak algılanmasını sağlayabilirdi. Bir göndergenin hedef metinde alıcısına ulaşabilmesi için göndergenin iki dilde de aynı etkiyi yaratması gerekir. Oysaki bir sağlık terimi olarak hâlihazırda kavranması güç olan dopamin gibi bir terimin ek bir açıklama ya da ne ile ilişkili olduğu yazılmaksızın hedef metinde verilmesi göndergesel işlevin yerine getirilmediğini gösterir. Göndergesel işlevin uygulanabilmesi için çevirmenin eyleme dönüştürmesi gereken stratejilerden biri, kaynak metin kapsamındaki dolaylı ya da açık olmayan bilgiyi, açık bilgiye dönüştürme -ek bilgi- yoluyla hedef kitleye kaynak metnin gönderenine ait göndergeyi iletme olmalıdır. Son olarak, çevirmenin kaynak metinde sırasıyla "…subjects' own reporting of how happy they felt (kendilerinin ifade ettiği mutluluk hissi)" ve "fMRI scans (işlevsel manyetik rezonans görüntüleme taramaları)" olarak sunulan ifadeleri kısa ve öz olarak "kendilerinin ifade ettiği hisler" ve "beyin taramaları" şeklinde hedef metne aktarması, göndergesel işlev açısından olumlu bir katkı sağlamıştır.

Tablo 9: Sağlık Metinlerinde Göndergesel İşlev-III

Bağlam	Bazı insanların farklı organizmalara karşı alerjisi olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak bu alerjilere karşı nasıl bir tepki verileceği noktasında kesin sonuçlar bulunmamaktadır. Vücudumuzun zamanla tepki vermeye başladığı bazı organizmalar, bu süreç içerisinde alerjik bir hastalığın ortaya çıkmasına sebep verebilir. Temizlik, düzen ve farklı türdeki alerjiler in belki de bizleri daha az sağlıklı hale getirdiğine yönelik bulgulara ulaşan bazı bilim insanlarının çalışmaları, BBC haber ajansının gündemine aldığı konulardan biridir.
Kaynak Metin	Their intervention follows a **RSPH** conference in February, at which immunologists, microbiologists, allergists and public health experts gathered to review strategies for tackling the issues of allergies and infectious diseases in light of our increased understanding of **the microbiome – the ecosystem of organisms living within and upon us**. (BBC, 08/07/2016, Ek 2a)
Hedef Metin	İngiltere'deki **Kamu Sağlığı Kurumu RSPH**, vücudumuzda yaşayan **yararlı bakterilere** dair bilgiler ışığında, alerji ve salgın hastalıklarla ilgili sorunlara karşı stratejilerin gözden geçirilmesi amacıyla Şubat ayında mikrobiyolog, bağışıklık, alerji ve kamu sağlığı uzmanlarıyla bir toplantı yapmıştı. (BBC, 22/07/2016, Ek 2a)

Tablo 9 – devam

Önerilen Metin	…vücudumuzun içinde ve dışındaki mikroorganizma topluluğu olan yararlı bakterilere dair bilgiler ışığında, alerji ve salgın hastalıklarla ilgili sorunlara karşı stratejilerin gözden geçirilmesi amacıyla Şubat ayında mikrobiyolog, bağışıklık, alerji ve kamu sağlığı uzmanlarıyla bir toplantı yapmıştı.

Nord'un (1997) dediği üzere, "göndergesel işlev metnin anlaşılmasına bağlıdır ve atfedilen nesne ya da olgular konusunda kaynak ve hedef okur tarafından aynı miktarda önbilgiye sahip olunmadığında işlev sorun yaratmaktadır." Bir kültüre ya da dile özgü bir kelime ya da kelime öbeğinin farklı bir kültüra veya dile aktarıması sürecinde göndergesel işlevin bu yönünüyle dikkate alınması gerekmektedir. Metnin anlaşılması açısından kaynak kültüre hitaben yazılan bir unsurun hedef okur tarafından da idrak edilmesi elzemdir. Yunan kökenli bir kavram olup iki ayrı kelimeden oluşan "microbiome" kelimesi, "mikros", yani küçük anlamına gelen mikro ve canlı topluluğu ya da yaşam alanı anlamına gelen "biome" terimlerinden oluşmaktadır. Amerikalı moleküler biyolog Joshua Lederberg (2001) tarafından ilk olarak ortaya atılan "microbiome" kelimesinin genel anlamı ise insan vücudunun içerisinde ya da üzerinde bulunan mikroorganizma topluluğudur. Yani içerisinde yararlı kelimesine dair herhangi bir unsur barındırmamaktadır. Alerjileri konu alan bir metinden alınmış ve İngiltere'de mevcut olan bir sağlık kurumunun uyguladığı stratejileri ele alan yukarıdaki cümlenin alındığı parçada önem arz eden bir kelime olarak karşımıza çıkan bu terim, Türkçe versiyonunda "yararlı bakteriler" olarak geçmiştir. Bununla birlikte, İngilizce, yani kaynak metinde açık bir şekilde ne olduğu ifade edilmiş ve okura anlamlı bir katkıda bulunulmuştur. Hâlihazırda kaynak metin okuru tarafından yoğun olarak kullanılan bu yabancı kökenli kelime, Türk okuru açısından pek kullanılmadığından "yararlı bakteriler" terimi uygun görülmüştür. Oysaki ne kelimenin kökeni bu anlama gelmekte ne de Türkiye'de atfedilen anlam yeterince açık olmaktadır. Nitekim mikrobiyom kelimesinin veriliş tarzı bunun yeni ortaya çıkarılan bir organ olduğudur. Dolayısıyla, bu terim göz önünde bulundurulduğunda göndergesel işlevin genel bir sorun yarattığı aşikârdır. Oysaki Tablo 9'da mevcut olan önerilen metin kısmında olduğu üzere, parçanın başında verilecek "…vücudumuzun içinde ve dışındaki mikroorganizma topluluğu olan yararlı bakterilere dair bilgiler ışığında" gibi küçük bir açıklama, tanım veya hedef

metne karşılık gelen ve kaynak metinde olduğu gibi cümle içerisinde uygulanacak bir tanım yoluyla bütün bu karmaşıklık giderilip göndergesel işlevin yerine getirilmesi sağlanabilirdi.

Tablo 9'a bakıldığında karşımıza çıkan göndergelerden bir diğeri ise RSPH (Royal Society for Public Health) kavramıdır. İngiltere'de kamu halk sağlığı ve refahının iyileştirilmesi noktasında yardım sağalayan bir kuruluş olarak metin içerisinde geçen bu gönderge, kültürlerarası iletişimin karşılaştırma unsuru göz önünde bulundurulduğunda çevirmen tarafından isabetli bir karar alınarak çevrildiği gözlemlenmektedir. Nitekim İngilizce metinde açıklaması verilmeyen bu kavram, ek bir açıklama yoluyla hedef metin okurlarına yansıtılmıştır. Türkiye'de mevcut bulunan Türkiye Halk Sağlığı Kurumu kavramına denk düşecek şekilde bir çeviri ile Türk okuru aydınlatılmaya çalışılılarak göndergesel işlev yerine getirilmiştir. Günümüz toplumunda küreselleşmenin de etkisiyle farklı ülkelerde belli başlı kurumlar benzer isimler altında adlandırılmakta ve bu durum çevirinin kendisine de yansımaktadır. Nitekim hem Birleşik Krallık hem de Türkiye'de benzer isimlerle ifade edilen iki kurumun kaynak ve hedef metinde uygun bir şekilde kullanılması, bu metnin çevirisinde göndergesel işlevin yerine getirilmesine katkıda bulunmuştur.

5.2.2. Anlatımsal İşlev

Tablo 10: Sağlık Metinlerinde Anlatımsal İşlev

Bağlam	Alzheimer hastalığı, dünya genelinde birçok insanın taşıdığı hastalıklardan biridir. Bu hastalık, hastada bilinç kaybı ve davranış bozuklukları gibi durumların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra, hastalığın şuan itibariyle bir tedavisi mümkün değildir. Bilim insanlarının bu gerçekten yola çıkarak yaptığı araştırmalar, yeni çözümler üretmek yolunda umut verici gelişmeler ortaya koyuyor. Hastalığın üstesinden gelmek için tüm diğer hastalıklarda olduğu üzere en önemli unsurlar erken tanının gerçekleştirilmesidir. Yapılan araştırmalar neticesinde Alzheimer hastalığının erken teşhis edilebileceği hususunda bazı gelişmelerin meydana geldiğine yönelik haberler, haber ajanslarının takip ettiği konular arasında yerini alıyor.

Tablo 10 – devam

Kaynak Metin	**At the European Commission's Joint Research Centre (JRC) in Geel,** research is moving forward on a tool aimed at improving early detection of the disease. The work is focussing on biomarkers – the molecules that reflect the brain lesions characteristic of the disease. Particular attention is paid to small proteins called beta-amyloid 42. The scientists are developing what is known as reference material. "In people that have Alzheimer's disease, the cerebral spinal fluid that surrounds the brains changes and the level of this biomarker A beta 42 changes. So when we measure this biomarker in cerebral spinal fluid, it will give us some **information about the brain** of this person," says biochemist, Ingrid Zegers. "So what we do is we produce a reference material **that is really like an anchor point for the value of our analyte of interest, that in vitro diagnostic companies use to set the scale of their test kits.** And they then provide these test kits to the university or hospital laboratories that do the measurements. And they will then **obtain results** that are comparable between them and over time". It's taken six year of international **collaboration** to achieve this. Standardizing tests is crucial not **only to facilitate early detection but also to develop possible treatments. Clinical tests are currently underway for new drugs.**(Euronews, 20/11/2017, Ek 2c)
Hedef Metin	Farklı tanı metotları arasında, araştırma biyolojik işaretleyiciler etrafında ilerleme kaydediyor. Bilim insanları beyinde hastalığın işareti olan lezyonları gösteren moleküller üzerinde çalışıyor, özellikle A Beta 42 molekülü üzerinde. **Geel'de bulunan JRC araştırma merkezi,** bu molekülü referans olarak kabul ediyor. Biyokimyacı Ingrid Zegers, çalışmalarını şu şekilde özetliyor: "Alzheimer hastalarında beyni çevreleyen beyin omurilik sıvısının moleküler yapısı değişiyor. Yani sıvıda bulunan A Beta 42 işaretleyicisinin seviyesi değişiyor. Bu yüzden beyin omurilik sıvısındaki bu molekülün seviyesini ölçmek, bize o insanın beyniyle ilgili önemli ipuçları veriyor. Yaptığımız şey aslında şu: referans olacak bir molekül sunuyoruz. **Tanı şirketleri**, bu referans molekülden yola çıkarak birçok test kiti hazırlayabilir ve elde ettikleri bulguları üniversitelere, hastane laboratuvarlarına sunabilir. Bu da bize zamanla karşılaştırabileceğimiz **bir veri bankası** oluşturma fırsatı sunar." Proje başarısını 6 yıllık **emek ve uluslararası işbirliğine** borçlu. **Teşhis için yapılan testlerin standartlaştırılması ise büyük öneme sahip.** (Euronews, 20/11/2017, Ek 2c)

Tablo 10 – devam

Önerilen Metin	… Geel'de bulunan Avrupa Komisyonu bünyesindeki Ortak Araştırma Merkezinde (JRC), araştırmalar hastalığın erken teşhisi geliştirme amacını taşıyan bir araç üzerinde ilerleme kaydediyor. … yaptığımız şey aslında, tıpkı ilgili analiz değerimizin saptama noktası gibi olan ve deney ortamında çalışan tanı şirketlerinin test kitlerinin ölçeğini oluşturmak üzere kullandıkları bir referans materyali üretmektir. … teşhis için yapılan testlerin standartlaştırılması, sadece erken teşhis değil muhtemel tedavileri geliştirmek için de büyük öneme sahiptir. Yeni ilaç üretimi için klinik testler hâlihazırda uygulanmaktadır.

Tablo 10'da gösterildiği üzere, anlatımsal işlev açısından iki önemli olgu karşımıza çıkmaktadır: bir yandan kaynak metnin bazı kısımları hedef metinde göz ardı edilmiş ve anlam bütünlüğünün kaybolmasına sebep olmuştur, öte yandan ise çevirmen tarafından uygulanan stratejiler doğrultusunda bazı dil kullanımları uygun karşılıklarla aktarılmıştır. Birinci olgu üzerinden bir değerlendirme yapıldığında görülmektedir ki mevcut durumda zaten anlaşılması zor olan bazı kavramların kaynak metinde açıklamalar yoluyla verilirken hedef metinde bu açıklamalar metin dışında tutulmuştur. Nitekim ilk olarak kaynak metnin birinci paragrafında "… Joint Research Center (Ortak Araştırma Merkezi)" olarak sunulmuş olan merkezin Avrupa Komisyonunun bünyesinde görev yaptığı söylenirken bu açıklamaya hedef metinde yer verilmemiştir. Oysaki bu tür merkezlerin ne gibi bir işlevi olduğuna dair bilgiler metnin anlaşılması açısından önemlidir. Diğer bir eksiklik ise, kaynak metnin üçüncü paragrafında konunun önemli bir parçası olan "referans materyali" noktasında vuku bulmuştur. Kaynak metin içerisinde ilgili kavram, iki farklı şekilde açığa kavuşturulurken bu açıklık hedef metinde yer alamamaktadır. Son olarak kaynak metnin son paragrafındaki "standartlaşma testleri" unsurunun neden önem arz ettiği ayrıntılı olarak belirtilmişken hedef metinde bu ayrıntı mevcut değildir. Bununla beraber, Tablo 10'daki önerilen metin kısmında olduğu gibi düzenleme yapılması anlatımsal işlevin daha uygun bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacaktı.

İkinci olgu ele alındığında ise, anlatımsal işlevin uygun stratejilerle yerine getirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, kaynak metinde yer alan "…

obtain results (sonuç elde etmek)" sözcüğü yerine "veri bankası" ve "international colloboration (uluslararası işbirliği)" yerine "emek ve uluslararası işbirliği" ifadelerinin kullanılmasıyla hedef metne aktarılmıştır. Bu yönüyle diller ve kültürlerarası etkileşimin uygun bir şekilde ortaya konması açısından anlatımsal işleve katkıda bulunmuştur.

5.2.3. Çağrısal İşlev

Tablo 11: Sağlık Metinlerinde Çağrısal İşlev

Bağlam	Gün geçtikçe, bilim insanlarının yaptığı araştırmalar sonucunda insan beyni ile ilgili farklı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Evrenin en gizli kalmış öğelerinden biri olan insan beyni, araştırmacıların her zaman ilgi duyduğu konuların başında gelmektedir. Son yapılan bir araştırmaya göre, beyin hasarı sonucunda bazı insanlar aniden dahi olabilir. Bu durumu, bir şeyi yapmaktan sıkılan veya yorulan insanların yaratıcılığını geliştirdiğini öne sürerek açıklayan araştırmacıların bu tezi, haber ajanslarının sağlık başlığı altındaki haber metinlerine konu olmuştur.
Kaynak Metin	The question of where creative insights come from – and how to get more of them – has remained a subject of great speculation for thousands of years. According to scientists, they can be driven by anything from fatigue to boredom. The prodigies themselves have other, even less convincing ideas. **Plato** said that they were the result of divine madness. Or do they, **asFreud believed**, arise from the **sublimation of sexual desires**? **Tchaikovsky** maintained that **eureka moments** are born out of **cool headwork** and technical knowledge. But until recently, most sensible people agreed on one thing: creativity begins in the **pink, wobbly mass inside our skulls**. It surely goes without saying that **striking the brain, impaling it, electrocuting it, shooting it, slicing bits out of it or depriving it of oxygen** would lead to the **swift death** of any great visions possessed by its owner. (BBC, 06/01/2018, Ek 2d)
Hedef Metin	Yaratıcılık becerisi neden kaynaklanıyor ve nasıl daha yaratıcı olunur sorusu binlerce yıldır yanıtı aranan bir soru. Bilim insanlarına göre, yorgunluk veya sıkılma gibi birçok etken yaratıcılığın gelişmesine neden olabilir. Yakın zamana kadar **yaratıcılığın beyinde başladığı** ve beynin herhangi bir şekilde hasar görmesi sonucu **birçok becerinin körelebileceği** kabul ediliyordu. (BBC, 18/01/2018, Ek 2d)

Tablo 11 – devam

Önerilen Metin	… dâhilerin kendileri de farklı, hatta inandırıcılığı daha az olan fikirlere sahiptir. Plato, bu fikirlerin ulvi çılgınlığın bir sonucu olduğunu öne sürdü. Ya da Freud'un öne sürdüğü üzere, bu fikirler cinsel isteklerin ulvileştirilmesinden mi kaynaklanıyor? Çaykovski'ye göre, ani beklenmedik keşif anları serinkanlı olarak yapılan düşünce ve teknik bilgiden kaynaklanmaktadır. … yakın zamana kadar çoğu mantıklı insanın üzerinde uzlaştığı bir konu vardır: yaratıcılık, kafatasımızdaki pembe renkli sağlam olmayan kitlede başlar. Açıktır ki insan beynine darbe vurmak, onu hasarlara maruz bırakmak veya onu oksijensiz bırakmak, büyük vizyon sahibi beyinleri hızlı bir şekilde köreltebilir.

Tablo 11'de verilen kaynak ve hedef metinden de anlaşılacağı üzere, çağrısal işlev noktasında hem birçok eksik kullanım hem de farklılık söz konusudur. Bu farklılıkların başında ise, kaynak metnin genelinde kullanılan referans ve örneklemelerin hedef metin içerisinde kullanılmaması gelmektedir. Kaynak metinde kullanılan başlıca referanslar olan Plato, Freud ve Çaykovski, hedef metinde kendine yer edinememiştir. Burada kaynak metin yazarının konuya esas teşkil eden dâhilerin sahip olduğu fikirlere yönelik vurgulama yapma düşüncesi söz konusudur. Ancak hedef metin içerisinde bu vurgulama söz konusu değildir. Dolayısıyla, hedef okurun konuyu daha iyi kavrayabilmek adına yapacağı olası bir çalışmanın önüne geçilmiştir. Oysaki Tablo 11'de gösterilen önerilen metin kısmında görüldüğü üzere bir çeviri yapılsaydı hedef okurun bu referanslara ulaşma durumu ortaya çıkmış olacaktı. Bunun yanı sıra kaynak metinde dâhiler ve bu dâhilerin sahip olabileceği beyinler ile ilgili olarak kullanılan terimler, örneklemeler ve dil kalıpları hedef okurun uzak olduğu kullanımlar olduğu düşüncesiyle aktarılmamıştır. Her ne kadar bu tür kullanımlardan bazılarının çevrilmesi zor gibi görünse de Tablo 11'deki önerilen metin kısmında sunulan çeviriler, hedef okurun ulaşacağı bilgiyi artırmış olacaktı. Nitekim Freud ile özdeşlemiş bir kavram olan cinsel dürtüler kavramı hâlihazırda Türk okuru tarafından bilinen bir gerçektir. Bu itibarla metin içerisinde Freud'a özgü bir söylem olan "… sublimation of sexual desires (cinsel isteklerin ulvileşitirlmesi)" kavramının neden hedef metne eklenmediği bir soru olarak karşımızda durmaktadır. Dahası, metne göre yaratıcılığın başladığı yer olan kısım, kaynak metinde "… pink, wobbly mass inside our skull (kafatasımızdaki pembe,

sağla olmayan kitle)" olarak sunulmuş iken, hedef metinde göz ardı edilerek çağrısal işlevin uygun bir şekilde yerine getirilememesine sebep olmuştur. Bununla birlikte, kaynak metinde sırasıyla "… strike the brain (beyne darbe vurmak)", "… impale (delmek)", "… electrocute (elektrik akımına verip öldürmek)", "… shoot (kurşun sıkmak)", "… slice bits (dilimlere ayırmak)" ve "… deprive something of oxygen (bir şeyi oksijensiz bırakmak)" olarak verilen anlatım, hedef okur için anlaşılamaz bir mahiyette olduğunda, çevirmen bu kalıpları metnin dışında tutmuştur. Bununla birlikte, önerilen metin kısmındaki bir çeviri stratejisi uygulanabilecek bir durumdur. Son olarak, "…swift death (hızlı ölüm)" anlamındaki kullanım çevirmen tarafından hedef metinde "…körelmek" olarak aktarılmak suretiyle çağrısal işlevin uygun olarak hayata geçirilmesine katkıda bulunmuştur.

5.2.4. İlişkisel İşlev

Tablo 12: Sağlık Metinlerinde İlişkisel İşlev

Bağlam	21. yüzyılın en kritik hastalıklarından biri olarak görülen depresyon hastalığı, bilim insanları tarafından yoğun bir şekilde araştırılmaktadır. Yalnızlık, toplumsal baskı ve benzeri birçok sebepten ötürü ortaya çıkabilen bu hastalık, insan beynini hem yoruyor hem de köreltiyor. Bilim insanlarının depresyon tedavisinde yoğunlaştığı konular arasında bazı özel gıdaların tüketimi gelmektedir. Bu gıdalardan biri de sihirli mantarlardır. BBC haber ajansı bu konuda yapılan bir araştırmayı ve sonuçlarını okurlarla paylaşmıştır.
Kaynak Metin	*Magic mushrooms can '**reset'** depressed brain* A hallucinogen found in magic mushrooms can **"reset"** the brains of people with untreatable depression, raising hopes of a future treatment, scans suggest. The small study gave 19 patients a single dose of the **psychedelic** ingredient psilocybin. Half of patients ceased to be depressed and experienced changes in their brain activity that lasted about five weeks. However, the team at Imperial College London says people should not **self-medicate.** There has been a series of small studies suggesting psilocybin could have a role in depression by acting as a **"lubricant for the mind"** that allows people to escape a cycle of depressive **symptoms.** But the precise impact it might be having on brain activity was not known. The team at Imperial performed fMRI brain scans before treatment with psilocybin and then the day after **(when the patients were "sober" again).** (BBC, 14/10/2017, Ek 2e)

Tablo 12 – devam

Hedef Metin	*Sihirli mantarlar depresyon tedavisinde kullanılabilir* Sihirli mantar olarak bilinen mantarlardaki bir halüsinojen maddenin, tedavi edilemez boyutta depresyon geçiren **hastaları iyileştirmekte kullanılabileceği** ortaya çıktı. Imperial College London'dan bilim insanları tarafından yürütülen araştırmada, 19 hastaya tek doz psilosibin adlı **saykodelik** madde verildi. Hastaların yarısından fazlası, bu maddeyi aldıktan sonra depresif hissetmediklerini belirtti ve beyin fonksiyonlarında değişiklik gözlemlendi. Psilosibinin depresyondaki kişiler üzerindeki olumlu etkileri yaklaşık 5 hafta sürdü. Ancak araştırmayı yürüten ekip, depresyon geçirenlerin bu **yöntemi kendi kendilerine denememesi gerektiği** uyarısında bulundu. Daha önce de psilosibin maddesinin **"zihni yağlayarak"**, kişilerin depresif **semptomlar** döngüsünden çıkmasına yardımcı olabileceğini ortaya koyan araştırmalar yapılmıştı. Araştırma ekibi fMRI (fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme) tekniği ile psilosibin verilmeden önceki ve **sonraki günler**, hastaların beyinlerini görüntüledi. (BBC, 14/10/2017, Ek 2e)
Önerilen Metin	… Imperial College London'dan bilim insanları tarafından yürütülen araştırmada, 19 hastaya tek doz psilosibin adlı hayal gördüren saykodelik madde verildi. …araştırma ekibi fMRI (fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme) tekniği ile psilosibin verilmeden önceki ve sonraki günler (hastaların "ilacın tesiri altında olmadığı" zamanlarda), hastaların beyinlerini görüntüledi.

Tablo 12'de görüldüğü üzere, kaynak metnin hedef metne aktarılması süreci, diller ve kültürlerarası bir farklılık temelinde gerçekleşmiştir. Nitekim kaynak metnin başlığında da belirtilen "…reset (ilk durumuna getirmek, yeniden ayarlamak)" kelimesi, hedef metne "iyileştirmek ve tedavi etmek" ifadeleriyle aktarıldığı ve bu yolla ilişkisel işlevin yerine getirilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, kaynak metinde sırasıyla "…self-medicate (kendi kendini tedavi etme)" ve "…lubricant for the mind (zihin için kaydırıcı madde)" olarak sunulan ifadelerin hedef metinde "kendi kendilerine deneme" ve "zihni yağlayarak" ifadeleriyle karşılık bulduğu ve dolayısıyla ilişkisel işleve katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, kayak metinde önemli bir kavram olarak karşımıza çıkan "…psychedelic

(hayal gördüren madde)" kelimesi, hedef metinde aynen aktarılmıştır. Tablo …'de sunulan önerilen metinde olduğu üzere "hayal gördüren madde" olarak düzeltilmesinin çeviri açısından daha uygun olacağı düşünülmektedir. Son olarak, kaynak metnin son paragrafındaki "…when the patients were "sober" again (hastaların "ilacın tesiri altında olmadığı zamanlarda)" cümlesi, hedef metne aktarılmadığından karşılığı olabilecek bir cümlenin metnin dışında tutulmasıyla ilişkisel işlev noktasında bir eksiklik belirlenmiştir.

5.3. Kültür ve Sanat Metinleri

5.3.1. Göndergesel İşlev

Tablo 13: Kültür ve Sanat Metinlerinde Göndergesel İşlev

Bağlam	Seyircilerin beğenisine sunulduğu Temmuz 2003'ten Karayip Korsanları film serisi izleyenleri büyülemeyi başarmıştır. Bu film serisi tüm dünyada hasılat rekorları kırmış ve dünya basının ilgi odağı olmayı başarmış serilerden biri olarak karşımıza çıkmıştır. Bunun ötesinde mevcut olumsuz korsan algısını kırmayı başarıp film içerisindeki karakterlerin olumlu bir şekilde algılanmasını sağlamıştır. Popüler kültürün önemli bir ürünü olan sinemanın gerçek dünyadaki karakterlere olan bakış açısını ne denli değiştirebilme özelliğine sahip olduğunu kanıtlar nitelikte olan bu film serisinin yankıları uzun zamandır sürmektedir.
Kaynak Metin	*Printing the legend* How pirates slipped into popular legend is easy to trace. Just as the Golden Age was coming to an end, a certain Captain Charles Johnson (**a pseudonym** that no one has cracked) published a famous **compendium of the biographies of these desperados**, called A General History of the Robberies and Murders of the Most Notorious Pyrates (1724). It was full of **bloodthirsty detail**, breathlessly narrated, and secured the legends of Blackbeard, Black Bart and a host of others. **Pamphlets and broadsides** detailing the terrible crimes and suitable punishments of legendary criminals have been bestsellers since printing began, and pirates were popular subjects in the early 18th Century. The author Daniel Defoe wrote several pamphlets about pirates around the time he completed his famous story of shipwreck, Robinson Crusoe (1719). Johnson's book was **a publishing sensation**, and a second volume of somewhat more fanciful accounts appeared in 1728. (BBC, 21/06/2017, Ek 3a)

Tablo 13 – devam

Hedef Metin	*Kitaplaşan efsane* Korsanların halk arasında efsane haline gelmesinin izleri kolayca sürülebilir. Altın Çağ sona ererken Charles Johnson adında bir kaptan, "En Kötü Şöhretli Korsanların Soygun ve Cinayetlerinin Genel Tarihi' adıyla 1724'te yayınladığı **kitapta korsanların hayat hikâyelerini** anlatmıştı. Karasakal, Kara Bart gibi korsanların kanlı eylemlerine ayrıntılarıyla yer veren kitap büyük ilgi görmüştü. Matbaa yaygın kullanıma girdikten sonra korkunç suçlar ve onlara uygulanan cezaları konu alan kitapçıklar halkın ilgisini çekmiş, 18. Yüzyıl başlarında korsanlık da bu konular arasına girmişti. 1719'da yayımlanan Robinson Crusoe'nun yazarı Daniel Defoe da bu kitabından önce birçok korsan hikâyesi yazmıştı. Ama Johnson'ın kitabı **asıl ilgi odağı** haline gelmiş, konunun devamı olarak 1728'de ikinci kitabını bastırmıştı. (BBC, 23/06/2017, Ek 3a)
Önerilen Metin	…Altın Çağ sona ererken Charles Johnson (hiç kimsenin yadırgamadığı bir takma isim) adında bir kaptan, "En Kötü Şöhretli Korsanların Soygun ve Cinayetlerinin Genel Tarihi' adıyla 1724'te yayınladığı özet mahiyetindeki kitapta bu umutsuz ve gözü dönmüş korsanların hayat hikâyelerini anlatmıştı.

Tablo 13'te gözlemleneceği üzere kaynak ve hedef metin arasında diller ve kültürlerarası belirli farklılıklar mevcuttur. Öncelikli olarak kaynak metnin ikinci cümlesi, hedef metne bir özet şeklinde aktarılmış ve parantez içerisindeki ifade metnin dışında tutulmuştur. "…pseudonym (takma isim)" olarak verilen kelime, hedef metnin dışında tutulmuştur. Oysaki Tablo 13'te sunulan önerilen metin kısmındaki gibi bir çeviri yapılmış olsaydı, göndergesel işlev açısından yararlı olabilirdi. Bunun yanı sıra, "…famous compendium of biographies (hayat hikâyelerinin ünlü bir özeti)" anlamına gelen ifade, hedef metinde salt "hayat hikâyelerini anlatan bir kitap" olarak verilmiştir. "Kitap" ve "özet" arasındaki fark açısından değerlendirildiğinde, ilgili kelimenin "özet mahiyetindeki kitap" olarak çevrilmesi anlam bütünlüğü açısından daha yararlı olabilirdi. Kaynak metinde verilip hedef metin dışında tutulan diğer bir kelime ise "…desperados (umutsuz kimse, haydut)" kavramıdır. İngilizce kökeni "desperate (umutsuz kişi)" olan bu kelime, daha sonra "desperado" olarak da kullanılmaya başlanmıştır. Bu tür bir kullanımın hedef metin dışında tutulması bir eksiklik olarak görülmektedir. Bununla birlikte, kaynak metinde sırasıyla "…bloodthirsty (kan dökmeye hevesli)" ve "…publishing

sensation (yayın noktasında heyecan uyandıran durum)" olarak verilen ifadeler, hedef metinde "kanlı eylemeler" ve "asıl ilgi odağı" olarak aktarılıp göndergesel işlevin yerini bulmasına katkıda bulunmuştur.

Tablo 14: Kültür ve Sanat Metinlerinde Göndergesel İşlev-II

Bağlam	(bkz. Tablo 13)
Kaynak Metin	*Plunder and profit* Robert Louis Stevenson, **another scandalous bohemian writer**, wrote Treasure Island a chapter a day **on the hoof** to entertain his children. It was a key text in reviving the form of the romance in the late 19th Century, a form that Stevenson avowedly proclaimed to be "sensual and illogical" and actively designed to resist the stifling moral and intellectual restrictions of the Realist novel that was dominant at the time. Stevenson's romance, stuffed with peg legs, treasure maps and talkative parrots, was another huge seller. By this point, the thrilling throwback of the Golden Age pirate seems inextricably linked to mass culture in Europe and the US. (BBC, 21/06/2017, Ek 3a)
Hedef Metin	*Anarşizmle paralellik mi?* Hazine Adası'nın yazarı Robert Louis Stevenson kitabı 1883'te çocukları için her bölümünü birer günde yazmıştı. O döneme hâkim olan gerçekçi roman eğiliminin ahlaki ve entelektüel sınırlılıklarına tepki olarak "duygusal ve akıl dışı" bir tarz seçmişti. Kitap korsanlar, tahta takma bacaklar, konuşan papağanlar, hazine haritaları ile doluydu. Çok satan bu kitap da Avrupa ve ABD'de halk kültürüne korsanların Altın Çağı'nı pekiştiren bir işlev gördü.(BBC, 23/06/2017, Ek 3a)
Önerilen Metin	…diğer bir onur kırıcı Bohem (günü birlik yaşayan) ve Hazine Adası eserinin yazarı olan Robert Louis Stevenson kitabı 1883'te çocukları için her bölümünü birer günde yazmıştı.

Tablo 14'te görüldüğü üzere kaynak ve hedef metin arasında göndergesel işlev açısından farklılık olduğu gözlemlenmektedir. Nitekim kaynak metinde "…scandalous bohemian writer (onur kırıcı Bohem yazar)" olarak verilen gönderge, hedef metinde yok sayılmıştır. Bu göndergenin metnin dışında tutulmasının muhtemel bir sebebi, hedef okurun Bohem yaşamı olarak bilinen ve köken olarak "çingene yaşamı" anlamına gelen bu kavramın ahlaki olarak uygun görülmemesi olabilir. Bunun yanı sıra, Nitekim çoğu zaman çevirmen tarafından bu tür kelimelerin

hedef metinde göz ardı edildiği gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, kaynak metinde sırasıyla "…peg legs (tahta bacak)", "…treasure map (hazine haritaları)", "…talkative parrots (konuşan papağanlar)" ve "…mass culture (kitle kültürü)" olarak sunulan kavramlar, hedef metne uygun karşılıklarla ve eksiksiz olarak aktarılmıştır. Son olarak kaynak metindeki paragrafın son cümlesinde kullanılan "…thrilling throwback (eskiye heyecan verici bir dönüş)" anlamındaki kalıp, hedef metinde "…pekiştirme" kelimesiyle karşılanıp göndergenin daha net anlaşılmasına katkıda bulunmuştur.

5.3.2. Anlatımsal İşlev

Tablo 15: Kültür ve Sanat Metinlerinde Anlatımsal İşlev

Bağlam	(bkz. Tablo 13)
Kaynak Metin	**The timeless allure of pirates** Pirates of the Caribbean have been a source of fascination for more than 300 years – and they **express an anxiety about modern 61easons, writes Roger Luckhurst.** **Talk about a stash of golden doubloons.** The Pirates of the Caribbean films have grossed more than $4 billion (£3.14 billion) worldwide, with the fifth and most recent instalment, Dead Men Tell No Tales, still playing in cinemas. Even if we may not see Johnny Depp as Captain Jack Sparrow again, the global audience remains **seriously invested in the mythology** of pirates and **buccaneers** of the 18th Century. There's even been an 'International Talk Like a Pirate Day' every 19 September since 2002. But why? Why are we horrified by acts of modern piracy in the shipping lanes off the East African coast, yet **celebrate** the **ruthless** acts of violence and **theft** from pirates **like Blackbeard, 'Calico' Jack Rackham and 'Black Bart' Roberts** in the 1720s? The answer lies partly with the 200 years of popular culture that has romanticised these figures **hovering on the edge of** the law. The deeper reasons? Our **profoundly ambiguous** relationship to the rise of the modern bureaucratic state where social behaviour is so regulated that the **untrammelled** freedom represented by piracy can be alluring – also why **Western** gunslingers, **Prohibition-era** gangsters, medieval knights, and even that **scruffyspacesmuggler**, Han Solo, hold such appeal. (BBC, 21/06/2017, Ek 3a)

Tablo 15 – devam

Hedef Metin	**Korsanlara neden ilgi duyuluyor?** Karayip Korsanları 300 yıldan fazladır popüler kültürü etkilemeye devam ediyor. **Bunun altında yatan nedenler ile modern toplum arasında nasıl bir ilişki var?** Karayip Korsanları film serisi 4 milyar dolardan fazla ciro yaptı. Serinin son filmi Karayip Korsanları Salazar'ın İntikamı (Dead Men Tell No Tales) hâlâ sinemalarda oynuyor. Johnny Depp'i belki bir daha Kaptan Jack Sparrow rolünde göremeyeceğiz, ama dünya çapında izleyiciler 18. Yüzyıl korsanlarına ilgi duymaya devam ediyor. Öyle ki 2002'den bu yana 19 Eylül 'Dünya Korsan Gibi Konuşma Günü' olarak kutlanıyor. Peki, bu ilgi neden? Doğu Afrika kıyılarında dolaşan günümüz korsanlarından korkarken 1720'lerin ünlü korsan karakterlerinin şiddet eylemlerine neden sempati duyuyoruz? Bunun nedenlerinden biri, **yasalara uymayan** bu insanları romantize eden 200 yıllık popüler kültürden kaynaklanıyor. Daha derinlerde yatan neden ise modern bürokratik devletle olan ilişkimizde yatar: burada toplumsal davranışlar öyle sıkı düzenlenmiştir ki korsanların temsil ettiği özgürlüğün cazip gelmesidir. **Western** filmlerindeki silahşörlere, **ABD'de içki yasağı olan dönemdeki** gangsterlere, ortaçağ şövalyelerine, hatta **Yıldız Savaşları'ndaki** kaçakçı Han Solo'ya hayranlığımız da buna dayanıyor belki de. (BBC, 23/06/2017, Ek 3a)
Önerilen Metin	Korsanların bitmek bilmeyen cazibesi Karayip Korsanları 300 yıldan fazla bir süredir cazipliğini korumakta ve Roger Luckhurst tarafından yazıldığı gibi modern topluma yönelik endişeyi ifade etmektedir. Korsanların saklı altınlarından söz etmeye ne dersiniz? Karayip Korsanları film serisinin beşinci ve son bölümü olan Karayip Korsanları Salazar'ın İntikamı filmi hala sinemalarda boy gösterirken dünya çapında 4 Milyardan daha fazla hâsılat elde etti. … ama dünya çapında izleyiciler korsan mitolojisine ve 18. Yüzyıl Karayip Korsanlarına ilgi duymaya devam ediyor. … 1720'lerin Blackbeard, 'Calico' Jack Rackham and 'Black Bart' Roberts gibi ünlü korsan karakterlerinin şiddet eylemlerine neden sempati duyuyoruz? … modern bürokratik devletle olan son derece belirsiz ilişkimizde yatar: burada toplumsal davranışlar öyle sıkı düzenlenmiştir ki korsanların temsil ettiği sınırsız özgürlüğün cazip gelmesidir. Western filmlerindeki silahşörlere, ABD'de içki yasağı olan dönemdeki gangsterlere, ortaçağ şövalyelerine, hatta Yıldız Savaşları'ndaki üstü başı dağınık uzay kaçakçısı Han Solo'ya hayranlığımız da buna dayanıyor belki de.

Tablo 15'te gösterilen örneğe bakıldığında kaynak ve hedef metin arasında anlatım açısından bazı farklılıkların mevcut olduğu ve bu farklılıkların çoğu kez hedef metin bağlamında kullanılmayan ya da kullanılması tercih edilmeyen sıfatlardan kaynaklandığı gözlemlenmektedir. Öncelikli olarak ilgili metnin başlığının kaynak metin içerisinde "… bitmek bilmeyen cazibe" gibi bir sıfat tamlaması ile kullanıldığı görülürken hedef metinde pek de konudan sapma olmadan fiil ve soru cümlesi ile verildiği gözlemlenmektedir. Giriş paragrafına bakıldığında, her ne kadar ilk cümleler benzerlik gösterse de ikinci cümleler açısından aynısını söylemek yanlış olacaktır. Nitekim kaynak metinde modern toplumun korsanlar tarafından bir endişeye maruz kaldığı belirtilirken hedef metnin başlığında görüldüğü üzere bir soru cümlesi ile okur merak içerisinde bırakılmaktadır. İkinci paragrafın ilk cümlesinin hedef metinde yer almadığı gözlemlenmektedir. Oysaki Tablo 15'te gösterilen önerilen metin kapsamındaki çeviri, bağlam açısından derinlik katma noktasında faydalı olabilirdi. Son olarak, ikinci ve üçüncü paragraflarının genelinde kaynak metinde yer alan ve gerek metne kattıkları anlam derinliği gerekse de konunun tam manasıyla anlaşılmasına destek sunacak nitelikte olmaları açısından önemli olan sıfat, zarf ve bazı örneklemelerin hedef metne aktarılmadığı açıkça görülmektedir. Kaynak metin içerisinde sırasıyla "… seriously (ciddi ölçüde)", "… mythology (mitoloji)", "… buccaneer (Karayip Korsanları için 'pirate' dışında kullanılan özel terim)", "… ruthless (acımasız)", "… theft (soygun)", "…Blackbeard, 'Calico' Jack Rackham and 'Black Bart' Roberts (karakterlerin isimleri)", "… profoundly ambigious (son derece belirsiz)", "… untrammelled (sınırsız)", "… scruffy (üstü başı dağınık) ve "… space (uzay) olarak tercih edilen kullanımlar hedef metinde yer bulamamış ve anlatımsal işlevin sekteye uğramasına sebebiyet vermiştir. Öte yandan, "… celebrate (kutlamak)" kelimesinin özgün halinden ziyade bağlam açısından daha uygun olan "sempati duymak" fiiliyle karşılanması, "eşiğinde olmak" anlamına gelen "… hovering on the edge of" deyiminin uygun kullanımı, "Prohibition-era (ABD'de içki yasağının olduğu dönem)" gibi özel bir kavramın açıklanarak verilmesi ve Han solo karakterini tanıtmak amacıyla Yıldız Savaşları filmine referans yapılması anlatımsal işlevin uygun olarak yerine getirildiğini göstermektedir.

Tablo 16: Kültür ve Sanat Metinlerinde Anlatımsal İşlev-II

Bağlam	Son yıllarda romanlardan sinemaya uyarlanan birçok filmin olduğu gözlenmektedir. 21. Yüzyılın başlarından itibaren sinema sektöründe kat edilen gelişmeler, senaryo noktasında arayışlara girilmesini gerektirmiştir. Bu bağlamda, ünlü romanların barındırdığı konular, sinemaya aktarılmaya çalışılmaktadır. Bu romanlardan biri de ünlü İngiliz yazar Jane Austen'in "Lady Susan" adlı eseridir. Bu eserin sinemaya uyarlanması aşamalarını ele alan Euronews haber ajansı, okurlarına ayrıntılı bir metin sunmuştur.
Kaynak Metin	Love & Friendship showcases all the finesse of Austen's world. The English Author describes late-eighteenth-century high society with generous lashings of **humour and irony**. The dialogue is seamless and English actress Kate Beckinsale brilliantly brings the **lead role** something **"predatory yet enigmatic".** This European co-production Involving Ireland, France and the Netherlands was directed by American Director Whit Stillman. (Euronews, 15/07/2016, Ek 3b)
Hedef Metin	İrlanda, Fransa ve Hollanda ortak yapımı filmin yönetmen koltuğunda ise Amerikalı yönetmen Whit Stillman oturuyor. Stilman XVIII. Yy sonu elitini aktarırken İngiliz yazar Austen'ın **ince esprili üslubunu** da çok güzel yansıtıyor. Lady Vernon rolündeki oyuncu Kate Beckinsale'in başrol performansı da oldukça etkileyici.(Euronews, 15/07/2016, Ek 3b)
Önerilen Metin	…İngiliz yazar, ince esprili üslupla on sekizinci yüzyılın sonlarındaki yüksek sosyeteyi sert hicivler eşliğinde yansıtmaktadır. …Austen'in eserindeki gibi avının peşinde koşan ancak bunu yaparken gizemini koruyan bir rolün hakkını veren Beckinsale'in performansı da oldukça etkileyici.

Edebi bir eserin bir sinema filmine uyarlanmasını konu alan Tablo 16'daki metin, bir filmin anlatımından bir kesit olarak karşımıza çıkmaktadır. Anlatımı gerçekleştirilen film ise, 1714-1830 tarihlerindeki Georgian Çağı –kralların isminin George olmasından dolayı bu çağa Georgian denilmektedir- İngiliz yazarlarından Jane Austen'a ait Love and Friendship (Aşk ve Dostluk) eserinden uyarlanmış bir sinema yapıtıdır. Bu denli önemli bir eser anlatılırken elbette ki özlü sözlerden kaçınılmamış ve mümkün olduğunca edebi bir dil kullanılmaya çalışılmıştır. Ancak kaynak ve

hedef dildeki anlatıma bakıldığında kültüre özgü bazı betimlemelerin hedef metinde noksan olduğu gözlemlenmiştir. Nitekim filmin başkahramanı olan Lady Vernon rolündeki Kate Beckinsale kaynak metinde tanımlanırken "predatory but enigmatic" yani "başkasının eşine göz koyup elinden almaya çalışan ancak gizemli olan" ifadeleriyle okuyucuya aktarılmıştır. Oysaki Türkçe metinde bu ifadelere yer verilmemekle kalınmamış salt başrolün başarısından bahsedilmiştir. Bununla birlikte, önerilen metin kısmında olduğu üzere Beckinsale'in rolünün hakkını verdiği ve Austen'in eserindeki gibi avının peşinde koşan ancak bunu yaparken gizemini koruyan bir rol üstlendiği ifade edilmiş olsaydı anlatımsal işlev gayet tabi yerine getirilmiş olacaktı. Öte yandan, her ne kadar Stilman ve Austen arasındaki anlatım ve ince espri uyumu farklı bir şekilde kaynak ve hedef metinde aktarılmış olsa da, çevirmenin anlatımsal işlevi uygun olarak uygulamak suretiyle verilmek istenen mesajı doğrudan aktardığı gözlemlenmiştir. Nitekim Tablo 16'daki metinde görüleceği üzere Love & Friendship filminin Austen'ın ustalığını ve tarzını yansıttığı hem kaynak hem de hedef metinde açık olarak ifade edilmiştir. Burada yapıtlarında ince espri tarzına ve hicve önem veren yazarın tüm yönleriyle açığa kavuşturulduğu da anlaşılır vaziyettedir.

5.3.3. Çağrısal İşlev

Tablo 17: Kültür ve Sanat Metinlerinde Çağrısal İşlev

Bağlam	İsveç'in başkenti Stockholm'de her yıl geleneksel olarak Nobel Ödülleri verilmektedir. Dünyanın en iyi bilim insanlarının insanlığa olan katkısı temel alınarak ödüllendirildiği bu törene, dünya kamuoyu ve haber ajansları oldukça fazla ilgi göstermektedir. 2016 Nobel Ödülüne edebiyat alanında layık görülen İngiliz Rock müzik gurubunun üyelerinden Bob Dylan, layık görüldüğü bu ödülü almak üzere herhangi bir girişimde bulunmamış ve İsveçli yetkililerin tepkisini çekmiştir. Bu gelişme ile ilgili bir haber metni Sputnik News haber ajansının sitesinde yayınlanmıştır.
Kaynak Metin	**Like a Rolling Stone**: Swedish Academy Quits Attempting to Reach Bob Dylan (Sputnik News, 18/10/2016, Ek 3c)

Tablo 17 – devam

Hedef Metin	Nobel komitesi Dylan'a ulaşamıyor: Bu kadar çaba yeter(Sputnik News, 18/10/2016, Ek 3c)
Önerilen Metin	İsminin hakkını verir gibi… İsveç Akademisi ödülü almak için harekete geçmeyen Dylan'a ulaşmak üzere arayışları durdurdu.

Çağrısal işlevin yerine getirilebilmesi için iki kültür arasındaki dünya bilgisi, ilişkiler ve kullanılan ifadelerin benzerlik göstermesi ya da ortaya konulan deyim ve ifadelerin her iki dilde de benzer mesajı vermesi gerekmektedir. The Rolling Stones, Londra'da kurulan İngiliz Rock müzik grubunun kendisine verilen ad olarak karşımıza çıkmaktadır. 2016 Nobel ödülüne layık görülen bu grubun bir üyesi olarak Bob Dylan, layık görüldüğü bu ödülü almak üzere herhangi bir harekete geçmemiş ve onu bulmaya çalışan İsveç akademisinin tepkisini çekerek akademi üyelerinin arayışlarını sürdürmeme kararı almalarına sebebiyet vermiştir. Bu durum ile ilgili olarak yapılan haberden elde edilen yukarıdaki alıntıda da görüldüğü üzere, İngilizce metinde "yuvarlanan bir taş gibi…" ile başlamak suretiyle serbest olan, sürekli gezen ve nerede olduğu belli olmayan anlamlarıyla bağdaşan bir kinaye yoluyla konu anlatılmaya çalışılmıştır. Grubun isminin çıkış dili olarak İngilizce olması bu anlatımın İngiliz okurları için uygun olması anlamı taşımaktadır. Ancak böyle bir sözcük öbeğinin başka bir dile çevrilmesi durumunda zorluklar yaşanabilir. İşte bu noktada, Türkçe diline yapılan çeviriye bakıldığında "bu kadar çaba yeter" gibi bir kullanımın bu işlevi görmesi açısından kullanıldığı gözlemlenmektedir. Benzer bir anlatımın Türkçede verilmesi hem dil yapıları hem de kullanılan ifadenin kökeni göz önünde bulundurulduğunda, tam manasıyla olmasa da ek açıklamalarla çağrısal işlevin yerine getirildiği sonucu çıkabilir. Bununla birlikte, Tablo 17'deki önerilen metinde olduğu üzere çevirmen tarafından "isminin hakkını vermek" gibi bir açıklama ile bütünleştirilseydi, verilmek istenen mesaj daha berrak olarak ortaya çıkmış olacaktı.

5.3.4. İlişkisel İşlev

Tablo 18: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev

Bağlam	Japon mutfağının en önemli simgelerinden biri, meyve ve sebzelerden doğal yollarla oluşturulan yemeklerle donatılmış olmasıdır. Nitekim Japonya'nın Niigata eyaletindeki insanların, sebze ve meyvelerin olgunlaşması ve bunlardan üretilen yemeklerin daha lezzetli olması için kardan faydalanmaktadırlar. Bunun sonucunda ortaya çıkan lezzetler hem yöre halkının hem de dışarıdan gelen ziyaretçilerin ilgi odağı olmaktadır. Bu lezzetli ve farklı ürünlerin üretim süreci ve sunumu ile ilgili bir haber metni, BBC haber ajansı tarafından okurlarına aktarılmıştır.
Kaynak Metin	The primary ingredient in Kanzuri is the bright red Togarashi chilli pepper. The process for preserving the chillies is slightly different from other produce. The **chillies are pickled in salt** before being preserved in the snow. The peppers are then flung onto a bed of snow to begin the yukisarashi (snow bleaching) process (pictured here). **They're left in the snow for only three to four days – just long enough to remove any bitterness and some of the heat from the peppers.** After the bleaching process, **the chillies are blended with a mix of koji (a rice mould also used in sake production) and the peel from a yuzu, a type of citrus fruit.** The mix is stored and fermented for three years. **"There's no way to rush the process. We just have to be patient to enjoy good things like this,"** Tojo said. Niigata Prefecture's unique cuisine remains relatively undiscovered. However, a new bullet train route has cut 67ravels time from Tokyo to about two hours and raised the economic hopes of the younger generation here. **Local chef and restaurateur Sho Suzuki hopes to turn Niigata Prefecture into a culinary destination with his farm-to-table restaurants, food trucks and 'locavore' deli serving dishes like koji-infused renkon frits (lotus root fries) and fresh-cut daikon and snow carrots served on beds of real snow with a miso and Worcestershire sauce dip.** (BBC, 23/03/2017, Ek 3e)

Tablo 18 – devam

Hedef Metin	Kanzuri marka turşunun ana maddesi Togaraşi adı verilen kırmızı acı biber. Bu **biberler önce tuzlu suda bekletilerek turşu haline getiriliyor**. Daha sonra acısını biraz gidermek için biberler kara serpilerek üç-dört gün bekletiliyor. Sonunda lezzetli bir ezme ortaya çıkar. **Toplanan biberler, Japon içkisi sake üretiminde de kullanılan koji pirinci ve turunç kabuklarıyla karıştırılıyor**. Bu karışım fermente olması için üç yıl bekletilir. Niigata eyaletinin bu yegâne mutfağı henüz yeterince keşfedilmiş değil. Ancak hızlı tren hattı sayesinde Tokyo'dan bu bölgeye iki saatte ulaşma olanağı buradaki gençlerin umutlanmasına neden oldu. **Tarladan masaya konseptiyle çalışan ve kar sebzeleri de dâhil bölgeye özgü ürünler sunan restoranlar sayesinde Niigata'ya yemek amaçlı ziyaretçi çekilmesi planlanıyor.** (BBC, 02/10/2017, Ek 3e)
Önerilen Metin	İlgili metnin ilişkisel işlev açısından tamamen uygun çevrildiği düşünüldüğünden herhangi bir öneri metin eklenmemiştir.

Japon kültürüne ve mutfağına özgü bir geleneği yansıtmaya çalışan yukarıdaki Tablo kapsamında sunulan kaynak metinde görüleceği üzere bir kültüre ait özellikler hedef okura aktarılmaya çalışılmaktadır. Bunu yaparken anlatılan kültürün yerel dili değil İngilizceden aktarım yapılmış ve durumun daha zor hale gelmesine sebep vermiştir. Belirtilen tüm bu hususlara rağmen çevirmen doğru bir anlatımsal strateji uygulayarak hedef okura sürükleyici bir şekilde kaynak metindeki oluşumları aktarma becerisini göstermiştir. Kaynak metindeki uzun ve oldukça fazla tasvir edici unsur içeren ifadeleri Türk okuruna ve Türkçe diline uygun olarak hedef metne iletmiştir. Örneğin "…the chillies are pickled in salt" cümlesindeki "pickle" kelimesi hem "turşu" hem de "tuzlu suda bekletmek" anlamında tek bir kullanım ile verilmişken çevirmen Türkçe metne bunu iki farklı ama aynı anlamı veren ifadeyle iletmeyi başarmıştır. Bunun dışında pirincin fermente edilmesiyle ortaya çıkan bir içki olan "sake" adlı içeceği ve yapımında kullanılan koji adlı pirinci hedef metinde anlatarak çevirmen, anlatımsal işlevi yerine getirmeye çalışmıştır. Yine buradaki "…the peel from a yuzu, a type of citrus fruit" cümlesindeki "peel (kabuk)" ve "citrus fruit (turunçgillerden bir meyve)" ifadesini "turunç kabuklarıyla" gibi bir ifade ile karşılamıştır. Bununla beraber, turunçgiller familyasından olup Kore,

Japonya ve Çin'de yetişen bir meyve türü olan "yuzu" adlı meyve, "mandalina/limona benzer bir meyve" gibi bir ifade ile sunulabilirdi.

Son olarak, kaynak metinde doğrudan anlatım yoluyla verilen cümleler Türkçe diline uygun bir şekilde dolaylı bir anlatım yoluyla sunulmuş ve anlatımın sürükleyici kalması amaçlanmıştır. Bu durum anlatımsal işlevin yerine getirilmesini sağlamıştır.

Tablo 19: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev-II

Bağlam	(bkz. Tablo 18)
Kaynak Metin	*A natural refrigerator* In this unique snow-food culture, local fruit and vegetables like **Fuji apples,** carrots and **daikon** are placed into plastic bags and **crates** and either buried under mounds of snow or kept in a snow-filled storehouse until spring or as needed throughout the long winter months. Some farmers allow their vegetables to be covered by snow while still in the fields rather than harvesting them before it falls. In addition to being cheaper and more ecological than refrigeration, these methods preserve a tradition that has been in existence since at least the 8th Century. (BBC, 23/03/2017, Ek 3e)
Hedef Metin	*Doğal buzdolabı* Burada uzun kış aylarında **meyve ve sebzeler poşetlere konarak** bahara kadar kar altına gömülür veya karla dolu bir depoda saklanır. Bazı çiftçiler ise hasatları karla kaplansın diye tarlada bırakır. Ucuz ve çevre dostu bu yöntem 8. yüzyıldan beri buralarda hâkim olan bir gelenek olarak varlığını koruyor. (BBC, 02/10/2017, Ek 3e)
Önerilen Metin	…Amasya elmasına benzer Fuji elması ve bir turp türü olan Japon Daikon turpu gibi meyve ve sebzeler poşetlere konarak bahara kadar kar altına gömülür.

İlişkisel işlevin yerine getirilmesindeki en önemli hususlardan biri de kaynak metinde verilen herhangi bir isim, gönderge ya da dil kullanımının hedef metinle bağdaştırılacak şekilde sunulmasıdır. Diğer bir deyişle ilgili ifadenin hedef metinde mevcut ifadelerle karşılanmasıdır. Eğer bu durum göz ardı edilirse ilişkisel işlev de göz ardı edilmiş sayılır. Yukarıdaki metin incelendiğinde esasen kaynak metnin

vermek istediği mesajın berrak olarak açıklanmaya çalışıldığı gözlemlenebilir. Lakin bazı tasvir ve örneklemelerin eksik kaldığı da aşikârdır. Nitekim Japon iklimine ve kültürüne özgü olan bir meyve olarak sert ve temiz dış yüzeyi olan "Fuji elmaları", turp olarak bildiğimiz "daikon" ve küfe ya da sepet olarak bildiğimiz "crate" kelimeleri hedef metinde verilmeyerek ilişkisel işlevin yerine getirilmemesine sebep olmuştur. Tarım kültürü oldukça gelişmiş olan Türkiye, bu tür terimlere alışık olan bir ülkedir. Özellikle de teknolojinin henüz tam manasıyla hayatımıza sirayet etmediği günlerde Türk kırsal kesiminin küfe gibi malzemelerle meyve ve sebzeleri topladığı düşünüldüğünde bunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Dahası "Amasya elması" olarak bildiğimiz elma türü ile Fuji elması arasındaki benzerlik düşünüldüğünde çevirmenin bu tür bir aktarımı yapmaması ilişkisel işlev açısından eksiklik olarak değerlendirilebilir. Son olarak Türk mutfağının vazgeçilmezlerinden olan turpgiller familyasından turp sebzesi, yukarıdaki örnekte hedef metin içerisinde kullanılmamış ve diğer kavramlarda olduğu gibi ilişkisel işlev açısından bir noksanlık olarak nitelendirilebilir. Cümlenin "… Amasya elmasına benzer Fuji elması ve bir turp türü olan Japon turpu gibi meyve ve sebzeler poşetlere konarak …" gibi bir ifade ile devam etmesi ilişkisel işlevin yerine getirilmesi açısından faydalı olacaktı.

Tablo 20: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev-III

Bağlam	İran kültürünün en önemli geleneklerinden biri Taarof geleneğidir. İlginç bir gelenek türü olan bu görgü kuralı, günlük yaşamın her kademesinde etkisini göstermektedir. Genel olarak işi yapan kişinin başta reddettiği ama karşı tarafın kabul etmesi gerektiği bir kuraldan ibarettir. Örneğin, taksici uzattığınız parayı başta reddedebilir ancak sizin ısrar edip kendisine takdim etmeniz gerekecektir. İlginç bir görgü kuralı gibi görünse de İranlıların uygulamaktan vazgeçmediği bir kural olarak İran kültüründe yerini almaktadır.
Kaynak Metin	**"Befarmaeed**," said Fatimeh with an **imperative hand gesture** that commanded me to eat more. As I joined my **impeccable** Iranian hostess, her mother, two daughters and son for dinner, served **on the floor** over a **perfectly imperfect** Persian carpet, I felt ready to put my basic **taarof** skills into practice for the first time. I desperately wanted some more of the **mouth-wateringsabzi polo mahi (a herbed rice dish served with fish)** but, before saying yes, I knew I had to convincingly **say a few noes.** (BBC, 14/11/2016, Ek 3d)

Tablo 20 – devam

Hedef Metin	Misafir olduğum evin sahibi Fatimeh sofrada daha fazla yemem için **ısrar ediyordu.** Ama yeni öğrendiğim **'taarof'** kuralını ilk kez uyguladığım için, güzel İran halıları üzerinde kurulu **yer sofrasında** dikkatli olmaya çalışıyordum. O lezzetli yemeklerden daha çok yemek için **ağzım sulansa da** önce birkaç kez reddetmem gerekiyordu bu teklifi. (BBC, 16/11/2016, Ek 3d)
Önerilen Metin	…misafir olduğum evin sahibesi Fatimeh, "Buyurunuz" diyerek sofrada daha fazla yemem için el hareketleriyle beni davet etmek üzere **ısrar ediyordu.** …kusursuz bir İran halısı üzerine kurulmuş olan yer sofrasına akşam yemeğini yemek üzere bir o kadar kusursuz olan ev sahibesine ve ailesine eşlik ederken ilk kez uyguladığım 'taarof' kuralına yönelik temel becerilerimi ortaya koymak için kendimi hazır hissettim. Sofrada bulunan sebzeli pilavla servis edilmiş balığı daha çok yemek için ağzım sulansa da önce birkaç kez reddetmem gerekiyordu bu teklifi.

Dünyanın her bir farklı bölgesinde yaşayan toplumların kendilerine özgü yaşayış biçimleri ve geleneksel yazılı olmayan kuralları vardır. Her kültür, asırlar boyunca görgü kurallar anlayışı ve makbul sosyal etkileşim çerçevesinde tanımlanmıştır (Johnson, n/d). Esasen, görgü kuralları, bir diğer adıyla adabı-muaşeret tüm toplum ve kültürlerde birçok davranış türünü yöneten resmi gerekliliklere riayet anlamı taşır (Mcdowall, 2013). Neyi nasıl gördüğümüz, farklı kültürdeki insanlara nasıl yaklaşmamız gerektiği, misafirlere karşı tutum ve davranışlarımız ve bu ve benzeri hal ve hareketleri barındıran tüm oluşumlar, görgü kuralları çerçevesinde değerlendirilmekte ve hayata geçirilmektedir. Bu tür davranış kurallarının başka bir kültüre ait alıcılara aktarılması da meşakkatli bir süreci gerektirmektedir. Nitekim aslında farklı bir toplum ve kültüre ait görgü kurallarının bir diğer kültüre yansıtılması da bir çeviridir. Burada sunumu yapan yazar, kendi kültüründeki insanların durumu daha iyi analiz edebilmesi açısından başından geçen olayları aktarım sürecine girmiştir. Bununla birlikte, yazarın kaleme aldığı yazıyı bir başka kültüre, dile ya da topluma kendi dillerinde aktarılmaktadır. Tüm bu süreç içerisinde yapılan çalışmaların kültüre ait unsurlar dikkate alınmadan çevrilmesi elbette ki sorun yaratacaktır.

İran kültürünün vazgeçilmez bir parçası olan Taarof geleneğini ele alan ve bu konuda örneklemeler sunan yukarıdaki metin, bu kapsamda incelemeye tabi tutulacaktır. Öncelikle, İngilizce metinde yer alan "Befarmaeed", yani "Buyurunuz" anlamına gelen sözcük, zorunluluk bildiren bir el hareketi ile tanımlanırken, Türkçe metinde bu anlam "ısrar etme" ile karşılık bulmuştur. İran ve Türk kültürü, teşrifatlar söz konusu olduğunda bir yakınlık içerisindedir. Bu itibarla, yukarıda bahsi geçen sözcüğün eş anlamlısı olan ve Türk kültüründe de kullanımı benzerlik taşıyan "Buyurunuz" ifadesiyle karşılanmaması, ilişkisel işlev açısından sorun yaratmaktadır. Oysaki önerilen metinde belirtildiği üzere yapılacak bir çeviri, ilişkisel işlev açısından daha uygun olacaktı. Bununla birlikte, kaynak metindeki anlatımın etnografik bir öğenin yazıya dökülmesine katkıda bulunduğu gözlemlenirken, hedef metinde ilişkisel işlevin yerine getirilememesi sebebiyle bu başarının gösterilemediği açıkça görülmektedir. Öte yandan, anlatımın devamındaki yemek servisine yönelik aktarım, Türkçe metinde Türklerin de kullandığı ve Türk kültüründe de mevcut bulunan yer sofrasıyla gerçekleştirilmesi ilişkisel işlevin uygunluğunu simgelemektedir. Ancak kaynak metin yazarının ısrarla tanımladığı evin sahibesi Fatimeh'e ve metindeki diğer unsurlara yönelik kullanılan "…impeccable, perfectly imperfect (kusursuz, hatasız)" gibi sözcüklerin hedef metinde dışlanması, aktarımın eksik yönlerini temsil etmektedir. Bu tür bir eksik nitelendirme, hedef metin alıcısının durumu tam manasıyla idrak edememesine yol açabilir. Önerilen metin kısmında eklenen sıfatlar doğrultusunda yapılacak bir çeviri, katkıda bulunabilirdi. Son olarak, yemek kültürleri noktasında benzerlik gösteren iki kültür, İran ve Türk kültürü dikkate alındığında, "…sabzi polo mahi (sebzeli pilavla servis edilen balık)" yemeğinin hedef metinde noksanlığı ilişkisel işlevin yerine getirilmediğini göstermektedir. Bununla birlikte, "mouth-watering", yani ağzını suyunu akıtan tabiri yerinde kullanılarak kaynak ve hedef metin alıcıları arasındaki ilişki çeviri noktasında dikkate alınmıştır.

Tablo 21: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev-IV

Bağlam	(bkz. Tablo 20)
Kaynak Metin	I had never heard of **taarof** until I travelled in Iran. This Persian word with Arabic roots defines the country's complex art of etiquette, in which the true meaning of what is said is not in the words, but somewhere beyond them. It's a **subtle dance of communication, where participants step back and forth over and over, never taking over the stage.** (BBC, 14/11/2016, Ek 3d)
Hedef Metin	İran'a gitmeden önce hiç duymamıştım **'taarof**'u. Arapça kökenli bu Farsça kelime İran'ın karmaşık **görgü kurallarını** tarif eder. Buna göre, söylenen söz kelime anlamından ötesini ifade eder. (BBC, 16/11/2016, Ek 3d)
Önerilen Metin	…uygulayıcıları tarafından sahnenin ötesinde ustaca sergilenen bir iletişim biçimidir.

Tablo 21 kapsamında verilen "taarof", Türkçe'de adabı-muaşeret anlamına gelen ve İranlılara özgü yaşam biçimini temsil eden bir terimdir. Bu terim, kaynak metinde açıklanmaya çalışılmakta ve bu açıklama edebi bir dil kullanılarak süslenmektedir. "…subtle dance of communication, where participants step back and forth over and over, never taking over the stage (katılımcıların bir ileri bir geri adım attığı ama sahneye hiç çıkmayan ustaca yapılmış bir iletişim dansı)" gibi bir kelimeler topluluğuyla taarof teriminin kaynak metindeki açıklamasına edebi bir katkıda bulunulmuştur. Bu katkının Türkçe metinde olmayışı, hem çeviri açısından hem de ilişkisel işlev açısından bir eksik olarak nitelendirilmektedir. Oysaki önerilen metinde belirtildiği üzere gerek yukarıdaki cümlenin edebi çevirisi gerekse de "…uygulayıcıları tarafından sahnenin ötesinde ustaca sergilenen iletişim bir iletişim biçimidir" gibi bir cümle veya benzeri bir açılım yoluyla ilişkisel işlev yerine getirebilecekti.

Tablo 22: Kültür ve Sanat Metinlerinde İlişkisel İşlev-V

Bağlam	(bkz. Tablo 20)
Kaynak Metin	Another Persian legacy is their hospitality. **A guest in Iran is like a cherished precious jewel.** People will likely put themselves out for you by sharing what they don't have enough of and spending on what they cannot afford – and that's taarof in its purest form. (BBC, 14/11/2016, Ek 3d)
Hedef Metin	İranlılara özgü en önemli özelliklerden biri de misafirperverlikleridir. İnsanlar ellerinde ne varsa sizinle paylaşır ve maddi olanaklarının elvermediği ölçüde fazla şey sunarlar size. İşte en saf haliyle taarof budur. (BBC, 16/11/2016, Ek 3d)
Önerilen Metin	…İran'da misafirler el üstünde tutulur.

İran'da misafirperverliğin ne derece önemli olduğuna dair bilgiler sunan Tablo 22 kapsamındaki kaynak metinde benzetme olarak kullanılan "…a guest in Iran is like a cherished precious jewel (İran'da bir misafir el üstünde tutulması gereken kıymetli bir mücevher gibidir)" gibi genel bir olgunun –burada misafir olgusu-farklı bir kültüre ait değerlendirmesine yönelik cümle, kaynak metin alıcısına benzetme yoluyla aktarılmıştır. İngiliz kültüründe mücevher ve benzeri kıymetli taşların edebi dilde sıkça kullanılması bu kullanımı gerektiren hususlardan biridir. Ayrıca, kültür ağırlıklı terimlerin aktarılması sürecinde bu tip metaforik kullanılmalar anlatıma güzellik katmakla kalmaz ayrıca anlamı derinleştirir. Kaynak metinden farklı olmak suretiyle Türkçe metinde bu benzetme yok sayılmış ve metnin dışında tutularak İran gibi bir ülkede misafir olmanın ne ile kıyaslandığıyla ilgili bir gerçek hedef alıcısından esirgenmiştir. Oysaki Osmanlı kültüründen gelen bir toplum olarak Türk kültüründe de misafirperverlik üst düzeyde önem arz etmekte ve mücevherat kültürü hat safhada bulunmaktadır. Böyle bir durumda hedef metinden bu denli önemli bir açıklamanın eksik oluşu, ilişkisel işlevin yerine getirilmemesine sebep vermiştir. Nitekim Türkçe'de "el üstünde tutulmak" gibi bir deyim ile bu benzetme karşılanabilir ve ilişkisel işlev uygun olarak hayat geçirilebilirdi. Osmanlılar tarih boyunca İranlılar ile ilişkileri sağlam tutulmuş ve her alanda kültürel alışverişe devam etmişlerdir. Bu kültürel alışverişin bir ürünü olarak, her iki toplumda

misafirperverlik önemli özelliklerden biri olarak dikkat çekmiştir. Böyle bir gerçeklik ışığında yapılan çeviri kapsamında hem kaynak metin hem de hedef metin içerisindeki olguların ilişkisel işlev bağlamında tamamlayıcı bir nitelik kazanması gerekmekteydi. Bu tamamlayıcı unsurun–"cherished precious jewel" tanımlamasının-önerilen metinde olduğu üzere" el üstünde tutulmak" ile karşılanması, ilişkisel işlevi yerine getirmek açısından önemli bir rol oynayacaktı.

5.4. Bilim ve Teknoloji Metinleri

5.4.1. Göndergesel İşlev

Tablo 23: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Göndergesel İşlev

Bağlam	İnsanlığın geçmişine dair izler, her zaman ilgi çekici olmuştur. Bilim insanlarının insan kalıntıları ile ilgili her türlü buluşu, hem bilimsel çevreyi hem de genel halk kitlesini cezbetmiştir. 2018 yılının başlarında bilim insanları tarafından en eski Homo Sapiens (İnsan kemiği kalıntıları) fosilinin Afrika'nın dışında bir yerde, İsrail'de keşfedildiği haberi geldi. Bu olağanüstü keşif, haber ajanslarının gündemine oturmuş durumdadır.
Kaynak Metin	*Remains of Earliest Homo Sapiens Outside of Africa Found in Israel* A nearly 200,000-year-old piece of **fossilized human remains** has been discovered in Israel, upending theories of when humans first emerged from Africa, as the sample is tens or even hundreds of thousands of years older than any previously discovered human remains outside of Africa. The **jawbone fragment** and seven teeth were unearthed in Misliya cave along the western slopes of **Mount Carmel**, 7.5 miles from the major city of Haifa. On Thursday, researchers announced that they had dated it to be between 177,000 and 194,000 years ago, making it the oldest known Homo sapiens fossil ever to be found outside of Africa. Other items discovered in the cave include the **remains of fires**, **burned animalbones** and **stone tools** and **weapons** that were considered **sophisticated** at the time. (Sputnik News, 26/01/2018, Ek 4c)

Tablo 23 – devam

Hedef Metin	*Homo Sapiens'in tarihi yeniden yazılıyor: Afrika dışındaki en eski insan fosili bulundu* Modern insanın (Homo Sapiens) tarihi her yeni keşifle tekrardan yazılıyor. İsrail'deki Misliya mağarasında Afrika dışındaki en eski Homo Sapiens fosilinin bulunduğu açıklandı. Bilim insanları Afrika dışındaki bilinen en eski Homo Sapiens **(insan)** fosilinin bulunduğunu duyurdu. 177.000 ila 194.000 yıl önceye ait olduğu belirlenen fosilin keşfedildiği haberi önde gelen bilim dergisi Science'ta yayınlandı. Üzerinde dişler bulunan üst çene kemiği fosili İsrail'deki Misliya mağarasında bulundu. Mağarada ayrıca çene fosili dışında taştan yapılmış aletler de keşfedildi. (Sputnik News, 26/01/2018, Ek 4c)
Önerilen Metin	… yaklaşık 200,000 yıl öncesine ait fosilleşmiş insan kalıntısı örneği, İsrail'de keşfedilerek ilk insanın Afrika'dan geldiğine yönelik teorileri çürütmüş oldu. Haifa kentinin yaklaşık 12 km ötesindeki Carmel Dağının batı eteklerindeki Misliya mağarasında alt çene kemiği fosili ve yedi adet diş keşfedilmiştir. …Mağarada keşfedilen parçalar arasında ayrıca ateş kalıntıları, yanmış hayvan kemikleri ve o dönem itibariyle ileri düzeyde olduğu düşünülen taştan yapılmış araç ve silahlar mevcuttu.

Tablo 23'te gösterilen kaynak ve hedef metin bağlamında bazı terimlerin kullanımı noktasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Öncelikli olarak metnin başlığını ve ana temasını oluşturan Homo Sapiens terimi, kaynak metin içerisinde açık bir şekilde " … fossilized human remains (fosilleşmiş insan kalıntıları)" gibi bir açıklama yoluyla aydınlatılmışken hedef metinde bu durum gözlenememiştir. Her ne kadar hedef metninin ikinci paragrafında parantez yoluyla "insan" kelimesi eklenmiş olsa da bu durumun terimin açık bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunamadığı belirlenmiştir. Öte yandan, kaynak metninin ikinci paragrafının başında kullanılan "… jawbone fragment (alt çene kemiği parçası)", hedef metinde "üst çene (upper jawbone)" olarak yanlış bir şekilde çevrilmiştir. Bu durum, çeviriye azami önemin verilmediğini göstermektedir. Son olarak, kaynak metinde sırasıyla "… Mount Carmel (Karmel Dağı)", " … remains of fire (ateş kalıntıları)", "… burned animal bones (yanmış hayvan kemikleri)", "… weapons (silahlar)" ve "… sophisticated

(ileri düzeyde)" sunulan göndergeler, hedef metinde göz ardı edilmiş ve göndergesel işlevin yerine getirilmemesine sebep vermiştir.

Tablo 24: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Göndergesel İşlev-II

Bağlam	Yenilenebilir enerjinin en önemli parçalarından biri olan güneş enerjisi günümüzde çoğu uygulamada kullanılmaya başlamıştır. Bu uygulama alanlarından birisi havacılık sektöründe gerçekleştirilmektedir. Nitekim İsviçreli bilim insanları tarafından dünya turuna çıkmak üzere tasarlanan tek kişilik Solar Impulse adlı uçak, 9 Mart 2015'te başladığı yolculuğuna çıkış noktası olan Abu Dabi'de son vermiş oldu. Bilim adına önem arz eden bu uçuş, bilim ve teknoloji severlerin merakla beklediği bir haber olarak uluslararası haber ajanslarında kendisine yer buldu.
Kaynak Metin	**Solar Impulse** completes historic round-the-world trip The first round-the-world solar powered flight has been completed, after the Solar Impulse aircraft touched down in Abu Dhabi. Bertrand Piccard piloted the plane for a final time, steering it safely from the Egyptian capital Cairo to the UAE. He has been taking turns at the controls with Swiss **compatriot** Andre Borschberg, **with the mission aiming to promote renewable energy.** It brings to an end a voyage that began in Abu Dhabi on 9 March last year. "The future is clean. The future is you. The future is now. Let's take it further,'' Mr Piccard said, arriving into Abu Dhabi to **cheers** and applause. The 17-stage journey covered some 42,000km, taking in four continents, three seas and two oceans. The longest leg, an 8,924km (5,545-mile) flight from Nagoya in Japan to Hawaii, US, lasted nearly 118 hours and saw Mr Borschberg break the absolute world record for longest (time duration) uninterrupted **solo** flight. It was just one of 19 official aviation records set during the **global adventure.** Mr Piccard and Mr Borschberg have been working on the Solar Impulse project for more than a decade. The pair had hoped to complete the challenge last year but progress was not quite swift enough to get the best of the weather in the Northern Hemisphere's summer. And when **battery damage was sustained** on that epic five-day, five-night passage over the western Pacific in June/**July** 2015, the decision was taken to ground the effort for 10 months. (BBC, 26/07/2016, Ek 4d)

Tablo 24 – devam

Hedef Metin	***Güneş enerjisiyle çalışan*** *Solar Impulse uçağı dünya turunu tamamladı* Solar Impulse Abu Dabi'ye inerek dünya turunu tamamlayan ilk güneş enerjisiyle çalışan uçak oldu. **Pilot Bertrand Piccard ve Andre Borschberg** uçağı sırayla uçurarak geçen yıl 9 Mart'ta Abu Dabi'de başlayan turu böylece sonlandırmış oldular. Abu Dabi'de alkışlarla karşılanan Piccard, "Gelecek temiz. Gelecek sizsiniz. Gelecek şimdi. İlerleyelim" dedi. Turun en uzun yolculuğunda pilot Borschberg, Japonya'nın Nagoya şehrinden ABD'de Hawaii'ye 118 saatte giderek duraksız en uzun **solo** uçuşu gerçekleştirdi. Bu, **turda** kazanılan 19 uçuş rekorundan yalnızca bir tanesi oldu. Piccard ve Borschberg Solar Impulse projesinde 10 yıldan fazla süredir çalışıyorlardı. **Haziran** 2015'te Pasifik Okyanusunun batısından gerçekleştirdikleri 5 gün 5 gecelik inanılmaz uçuştan sonra projenin hedefi 10 aylık bir dünya turu oldu. (BBC, 26/07/2016, Ek 4d)
Önerilen Metin	… pilot Bernard Piccard ve vatandaşı Andre Borschberg, yenilenebilir enerjiye yönelik farkındalığı artırmak amacıyla geçen yıl 9 Mart'ta Abu Dabi'de başlattıkları yolculuğu böylece sonlandırmış oldular. Abu Dabi'de sevgi gösterileri ve alkışlarla karşılanan Piccard, "Gelecek temiz. Gelecek sizsiniz. Gelecek şimdi. İlerleyelim" dedi Turun en uzun yolculuğunda pilot Borschberg, Japonya'nın Nagoya şehrinden ABD'de Hawaii'ye 118 saatte giderek duraksız en uzun tek kişilik uçuşu gerçekleştirdi. Bu, dünya turu macerasında kazanılan 19 uçuş rekorundan yalnızca bir tanesi oldu. Ve aküde oluşan hasarla Haziran/Temmuz 2015'te Pasifik Okyanusunun batısından gerçekleştirdikleri 5 gün 5 gecelik inanılmaz uçuştan sonra projenin hedefi 10 aylık bir dünya turu oldu.

Tablo 24'te gösterilen bilim ve teknoloji ile ilgili örnek metinde görüleceği üzere kaynak ve hedef metin arasında bazı farklılıklar gözlemlenmektedir. Her ne kadar çevirmen tarafından uygulanan bazı uygun stratejiler doğrultusunda göndergesel işlevin kısmen de olsa yerine getirildiği gözlemlense de metnin bütününe bakıldığında bu işlevin uygulanması noktasında eksiklikler olduğu belirlenmiştir.

Öncelikli olarak metnin temel göndergesi olan Solar Impulse adlı uçağın kaynak metinde doğrudan verilmesine karşın hedef metinde hedef okura aşina olmadığı düşünülerek açımlama yoluyla "Güneş enerjisiyle çalışan …" ibaresiyle tanımlanmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, metin içerisinde adı geçen ve ilgili aracı kullanan sadece iki kişinin olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu kişilerin aynı ülke vatandaşı (İsviçre) oldukları gerçeğinin kaynak metinde açık bir şekilde belirtilmişken hedef metinde yok sayılması hedef okura olumsuz bir şekilde yansıyabilir. Öte yandan kaynak metindeki anlatımda mevcut olan "… cheers and applause (sevgi gösterileri ve alkışlarla)" kelimeleri hedef metin içerisinde kendisine yer bulamamıştır. Diğer bir eksiklik ya da diller arası farklılık açısından değerlendirilebilecek unsur olarak karşımıza "solo (tek kişilik)" terimi çıkmaktadır. Solar Impulse uçağının hâlihazırda tek kişilik olduğu düşünüldüğünde, mevcut haliyle Latince "solus" kelimesinden türeyen bu İtalyanca terim, " 'yalnız ve yardımcısız'anlamına gelmekte ve İngilizce dilinde 1712 yılından itibaren bir sıfat göreviyle işlev görmektedir (www.etymonline.com). Havacılık sektöründe ise yaygın kullanımı mevcuttur. Bununla birlikte, Türkçede "tek kişilik" kelimesiyle karşılanabilirken çevirmen tarafından evrensel olarak kullanıldığı düşüncesiyle olsa gerek ilgili terim doğrudan hedef metne aktarılmıştır. Metin içerisinde göndergesel açıdan eksiklik olarak nitelendirilebilecek "global adventure" kelime öbeği, bağlam açısından değerlendirildiğinde hedef metne uygun olmayan bir şekilde çevrilmiş ve öbeğin geçtiği cümlenin eksik yorumlanmasına sebep vermiştir. Nitekim bu öbek "dünya turu macerası" olarak çevrilmesi gerekirken salt "tur" olarak çevrilmiş ve cümlenin bağlama uygun aktarımına olumsuz bir etki yapmıştır. Son olarak kaynak metnin son paragrafında verilen bazı unsurlar hedef metin içerisinde yer almayarak hedef okurun ilgili göndergelere erişimi engellenmiştir. Bunlar sırasıyla "battery damage (aküde oluşan hasar)" ve "July (Temmuz)" kelimeleridir. Bu iki kullanımın hedef metin içerisinde neden verilmediği anlaşılamamaktadır. Oysaki Tablo 24'teki önerilen metin içerisinde gösterildiği üzere çevirisinin yapılması göndergesel işlevin yerine getirilmesi noktasında uygunluk sağlayacağı düşünülmektedir. Tüm bu açıklamalar ışığında, ilgili metnin bütünü ele alındığında, kısmen uygun olarak yerine getirilen göndergesel işlevin metnin geneli itibariyle eksik kaldığı belirlenmiştir.

5.4.2. Anlatımsal İşlev

Tablo 25: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev

Bağlam	Dünya üzerinde yaşayan toplamda 7 milyardan fazla insan vardır. Bu insan topluluğunu oluşturan her insanın kendine özgü farklı özellikleri mevcuttur. Bununla beraber, bu özelliklerin hangileri olduğu ve nasıl tespit edilebildiğine dair bazı sorulara yıllardır cevap aranmaktadır. Teknoloji çağı olan 21. Yüzyılın başlarından itibaren, bu tür konular bilim insanlarının araştırma konuları olarak ilgi görmeye başlamıştır. Kişiye özgü bazı özelliklerin tespitine yönelik gelecekte kullanılabilecek tekniklerle ilgili bir haber metni, BBC haber ajansı tarafından servis edilmiştir.
Kaynak Metin	*YOUR EARS* For most of us, our ears are **merely gristly appendages sticking out from the sides of our heads.** They are often too **small**, too **big**, too **prominent** or just too **weird looking** for our liking. But perhaps it is time to give our ears a little more respect. The **complex patterns of ridges and furrowsformed by thecartilage of your outer ears** are remarkably unique to you. Since the 1950s, **forensic scientists** been using **measurements of suspects' earsto match them toprints left behind at the scenes of crimes.** Then in 1998, researchers showed that computers could accurately distinguish between images of ears. This has led to 3D scanning techniques that build up a **detailed model of the ear** and new methods that extract **distinctive** geometric features of the ear. By analysing a combination of features, **such as the distance from the lobe to two points on the upper edge**, it is possible to recognise someone from even a fuzzy picture of their ear with 99.6% accuracy in just 0.02 milliseconds. (BBC, 10/01/2017, Ek 4e)
Hedef Metin	*Kulaklar* **Kulağın kıkırdak yapısının kıvrımları** ve çizgileri kişiye özgüdür. 1950'lerden bu yana **adli tıpa intikal eden suçlarda** kulak tanıma yöntemlerine başvuruluyor. 1998'de ise araştırmacılar bilgisayarların kulak resimlerini birbirinden doğru bir şekilde ayırabildiğini göstermişti. Bugün üç boyutlu tarama teknikleri sayesinde kulağın geometrik özellikleri tespit ediliyor ve bunların analizi sayesinde net olmayan bir fotoğrafta bile kişinin kulağından kimlik tespiti yüzde 99,6 doğruluk payı ile 0,02 milisaniyede yapılabiliyor. (BBC, 30/01/2018, Ek 4e)

Tablo 25 – devam

Önerilen Metin	… çoğumuz için kulaklarımız, sadece ucu kafanın kenarlarına uzanan kıkırdaklı eklentilerden ibarettir. Bunlar çoğu zaman çok küçük, çok büyük, çok belirgin ya da sadece bize göre çok ilginç bir görüntüde olabilirler. … belki de kulaklarımıza biraz daha değer vermenin zamanı geldi. Dışkulak kıkırdağından oluşan karmaşık çıkıntılı ve çizgili yapılar, önemli ölçüde kişiye özgüdür. … 1950lerden bu yana adli tıp bilimcileri olay yerinde izi kalan izler yoluyla şüphelinin kulak tanıma ölçümlerini gerçekleştiriliyor. … sayesinde, kulağın ayırt edici geometrik özellikleri ayrıntılı bir model yoluyla tespit ediliyor. Kulak memesinden üst kenar üzerindeki kısımlara kadar olan mesafe gibi özelliklerin birleştirilmesi yoluyla yapılan analizler neticesinde, net olmayan bir fotoğrafta bile kişinin kulağından kimlik tespiti yüzde 99,6 doğruluk payı ile 0,02 milisaniyede yapılabiliyor.

Tablo 25'te görüldüğü üzere, kaynak metnin hedef metne açımlama ve özetleme yoluyla aktarılmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir. Bu yolla yapılan çevirinin hedef okur açısından kısıtlı olduğu düşünülmektedir. Nitekim kaynak metin içerisindeki üç uzun paragrafın hedef metinde birleştirilerek iki kısa paragrafa dönüştürüldüğü belirlenmiştir. Öncelikli olarak kaynak metnin ilk iki paragrafı ve üçüncü paragrafın ilk iki cümlesinin tek paragraf halinde hedef metin içerisinde sunulduğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar çevirmenin ana fikri verme eğiliminde olduğu ve önemli unsurları belirtmeye çalıştığı gözlemlense de hedef okur açısından anlatımın eksik ve kısıtlı olduğu da aşikârdır. İnsan kulağının özellikleri ve yapılarına dair kaynak metinde sırasıyla "… merely gristly appendages sticking out from the sides of our heads (sadece ucu kafanın kenarlarına uzanan kıkırdaklı eklentiler)", "… small (küçük)", "… big (büyük)", "… prominent (belirgin)" ve "… weird looking (ilginç görünümlü)" olarak belirtilen nitelendirme unsurları, hedef metinde görülmemektedir. Bununla beraber, kaynak metnin ikinci paragrafındaki kelimeler birbirlerine bağlanarak hedef metne tek cümle halinde kısıtlı olarak sunulmuştur. Diğer bir deyişle, "… complex patterns of ridges and furrows formed by the cartilage of your outer ears (dışkulak kıkırdağından oluşan karmaşık çıkıntılı ve çizgili yapılar)" tanımlaması hedef metne kısa ve karmaşık bir şekilde verilmiş ve verilmek istenen mesajın eksik olarak sunulmasına sebep olmuştur. Benzer durumların kaynak

metnin son paragrafında da vuku bulduğu belirlenerek anlatımsal işlevin olumsuz bir şekilde uygulamaya sokulduğu düşünülmektedir.

Tablo 26: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev-II

Bağlam	Çocukların neredeyse her şeylerini ebeveynlerinden kalıtsal olarak mı aldığı sorusu yıllardır cevaplanmaya çalışılan sorulardan biridir. Göz rengi, saçlar, yüz hatları ve bedensel birçok özelliğin çocuğa kalıtsal olarak mı geçtiği sorgulanmaktadır. Bu özelliklerden önemsiz sayılabilecek nitelikte olmakla birlikte genetik bilimi için bazı bilgiler verebilen bir unsur vardır: dil yuvarlama. Uzun yıllardır dil yuvarlamanın açık bir kalıtsal özellik olduğu düşünülse de yeni yapılan araştırmalar bu durumun bu kadar kolay açıklanamayacağını göstermektedir. Bu alanda yapılan yeni bir araştırmanın sonucu, haber ajanslarının sayfalarında yer almıştır.
Kaynak Metin	It's long been thought that the ability to roll your tongue is a clear-cut case of genetics. BBC Future finds it's not that simple. Stand in front of a mirror, open your mouth slightly and try to bring the sides of your tongue up towards each other to make a U-shape. If you can do it you are a tongue-roller, along with between 65 and 81% of people, more of them women than men. **If you tried this before, the chances are it was in a biology lesson on genetics at school. I remember sitting on my high stool at the lab bench trying in vain to roll my tongue, while my friends seemed to be able to do it effortlessly. The reason we couldn't all do it, we were told, is because it is a simple genetic trait. You had either inherited the right variant of the tongue-rolling gene or you hadn't. And if you hadn't, you would never be able to do it.** **Determined not to beaten at this admittedly pointless skill, I spent idle moments practising. To my surprise, eventually, I could do it.** This puzzled me, as a genetically-inherited capability is not something you should be able to learn to do. **The reason I could, is that the simple inheritance notion of tongue-rolling is a myth.** Still, even today, you can find this theory in biology textbooks. It was the leading geneticist Alfred Sturtevant who suggested back in 1940 that tongue-rolling was a Mendelian trait, meaning that it was inherited not as a blend of your parents' genes, but from one of your parents. Eye colour, skin tone and the presence of freckles are thought to work in this way (although we now know that these too can be affected by variants of other genes too). (BBC, 30/01/2018, Ek 4f)

Tablo 26 – devam

Hedef Metin	Ağızda dili yuvarlamanın genetikle ilgili olduğu sanılıyordu. Ama bu özelliğin açıklamasının bu kadar basit olmadığı anlaşılıyor. Aynanın karşısına geçip ağzınızı hafifçe açıp dilinizi yanlardan kıvırarak yuvarlamaya çalıştığınızda bunu başarabiliyorsanız nüfusun yüzde 65 ila 81'lik kısmına giriyorsunuz demektir. Bunu yapabilenlerin çoğu kadın. Dili yuvarlamanın genetikle ilgili olduğu, bu gene sahip olmayanların dil yuvarlayamadığı söyleniyordu. **Okul döneminde dilimi yuvarlayamıyorken, deneye deneye bunu başardığımı gördüm. Bu duruma şaşırdım; zira genetikle ilgili olsaydı, öğrenilebilir bir şey olmaması gerekiyordu. Ama bu açıklamaya biyoloji kitaplarında bugün bile rastlamak mümkün.** 1940'ların önde gelen genetikçilerinden Alfred Sturtevant dil yuvarlamanın Mendelyan bir özellik olduğunu, yani anne ve babadan geçen karma bir özellik olmadığını, yalnızca birinden alınan bir genle ilgili olduğunu söylemişti. Göz rengi, ten rengi ve çillerin bu şekilde geçtiği sanılıyordu. Ama bugün bu özelliklerin başka gen varyantlarıyla da ilgili olduğu biliniyor. (BBC, 31/01/2018, Ek 4f)
Önerilen Metin	… bunu daha önce denediyseniz, muhtemelen okuldaki biyoloji derslerinde işlediğiniz genetik bilimi konusunda yapmışsınızdır. Arkadaşlarım rahatlıkla dillerini yuvarlayabilirken, ben laboratuvar tezgâhının önündeki yüksek taburemde dilimi nafile yere yuvarlama çabasındaydım. Bunun herkes tarafından yapılamama sebebinin kalıtsal bir özellik olduğu bizlere söylendi. Bu bir tek şekilde açıklanabilirdi: dil-yuvarlama geninin doğru varyantını kalıtımla ya kazandınız ya da kazanmadınız. Eğer kazanmadıysanız, o zaman bunu bir daha yapma becerisine sahip olamazdınız. … bu kuşkusuz gereksiz olan beceri noktasında yenik düşmemeye kararlı olan ben, durmadan dilimi yuvarlamak üzere gereksiz yere uygulamaya devam ettim. İlginçtir ki sonunda başardım. Bu duruma şaşırdım; zira genetikle ilgili olsaydı, öğrenilebilir bir şey olmaması gerekiyordu. Yapabilmemin sebebi ise basitti: dil yuvarlamanın kalıtsal olduğu gerçeği bir efsaneden ibaretti. Ancak bu açıklamaya biyoloji kitaplarında bugün bile rastlamak mümkün.

Tablo 26'da görüldüğü üzere kaynak ve hedef metin noktasında anlatımsal açıdan farklılıklar gözlemlenmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, BBC tarafından verilen sunumlarda ilgili konuya dönük bir altyapı oluşturmak üzere kısa bir anekdot eklenmektedir. Bu anektodları çoğu haber metninde gözlemlemek mümkündür. Sunulan anektodların verilen mesajın daha iyi anlaşılması açıısndan gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak Türkçe metinlere bakıldığında bu anekdotların çeviri noktasında tercih edilmediği belirlenmiştir. Bu durumun anlatımsal işleve olumsuz yönde etkide bulunduğu düşünülmektedir. Zira konunun bütünlüğü açısından tamamlayıcı olduğu varsayılan bu eklemelerin hedef metin içerisinde de bulunulması gerektiği görüşü benimsenmektedir. Nitekim yukarıdaki örnekte görüldü üzere kaynak metnin üçüncü paragrafının bütünü ve dördüncü paragrafının yarısından fazlasının hedef metinde yer almadığı görülmektedir. Hedef metinde yer alan "… bu duruma şaşırdım; zira genetikle ilgili olsaydı, öğrenilebilir bir şey olmaması gerekiyordu. Ama bu açıklamaya biyoloji kitaplarında bugün bile rastlamak mümkün" şeklindeki birbirinden kopuk cümlelerden verilmek istenen mesaj açık değildir. "…bu açıklama" şeklinde sözcük gurubunun neye atfen verildiği kaynak metinde belirgin iken hedef metinde tam olarak anlaşılamamaktadır. Bu itibarla metnin bütününde yapılan çeviri ele alındığında hedef okurun metin içerisindeki anlatımı kavraması açısından başarılı bir aktarımın gerçekleştirildiği gözlemlense de sözü geçen eksik kısımların hedef okur açısından yetersiz bir bilgi olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla beraber, Tablo 26'da ek olarak sunulan önerilen metin kısmındaki çeviri, anlatımsal işlevin daha uygun bir vaziyette ifa edileceği aşikârdır.

Tablo 27: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev-III

Bağlam	Dinozorların ne zaman yok olduğuna dair araştırmalar halen devam etmektedir. Bilim insanlarının insanoğlunun geçmişini araştırmak üzere yoğunlaştığı olgulardan biri, dinozorların yok olmasıdır. Ancak farklı perspektiflerden araştırmalar yapan bilim insanları da mevcuttur. Nitekim dinozorların ortadan kalkmaması ihtimalinin insanlar üzerinde ne gibi bir etki yaratacağına ilişkin BBC haber ajansının bilim ve gelecek başlığı altında sunduğu haber metni, okur ilgi çekici bir serüvene davet etmektedir.

Tablo 27 - devam

Kaynak Metin	**Imagine a world** where an asteroid hadn't wiped out the dinosaurs. What would have happened afterwards – and how might their presence have affected **mammals like us**? It was the kind of cataclysm that we can scarcely imagine. When an asteroid 15km-wide (nine miles) slammed into planet Earth 66 million years ago, it struck with a force equivalent to about 10 billion Hiroshima bombs. A radioactive fireball seared everything for hundreds of miles in every direction and **created tsunamis that sped halfway around the globe**. Even the **atmosphere may have started to burn**, and no land animal more than 25kg (55lb) would survive; in fact, around 75% of all species became extinct. The so-called **'non-avian' dinosaurs** didn't have a hope, and only the **small, feathered** flying dinosaurs we know today as birds would make it through. (BBC, 18/09/2017, Ek 4a)
Hedef Metin	Dünyaya göktaşı çarpmamış ve dinozorlar ortadan kalkmamış olsaydı **insanlar ve diğer canlılar** onların varlığından nasıl etkilenirdi? 66 milyon yıl önce 15 km çapındaki bir göktaşı dünyaya çarptığında yarattığı etki 10 milyar Hiroşima bombası gücündeydi. Bu radyoaktif ateş topu binlerce kilometrelik alanı yakıp kavurmuş, 25 kg'dan büyük kara hayvanları, yeryüzündeki canlı türlerinin yüzde 75'i ortadan kalkmıştı. Dinozorlardan ise geriye sadece bugün kuş olarak bildiğimiz uçan türleri kalmıştı. (BBC, 26/09/2017, Ek 4a)
Önerilen Metin	…bu radyoaktif ateş topu binlerce kilometrelik alanı yakıp kavurmuş ve dünyayı sarsan bir tsunami dalgası etkisi yaratmıştı. Hatta atmosfer yanmaya başlamış ve bunun sonucunda, 25 kg'dan büyük kara hayvanları ve yeryüzündeki canlı türlerinin yüzde 75'i ortadan kalkmıştı. "Uçamayan dinozorlar" olarak bilinen türlerin hiç şansı yoktu ve geriye sadece küçük ve tüylü olan bugün kuş olarak bildiğimiz uçan türleri kalmıştı.

Anlatımsal işlevin yerine getirilebilmesi için metin içerisinde anlatımı yapılan unsurların açıklayıcı ve tamamlayıcı olması beklenir. Nitekim anlatılan konu hakkında kaynak ve hedef okurun aynı düzlemde veya benzer seviyelerde bir bilgi sahibi olması beklenir. Bu itibarla dinozorların yok oluşu ve yok olmamaları durumunda insanlar ve dünya üzerinde yaratacakları etkiyi derinlemesine ele alan yukarıdaki metin değerlendirildiğinde, karşımıza ilginç sonuçlar çıkacaktır. Bununla birlikte daha açıklayıcı bir tasvir sunmak açısından yukarıdaki metinlerin ana unsuru

olan dinozor ve ilgili olduğu Evrim Teorisi ve tarihi dönemler ile ilgili eğitim noktasında biraz bilgi sunmakta fayda görülmektedir. Türkiye ve birçok İslam ülkesinde her ne kadar bir teori olarak karşımıza çıksa da Evrim Teorisi hususuna mesafeli yaklaşılmakta ve okullarda bu teorinin eğitilmesi gerçek manada etkili yapılamamaktadır. Her ne kadar İslam Dininin yaratılışçı düşüncesinden kaynaklı olarak Evrim Teorisine karşı çıktığı açık olarak görülse de bu durumun diğer dinlerde de kendisi gösterdiği bilinen bir gerçektir. Bununla birlikte çoğu ülke, özellikle de Britanya, ABD ve Avustralya gibi gelişmiş ülkelerde Evrim Teorisinin anlatılması hususunda azami çaba sarf edilmektedir. Yine Brezilya, Rusya ve İskandinav ülkeleri bilimsel ilkelerin bilinmesi yönünde kararlar almakta ve Evrim Teorisinin okullarda eğitilmesini desteklemektedirler. Bu bilgiler ışığında Evrim Teorisinin bilimsel bir olgu olarak öğretildiği ülkeler ve etkisiz öğretildiği ya da hiç öğretilmediği yerler kıyaslandığında iki kesimin okul çağındaki öğrenci gruplarının birbirlerinden farklı seviyede bu konuya vâkıf olması muhtemel bir durumdur. Bu bağlamda, İngiliz halkının eğitimden kaynaklı bir husus vesilesiyle dinozor ve ilgili konulara vâkıf olması beklenebilir. İngiltere genelinde okullarda hem eğitsel oyunlar hem de çizgi karakterle devamlı olarak dinozorlar tanıtılmakta ve kendilerine bakış açısı geliştirmek üzere bu noktada katkı sağlanmaktadır. Nitekim BBC haber ajansının Cbeebies adlı bir programı kapsamında çocuklara dinozorlarla ilgili tanıtımlar ve çizgi filmler sunulmaktadır. Ancak durum Türkiye'de bu şekilde vuku bulmamaktadır. Türkiye eğitim müfredatı ve diğer medya kanalları incelendiğinde Türkiye'deki çocukların dinozorları sadece bir canlı türü olarak gördükleri ve bunların Evrim Teorisi ile ilgili unsurlarından yeterli seviyede haberdar olmadıkları gözlemlenebilir.

Tüm bu bilgiler ışığında Tablo 27 incelendiğinde anlatımsal işlevin uygun olarak yerine getirilemediğini söyleyebiliriz. Nitekim örnek metinler kapsamındaki cümleler tek tek incelendiğinde bu durum gayet açık bir şekilde gözlemlenebilir. İngilizce metinde "…imagine a world (bir dünya düşünün ki …)" ile başlayan cümlenin Türkçe metinde okurlara bu anlatıma yakın olmakla birlikte farklı olarak sunulduğu gözlemlenebilir. Yine insanların memeli hayvanlar grubuna dâhil olduğu gerçeği kaynak metinde açık olarak sunulmuş iken hedef metinde bu anlatım cümle dışında kalmıştır. Bunun yanı sıra göktaşının "… created tsunamis that sped half around the globe." Gibi dünyayı saran bir tsunami dalgası oluşturduğu gerçeğini

yansıtan cümle Türkçe metinde hiçbir şekilde gösterilmemekte ve anlatımın eksik olarak sunulmasına öncülük etmektedir. Oysaki Tablo 27'de mevcut olan önerilen metinde gösterildiği üzere bir düzenleme yapılmış olsaydı, anlatımsal işleve katkıda bulunulabilirdi. Kaynak metindeki bir cümlede, dinozorların hem kuş gibi uçan hem de karada hareket eden türlerinin var olduğuna dair bilgi "…non-avian dinosaurs didn't have hope (kuş türü olmayan dinozorların kurtulma şansı yoktu)" gibi ifadelerle verilmesine karşın hedef metinde bu tür bir açıklama ya da ek bir sunum yapılmamış ve hedef okurun metnin bütününü tam olarak anlayamamasına yol açmıştır.

Tablo 28: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev-IV

Bağlam	(bkz. Tablo 27)
Kaynak Metin	Assuming dinosaurs had survived, what factors might have shaped their evolution? Climate changes might have perhaps been the first big hurdle. An event known as the **Palaeocene-Eocene Thermal Maximum**, 55 million years ago, saw average global temperatures reach 8C hotter than today, and rainforests spanning much of the planet. In this hothouse world with abundant vegetation perhaps many long-necked sauropods might have grown more rapidly, breeding at a younger age and shrinking in size; **several 'dwarf' sauropods (some little bigger than a cow) were already known from European islands in the late Cretaceous.** The largest titanosaurs of mid-Cretaceous South America **– 40m-long (131ft) creatures heavier than two jet aircraft –** were already long gone. Another trend in the later **Cretaceous** was the rise of flowering plants or angiosperms. During the Jurassic, most plants were ferns and gymnosperms (which include ginkgoes, cycads and conifers). These tend to be less nutritious than angiosperms, and the huge size of sauropods may have been driven by the processing time and gut size needed to digest them efficiently. "If plant evolution continued as it has in our modern 87orld, the herbivorous dinosaurs would almost certainly have had a diet primarily of flowering plants," notes Matt Bonnan a palaeontologist at Stockton University in New Jersey. "Given that they are somewhat easier to digest, perhaps we would have seen an overall decrease in body size… the gigantic sizes of Mesozoic dinosaurs might have disappeared." Along with flowering plants came fruit, which co-evolved with mammals and birds to help plants disperse seeds. Might monkey-like dinosaurs have evolved to take advantage of this resource, just as primates did in our timeline? "Many birds eat fruit. So, there may also have been non-bird dinosaurs adapted to a frugivorous diet," says Bonnan. (BBC, 18/09/2017, Ek 4a)

Tablo 28 – devam

Hedef Metin	Peki dinozorların varlığını sürdürmüş olacağını varsayarsak evrimlerini hangi faktörler etkileyecekti? İklim değişikliği en büyük sorun olurdu. 55 milyon yıl önce hava sıcaklığı günümüzden 8 derece daha sıcaktı ve dünyanın büyük kısmı yağmur ormanlarıyla kaplıydı. Bu bitki bolluğunda uzun boyunlu saropod dinozoru hızla gelişip erken yaşta üremeye ve bedenleri giderek küçülmeye başlardı. Güney Amerika'da **40 metre uzunluğundaki** titanozorlar ise çoktan ortadan kalkmıştı. Bazı uzmanlar bitkilerdeki evrimin dinozorları da etkileyeceğini, çiçekli bitkilerin artması nedeniyle otobur dinozorların bunlarla besleneceğini ve bu bitkilerin sindirimi daha kolay olacağı için bedenlerinin küçüleceğini öngörüyor. Çiçekli bitkilerle birlikte meyveler de ortaya çıkmış, memeliler ve kuşlar bunların tohumlarının dağılmasına yardımcı olmuştu. Maymuna benzer dinozorlar bu durumda avantajlı hale gelip gelişebilirdi. (BBC, 26/09/2017, Ek 4a)
Önerilen Metin	… Paleosen-Eosen Termal Maksimum olarak bilinen 55 yıl öncesine dayanan dönemde, hava sıcaklığı günümüzden 8 derece daha sıcaktı; birkaç 'cüce' saropod dinozorunun (bazıları bir inekten daha büyüktü) Kretase (Tebeşir) Döneminin sonlarında Avrupa adalarında bulundukları bilinmekteydi. Bu dönemim ortalarında Güney Amerika'da bulunan, ağırlığı neredeyse iki jet uçağına eşit olan 40 metre uzunluğundaki bu devasa yaratıklar, çoktan ortadan yok olmuşlardı.

Türkiye'deki eğitim sistemi dikkate alındığında özellikle de bilimsel terimlerin konu anlatımlarında pek kullanılmadığı ve kullanıldığı durumlarda ise efektif olarak akılda tutulması açısından ilgi çekici eğitsel çalışmaların yapılmadığı söylenebilir. Nitekim İngilizce metinde verilen "…an event known as the Palaeocene-Eocene Thermal Maximum, 55 million years ago, saw average global temperatures reach 8C hotter than today (Paleosen-Eosen Termal Maksimum olarak bilinen 55 yıl öncesine dayanan dönemde, hava sıcaklığı günümüzden 8 derece daha sıcaktı)" cümlesi Türkçe metinde ilgili terimlerin çıkarılması suretiyle "55 milyon yıl önce hava sıcaklığı günümüzden 8 derece daha sıcaktı" gibi daha sade bir cümleyle verilmeye çalışılmıştır. Oysaki Tablo 28'deki önerilen metin kısmında olduğu üzere Türkçede Paleosen-Eosen Termal Maksimum olarak da bilinen bu terimin çeviri cümlede verilmesi herhangi bir anlam kaybına yol açmayacak aksine anlatımın bütünüyle verilmesini sağlayacak ve okurun bu terimi daha geniş kapsamlı olarak araştırmasına

öncü olacaktı. Bununla birlikte, bir sonraki cümlede adı geçen "…long-necked sauropods" dinozorları hedef metinde "saropod dinozorları" olarak verilip anlatımsal işlev yerine getirilmeye çalışılmıştır.

Kimi zaman anlatımı daha da renklendirmek ve okuru kendine çekmek açısından bazı terimler ya da biçimi anlatılan nesneler benzetimler yoluyla sunulabilmektedir. Böyle bir anlatımı İngilizce metinde "…40m-long (131ft) creatures heavier than two jet aircraft (iki jet uçağından daha ağır 40 metre uzunluğundaki yaratıklar)" olarak verilen cümlede gözlemlemek mümkündür. Nitekim burada 40 metre uzunluğundaki yaratıklar, (titanozor) iki adet jet uçağından daha ağır olarak nitelendirilmekte ve mevcut durumda pek bilinmeyen bir dinozor türü daha da belirgin bir şekilde açıklanmaktadır. Ancak bu anlatım Türkçe metinde yok sayılmış ve hâlihazırda hedef okurun aşina olmadığı bir terim daha da belirsiz bir hal almıştır. Önerilen metin kısmındaki "ağırlığı neredeyse iki jet uçağına eşit olan bu devasa yaratıklar …" gibi bir ifade anlatımsal işlevin gayet doğal ve basit bir şekilde yerini bulmasını sağlamış olacaktı.

Mezozoik Dönemin üç alt bölümünden sonuncusu ve dinozorların neslinin tükendiği dönem – ayrıca Tebeşir Dönemi olarak da bilinir – olan Kretase Dönemi, kaynak metinde çokça geçmesine "…Cretaceous" karşın hedef metinde yer bulamayıp bütünsel bir anlam kaybının ortaya çıkmasına sebep vermiştir.

Tablo 29: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev-V

Bağlam	(bkz. Tablo 27)
Kaynak Metin	Another 89orld event, about 34 million years ago at the Eocene-Oligocene boundary, was the separation of South America and Antarctica. This caused a circumpolar current to develop, leading to the formation of the Antarctic ice cap and cooling and drying the 89orld. During the Oligocene, and later the Miocene, grasslands then spread across great swathes of the planet. **"Slender-legged, fast-running, herbivorous mammals became common – in the past you could amble or leap off and hide, but you can't hide in the open grasslands,"** Holtz says. This is when, in our history, we started to see a burst in the diversity of hoofed, grazing animals and the carnivores that preyed upon them. (BBC, 18/09/2017, Ek 4a)

Tablo 29 – devam

Hedef Metin	Bir başka önemli olay ise 34 milyon yıl önce Güney Amerika ile Antarktika kıtalarının ayrılmasıydı. Bu süreçte Antarktika'da buzullar oluşmuş, dünya soğuyup kurulaşmış, çayırlar yaygınlaşmıştı. Bu ortamda otobur memeliler yaygınlaşmış, çayırlarda otlayan toynaklı memeliler çeşitlenmiş, onlarla beslenen etoburlar da çoğalmıştı. Bu durumda çayırlara uygun özellikler geliştirmiş olan dinozor türleri evrilmiş olabilirdi. (BBC, 26/09/2017, Ek 4a)
Önerilen Metin	…bu süreçte, kutup çevresinde bir akıntı meydana gelmiş ve bunun sonucu olarak Antarktika'da buzullar oluşmuş, dünya soğuyup kurulaşmış, çayırlar yaygınlaşmıştı. …bu ortamda ceylan bacaklı, tazı gibi koşan otobur memeliler yagınlaşmış, çayırlarda otlayan toynaklı memeliler çeşitlenmiş, onlarla beslenen etoburlar da çoğalmıştı.

Tablo 29'da görüleceği üzere kaynak ve hedef metin kapsamındaki anlatımların kullanılan bazı niteleme sıfatları yönünden farklılık arz ettiği gözlemlenmektedir. Nitekim "…slender-legged, fast-running, herbivorous mammals became common – in the past you could amble or leap off and hide, but you can't hide in the open grasslands (ceylan bacaklı, tazı gibi koşan otobur memeliler yaygınlaşmıştı – geçmişte bu hayvanlar rahat rahat yürüyebilir, zıplayabilir ya da saklanabilirdi ama şimdi açık çayırlarda saklanmak imkânsız)" gibi pastorik bir açıklama ile sunulan bir cümle hedef metinde hem anlamsal hem de biçimsel bir kayba uğramış ve hedef okurun metni bu denli önemli ve renkli bir anlatımdan mahrum bırakmıştır. Oysaki Tablo 29'daki önerilen metin kapsamında belirtilen "ceylan bacaklı, tazı gibi koşan otobur memeliler …" gibi bir ifade bütünüyle cümle başlatılmış olsaydı anlatımsal işleve daha uygun bir anlam yüklenmiş olacaktı. Dahası Türkçe'nin de şiirselliği gözler önüne serilmiş olup metnin daha net bir vurgu ile anlaşılmasına yardımcı olacaktı.

Genel olarak gerek bir ülkenin eğitim sistemindeki anlatım biçimleri ve öğrencilerin alımladığı bilimsel gerçekler gerekse de bu gerçeklerin haber metinleri içerisindeki sunumu açısından bakıldığında, kaynak metin ve hedef metin arasında salt dilsel değil ayrıca ülkeler arasındaki eğitim farklılıkları da çeviriye bir şekilde etki

etmektedir. Bu etkinin anlatımsal işlev açısından bakıldığında olumsuz olarak vuku bulduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 30: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Anlatımsal İşlev-VI

Bağlam	(bkz. Tablo 27)
Kaynak Metin	… **Assuming dinosaurs did make it through to the last few hundred thousand years, and lived alongside humans, could they have survived to the present day? The answer seems to be yes**. But just as humans hunted mammoths and other **megafauna** to extinction, our population growth and **hunting technologies** would inevitably have taken a toll on big dinosaurs as we spread across the globe. "There could have been a Pleistocene dinosaur megafaunal extinction event, as the humans migrate out of whatever corner of the world they came from," Holtz says. In the present day in this alternative timeline, perhaps a few species of large herbivorous sauropods, and even carnivores similar to T. Rex, might hang on in protected wildernesses and dinosaur parks vast enough to fit their home ranges. They would have to be truly vast wildernesses though, with little human development, in places like outback **Australia and Alaska**. Maybe some of the smallest non-avian dinosaurs would have adapted to urban environments, thriving alongside people in the cities, as pigeons, rats and seagulls have in our world. Though in our own past, large mammals were mostly wiped out, a few, such as elephants and rhinos hang on, so perhaps it's not too much of stretch to imagine a parallel world where today you could hop on a dinosaurs safari, Jurassic Park-style, and enjoy spotting some of them, cameras and binoculars at the ready. (BBC, 18/09/2017, Ek 4a)
Hedef Metin	… **Dinozorlar günümüze kadar gelebilir miydi sorusuna verilen yanıt ise evet**. Ama insanların nüfus artışı ve yayılması nedeniyle nasıl ki mamutlar ve **büyük canlıların** soyu tükendiyse dinozorlarda da birkaç tür dışında aynı sonuç ortaya çıkabilirdi. Bu türler de **Avustralya ve Alaska** gibi nüfus yoğunluğunun az olduğu bölgelere özgü kalabilirdi. Küçük türler ise güvercinler, sıçanlar ve martılar gibi şehir ortamlarına uyum sağlamış olabilirdi. (BBC, 26/09/2017, Ek 4a)

Tablo 30 – devam

Önerilen Metin	…dinozorlar geçmiş yüz bin yılı atlatıp insanlarla aynı gemide yol alsaydı, günümüze kadar gelebilir miydi sorusuna verilen yanıt ise evet olurdu. …geçmişte büyük memeli hayvanların çoğunun ortadan kaybolduğu bilinse de fil ve gergedanlar gibi birkaç hayvan türü ayakta kalmayı başarmıştır, dolayısıyla Jurassik Park misali bir dinozor safarisine katılacağımız ve birkaçını kamera ve dürbünlerle gözlemleyebileceğimiz paralel bir dünyayı hayal etmek zor olmasa gerek.

Tablo 30 incelendiğinde görülecektir ki kaynak metin kapsamında üç adet paragraf mevcut iken hedef metinde bir özet sunularak tüm bu paragraflar tek bir paragraf halinde hedef okura servis edilmiştir. Anlatımsal işlevin en önemli özelliklerinden olan açık ve tamamlayıcı olma durumu, hedef metinde uygulamaya sokulmamıştır. Bu durum bu işlevin yerine getirilememesine sebep vermiştir. Tablo 30'da verilen önerilen metin kısmındaki gibi bir çeviri, anlatımsal işleve katkıda bulunabilirdi.

Bir diğer unsur olarak, kaynak metin içerisinde belirli örneklerle dinozorlara yönelik bazı terimler berrak bir şekilde verilmişken –örn; last few hundred thousand years (son birkaç yüz bin yıl), Pleistocene (10-14 bin yıl önce biten buzul çağı dönemi), Jurassic-Park style (dinozorları anlatan Jurassic Park adlı bir film tarzında)- hedef metin kapsamında bu tür terim ve anlatımlara yer verilmemiştir. Neredeyse her metin kapsamında gözlemlenen bu anlatımsal eksiklik, Türk okurlarının bu tür bir çeviri stratejisinin uygulanmaması açısından açık bilgiye erişemediğini göstermektedir. Bu durum hem okur hem de anlatım açısından basın çevirilerine olumsuz olarak yansımaktadır. Oysaki Türkçe'nin de bu tür bir anlatımı gayet tabii içinde barındırdığı aşikârdır. Bu anlatımın Türk okurlarına da sunulması anlatımsal işlevin daha uygun bir şekilde yerine getirilmesini sağlaması beklenmektedir. Daha açık bir ifadeyle, Tablo 30'da sunulan önerilen metin kısmında gösterildiği üzere "… assuming dinosaurs did make it through to the last few hundred thousand years, and lived alongside humans, could they have survived to the present day?" cümlesi "… dinozorlar geçmiş yüz bin yılı atlatıp insanlarla aynı gemide yol alsaydı, günümüze kadar gelebilir miydi sorusuna verilen yanıt ise evet olurdu" gibi bir cümleyle sunulmuş olsaydı, anlatımsal işlevsellik uygun olarak gerçekleştirilecekti.

Bununla beraber, yukarıdaki kesite bakıldığında, kaynak metin içerisindeki bazı terimlerin Türkçe diline uygun olarak çevrildiği görülmektedir. Örneğin, "mega (büyük) ve "fauna (hayvan)" kelimelerinden türemiş olan "megafauna" terimi Türkçe diline "büyük canlılar" olarak aktarılmış ve okurun bu aşina olunmayan terime erişmesi sağlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında anlatıma bir açıklık getirdiği söylenebilir.

5.4.3. Çağrısal İşlev

Tablo 31: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde Çağrısal İşlev

Bağlam	İngiltere'nin başkenti Londra'da bulunan Big Ben saati, belirli bir süreliğine yeniden dizayn edilmek suretiyle bakım ve onarım sürecine girecektir. Uzun yıllardı ayakta kalmayı başaran bu eser, birçok tarihi gerçeğe tanıklık etmiş ve günümüzde seyahat eden insanların uğrak yeri olarak etkisini korumaktadır. Günümüz teknoloji araçları kullanılarak yapılacak yeni tasarım ve onarım süreci, BBC haber ajansının teknoloji başlığı altında kaleme alınmıştır.
Kaynak Metin	The giant bell known as Big Ben even rang throughout the **Blitz**, **a defiant toll of normality that bolstered flagging spirits** as German bombs rained down. (BBC, 05/07/2016, Ek 4b)
Hedef Metin	**Nazi savaş uçaklarının** bombardımanı sırasında bile çalışmaya, zamanı doğru göstermeye devam etti. (BBC, 05/07/2016, Ek 4b)
Önerilen Metin	…Nazi savaş uçaklarının bombardımanı sırasında bile bütün cüretkârlığıyla işlemeye devam eden saat, zamanı doğru göstermeyi başardı.

Her ülkenin kendine has yaşanmışlıkları mevcuttur ve bu yaşanmışlıklar hayatın her alanında kendini göstermektedir. Kurtuluş Savaşını yaşayan ve savaşın kalıntıları ve izlerini gönlünde taşıyan Türkler için elbette ki farklı bir anlam taşımaktadır. Bu itibarla Kurtuluş Savaşı ile ilgili bir yazının çevrilmesi sürecinde farklı stratejiler belirlenme durumunda kalınabilir ve bu stratejiler çeşitli kültürel ve olaya özgü terimlere ilişkin durumlar neticesinde farklı kelime oluşumlarını ortaya çıkarabilir. Nitekim ünlü Big Ben saat kulesini ve dayanıklılığını Nazi Dönemine ait unsurlarla örneklemeye çalışan yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere, II. Dünya Savaşını yaşayan bir halk olarak İngilizlerin maruz kaldığı bombardımanlar, Almanca kökenli

bir kelime olup "yıldırım" anlamına gelen "The Blitz" kavramını unutmamış ve hafızalarında yer edindirmiştir. Bu itibarla, döneme ait herhangi bir yazı kaleme alındığında ilgili terimin kullanımı yeğlenmektedir. The Blitz kavramı II. Dünya Savaşının dışında kalan Türk okuruna anlatılırken kendilerine daha yakın ve genel gelebilecek bir tabir olan "Nazi" ve ilgili eklemeler ile açıklanmaya çalışılmıştır. Çağrısal işlevin yerini bulması için öngörülen çağrısal amacın hedef kültüre ait işlevsellik koşullarına adapte edilmesi ya da kaynak kültüre ait çağrısal unsurların hedef kültüre ait çağrısal unsurlar ile yer değiştirmesi elzemdir. Bu amaçla, çevirmen bu stratejiyi uygun görmüş ve Türk okurunun olayı daha iyi anlayabilmesi açısından döneme ait bir tabiri Türk okurunun anlayacağı bir tabirler yer değiştirmiştir. Bununla beraber, önerilen metinde de görüleceği üzere "…a defiant toll of normality that bolstered flagging spirits" gibi özlü ve duygu yüklü bir cümleye istinaden "…bütün cüretkârlığıyla işlemeye devam eden" gibi bir cümle eşliğinde çevirinin çevirmenin uygulayabileceği uygun bir strateji olacak ve çağrısal işleve katkı sağlayacaktı.

5.4.4. İlişkisel İşlev

Tablo 32: Bilim ve Teknoloji Metinlerinde İlişkisel İşlev

Bağlam	(bkz. Tablo 25)
Kaynak Metin	*YOUR BODY ODOUR* **Like it or not, you smell. Underlying the collection of perfumes, deodorants and other scents we slather on ourselves to seem more attractive is a distinct natural body odour.** Studies funded by the US Army Research office have found it is possible to identify individuals by looking **at the fog of chemicals** we leave **in our wake** as we move around. Scientists at the University of Bristol showed they could distinguish individuals by looking at a combination of 44 compounds **secreted by the body, which evaporate off to form a 'thermal plume' that surrounds us.** (BBC, 10/01/2017, Ek 4e)

Tablo 32 – devam

Hedef Metin	*Vücut kokusu* **İster hoşumuza gitsin ister gitmesin herkesin kendisine özgü bir vücut kokusu var.** ABD ordu araştırma merkezinin yaptırdığı bir araştırmada, insanların hareket ederken etrafında bıraktığı **kimyasallardan** kimlik tespiti yapılmasının mümkün olduğu görüldü. Bristol Üniversitesi'nden araştırmacılar, vücuttan salgılanan 44 bileşime bakarak kişilerin ayırt edilebileceğini ortaya koydu. (BBC, 30/01/2018, Ek 4e)
Önerilen Metin	…ister hoşumuza gitsin ister gitmesin, daha çekici görünmek uğruna sürdüğümüz onca parfüm ve deodoranta rağmen herkesin kendine özgü bir vücut kokusu var.

Tablo 32'de anlaşılacağı üzere kaynak ve hedef metin arasında tespit edilebilen ilişkisel işlev noktasından birkaç farklı unsur söz konusudur. Her dilin kendine özgü aktarma biçimleri mevcuttur. Örneğin, İngilizcede nahoş bir durumu aktarma sürecinde yalın bir dil kullanılırken Türkçede bu aktarım daha kibar ve en uygun dille gerçekleştirilmeye çalışılır. Nitekim kaynak metne bakıldığında insanların koktuğuna dair gerçek açık bir şekilde ifade edilirken hedef metinde bu açıklık en uygun dille verilmeye çalışılmıştır. Hedef metinde insanların koktuğunun aksine kendilerine özgü bir kokunun olduğu söylenmektedir. Bu bağlamda algı farklı bir yöne çevrilmektedir. Kaynak metinde "…like it or not you smell (ister hoşunuza gitsin ister gitmesin kokuyorsunuz)" gibi bir cümle ile paragrafa başlanmışken Türkçe metinde vurgu "kişiye özgünlük" noktasına yapılmıştır. Kaynak metnin devamında da insanların kendi kokularından haberdar olmaları gerektiği ve vücutlarının koku yaydığı hususlarına değinilirken, çevirmen hedef metin içerisinde bu unsurları kaba bir dil kullanmaktan ziyade kibar bir dille verme eğilimindedir. Bu açıdan ilişkisel işlevin yerini bulduğu söylenebilir. Benzer durumun kaynak metinde verilen "…at the fog of chemicals (kimyasallar yığını)" ve "…thermal plume that surrounds us (bizi çevreleyen termal duman)" gibi ifadelerin kullanılmaması sürecinde de gerçekleştiği belirlenmiştir.

5.5. Politik Metinler

5.5.1. Göndergesel İşlev

Tablo 33: Politik Metinlerde Göndergesel İşlev

Bağlam	Dünyanın çoğu ülkesinde yönetim, kurulan hükümetlerin inisiyatifi altında olup bu hükümetler seçimle başa gelmektedir. Ancak, her seçim sonucunda çoğunluğu elinde tutan bir hükümet ortaya çıkmaz ve dolayısıyla koalisyon hükümetleri denilen yönetim şekilleri ortaya çıkar. Ne var ki bu durum her zaman olağan bir akış içerisinde vuku olmaz, aksine büyük mücadeleler sonucunda orta yol bulunur. Bütün bunların dışında bir de hükümetlerin hiç kurulamaması olasılığı vardır. Örneğin Avrupa'nın önemli iki ülkesi olan İrlanda ve Almanya'da yapılan genel seçimler sonrası koalisyon hükümeti kurulması yönünde sonuçlar çıktı. Bununla beraber, aylar geçmesine rağmen hala bir hükümet kurulmuş değil. Bunun üzerine, BBC haber ajansından bir editör, konuyu farklı bir perspektiften ele almaya çalışmıştır.
Kaynak Metin	Germany, for example, has not had a new government installed following its **inconclusive federal election** in late September. Although talks to find a solution started on Sunday, it could still be **months** before new ministers are in place. In Belgium, a record for the longest period without an elected government in a democracy was set in 2010-11, after **wrangling** between **Flemish and Walloon figures** led to a **589-day vacuum**. Spain spent the first 10 months of 2016 in a similar position, a **hiatus** which only ended when the opposition socialists effectively voted to allow the conservatives to form a minority government. **It is not difficult to find examples beyond Europe. Somalia had no government to speak of for a 15-year period in the 1990s and 2000s, during which time it was ripped apart by clan militias, pirate gangs and Islamist extremists. And Iraq went without for much of 2010, leading to fears that insurgents could exploit the stalemate as US forces reduced their presence.** (BBC, 08/01/2018, Ek 5a)

Tablo 33 – devam

Hedef Metin	Örneğin Almanya, 24 Eylül'deki genel seçimden bu yana **seçilmiş bir hükümeti olmadan** yönetiliyor. Pazar günü bir hükümet kurma girişimi başlatılsa da resmi koalisyon görüşmelerinin **Mart veya Nisan'a** kadar başlaması öngörülmüyor. Bu durumda bir hükümetin göreve başlaması aylar sürebilir. Belçika da seçilmiş bir hükümeti olmadan yönetilme rekorunu 2010-2011 yılında kırmış, **Flaman ve Valon siyasetçiler** arasındaki **anlaşmazlık** nedeniyle **589 gün hükümetsiz** kalmıştı. İspanya ise benzer bir senaryoyu 2016'nın ilk 10 ayında yaşamış, **hükümetsizlik** yalnızca merkez solun muhafazakâr partinin azınlık hükümeti kurma için oylama yapmasına izin vermesiyle aşılmıştı. (BBC, 08/01/2018, Ek 5a)
Önerilen Metin	… Avrupa dışındaki ülkelerde de örneklere rastlamak mümkün. Somali, kabile milisleri, korsan çeteleri ve radikal İslamcılar tarafından parçalandığı dönem olan 1990lı ve 2000li yıllarda 15 yıl boyunca hükümetsiz kaldı. Ve Irak, Amerika'nın askeri birlik sayısını azaltmasıyla birlikte 2010 yılının g büyük bir bölümünde hükümetsiz kalmış ve bu durum direnişçilerin çıkmazdan faydalanması endişelerine sebep olmuştur.

Tablo 33'te görüleceği üzere, kaynak ve metin arasında çevirmenin uygun stratejiler kullanmasını gerektiren bazı göndergesel farklılıklar söz konusudur. Dahası, kaynak metnin son paragrafının hedef metne aktarılmadığı gözlemlenmiştir. Çevirmenin göndergesel işlev noktasında bazı unsurları doğru ir şekilde aktardığı açıktır. Nitekim kaynak metnin birinci paragrafında verilen "… inconclusive federal election (sonucu kesin olmayan federal seçim)" göndergesini hedef metinde cümlenin geneline yaydığı bir anlatım yoluyla açıklamaya çalışmış ve göndergenin uygun bir şekilde iletimini sağlamıştır. Bunun yanı sıra, kaynak metinde sırasıyla "… months (aylar)" olarak verilen kelime "Mart ve Nisan" karşılığıyla, aynı anlamı taşıyan "… vacuum (boşluk)" ve "… hiatus (boşluk)" kelimeleri "hükümetsizlik" gibi genel bir ifadeyle ve son olarak "… wrangling (kavga)" kelimesi Flaman ve Valon olarak bilinen bölgesel siyaetçiler arasındaki "anlaşmazlık" terimiyle hedef metne aktarılmıştır. Bununla birlikte, çevirmen kaynak metnin son paragrafını hedef metne aktarmayı tercih etmeyerek göndergesel işlevin olumszu bir şekilde uygulanmasına yol açmıştır. Her ne kadar metnin genel kapsmaı içerisinde değerlendirilecek bir unsur

olarak görülmese de konunun diğer örneklerini kapsayan bu paragrafın hedef metin içeriisnde Tablo 33'te verilen önerilen metindeki gibi çevrilerek verilmesi metnin bütünlüğü açısından daha uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

5.5.2. Anlatımsal İşlev

Tablo 34: Politik Metinlerde Anlatımsal İşlev

Bağlam	(bkz. Tablo 33)
Kaynak Metin	*The countries that get by without a government* At the heart of any modern democracy is the idea that leaders are elected to govern. But with 2018 starting without **two European governmentsin place**, the question might be do we actually need politicians? Twelve months ago, Northern Ireland found itself without a government of its own, after deputy first minister Martin McGuinness **walked out** in **a row over a botched energy scheme**. The **ensuing breakdown in trust** between the ruling nationalist and unionist parties shows no sign of being resolved. Given that the support of both camps is required for any new laws to be passed, it means there is little happening at the **Stormont Assembly**: a budget had to be imposed from London and day-to-day decisions on **devolved issues** are made by daily servants. Such a situation may seem extraordinary, but the absence of political leadership has not seen public services collapse and people are able to go about their normal, daily business. (BBC, 08/01/2018, Ek 5a)
Hedef Metin	*Hükümetsiz yönetim mümkün mü?* Modern demokrasilerin kalbinde tüm liderlerin seçilmesi gerektiği fikri yatar. Fakat Avrupa'da 2018'e hükümetsiz giren **ülkeler, bölgeler** olunca insanların kafasında "Siyasetçilere ihtiyacımız var mı?" sorusu oluşabilir. 12 ay önce Kuzey İrlanda Başbakan Yardımcısı Martin McGuinness **istifa etti.** Milliyetçilerle birlik yanlıları arasındaki **güvensizlik o kadar fazlaydı ki** iki tarafta da sorunun çözüleceğine dair bir işaret görmek mümkün değil. Yeni yasaların çıkması için iki tarafın da desteğinin gerektiği düşünülürse **Kuzey İrlanda Parlamentosu'nda** neredeyse hiçbir şey yapılmıyor denebilir: Bütçe Londra'dan kararlaştırılıyor, **Kuzey İrlanda'yı ilgilendiren konularda** ise kamu görevlileri kararlarını uyguluyor. Böyle bir durum sıra dışı gözükebilir fakat siyasi liderliğin yokluğu kamu hizmetlerinin çökmesine yol açmadı ve insanlar günlük hayatlarına devam ediyor. (BBC, 08/01/2018, Ek 5a)

Tablo 34 – devam

Önerilen Metin	… 12 ay önce Kuzey İrlanda Başbakan Yardımcısı Martin McGuinness'in kötü bir şekilde hazırlanmış enerji tasarısı tartışması sonucunda görevden ayrılmasından sonra, Kuzey İrlanda hükümetsiz kaldı.

Tablo 34 kaynak ve hedef metin arasındaki bir dizi farklılığı göstermektedir. Bu farklılıklar, iki dil arasındaki farklı anlatım biçimlerinden kaynaklanmaktadır. Nitekim kaynak metnin ilk paragrafında vurgulama Avrupa'da şuan itibariyle hükümetsiz olan iki ülke, Kuzey İrlanda ve Almanya'ya yapılırken, hedef metinde daha geniş kapsamlı olarak ülkeler ve bölgeler şeklinde aktarım söz konusudur. Bunun sebebi ise daha önceleri Belçika'daki bazı bölgelerin hükümetsiz kalmasıdır. Bunun yanı sıra, kaynak metnin ikinci paragrafında adı geçen Martin McGuinness'in istifası nedeniyle birlikte verilirken, Türkçe metinde bu durum ele alınmamış ve hedef okurun istifa sebebine erişim sağlayamamasına sebep olmuştur. Tablo 34'te gösterilen önerilen metin kısmındaki ek bir düzenleme ile çevirinin yapılması, anlatımsla işlev açısından katkıda bulunabilirdi. Bununla birlikte, çevirmenin kaynak metinde sırasıyla "… ensuing breakdown in trust (bitmek bilmeyen güvensizlik)", "… Stormont Assembly (Kuzey İrlanda'nın Belfast kentinde bulunan parlementosu)" ve "… devolved issues (devredilmiş konular)" olarak verilen ifadeler, hedef metne Türkçeye uygun ifadeler ve biçimlerle çevrilmiştir. Dolayısıyla, çevirmen tarafından uygulanan isabetli stratejiler, anlatımsal işlevin yerine getirilmesine olanak sağlamıştır.

5.5.3. Çağrısal İşlev

Tablo 35: Politik Metinlerde Çağrısal İşlev

Bağlam	İngiltere'nin Avrupa Birliğinden ayrılma süreci, serbest ticaret anlaşması ve bu tür ekonomik gelişmeler Avrupalıların son zamanlarda gündemini oluşturan unsurlardan sadece bazılarıdır. Güney Amerika Ortak Pazarı olarak bilinen ve merkezi Montevideo, Uruguay'da bulunan Mercosur adlı kuruluşla serbest ticaret anlaşması yapılacağına dair haberler üzerine, Belçikalı çiftçiler duruma tepki göstermek üzere Brüksel'in yolunu tuttular. Oldukça tepkili oldukları gözlenen çiftçilerin bu durumu, haber ajanslarının gözünden kaçmadı.

Tablo 35 – devam

Kaynak Metin	*Farmers **have a beef with** Brussels* **Tractors gather outside the European Commission as producers vent their anger over planned relaunch of Mercosur trade talks.** EU farmers are angry that the EU is relaunching its free-trade agreement with South America's Mercosur – and **have taken their protest right to the heart of the European capital**. A meeting is planned between the EU's trade commissioner and ministers. The fear is import quotas will threaten European meat production. "This is the **death for** the European sector, given that the cost of production is already much too high compared to the selling price. **Additional meat imports** to the European market will only make the problem worse; the products do not meet **all European production standards,** there are not guarantees on **traceability**, they use soya beans intensively, it also contains **glyphosate residues**," said Hugues Falys from the Belgian Farmers' Federation. (Euronews, 29/01/2018, Ek 5b)
Hedef Metin	*Çiftçiler AB-Mercosur anlaşmasını Brüksel'de **protesto etti*** Mercosur ve AB yetkilileri Brüksel'de biraraya gelecek. Avrupa Birliği ile Mercosur olarak bilinen Güney Amerika Ortak Pazarı arasında serbest ticaret anlaşmasına yönelik görüşmeler sürüyor. Belçikalı çiftçiler anlaşmayı **protesto etmek için sokaklara döküldü.** Mercosur en az 100 bin ton sığır etinin Avrupa Birliği tarafından ithal edilmesini istiyor. Çiftçiler bu duruma sert tepki gösterdi. Belçikalı çiftçiler federasyonu başkanı Falys Hugues konuyu değerlendirdi: "Avrupa Birliği tarım sektörünün **sonu anlamına geliyor.** Üretim maliyetleri satış fiyatlarına göre zaten çok yüksek. **Tonlarca etin**Avrupa pazarına girmesi sorunun büyümesine sebep olacak. Ayrıca sığır eti Avrupa'nın **yüksek çevresel ve kalite standartlarını** karşılamıyor. **Üretim konusunda** garanti bulunmuyor. **Glifosat içeren genetiği değiştirilmiş organizmalar** da var. Daha fazla konuşmaya gerek yok." (Euronews, 29/01/2018, Ek 5b)
Önerilen Metin	… Avrupa Birliği ile Mercosur olarak bilinen Güney Amerika Ortak Pazarı arasında serbest ticaret anlaşmasının yeniden gündeme getirilmesine tepkilerini göstermek üzere üreticiler AB Komisyonu binasının dışına traktörlerle akın etti. "…ürünler tüm Avrupa üretim standartlarını karşılamıyor, izlenebilirlik noktasında garanti bulunmuyor, çoğunlukla soya yağı kullanıyorlar ve ayrıca etlerde genetiği değiştirilmiş organizmaların dirençli olduğu bitki öldürücü glisofat ilacının kalıntıları mevcuttur.

Tablo 35'te gösterilen kaynak ve hedef metin arasında bir dizi farklılığın mevcut olduğu belirlenmiştir. Bu farklılıkların iki ana sebebinden birincisi, kaynak metinde bir dile özgü deyim ve dil kullanımlarının hedef metinde hedef dile özgü olan deyimler ve kullanımlarla karşılanmasıdır. İkinci neden ise, kaynak metinde verilen bazı anlaşılması zor ve alana özgü terimlerin hedef metinde göz ardı edilmesi ya da eksik aktarılmasıdır. Birinci sebep üzerinden yola çıkıldığında, kaynak metin başlığında geçen "… have a beef with (birinden memnun olmamak)" deyiminin hedef metinde "protesto etmek" olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu durum Türk basın dilinde çok kullanılan bir ifade ile açıklanmaya çalışılmıştır. Diğer bir unsur ise kaynak metnin birinci paragrafının son cümlesindeki "… have taken their protest right to the heart of (bir yerin merkezine protestoları taşımak)" anlamındaki kullanımın hedef metne "sokaklara dökülmek" ile karşılanması durumudur. Bu çeviri cümle İngilizcedeki "take to the streets (sokaklara dökülmek)" kullanımının bir yansıması olarak karşımıza çıkmakta ve çağrısal işlevin uygun olarak yerine getirildiğini göstermektedir. Birinci nedene ilişkin olarak son bulgu, kaynak metnin son paragrafındaki birinci ve ikinci cümlelerde mevcuttur. Sırasıyla "… death (ölüm)" ve "… additional meat imports (ek et ithalatı)" olarak verilen kavramlar, hedef metinde "sonu anlamına gelmek" ve "tonlarca et" gibi durumsal ifadelerle uygun stratejiler eşliğinde aktarılmaya çalışılmıştır. Dile özgü deyim ve kullanımlar açısından çağrısal işlevin uygun olarak uygulandığı görülse de alana özgü terimlerin hedef metin içerisinde yok sayılması işlevin etkisizliğini göstermektedir. Nitekim kaynak metnin ilk paragrafındaki "… tractors gather outside the European Commission as producers vent their anger over planned relaunch of Mercosur trade talks." Cümlenin Tablo 35'teki önerilen metin kısmında gösterildiği şekliyle çevrilmesi daha anlamlı olacaktı. Zira bu tür bir çevirinin hedef metinde "protesto etmek" olarak ifade edilen durumun daha derin bir şekilde kavranılması açısından katkı vermesi olasıdır. Son olarak kaynak metinde sırasıyla "… all European production sdandards (tüm Avrupa üretim sdandartları)", "… traceability (izlenebilirlik)" ve "… glyphosate residues (bitki öldürücü glisofat ilacının kalıntıları)" olarak verilen kavramlar, hedef metne hem eksik hem de yanlış bir şekilde aktarılmışıtr. Burada garantinin üretim konusunu da kapsadığı ifade edilmekle birlikte, esas vurgunun "izlenebilirlik" hususuna dayandığı açıktır. Dahası, her ne kadar ilişkili durumlarda olsalar, genetiği değiştirilmiş organizmalar ile bitki öldürücü bir ilaç olan glisofatın aynı kavramlarla açıklanması bağlamasal uygun

değildir. Bu açıdan, ilgili cümlelerin Tablo 35'te gösterildiği biçimde ek açıklama ve uygun yerlerde kullanım yoluyla çevrilmesi çağrısal işlevin daha uygun bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacaktı.

5.5.4. İlişkisel İşlev

Tablo 36: Politik Metinlerde İlişkisel İşlev

Bağlam	2017 yılında İspanya'nın Özerk Katalonya Bölgesi, İspanya'dan ayrılma kararı almak üzere referanduma gitme kararı aldı. Bunun üzerine İspanya Hükümeti, kendini büyük bir krizine içinde bulmuş oldu. İspanya anayasasının 155. Maddesine göre, böyle bir karar alınması durumunda ilgili bölgenin özerkliği askıya alınabilir. Bu konuda net bir şekilde neler yapılabileceği hususunu görüşmek ve kararlar almak üzere İspanya Başbakanı Mariano Rajoy hem kendi kabinesi hem de Avrupa Birliği liderleri ile görüş alışverişinde bulunmak üzere çeşitli temaslarda bulundu. Bu konu üzerine BBC, haber ile ilgili gelişmeleri kendi sitesinde yayınladı.
Kaynak Metin	Spain is in the midst of a huge constitutional crisis. For the first time ever since the Spanish constitution was written back in 1978, a government is triggering Article 155 which can result in the suspension of autonomy of one of its regions. The article was **threatened** once before in the late 80s **against** the Canary Islands' government, which **backed down** immediately. In contrast, the Catalan crisis is **reaching breaking point** but we have to be careful here too. **Nothing will happen from one day to the next.** Political rhetoric aside, both the Spanish government and Catalan regional leaders know **sentiments** are **running so high** across Spain at the moment, that millions are **poised to take to the streets.** *So what's actually going to happen now?* Prime Minister Rajoy has called an emergency cabinet meeting this Saturday to decide whether to proceed with triggering Article 155 and if so, which precise measures they plan to take and in what order. They can **start gently**– removing the Catalan government's office to pay public sector workers, for example. They could be more severe, such as disbanding the regional police and security forces or there is always the **nuclear option** of dissolving the Catalan government and parliament; **giving back the reins of power to the central government in Madrid.** (BBC, 19/10/2017, Ek 5c)

Tablo 36 – devam

Hedef Metin	İspanya büyük bir anayasal krizin içine düşmüş durumda. İspanyol anayasasının yazıldığı 1978 yılından bu yana bir İspanyol hükümeti, bir özerk bölgenin tüm otonomi haklarını elinden alacak anayasanın 155. Maddesini ilk kez işletmeye hazırlanıyor. 155. Maddenin devreye sokulması daha önce sadece 1980'li yıllarda Kanarya Adalarına **karşı koz olarak kullanılmış**, yerel yönetim **taleplerinden geri adımatmıştı.** Katalan krizinde ise **ipler kopma noktasına geliyor.** Ancak burada dikkatli olmak gerek. **Bir günde hiçbir şey değişmeyecek.** Hem merkezi hükümet hem de Katalonya yönetimi halk arasında **gerilimin tırmandığını** görüyor ve **atılacak bir fevri adımla milyonlarca kişinin sokaklara dökülebileceğini** görüyorlar. *Peki olaylar nasıl gelişebilir?* Başbakan Rajoy, Cumartesi günü için Bakanlar Kurulu'nu olağanüstü gündemle toplama kararı aldı. 155. Maddeyi işletip işletmemeyi karara bağlayacaklar. Eğer bu madde işletilirse hangi adımların, ne sırayla atılacağını tartışacaklar. Uygulamaya **küçük hamlelerle başlayabilirler**. Katalan hükümetinin kamu çalışanlarının maaşlarını ödeme yetkisi elinden alınabilir. Daha sert bir hamle de gelebilir. Özerk yönetime bağlı polis gücü dağıtılabilir. **Gelebilecek en sert karar ise** Katalan hükümetinin ve yerel meclisin dağıtılması olur. Böylece Katalonya'da idare tamamen merkezi hükümete bağlanır. (BBC, 20/10/2017, Ek 5c)
Önerilen Metin	İlgili metnin ilişkisel işlev açısından tamamen uygun çevrildiği düşünüldüğünden herhangi bir öneri metin eklenmemiştir.

Tablo 36'da görüleceği üzere, verilen kaynak ve hedef metin arasında ilişkisel işlev açısından açık bir uygunluk söz konusudur. Bununla birlikte, bu işlevin uygun olarak yerine getirilmesinde çevirmenin diller arası iletişim noktasında hedef dile ilişkin yerinde ve bağlama uygun aktarım yapmasının büyük payı vardır. Öncelikli olarak, kaynak metin hedef metne bir özet ya da kısaltılmış bir şekilde aktarılmamış, aksine her bir cümle ve kelime uygun stratejilerle çevrilmiştir. Bu bağlamda, kaynak metnin birinci paragrafının son cümlesindeki "… threaten against (gözdağı vermek, korkutmak)" ve "… back down (taleplerinden vazgeçmek)" gibi deyimler, Türkçe metne "karşı koz olarak kullanmak" ve "taleplerinden geri adım atmak" gibi ifadelerle çevrilerek hem bağlama uygun çevirinin ortaya çıkmasına hem de hedef

dile özgü dil kullanımın anlaşılabilir bir nitelikte olmasına katkıda bulunmuştur. Kaynak metnin ikinci paragrafı, hem deyimler hem de cümle kalıpları açısından karmaşık bir anlatımla verilmesine karşın, çevirmen Türkçeye uygun aktarımlarla bunun üstesinden gelmeyi başarmıştır. Sırasıyla "… reach a breaking point (kırılma noktasına gelmek)", "… nothing will happen from one day to the next (bugünden yarına bir şey değişmeyecek)", "… sentiments (hassasiyetler)" , "… running so high (gerilimin yükselmesi)" ve "… poised to take to the streets (sokağa dökülmeye hazır olmak)" olarak sunulmuş olan ifadeler, Türkçe metinde "ipler kopma noktasına geliyor", "bir günde hiçbir şey değişmeyecek", "gerilim tırmandığını görüyor (sentiments ve running so high kalıplarının birlikte kullanılmasıyla ortaya çıkan çeviri)" ve "atılacak bir fevri adımla milyonlarca kişinin sokağa dökülmesi" olarak aktarılmıştır. Bu kapsamda, gerek bağlamsal eklemeler gerekse de hedef dile uygun ifadeler yoluyla ilişkisel işlev uygulamaya sokulmuştur. Son olarak, kaynak metnin son paragrafında sırasıyla "… start gently (hafifçe başlamak)", "… nuclear option (kelime anlamıyla "en son başvurulan yöntem ve nükleer silah kullanımına başvurmak" iken uygulama noktasında Alex Seitz-Wald (2017) tarafından belirtildiği üzere "ABD Senatosunun azınlık grubun engeli karşısından bir kanunu hükümsüz kılmak üzere başvurduğu acil durum müdahalesidir") ve "… give the reins back of power (gücü birine bağlamak)" ifadeleriyle sunulan anlatım, hedef metinde "küçük hamlelerle başlamak", "en sert karar" ve "merkeze bağlamak" olarak aktarılmıştır. Dolayısıyla, çevirmen metnin bütününde isabetli kararlar alarak ilişkisel işlevi hayata geçirmiştir.

Tablo 37: Politik Metinlerde İlişkisel İşlev-II

Bağlam	Petrol fiyatlarının son yıllarda hızlı bir şekilde düşmesi, yanlış politikalar ve bunun getiridiği sosyal yaklanmalar Venezuela'nın bugün içinde bulunduğu durumu özetler niteliktedir. Sosyalist bir devlet anlayışı ile yönetilen ülkede, eski Devlet Başkanı Hugo Chavez'in ölümünden sonra işler daha da kötüye gitmeye başladı. İşte bu noktada Venezuela'daki mevcut hükümet ayaklanmaları bastırmak, ekonomiye yön vermek ve iktidarını perçinlemek üzere Muhalefet'in sert tepki gösterdiği ve protestolarla karşı çıktığı bir dizi reformu hayata geçirmiştir. Bu reformlar başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere Avrupa Birliği ülkeleri tarafından da tepki ile karşılanmıştır. Bu tepkilerin doğurduğu sonuçlardan biri de Venezuela Muhalefetine verilen Sakharov İnsan Hakları Ödülü olmuştur.

Tablo 37 – devam

Kaynak Metin	Venezuela is at a crossroads. The country's economy has been ravaged by chronic inflation. In this deeply polarised country, the opposition insists that the ruling socialists have destroyed not just the economy but also democratic institutions. The **'Chavistas'** of President Nicolás Maduro in turn accuse the opposition of being **elitist** and of exploiting Venezuela's poor. They allege opposition leaders are **in the pay of the United States.** But what about the people? For ordinary Venezuelans, there seems to be little trust in politicians anymore. Despite months of violent unrest and 120 deaths on the streets, Chavistas **swept the board** again in recent elections, taking 17 out of 23 governorships. **Once more, the opposition cried foul.** It's in this context that the EU has awarded Venezuela's opposition and political prisoners its prestigious Sakharov Prize for human rights. (Euronews, 08/12/2017, Ek 5d)
Hedef Metin	Venezuela bir dönüm noktasında. Ülke ekonomik krizle yıkımın eşiğine gelmiş durumda ve enflasyon oranları rekor seviyelerde seyrediyor. Öte yandan Venezuela halkı giderek kutuplaşıyor. Muhalefet, hükümetin görev başına geldiğinden bu yana ülke demokrasisinin sistematik bir şekilde gerilediğini ve ekonominin çok kötü yönetildiğini belirtiyor. Hükümetteki **Chavistler** ise muhalefeti **elitist** olmakla ve Venezuela'nın fakir halkını kendi mal varlıklarını arttırmak için sömürmek istemekle suçluyor. Hükümet ayrıca muhalefet liderlerini **Amerika Birleşik Devletleri'nin paralı askerleri** olmakla itham ediyor. Peki ya halk? Nisan ayında hükümet karşıtı protestolarla başlayan, polisin sert müdahalesiyle şiddet olaylarına dönüşen 4 aylık hengamede en az 125 kişi hayatını kaybetti. **Ekim ayında düzenlenen seçimleri yine Chavistler kazandı**ancak **yolsuzluk iddiaları halkın siyasetçilere güvenini derinden yaralamışa benziyor.** İşte bu siyasi düzlemde Venezuela'da siyasi tutukluları ve Demokratik Birlik Masası hareketi Sakharov İnsan Hakları Ödülünü kazandı. (Euronews, 08/12/2017, Ek 5d)
Önerilen Metin	… 2013 yılında hayatını kaybeden Venezuelaa'nın eski Devlet Başkanı Hugo Chavez'in destekçileri, Chavistler, muhalefeti seçkinleri savunmakla …suçluyor. … düzenlenen seçimlerde Chavistler, oyların büüyk çoğunluğunu alarak seçimleri yeniden kazandı. Ancak muhalefet adaletsiz bulduğu bu duruma tepki göstermeye devam etti.

Tablo 37'de görüldüğü üzere, verilen kaynak metin ve hedef metin arasında ilişkisel düzeydeki kullanımlar açısından bazı farklılıkların ve eksikliklerin olduğu gözlemlenmektedir. Öncelikli olarak, kaynak metnin birinci paragrafındaki "Chavista (Chavist)", ve "… elitist (seçkinler)", üçüncü paragraftaki "… sweep the board (silip süpürmek, tüm ödülleri kazanmak)" ve "… cry foul (bir adaletsizlik durumu karşısında tepki vermek)" ifadeleri hedef metin içerisinde ya aynı şekilde verilmek ya da hiçbir şekilde kullanılmamak suretiyle ilişkisel işlev noktasında olumsuzluk meydana getirmiştir. Latin Amerika ülkesi olan Venezuela'nın Türkiye'ye coğrafi ve kültürel olarak uzak olduğu düşünüldüğünde hâlihazırda kavranması güç olan metin içerisindeki bu kavramların hedef metne aktarılmaması kültürlerarası iletişim noktasında bir eksiklik olarak yorumlanabilir. Bununla beraber, önerilen metin içerisinde verilen "…eski Devlet Başkanı Hugo Chavez'in destekçileri, Chavistler" ve "…muhalefet adaletsiz bulduğu bu duruma tepki göstermeye devam etti" gibi ifadeler ışığında bir düzenleme yapılması durumunda ilişkisel işlevin daha uygun ve anlamlı bir şekilde yerine getirilmiş olacağı düşünülmektedir. Öte yandan, çevirmen tarafından uygulanan bazı isabetli stratejiler ise ilişkisel işlevin uygunluğunu simgelemektedir. Örneğin, " … in the pay of United States (ABD'nin emrinde)" ifadesi, hedef metin içerisinde Türkçede mevcut olan "paralı askerler" ibaresiyle aktarılarak bağlama uygun bir çevirinin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur. Bu yönüyle düşünüldüğünde ilişkisel işlevin kısmen de olsa yerine getirilmesini sağladığı belirlenmiştir.

Tablo 38: Politik Metinlerde İlişkisel İşlev-III

Bağlam	Güney Kore ve Kuzey Kore ülkeleri arasındaki gerilim 2018'in başından itibaren azalmaya ve samimi görüntüler eşliğinde olumlu demeşler verilmeye başlanmıştı. Güney Kore'de düzenlenecek olan 2018 Kış Olimpiyatları, bu güzel görüntülerin ana kaynağıydı. Ancak, Olimpiyatların açılış törenine her iki ülkenin birlikte katılma planı, bazı unsurlar noktasında meydana gelen karşılıklı anlaşmazlıklardan dolayı Kuzey Kore kesimi tarafından iptal edildi. Bu iptal, hiç şüphe yoktur ki her iki taraf açısından olumsuzluk yaratmış oldu. Nitekim Güney Kore yetkilileri, bu durumun kendileri tarafından uygun bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bu haberi dünya basını sayfalarına taşıdı.

Tablo 38 – devam

Kaynak Metin	*North Korea Cancels Joint Performance With South, Blaming Media* The move follows uncertainty over the participation of North Korean performers, due to the delay of a planned visit for the check of venues for the show. The North Korean side explains its move by claiming that the South Korean media is not only **undermining the sincere efforts undertaken by the DPRK** in connection with the Olympics in Pyeongchang, but is also **denouncing the festivities to be held in North Korea**. Under such circumstances, the DPRK could cancel the agreed events. The South Korean Ministry of Foreign Affairs, in turn, stated that **it very much regrets the unilateral decision by the DPRK** not to hold the events and stressed that under conditions when relations between the North and the South had just begun to be established, **it was necessary to fulfill the agreed upon positions, based on a spirit of mutual respect and mutual understanding.** (Sputnik News, 29/01/2018, Ek 5e)
Hedef Metin	*Kuzey Kore, Güney'le ortak kültürel performansı iptal etti* Kuzey ile Güney Kore'nin Kış Olimpiyat Oyunları'nın açılış töreninde birlikte yürümeleri öncesi Kuzey'deki Kumgang Dağı'nda kültürel etkinliğe katılmaları planı, Pyonyang yönetimi tarafından iptal edildi. Güney Kore ile Kuzey Kore'nin Kış Olimpiyat Oyunları'nda tek bayrak altında yürüme konusundaki anlaşmasına **gölge düştü**. Anlaşma kapsamında şubattaki Olimpiyat Oyunları'ndan önce Kuzey Kore'deki Kumgang Dağı'nda Kuzey ve Güney'den heyetlerin birlikte katılacağı kültürel etkinlik, Pyonyang yönetimi tarafından iptal edildi. 'MEDYA KUZEY'E HAKARET EDİYOR' GEREKÇESİ Kültürel performansın 4 Şubat'ta gerçekleşmesi öngörülüyordu. Ancak Güney Kore Birleşme Bakanlığı, Kim Jong-un'un liderliğindeki Kuzey Kore yönetiminin, **Güney medyasını Kuzey'e hakaret ederek halkı düşmanlığa kışkırtmakla suçladığını** duyurdu. Buna göre etkinlik Kuzey tarafından iptal edildi. 'ANLAŞMALARA SADIK KALIN' Güney Kore hükümeti, ortak performansın iptalini **'çok esefle' karşıladığını,** Pyongyang'dan Güney Kore ile vardığı **tüm anlaşmalara sadık kalmasını** beklediğini belirtti. (Sputnik News, 29/01/2018, Ek 5e)

Tablo 38 – devam

Önerilen Metin	Kuzey Kore'nin iptal hamlesi, Kuzey'deki gösteri alanlarına planlanan ziyarette yaşanan gecikmenin Kuzeyli sanatçıların katılımı konusunda belirsizlik havası yaratmasından sonra geldi. …Kuzey Kore tarafı, etkinliği iptal etme gerekçesini, Güney Kore medyasının Güney'deki Pyeongchang kentinde düzenlenecek olan Olimpiyatlara ilişkin olarak Kuzey Kore Yönetimini tarafından gösterilen samimi çabalara gölge düşürmesi ve Kuzey tarfında düzenlenecek olan kutlamalara karşı olması şeklinde açıklıyor.

Tablo 38'de verilen kaynak ve hedef metinden de anlaşılacağı üzere, iki metin arasında kısmi olarak ilişkisel düzeyde bir dizi farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıklar, genel itibariyle olayların her iki dildeki açıklanma şekillerinden kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Örneklerle açıklamak gerekirse, kaynak metnin ilk paragrafı durumu bir gecikmenin yarattığı belirsizlik olarak nitelendirmişken, hedef metnin birinci ve ikinci paragrafında durum bir özet mahiyetinde açıklanmaya çalışılmıştır. Türk basın dilinde çok fazla kullanılan bir deyim olarak "gölge düştü" ifadesi ise ilişkisel işlev açısından açıklamaya katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte, kaynak metnin ikinci paragrafındaki hakaret ile ilgili cümleler ile hedef metindeki ilgili cümleler arasında bir farklılık söz konusudr. Nitekim kaynak metinde Güney medyasının Kuzey Kore Yönetiminin çabalarına ve etkinliklerine dönük bir hakaret ve gölge düşürme noktasındaki tutumları, hedef metinde halkı düşmanlığa itme olarak değerlendirilerek ilişkisel işlevin kısmi olarak yetersiz bir şekilde yerine getirildiği görülmektedir. Son olarak, kaynak metnin son paragrafında sırasıyla "…very much regrets the unilateral decision by the DPRK (Kuzey Kore Yönetimi tarafından alınan tek tarafllı kararı büyük üzüntüyle karşılamak)" ve "… it was necessary to fulfill the agreed upon positions, based on a spirit of mutual respect and mutual understanding (karşılıklı saygı ve mutabakat ruhuyla üzerinde anlaşılmış huşuların yerine getirilmesi gerekliydi)" olarak verilen ifadeler, hedef metinde kısa ve öz olarak "çok esefle karşılamak" ve "varılan tüm anlaşmalara sadık kalmak" ifadeleriyle karşılanarak ilişkisel işlevin uygun bir şekilde yerine getirilmesi sağlanmıştır.

5.6. Yaşam ve Seyahat Metinleri

5.6.1. Göndergesel İşlev

Tablo 39: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev

Bağlam	İngiltere'nin Avrupa Birliğinden ayrılma süreci pek çok kesmi etkilemiş durumdadır. Merkezi Londra'da bulunan birçok Avrupa şirketi, Avrupa'nın diğer başkentlerine yönelme eğilimindedirler. Bununla beraber, bu etki sadece ekonomik açıdan değil yaşamın tüm boyutlarıyla kendini göstermiştir. İngiliz pasaportu taşıyan birçok kişi, İngiltere'nin yakın olarak gördüğü Avustralya, Kanada ve Amerika Birleşik Devletlerine vatandaşlık başvurusu yapıyor. Bunların arasında daha önce vatandaşlıkları ellerinden alınan ve bu hakkı yeniden elde etmek üzere mücadele veren Yahudiler de bulunuyor. İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecinin vatandaşlar üzerinde yarattığı etkiyi konu edinen Euronews haber ajansından elde edilmiş bu haber metni göndergesel işlev açısından değerlendirililecektir.
Kaynak Metin	***Descendants of Nazi victims*** *seek German passports* ***post-Brexit*** **The knock-on effect of Brexit has taken a turn in what would have been an unthinkable direction 80 years ago.** Hundreds of Britons – **many Jewish** – have inquired about obtaining a German passport, according to the embassy in London. At least 100 have progressed into formal applications and that figure is expected to rise, officials say. (Euronews, 17/10/2016, Ek 6f)
Hedef Metin	***İngiliz Yahudileri Brexit sonrası*** *Almanya vatandaşlığı peşinde* Londra'daki Almanya Büyükelçiliği, **Naziler tarafından Alman vatandaşlığı elinden alınan ve İngiltere'ye giden yüzlerce Yahudi'nin**, Brexit sonrası Alman vatandaşlığına geçmek için başvuru yaptığını duyurdu. (Euronews, 17/10/2016, Ek 6f)
Önerilen Metin	… Brexit'in zincirleme etkisi, 80 yıl öncesi için olanaksız görülen bir yönde şekil almaya başlamıştır. … çoğunluğu Yahudi olan birçok İngiliz vatandaşı, Londra'daki büyükelçiliğin verdiği bilgilere göre Alman pasaportu elde etmek üzere başvuruda bulunmuştur. En az 100 başvurunun resmi kayıtlara geçtiği beliritilirken bu sayının artması bekleniyor.

Tablo 39'da görüleceği üzere, haber metninden elde edilen veri her iki dilde farklı olarak verilmektedir. Göndergesel işlev açısından bakıldığında, çevirmenin hedef kitlenin durumu daha iyi anlayabilmesi açısından orijinal metinde kullanılan "… descendannts of Nazi victims (Nazi kurbanlarının torunları)" kavramını "İngiliz Yahudileri" olarak tanımlama yöntemine başvurmuş ve böylelikle kaynak metindeki göndergesel amacı hedef metinde de vurgulamaya çalışmıştır. İngilizce metinde verilen başlık kapsamındaki Nazi kurbanları kavramının herkesçe bilindiği varsayılmış. Bu sebeple hedef metnin çevirmeni Nazi kurbanları kavramını Tük okurlarınca daha iyi anlaşılabileceğini düşündüğü İngiliz Yahudileri kavramı ile açıklayarak göndergenin tam manasıyla okura ulaşmasını sağlamıştır. Nitekim burada verilmek istenen mesaj -belirli bir dönemden kalan şahıslara yönelik tanımlama- uygun stratejilerle alıcıya ulaştırılmıştır. Uygulanan çeviri stratejisi değerlendirildiğinde, Türk okurunun Yahudi olgusuna daha vâkıf olması gerçeğinin çevirmenin bu tür bir stratejiyi uygulamasına ittiği gözlenmiştir.

Kaynak metin içerisindeki diğer bir kavram olan Brexit, literatüre son zamanlarda İngiltere'nin Avrupa Birliğinden (AB) çıkma sürecini tanımlayan bir kavram olarak girmiştir. Her ne kadar ilgili toplum olarak İngilizlerin Brexit olgusuna aşina olduğu varsayılsa da, hedef okurun bu olgu ile bir ilişkisinin olup olmadığı açık olarak bilinmemektedir. Burada çevirmen stratejik olarak göndergesel işlevin varlığını dikkate almıştır. Kendisine göre, Brexit kavramı uluslararası bir olgu haline gelmiş ve dolayısıyla her iki kültür tarafından bilinmektedir. Bu sebeple Brexit'i ayrıca tanımlama gereği duymayarak aynen kullanmıştır. Bununla beraber, Brexit kavramından bihaber herhangi bir okur verilmek istenenden eksik olarak faydalanacağından, çeviri ürünü göndergesel olarak okur adına olumsuz yansıyacaktır. Son olarak kaynak metnin birinci paragrafı hedef metne aktarılmamış ve bir sonraki paragrafta verilmek istenen mesajın eksik yorumlanmasına yol açmıştır. Nitekim kaynak metinde bulunan "… knock-on-effect (zincirleme etkisi)" kavramı, metnin bütününde dikkate alınması gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, "… hundreds of Britons –many Jewish- (çoğunluğu Yahudi olan yüzlerce İngiliz)" cümlesi, hedef metne sadece "Yahudiler" olarak aktarılmış ve bu topluluğun dışında başka kimsenin başvurdığı izlenimini uyandırmıştır. Bu açıdan göndergesel işlevin yerini bulmadığı söylenebilir.

Göndergesel işlevin hedef kültürde başarılı olabilmesi için, alıcıların söz konusu belirli nesne hakkında önceden sahip oldukları bilgi aracılığıyla metin içerisindeki verilmek istenen mesajı eşleştirebilmesi gerekir (Nord, 2006, 49). Bu eşleştirme kaynak ve hedef metin içerisinde erişilebilir değil ise, çevirmen farklı stratejiler uygulamak durumunda kalacaktır.

Tablo 40: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev-II

Bağlam	(bkz. Tablo 39)
Kaynak Metin	Author Thomas Harding is in the process of applying for the restoration of a German passport. "Following **Brexit**, I realised that there was going to be a very real loss. It was likely that me and my family would be unable to live and work in 27 countries in Europeand given the fact that I didn't have to give up my British passport, I didn't have to live in Germany by necessity **or learn German, show I could speak German, it didn't seem like there was anything to lose** and so for me, it was much less about saying goodbye to Britain than saying hello to Europe"he said. (Euronews, 17/10/2016, Ek 6f)
Hedef Metin	İşte onlardan biri Thomas Harding, **İngiltere'nin AB'den tamamen ayrılmasıyla,** ailesinin diğer birlik ülkelerinde kolayca çalışmasının zorlaşacağını söylüyor: "**Brexit sonrası** ülkedeki kayıpların büyük olacağını fark ettim. Benim ve ailemin diğer 27 birlik ülkesinde yaşaması da çalışması da zorlaşacak. Aynı zamanda İngiliz pasaportumdan vazgeçmez zorunda kalmayacağım. Almanya'da yaşamak zorunda da değilim. Dolayısıyla, bu durum benim için İngiltere'ye gül güle demekten ziyade Avrupa'ya merhaba demek olacak." (Euronews, 17/10/2016, Ek 6f)
Önerilen Metin	… Almanca öğrenmek, Almanca konuşabildiğimi göstermek zorunda değildim. Aslında benim için kaybedecek bir şey yok gibiydi.

Tablo 40'ta görüldüğü üzere, Brexit kavramının hâlihazırda hedef kültür alıcıları tarafından uluslararası yeni bir kavram olarak bilinse de göstergeler aracılığıyla – örneğin, AB'den ayrılması- gönderge, hedef okurun bilgisine açık olarak sunulmuştur. Kaynak metinde "… Brexit" olarak verilen kavram, hedef metinde "İngiltere'nin AB'den tamamen ayrılmasıyla" ifadesi ile aktarılarak Brexit olgusu daha ileri seviyedetanımlanacak niteliğe kavuşturulmuştur. Çevirmen göndergenin

hedef kitlede anlaşılabilmesi için bu stratejiye başvurmuştur. Bununla beraber, kaynak metnin son paragrafındaki "… I didn't have to learn German, Show that I could speak, it didnt seem like there was anything to lose" cümleleri hedef metne aktarılmamıştır. İlgili kişinin bu ifadelerinin Tablo 40'ta verilen önerilen metin kısmındaki gibi çevrilmesi metne bütünlük katmak açısından faydalı olacaktı.

Tablo 41: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev-III

Bağlam	Her insan, tatil ihtiyacı duyar. Yorucu iş temposu, stresli günler ve diğer birçok sebep insanın tatil yapmasını gerektiren sebepler arasındadır. Peki, tatil yapmak o kadar kolay mı? Bu sorunun cevabı "hayır" olacaktır. Nitekim tatil de dâhil olmak üzere artık hayatımızdaki herşey, yaptığımız harcamalar ve bu harcamaların getirdiği maddi yükle değerlendirilmek durumundadır. Kendimizi en rahat hissettiğimiz anlardan biri olan tatil günleri, daha fazla harcama yapmamıza mı sebep oluyor ya da kendimizi daha fazla tedirgin etmemek adına harcadığımızı para miktarını önemsemek mi istemiyoruz? Bu soruların cevabını BBC haber ajansının tatil harcamaları üzerine sunduğu bir metinde bulmak mümkündür.
Kaynak Metin	*Why so many people overspend on their holidays* There are a host of subconscious reasons that make people spend more on their travels, and it's difficult to keep them in check, writes Alina Dizik. Esta Shah always plans a fun activity for the day 112olidays112 her 112olidays. It's not a **coping strategy** to combat the **back-to-work blues** – rather, it's a **budgeting trick** she says prevents her from wild overspending. Knowing the fun will continue when you get back "keeps you from spending on [unnecessary] things during the last days of vacation to keep the fun going," says Shah, a marketing professor at the University of Cincinnati. **Continuing the fun post-holiday keeps her from chasing happiness while on 112olidays because she knows it's awaiting her back home. Ultimately, it allows her to spend more wisely during the days she's travelling rather than splurging on items she doesn't need just before she flies home.** (BBC, 19/09/2017, Ek 6d)

Tablo 41 – devam

Hedef Metin	*Tatilde neden çok harcarız?* İnsanları, tatilde daha fazla para harcamaya iten bilinçaltı nedenler var. Bunları kontrol altında tutmak her zaman kolay olmayabiliyor. Cincinnati Üniversitesi'nde pazarlama profesörü Esta Shah'a göre, tatilde planladığımızdan daha fazla para harcamayı **bütçe yöntemiyle** önleyebiliriz. Tatilden dönüldüğünde de eğlencenin devam edeceğini bilmek kişiyi gereksiz harcamalardan korur. (BBC, 25/09/2017, Ek 6d)
Önerilen Metin	…Esta Shah, her zaman tatilden sonraki günü için eğlenceli bir aktivite planlamaktadır. Aslında bu işe dönüş/tatil sonrası adaptasyon sendromuyla başa çıkma yöntemi değildir – aksine kendisini aşırı harcama yapmaktan alıkoyan bir tür bütçe yönetim sırrıdır. …tatil sonrası eğlenceyi devam ettirmek, onu tatildeyken sahip olduğu mutluluğu kovalamaktan alıkoyuyor çünkü eğlencenin onu evde de beklediğinin bilincindedir. Sonuç olarak bu durum onun eve dönmeden önce ihtiyaç duymadığı şeyler için aşırı savurganlık yapmaktansa seyahat günlerinde mantıklı harcama yapmasına olanak sağlıyor.

Her dilin kendine has ve sadece yerel ve hatta yerel olmaktan çıkıp evrenselleşmiş bazı söz kalıpları mevcuttur. Örneğin, Türkiye'de "kulağı kesik" söz öbeği bir şahsın görmüş geçirmiş biri olduğunu anlatmak üzere kullanılan bir söz iken bu durum İngilizce "astute" ya da "wary" yani "tetikte olan, uyanık" anlamlarında olan "old bird" ya da "old hand" terimleriyle verilebilmektedir. Her ne kadar anlamlar arasında oldukça yakın bir benzerlik olsa da Türkçe olarak sunulan bu sıfat niteliğindeki söz öbeğinin ülke ve geleneğe göre vurgu noktasında farklılık arz edecek bir kelimeler bütününü simgelediği söylenebilir. Bu itibarla tatil döneminde yapılan aşırı harcamaların psikolojik boyutunu enine boyuna ele alan yukarıdaki haber metni değerlendirildiğinde, İngilizce metinde sunulup Türkçe metinde mevcut olmayan birkaç terim gözlemlememiz mümkündür. Öncelikle İngilizce metin kapsamında vurgulanan ve metnin ana fikrine azami derecede katkı sunan "back-to-work blues (işe dönüş sendromu)" ya da bununla ilintili herhangi bir teri ya da deyim Türkçe metinde mevcut olmamıştır. Yine "a coping strategy" yani "bir başa çıkma yöntemi" olarak adlandırabileceğimiz terim kendine hedef metinde yer edinememiştir. Oysa

Türkçe dilinin günden güne zaten var olan zenginliğine zenginlik kattığı gerçeği burada yok sayılmış ve muhtemel bir iyi çeviri diyebileceğimiz cümleden hedef okur yoksun bırakılmıştır. Burada, Tablo 41'deki önerilen metin kısmında belirtilen bir cümle ile Türkçe metin devam ettirilseydi göndergesel işlev mutlak olarak yerine getirilmiş olacaktı. Nitekim her ülkede olduğu gibi Türkiye sınırları içerisinde yaşayan insanlar da cumartesi ve Pazar günlerini tatil olarak geçirmekte (bazı özel sektör çalışanları hariç olmak üzere) ve pazartesi günleri işe devam etmektedirler. Dahası tatiller ülkesi olarak adlandırabileceğimiz bir ülke olarak Türkiye'de tatil sonrası dönüşlerin ne kadar çileli ve zor olduğu düşünüldüğünde bu tür bir terimin Türk okuruna sunulmamış olması bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte "budgeting trick" gibi İngilizce metinde var olan ve Türkçe anlamı muhtemel olarak "bütçe yöntemi" olabilecek bir terim hedef metinde göndergesel işleve uygun olarak çevrilmiştir. "Trick" kelimesi bir işin hilesini, kısa yolunu ya da sırrını ifade etmek üzere kullanılan bir kelimedir. Dolayısıyla burada hedef okura hüsnütabir/edebi kalem yoluyla gönderge iletilmeye çalışılmış ve göndergesel işlev yerine getirilmiştir. Son olarak, kaynak metnin son paragrafının hedef metinde verilmemiş olması da hem anlam bütünlüğünün kaybolmasına hem de hedef okurun hakkı olan bilgiden mahrum bırakılmasına yol açarak esasen göndergelerin uygun bir şekilde okura iletilmesini engellemiştir.

Tablo 42: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev-IV

Bağlam	(bkz. Tablo 41)
Kaynak Metin	Collective blindspot Many people return from holidays to higher-than-expected credit card bills. In the US, the overspend can represent **a serious chunk of household income**: 74% of Americans admitted falling into debt of more than **$1,100** after returning from a holiday, according to a 2017 survey by **personal finance website Learnvest**. In the UK, many travellers spend an average of £532 ($718) per person even before they've left the country – **on anything from duty-free shopping to trip-related clothing, according to research from the Association of British Travel Agents.** "I have worked with a lot of people who have no problems in their financial life – except on vacation," says Brad Klontz, a psychologist and financial adviser in Hawaii who works with clients on spending. (BBC, 19/09/2017, Ek 6d)

Tablo 42 – devam

Hedef Metin	Kolektif kör noktamız Tatilden döndüğünde çoğu insanı, beklediğinden daha yüklü kredi kartı faturaları bekler. **2017'de yapılan bir araştırmaya göre**, Amerikalıların yüzde 74'ü tatilden döndüğünde 1100 dolardan fazla borç ödemek durumunda kalıyor. İngiltere'de ise daha tatile çıkmadan önce kişi başına 700 doları aşkın bir harcama yapılmış oluyor. Hawaii'de mali danışmanlık yapan psikolog Brad Klontz, çoğu insanın mali yaşamını planlamada sorun yaşamadığını, ama bunun tatilde geçerli olmadığını söylüyor. (BBC, 25/09/2017, Ek 6d)
Önerilen Metin	…2017'de bireysel finansman websitesi olan Learnwest tarafından yapılan bir araştırmaya göre, Amerikalıların yüzde 74'ü tatilden döndüğünde hane halkı gelirlerinin büyük bir bölümüne tekabül eden 1100 dolarlık bir borç ödemek durumunda kalıyor. …İngiltere'de ise daha tatile çıkmadan önce kişi başına 700 doları aşkın bir harcama yapılmış oluyor.İngiliz Seyahat Acentaları Birliği tarafından yapılan araştırmaya göre bu harcamalar gümrük vergisinden muaf mağazalarda (duty-free) yapılan alışverişten gezi için yapılan elbise alışverişine kadar birçok yerde yapılmaktadır.

Tablo 42'deki metin içerisinde bulunan bazı kavramların kullanımına bakıldığında kaynak ve hedef metin arasında bazı farklılıkların olduğu açık bir şekilde göze çarpmaktadır. Nitekim "….a serious chunk of income" teriminin, her ne kadar metnin ana mesajına tam olarak etki etmese de verilen cümlenin tam manasıyla anlaşılabilmesi ve vurgunun mutlak olarak yansıtılması adına kaynak metinde verildiği şekilde hedef metne yansıtılması gerekmekteydi. "Hane halkı gelirlerinin önemli bir bölümü" anlamına gelen bu cümleciğin hedef metin içerisinde eksik olması verilmek istenen mesajın göndergeler açısından olumsuz bir durum olduğunu göstermektedir. Esasen cümlenin "hane halkı gelirlerinin büyük bir bölümüne tekabül eden 1100 dolarlık bir borç …" gibi bir ifade ile devam ettirilmesi göndergesel işlevin daha uygun olarak yerine getirilmesini sağlayacaktı. İkinci bir husus ise işi yapan kişi veya kuruluşların hedef metinde verilmemesi ya da eksik olarak verilmesidir. Bu tip bir çeviri stratejisi hem okuru verilmek istenen mesajdan tam anlam çıkarma noktasında mahrum bırakmakta hem de ilgili okurun ileri

seviyede bir araştırma yapmasını engellemektedir. Tablo'da görüldüğü üzere, "personal finance website Learnwest (bireysel finansman web sitesi Learnwest)", ve de "Association of British Travel Agents (İngiliz Seyahat Acentaları Birliği)" kuruluşlar hedef metin içerisinde verilmemiştir. Bu durum hedef okurun muhtemel bir detaylı araştırma isteğini ve gerçeğini ortadan kaldırmış ve iki okur arasında eksik bir alan bırakmıştır. Zira kime ve neye göre bu araştırmanın yapıldığı ve amacın tam olarak ne olduğu bilgisi kaynak metinde var iken hedef metinde kendine yer bulamamıştır.

Tablo 43: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev-V

Bağlam	(bkz. Tablo 41)
Kaynak Metin	**'Malleable mental accounting'** Travellers can be susceptible to setting unrealistic budgets that are either too low or too high because of so-called **"malleable mental accounting,"** which increases the tendency to spend, points out Shah. That's because we are likely to justify our spending based on present circumstances rather than sticking to a strict budget to control spending. For example, if you budgeted spending only $100 per day on holiday, you can spend another $30 on food by categorising food as an everyday purchase rather than strictly holiday spending. As a result, people justify that they can actually spend an extra $30 on food without recognising that they are already spending more than they do back home. "Your budgets are not as good as you think they are – **things fall apart** based on your motivations," she says. And **conservative budgets** don't always work either, adds Shah. For example, setting aside $1,000 for a weeklong trip, realising you've allocated too much money to spend and still had $500 left over on the last day, makes it easier to splurge on the day prior to flying home, according to Shah's research. "When you put together those rounded figures [via a budget], that creates a 'licensing' effect," which provides a mental excuse to spend more money, she explains. Feeling pressed for time in a now-or-never type of situation can also influence your spending, says Deepak Chhabra, an **associate professor** at Arizona State University who **specialises in tourism**. (BBC, 19/09/2017, Ek 6d)

Tablo 43 – devam

Hedef Metin	**Gevşek bütçe** Ayrıca seyahate çıkanlar, harcayacaklarından daha az ya da fazla para ayırarak gerçekçi olmayan, **her yöne çekilebilecek** bütçeler oluşturur. Bu durum harcama eğilimini güçlendirir. Shah'a göre bunun nedeni, harcamalarımızı sıkı sıkıya bir bütçeye bağlı olarak değil, o anki duruma göre gerekçelendirebilecek şekilde yapma eğilimi göstermemizdir. "Bütçeniz sandığınız kadar iyi planlanmamıştır, motivasyonlarınıza bağlı olarak **sapmalar olur**" diyor Shah. Örneğin plana göre günde 100 dolar harcamamız gerekiyorsa, yeme-içmeyi ayrı bir kategori olarak görüp 30 dolar ekstra harcama yapmayı gerekçelendirebiliriz. Kısa vadeli düşünme Az harcama yapmış olmak da her zaman işe yaramayabilir. Örneğin, bir haftalık bir tatil için 1000 dolar ayrılmışsa ve tatil biterken hala 500 dolar kalmış olduğu görüldüğünde, dönüş öncesinde kendimize bahane yaratıp daha fazla harcamamız mümkündür. Arizona Üniversitesi'nde **turizm uzmanı** Deepak Chhabra ise zaman baskısının da 'ya şimdi ya da hiç' duygusu yaratarak harcamaları etkileyebileceğini söylüyor. (BBC, 25/09/2017, Ek 6d)
Önerilen Metin	…Arizona Üniversitesi'nde çalışan ve turizm alanında araştırmalar yapan uzman Deepak Chhabra, ise zaman baskısının da 'ya şimdi ya da hiç' duygusu yaratarak harcamaları etkileyebileceğini söylüyor.

Tablo 43'teki kaynak ve hedef metinler değerlendirildiğinde göndergesel işlevin yerine getirildiğini gözlemeyebiliriz. Örneğin kaynak metinde sunulan "Malleable mental accounting" kavramındaki "mental accounting" yani "mental ya da zihinsel muhasebe", ekonomist Richard Thaler tarafından ortaya atılmış ve bireylerin mevcut ve gelecekteki varlıklarını ayrı ve devrolunmayan kısımlara böldüklerini ifade eden bir kavramdır. Kısacası insanların zihinlerinde oluşturdukları hesabı ifade etmektedir. Bu tür bir göndergenin açık olarak anlaşılamaması ya da eksik anlaşılması ve çeviri konusu düşünüldüğünde hedef okura yanlış ya da belirgin olmayacak şekilde aktarılması bütün bir metni anlaşılmaz kılabilir. Bu sebeple çevirmenin uygulayacağı stratejiyle bu anlamı vermesi beklenmektedir. Nitekim burada çevirmen hem başlıkta "gevşek bütçe" kavramını hem de cümle içerisinde

"malleable" kavramını her yöne çekilebilecek şeklinde kullanarak hedef okura verilmek istenen mesajı doğru olarak iletmeyi başarmıştır. Bu itibarla göndergesel işlevin uygun olarak yerine getirildiği söylenebilir.

Bir başka cümle içerisinde "… things fall apart" cümleciği Türkçe metinde "… sapmalar olur" gibi bir ifadeyle verilip hedef okurun günlük dildeki özellikleri dikkate alınarak anlam verilmeye çalışılmıştır. Özünde "parçalara ayrılmak, dağılmak" anlamına genel bu kelime hedef metinde uygun olarak sunulmuş ve göndergenin yerinde uygun işlev görmesi sağlanmıştır. Yine İngilizce metinde oldukça teknik bir kavram olan "conservative budget" ifadesi çevirmenin doğru stratejisiyle hedef okura aktarılmıştır. Nitekim burada çevirmen "tedbirli, tutucu" anlamına gelen "conservative" kelimesini birebir vermektense "az harcama yapmış olmak" gibi bir ifadeyle vererek hedef metinde bir bütünlük sağlamış ve göndergenin olumlu olarak aktarımını sağlamıştır.

Son olarak, haber sunumu yapılırken kendisinden alıntı yapılan Deepak Chhabra adlı şahsın önündeki "associate professor" yani "yardımcı doçent" kavramı hedef metinde kullanılmayıp ortak bir kullanım olan "turizm uzmanı" kavramı kullanılarak esasen göndergesel işlevin yerini bulmasına katkıda bulunulmuştur. Bununla beraber yine de bir anlam kaybı söz konusu olmuştur; zira turizm uzmanı ile akademik alanda uzmanlığı olan bir kişi arasında anlamsal olarak fark vardır. Nitekim okur "uzman"dan ziyade bu alanda akademik araştırma yapan bir "uzman"ın fikrine daha fazla önem verebilir.

Tablo 44: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Göndergesel İşlev-VI

Bağlam	Bir insanın bu hayatta en önemli gördüğü olguların başında iş hayatı gelir. Nitekim işinde başarılı olmak herkesin arzu ettiği bir durumdur. Bununla birlikte herkesin iş hayatı boyunca mutlu olduğu söylenemez çünkü her yönetici güleryüzlü davranma eğilimi içeriisnde olmayabilir. Son zamanlarda çalışanlarına ya da birlikte çalıştıkları insanlara kötü davrandığı ve taciz ettiği iddia edilen birçok yönetici ile ilgili haberler dünya gündemini sarsmaya başlamıştır. Bu skandallardan birinin temel aktörü eski UBER İcra Kurulu Başkanı Travis Kalanickti. Zira kendiisnin çok kötü bir yönetiic olduğu ve çalışanarına oldukça sert davrnışlar içerisnde bulunduğu söylenmekteydi. Bunun üzerine BBC haber ajansı, kötü davranışlar sergileyen bir yönetiicnin temel özelliklerinin ne olduğuna dair bir yazı paylaşmıştır.

Tablo 44 – devam

Kaynak Metin	**Absent management** If your manager barely interacts with you – or isn't even in the office a lot to begin with – this will definitely be a **roadblock** to your success. **JC Penney CEO Ron Johnson** "barely tried to connect with **rank-and-file employees**, who found his regular **video broadcasts** more **self-promotional** than **motivational** (for instance, Ron Johnson's 50th day at JC Penney), especially when they were **taped at his Palo Alto home**." (BBC, 21/06/2017, Ek 6c)
Hedef Metin	**Varlığını hissettirmeyen idare** Müdürünüz sizinle hiç etkileşime girmiyor veya ofise hiç uğramıyorsa bu sizin başarınıza da **engel** olacaktır. **Altlarıyla** ilişki kurmayan, kendi reklamlarını yapmayı seven idareciler işyerini de başarısızlığa sürükler. (BBC, 27/06/2017, Ek 6c)
Önerilen Metin	…JC Penney şirketinin İcra Kurulu Başkanı Ron Johnson, özellikle de Palo Alto'daki evinde düzenli olarak gerçekleştirdiği video kayıtlarını (örneğin, Ron Johnson'ın JC Penney'deki 50. Günü) motive edici olmaktan ziyade kendi reklamını yapma amacı güden bir araç olarak gören altlarıyla nadiren ilgilenmiştir.

Yukarıdaverilen Tablo 44, göndergesel işlev açısından bizlere önemli noktaların değerlendirmesi noktasında fırsat sunmaktadır. Her ne kadar kaynak metindeki bazı unsurların hedef metinde olmadığı görülse de göndergelerin yerinde ve doğru Türkçe karşılıklarıyla verilmeye çalışıldığı belirlenmiştir. Örneğin, kaynak metin içerisindeki "roadblock" ve "rank-and-file employees" gibi güçlü bir anlatımı olan tanımlamalar, Türkçe'de benzer ve bir o kadar da güçlü ifadelerle sunulmaya çalışılmıştır. "Roadblock" Türkçe'de "barikat" anlamına gelmektedir ve çevirmen bu doğrultuda iş endüstrisinde "engel" kelimesinin kullanımını uygun görerek göndergesel işlevi başarıyla yerine getirmiştir. Bunun dışında "rank-and-file employees" kalıbını "altlar" olarak kullanıp Türkçe'de uygun görülebilecek bir karşılıkla sunmuştur. Bu iki sunum, göndergesel işlevin orantılı ve doğru bir şekilde uygulamaya geçilmesini sağlamıştır. Son olarak, alt başlık olarak kullanılan "absent management" terimi, patronların işe gelmeden uyguladığı yönetime atıfta bulunmak üzere kullanılmış ve çevirmen bu alt başlığı Türkçe diline uygun düşebilecek bir şekilde "varlığını hissettirmeyen idare" gibi bir ifadeyle çevirerek hâlihazırda başarılı olduğu durumu daha da ileri bir aşamaya götürmüştür. Bununla birlikte, kaynak metnin son

cümlesinde adı geçen şahsın yaptığı olumsuz davranış, hedef metne örneklemeler halinde verilmeye çalışılmıştır. Oyskai Tablo 44'te sunulan önerilen metnin daha isabetli bir çeviri açısından etkili olacağı dşünülmektedir.

5.6.2. Anlatımsal İşlev

Tablo 45: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev

Bağlam	İlkel insanlar yüzyıllar boyunca mağaralarda yaşadılar. Mağaralara resimler çizip oyma sanatı ile ilgilendiler. Modern toplumların gezi niyetiyle ziyaret ettikleri bu mağaralarda hala yaşayan insanlar vmevcuttur. Bunun örneklerinden biri İran'ın başkenti Tahran'ın 900 km güneyindeki Maymand adlı köydür. Her ne kadar nüfus her geçen gün azalsa da özellikle de yaz aylarında köy halkının yaşamayı tercih ettiği yerler olarak ayakta kalmayı başarmışlardır. BBC haber ajansından Amanda Proença Santos ve Rodolfo Contreras, köy halkının bu yaşantısını ele aldıkları yazılarını paylaştılar.
Kaynak Metin	*The last troglodytes of Iran* These ancient **underground dwellings** provide shelter for villagers – and their livestock – during Maymand's **biting winters**. Iran's ancient village of Maymand, located around 900km south of the capital Tehran, is littered with troglodytic dwellings – **cavernous, underground homes** carved out of soft rock. **Stone engravings found at the site** are estimated to be more than 10,000 years old. A Unesco World Heritage Site, Maymand is said to have been inhabited continuously for more than 2,000 years, which makes it one of Iran's oldest **surviving** villages. (BBC, 30/05/2017, Ek 6e)
Hedef Metin	*İran'ın son mağara insanları* İran'da binlerce yıl öncesine ait mağaralar, zorlu kış aylarında köylülere ve hayvanlarına barınma olanağı sağlıyor. Maymand, İran'ın başkenti Tahran'ın 900 km güneyinde eski bir köy. Kayalara oyulmuş çok sayıda mağarayla dolu. Bu mağaraların 10 bin yıl öncesinden kalma olduğu tahmin ediliyor. Maymand UNESCO'nun Dünya Mirası listesinde yer alıyor ve 2000 yıldır aralıksız yerleşimle İran'ın en eski köylerinden biri olarak görülüyor. (BBC, 27/06/2017, Ek 6e)

Tablo 45 – devam

Önerilen Metin	… binlerce yıl öncesine ait yerlatı meskenleri zorlu kış aylarında köylülere ve hayvanlarına barınma olanağı sağlıyor. … bu alanda bulunan taş oymaların 10000 yıl öncesinden kalma olduğu belirtiliyor. … İran'ın hayatta kalan en eski köylerinden biri olarak görülüyor.

Tablo 45'te görüldüğü üzere, kaynak metin ve hedef metin arasında anlatımsal işlev açısından bir dizi farklılık mevcuttur. Bu farklılıkların kaynak metinde yer yer kullanılan sıfat ve isim tamlamalarının hedef metin içerisinde verilmemesi ve bu sebeple düz bir anlatıma sebep vermesinden kaynaklanmaktadır. Nitekim kaynak metinde sırasıyla "… underground dwellings (yeraltı meskenleri)", "… cavernous, underground homes (mağaralarla dolu yeraltı evleri)", "… stone engravings (taş oymalar)" ve "… surviving (hayatta kalan)" sıfat ve isim tamlamalarına hedef metinde rastlanmamaktadır. Genel olarak metnin bütününe bir etkisi olmadığı düşünülse de anlatıma zenginlik katması bakımından bu tür kullnımların hedef metin içeriisnde de tercih edilmesi elzemdir. Bunun ötesinde metinden de anlaşılacağı üzere 10000 yılöncesinden kalan mağaraların kendisi değil taş oymalardır. Bu itibarla, anlatımsal işlevin kısmen uygun kullanılmadığı görüşü savunulmaktadır. Bununla birlikte, çevirmen tarafından "… biting winters (sert kış)" tabirinin "zorlu kış ayları) olarak çevrilmesi bağlam açısından anlatımsal işlevin uygun kullanıldığını kanıtlamaktadır.

Tablo 46: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev-II

Bağlam	Cezayir, 1990'lı yıllarda iç savaşlarla kasıp kavrulan bir ülke haline gelmişti. Savaşın tarafı olmayan insanlar ise bu durumdan kaçmak üzere farklı ülkelere sığınma hakkı başvurusnda bulunmaktaydılar. Bu başvuruları yapanlardan biri, Daniele Henkel çocuklarının güvenli bir yaşam sürdürebileceklerine inanmadığı için çareyi Kanada'ya gitmekte buldu. Kanada'daki hayatı başta güzel bir şekilde geçmese de sonraki yıllarda çok başarılı bir işkadını olmuştu. Bu başarı hikâyesini konu alan bir haber metni BBC haber ajansı tarafından okurlara sunulmuştur.

Tablo 46 – devam

Kaynak Metin	*The refugee who fled civil war and became a multi-millionaire* Daniele Henkel decided she **had to flee** Algeria because she felt her children were no longer safe. "Islamists were starting to attack girls in the streets," she says. "I had to think about my daughters, so I decided to move to Canada." This was back in 1990, and Algeria was about to descend into more than a decade of civil war between a secular government and various Islamist groups. Morocco-born Daniele was 34 at the time, and she and her Algerian husband lived a comfortable life with their four children. She worked as a political and economic adviser for the US consulate **in the coastal city of Oran**, while he was engineer. **But they gave up everything, almost overnight,** to **seek asylum** in Canada. (BBC, 11/07/2016, Ek 6b)
Hedef Metin	*Kese satarak milyoner olan mülteci* Daniele Henkel, çocuklarının artık güvende olmadığını düşünerek Cezayir'den **ayrılma zamanının geldiğine** karar vermişti. "İslamcılar sokakta kızlara saldırıyordu. Kızlarımı düşünmem gerekiyordu. Bu yüzden Kanada'ya gitmeye karar vermiştim" diyor. Bu olay 1990'da yaşanıyordu; Cezayir, laik hükümet ile İslamcı gruplar arasında on yılı aşkın süren bir iç savaşa sürüklenmişti. Fas'ta doğmuş olan Daniele o zaman 34 yaşındaydı. Kocası ve dört çocuğuyla rahat bir yaşam sürüyordu. Kendisi Amerikan konsolosluğunda siyasi ve ekonomik danışman olarak çalışıyordu, kocası ise mühendisti. Ama kısa sürede mülteci olarak Kanada'ya gitmeye karar verdiler. (BBC, 14/07/2016, Ek 6b)
Önerilen Metin	…Daniele Henkel, çocuklarının güvende olmadığını düşünerek Cezayir'den zorunlu bir ayrılma zamanının geldiğine karar vermişti. …Kendisi bir kıyı şehri olan Oran'daki Amerikan konsolosluğunda siyasi ve ekonomik danışman olarak çalışıyordu. …Ama herşeyden vazgeçip kısa sürede mülteci olarak Kanada'ya gitmeye karar verdiler.

Tablo 46'daki anlatım dikkate alındığında, İngiliz dilinde verilen anlatının bir zorunluluğu "…had to flee (kaçmak zorunda kaldı)" ifade ettiği gözlenmektedir. Bununla beraber, Türkçe karşılığındaki "….ayrılma zamanının geldiğine" ifadesi zorunluluktan çok belirli bir sebebe bağlı makul karşılanan eylemi simgelemektedir. Bu durumda kaynak cümlenin Türkçe çevirisinde verilen mesajın anlatımsal olarak eksik ya da kısmen farklı verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu durum anlatımsal işlevin yerine getirilmediğini göstermektedir. Öte yandan Tablo …'deki önerilen metinde olduğu üzere hedef metnin "….zorunlu bir ayrılma zamanının geldiğine" gibi bir anlatımla sürdürülmesi, anlatımsal işlevin uygun olarak yerine getirilmesini ve hedef okurun durumu daha berrak bir şekilde kavramasını sağlamış olacaktı. Bunun yanı sıra, kaynak metinde verilen "…in the coastal city of Oran (kıyı kenti Oran)" yer zarfı, hedef metinde sunulmamıştır. Son olarak, kaynak metnin son cümlesindeki "…they gave up everything (herşeyden vazgeçtiler)" cümlesi, hedef metinde yer almayıp anlatımın eksik sunulmasına yol açmıştır.

Tablo 47: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev-III

Bağlam	(bkz. Tablo 46)
Kaynak Metin	The family arrived **penniless** in the city of Montreal in the middle of a bitterly cold Canadian winter, **a snowstorm in full swing**. "Before moving, the immigration department of Canada had told us that my husband and I would easily find work," says Daniele. "**In reality, things turned out to be very different**." While her husband Ahmad couldn't secure any work in his field, Daniele **spent seven years scraping a living** earning 75% less than she had done in Algeria. She did everything from working as a secretary, to selling **lunchboxes**, to **trying her hand** with an estate agents firm. (BBC, 11/07/2016, Ek 6b)
Hedef Metin	Aile **kış ortasında** Montreal'a varmıştı. "Taşınmadan önce konsoloslukta bize çok rahat iş bulacağımız söylenmişti. **Ama hiç de öyle olmadı**" diyor Daniele. Kocası Ahmad kendi alanında iş bulamazken Daniele de yedi yıl boyunca sekreterlikten **satıcılığa** ve **emlakçılığa** kadar birçok alanda çalışarak kendi ülkesinde kazandığının dörtte birini ancak kazanmıştı. (14/07/2016, Ek 6b)

Tablo 47 – devam

Önerilen Metin	…aile Kanada'da kış mevisiminin en soğuk olduğu dönemin ortasında ellerinde hiçbir şey olmadan Montreal kentine varmıştı. …Daniele, yedi yıl boyunca kıt kanaat geçinerek sekreterlikten saklama kabı satıcılığına ve emlakçılık işine girmeye kadar birçok alanda çalışarak kendi ülkesinde kazandığının dörtte birini ancak kazanmıştı.

Anlatımsal bir ögenin hedef metin içerisinde tam olarak anlaşılabilmesi için açık olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, açık olmaması durumunda kaynak metin dâhilinde verilen anlatımın hedef metin okurları tarafından bilinen bir öge olması ya da iki kültürün yakınlık derecesinin uygun ölçülerde olması gerekir. Bir ailenin göç ederken içerisinde bulunduğu durumu ele alan yukarıdaki metne bakıldığında, ailenin Montreal kentine kış mevsiminin ortasında geldiği ve bu gelişin parasız olarak gerçekleştirildiği anlatılmaktadır. Ayrıca, Kanada soğuğu "… in full swing (en yoğun dönem)" tümcesiyle açık bir şekilde ifade edilmektedir. Bununla beraber, Türkçe olarak sunulan metinde, ne Kanada'nın kendine has kış belirtilerinden ne de içerisinde bulundukları durumdan bahsedilmiştir. Her ne kadar anlatımsal işlevin bir kısmının – kışın ortasında ifadesinin belirli bir zorluğu yansıttığı düşüncesinden yola çıkıldığında ortaya çıkan anlatım- yerini bulduğu gözlemlense de, Türkçe dilinin zenginliği dikkate alınarak çevirmenin anlatımını daha geniş tutması hedef okurun durumu daha belirgin anlamasını sağlayabilirdi. Son olarak kaynak metinde sırasıyla "…spend seven years scraping a living (yedi yılı kıt kanaat geçinerek geçirmek)", "…lunchbox (saklama kapları)" ve "…try a hand (bir işe el atmak)" olarak verilen ifadelerin hedef metne yansıtlmadığı gözlemlenmiştir. Tablo 47'de sunulan önerilen metin kısmında olduğu üzere gerekli düzenlemeler yapılarak çevirinin verilmesi anlatımsal işleve katkıda bulunabilirdi.

48: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev-IV

Bağlam	(bkz. Tablo 46)
Kaynak Metin	Her **eponymous** company has gone on to make her a multi-millionaire, and, today the 60-year-old is one of the best-known business leaders in the French-speaking Canadian province of Quebec. (BBC, 11/07/2016, Ek 6b)

Tablo 48 – devam

Hedef Metin	Bugün 60 yaşında olan Daniele multi-milyoner bir şirketin başında ve Kanada'nın Fransızca konuşulan Quebec eyaletinde en çok tanınan isimler arasında yer alıyor. (BBC, 14/07/2016, Ek 6b)
Önerilen Metin	Bugün 60 yaşında ve kendi adını verdiği multi-milyoner bir şirketin başına olan Daniele, Kanada'nın Fransızca konuşulan Quebec eyaletinde en çok tanınan isimler arasında yer alıyor.

Bir anlatımın tam olarak işlev görebilmesi için hem kaynak metnin hem de hedef metnin kendi alıcıları tarafından benzer bir oluşum içerisinde aktarılması gerekmektedir. Aksi takdirde, her iki okur farklı bir kavrama noktasına ulaşacaktır. Bu bağlamda, yukarıda verilen "…eponymous (adını veren)" ve "…business leaders (yönetici)" kelimelerinin hedef metinde verilmemesi ve/ya tercih edilmemesi ve farklı sıfatlar ile nitelendirilmesi durumu, hedef okurun verilen anlatımı eksik yorumlamasına sebebiyet vermiştir. Nitekim burada bahsi geçen şahsın Quebec eyaletinde en çok tanınan yöneticilerden mi yoksa genel nüfus içeresinde bilinen şahıslardan mı olduğu açık olarak idrak edilememektedir. Bunun yanı sıra, Daniele Henkel bir markadır ve şirkete verilen ismin kendisidir. Yukarıdaki "eponymous" kelimesinin tercih edilmemesi bu tür bir gerçeğin hedef okur tarafından bilinmemesine ve durumun çok önemli bir kesitinden mahrum olmak suretiyle kavranmasına sebebiyet vermiştir. Böyle bir durumda, anlatımın işlevsel olarak kendini göstermediği aşikârdır. Cümlenin Tablo 48'deki önerilen metin kısmında verildiği gibi "Bugün 60 yaşında ve kendi adını verdiği multi-milyoner bir şirketin başında…" olarak devam ettirilmesi, çevirmenin tercih etmesi gereken bir strateji olarak hedef kitlenin anlamasına daha fazla katkıda bulunacaktı.

Tablo 49: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Anlatımsal İşlev-V

Bağlam	İkinci Dünya Savaşının kalıntıları hayatımızı etkilemeye devam etmektedir. Bugün neredeyse herkesin hafızasında kötü bir izlenim bırakan İkinci Dünya Savaşı yıllarına ait herhangi bir bulgu, dikkatimizi çekmekte ve haber ajanslarının konusu haline gelmektedir. Nitekim Nazi Almanyasının önemli figürlerinden olan ve Yahudi soykırımının planlayıcısı olduüu iddia edilen Heinrich Himmler adlı bir şahsa ait olduğu düşünülen bir ajanda, gündemi meşgul etmiş ve haber metinlerine konu olmuştur.

Tablo 49 – devam

Kaynak Metin	*Sins of the Past: Himmler's Diary Unearthed in Russian Archives* The diary of one of the most **notorious** Nazi war criminals, **SS chief Heinrich Himmler**, was recently discovered in the archives of Russian Defense Ministry. The document that was previously considered lost by many, offers historians a rare glimpse at the day-to-day life of one of the chief architects of the Nazi concentration camp system that claimed the lives of millions of innocent civilians during Hitler's reign. The SS chief was apparently a busy man as according to the already deciphered entries he conducted over 1,600 meetings with military and police officials, as well as high-ranking Nazi functionaries, over the course of 2.5 years. (Sputnik News, 04/08/2016, Ek 6a)
Hedef Metin	*Yahudi soykırımının planlayıcısı Himmler'in kayıp ajandası bulundu* Rusya Savunma Bakanlığı arşivlerinde Nazi Almanyası'nın en **önde gelen** adamlarından ve **Yahudi soykırımının planlayıcısı olarak bilinen Heinrich Himmler'e** ait ajanda bulundu. Himmler'e ait **1938, 1943 ve 1944** yıllarına dair bilgiler içeren ajanda Rusya Savunma Bakanlığı arşivlerinde ortaya çıktı. 6 milyon Yahudi'nin hayatını kaybetmesine neden olan soykırımın mimarlarından Himmler'in ajandasında üst düzey Nazi, askeri ve polis yetkilileriyle iki buçuk yıllık bir süreçte bin 600'ün üstünde toplantı gerçekleştirdiği görülüyor. (Sputnik News, 08/08/2016, Ek 6a)
Önerilen Metin	İlgili metnin anlatımsal işlev açısından tamamen uygun çevrildiği düşünüldüğünden herhangi bir öneri metin eklenmemiştir.

Bir terim ya da olayın yansıtılma şekli, kültürden kültüre fark edebilir. Nitekim ilgili terimin sunulduğu kültürün muhatapları tarafından bilindiği varsayılıp ek bir açıklama yapılmasına gerek duyulmayabilir. Nazi Dönemine ait hafızalara kazınan bir olguyu ele alan yukarıdaki haber metnin başlığı değerlendirildiğinde, uluslararası arenada geçmişte yaşanan kötülükleri simgelemek üzere kullanılan Himmler'e ait bir günlük, Türkçe versiyonunda daha açıklayıcı bir anlatımla ifade edilmeye çalışılmıştır. Burada Himmler'in Nazi Almanyası döneminde Yahudi soykırımının

planlayıcısı olduğuna dair bir bilgi verilerek Türk okuruna ek bir bilgi sunulmuştur. Kültürlerarası çeviri yapılırken, yaşanılan deneyimlerin dikkate alınması gerekir. Nitekim adı geçen Heinrich Himmler, Nazi döneminde çok güçlü bir kişilik olmakla birlikte Sovyetler Birliğine Naziler tarafından girildiğinde Naziler bünyesinde önemli bir pozisyonu işgal etmekteydi. Rus menşeili bir haber ajansı olan Sputnik News ajansından elde edilen bu metinde kültüre özgü bir terimin sunumu çeviriye de yansımıştır. Böylelikle, çevirmen anlatımsal işlevi yerine getirmek maksadıyla bu tür bir anlatımı kullanma gereği duymuştur.

Metnin devamında, Himmler'i tanımlamak üzere kullanılan sıfatlara bakıldığında, kaynak metinde "…notorious (kötü namlı)" ve "…criminal (suçlu)" ifadeleri hedef metinde okuru daha fazla bilgilendirmek ve anlatımı güçlü kılmak üzere "önde gelen ve planlayıcı" sıfatlarıyla tanımlanmıştır. Nitekim anlatım içerisinde "…olarak bilinen" ifadesiyle hedef okura aslında uluslararası toplumda tanımlanma şekli yansıtılmaya çalışılmıştır. 2. Dünya Savaşını yaşamış halklar olarak Rusların bu denli bir kişiliği alımlama durumu ile bu savaşı yaşamamış bir toplum olarak Türklerin alımlama durumu farklılık arz edebilir. Çevirmen bu bilgiler ışığında stratejisini geliştirmiş ve anlatımsal işleve uygun hareket etmiştir.

Tablo içerisinde vurgulanması gereken bir diğer husus ise, kaynak metinde verilen Nazi toplama kamplarına dair herhangi bir tarih belirtilmez iken, hedef metinde anlatımın eksik kalmaması açısından olayın geçtiği yılların sırasıyla verilmesidir. Her iki metin incelendiğinde, anlatımın farklı bir şekilde verildiği ve bunun esasen okurun bakış açısı ve alımlama şekline dönük olduğu gözlemlenebilir. Bu durum anlatımsal işlevin dikkate alındığının bir göstergesidir.

5.6.3. Çağrısal İşlev

Tablo 50: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Çağrısal İşlev

Bağlam	(bkz. Tablo 44)
Kaynak Metin	Unfortunately for the $70bn California company, its name has now become synonymous with many of the hallmarks of toxic work culture: HR fiascos, ignoring employees benefits, and an arrogant **'bro' culture** that perpetuates sexism and reckless decision-making in the tech industry. But these scandals are far from limited to Uber. The **red flags** of **toxic work culture** are all too common across all industries. (BBC, 21/06/2017, Ek 6c)

Tablo 50 – devam

Hedef Metin	70 milyar dolar değerindeki California merkezli şirket bugün **kötü bir çalışma kültürü** ile eşanlamlı hale geldi. İnsan kaynaklarının fiyaskoları, çalışanlara yönelik primlerin ödenmemesi, küstah bir **'maço' kültürü**, cinsiyetçilik ve teknoloji sektöründe pervasız karar alma mekanizmaları ile kötü ün sahibi oldu. Fakat bu sorunlar sadece Uber ile sınırlı değil, birçok sektörde farklı ölçülerde ortaya çıkabiliyor. (BBC, 27/06/2017, Ek 6c)
Önerilen Metin	…kötü çalışma kültürünün doğurduğu thelikeler, birçok sektörde farklı ölçülerde ortaya çıkabiliyor.

Günden güne farklı kültür ve toplumlarda yeni kelimeler türemekte ve olgular yeni terimlerle ifade edilmektedir. Olaylar metaforik bir şekilde analiz edilip sunulmaktadır. Örneğin, Albert Camus (1942) hayatın boş ve anlamsız oluşuna ithafen Yunan mitolojik karakterlerinden Sisifos'a atıfta bulunmuştur. Nitekim Sisifos adlı bir Yunan Kralı tanrılar tarafından cezalandırılmış ve kendisine bir dağın tepesine bir kayayı çıkarma görevi verilmiştir. Bu durumda kaya tekrar aşağı yuvarlanacak ve hiçbir zaman görevi yerine getiremeyecektir. Bu yolla Camus hayatın anlamsızlığını sunmaya çalışmıştır. Yine güzellik konusunda bir diğer Yunan mitolojik karakteri olan Afrodit benzetmesi yapılır. Günümüzde bu ve benzeri diğer metaforlar günlük yazı dilinde geniş ölçüde kullanılmaya başlanmıştır. İşte bu noktada çeviriye kültürel manada bir görev düşmektedir. Nitekim kültürel ögelerin bol miktarda mevcut olduğu bir metin çevirisi yapılırken hedef okurun verilen metni daha net anlaması için bu olguların dikkate alınması gerekmektedir (bkz. Tablo 44). Çünkü alıcının kaynak metinde mevcut değer sistemi alımlaması elzemdir. Aksi takdirde, anlaşılması zor bir metin hedef okurun karşısına çıkacaktır. Çağrısal işlev açısından durumu değerlendirdiğimizde, ortak dünya bilgisi ve değerler çeviri noktasında strateji geliştirmeyi gerektirmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında kötü patron ve iş ortamını ele alan yukarıdaki Tablo 50kapsamındaki metin kesiti değerlendirilecek olursa, çağrısal işlevin kültüre ait ifadelerle yerine getirilmeye çalışıldığı gözlemlenebilir. Nitekim iş ortamının kötü oluşuna ithafen kaynak metinde "toxic work culture" terimi kullanılmış, ancak hedef

metinde bu daha anlaşılır bir ifade ile "kötü çalışma kültürü" olarak çevrilmiştir. "Toxic boss" terimi, çalışanlarını paylayan, grup içerisinde bölünmelere yol açan ve bireyleri dinliyormuş gibi yapıp verdikleri katkıyı önemsemeyen kişilere verilen addır (Reh, 2016). Bununla birlikte, Türkçe'de karşılığı bulunmadığından ya da "toxic" kelimesi literatürde "zehirli" olarak geçtiğinden salt "kötü" sıfatıyla karşılanmaya çalışılmıştır. Burada ortak bir değer paylaşımı söz konusu olmadığından daha genel bir ifade ile çeviri yapılmış ve çağrısal işlev yerine getirilmeye çalışılmıştır. İkinci bir unsur olarak karşımıza "bro culture" terimi çıkmaktadır. "Brother" kelimesinde türeyip "kardeş, kanka" anlamına gelen "bro" terimi daha çok bir halk ağzı ifadesidir. İngiliz kültüründe arkadaşlık derecesinde bir kullanıma sahip olan bu terim dostluğu simgelemektedir. Kelimeyi ayrıntılı bir biçimde irdelemeye çalışan Kyler Sumter'e (2017) göre ise, "bu ifade sadece maço davranışlarını değil ayrıca aşırı içki içme, cinsellik, gasp kültürü ve aşırı erkeksiliği ifade etmektedir." Amerika ve İngiltere'de oldukça fazla kullanılan bu kelime, arkadaşlar arası samimiyete ya da ilk tanışılan kişiye samimiyet sunmaya yönelik bir ifade olarak açıklanabilir. Bu kelimenin Türkçe versiyonda çevrilmesi sürecinde Türkiye'de bilindik bir kavram olarak karşımıza çıkan "maço" kelimesi uygun bulunmuştur. Maço kelimesi, İspanyolca "macho" yani erkek anlamına gelen bir kelimeden türemiştir. Türkiye'de maço erkek sert ve kadınlara pek nazik davranmayan adam anlamıyla kullanılmaktadır. Çevirmen, bu durumu dikkate almış ve kültürlerarası iletişimde eksik olan noktayı bu şekilde kapatmaya çalışmıştır. Her ne kadar ortak bir değer farklı kelimelerle açıklanmışsa da çağrısal işlevin bağlamsal açıdan isabetli bir şekilde uygulandığı söylenebilir. Son olarak, kötüye işaret mahiyetinde bir kullanıma sahip olan "red flags" olgusu, Türkçe'de sık kullanılan yani "kırmızı/kızıl bayrak" gibi birebir çevirisi olup aynı anlamı taşıyan bir olgu değildir. Bununla birlikte, Batı kültüründe oldukça fazla kullanılan ve sosyalist devrimi sembolize eden ya da tehlikenin geldiğine işaret eden bir terimdir. Çevirmen bu kelimeyi hedef metinde göz ardı etmiş ve çevrisini gerçekleştirmemiştir. Oysaki Tablo 50'de sunulan önerilen metinde belirtildiği üzere "kötü çalışma kültürünün doğurduğu tehlikeler farklı ölçülerde ortaya çıkabiliyor" gibi bir ifade ile çeviri yapılsaydı çağrısal işlev daha uygun olarak yerine getirilecekti.

Tablo 51: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Çağrısal İşlev-II

Bağlam	(bkz. Tablo 44)
Kaynak Metin	*A 'success at all costs' philosophy* If the boss's management style is **no-holds-barred** – as Kalanick's was – be wary. While a **slash-and-burn**method may lead to **meteoric** results – as it did with Uber – it can lead to rapid, **Icarus-like fall**, too. Better to get out quick before the plunge. (BBC, 21/06/2017, Ek 6c)
Hedef Metin	'Ne pahasına olursa olsun başarı' anlayışı Patronun idare tarzı Kalanick'inki gibi **her yola başvurmayı** içeriyorsa dikkatli olmak gerekir. Bu yöntem başlangıçta büyük başarı getirebilse de sonrasında **hızlı ve büyük** çöküşlere de neden olabilir. Çöküş öncesi ayrılmak en mantıklısı olabilir. (BBC, 27/06/2017, Ek 6c)
Önerilen Metin	…bu amansız ve ihtiyatsız sayılabilecek yöntem başlangıçta büyük başarılar getirebilse de sonrasında göktaşını andıran hızlı ve büyük çöküşlere neden olabilir. …Uber hikâyesinde olduğu gibi İkarus-benzeri hızlı bir çöküşü deneyim etmekten kaçınmak üzere ayrılmak en mantıklısı olabilir.

Bazı yöneticilerin sahip olduğu felsefeleri maddeler halinde konu alan bir metinden alıntılanmış yukarıdaki örneğe bakıldığında kullanılan dilin spesifik bir yapıda olduğu ve metaforik kullanımlara başvurulduğu gözlenmektedir. Nitekim "…no-holds-barred" kavramı Olimpiyat oyunlarından Güreş ile ilgili bir kavram olarak türemiştir. Kelimenin kökeni esasen "…hold (tutuş)" kelimesine dayanmakta ve güreşte kurallar koyulmadan önceki, yani tutuşların serbest olduğu döneme atfen kullanılmaktadır. Buradaki metaforik anlatım Türkçe metinde alıcılara "her yola başvurmak" diye çevrilmiş ve hedef alıcının duygu ve düşünceleri olduğu kadar art alan bilgisine dayanılarak sunulmuştur. Yine kaynak metin kapsamında kökeni ormancılık ve tarıma dayanan ve yeni ürünler elde etmek üzere ağaçların kesilmesi anlamına gelen "…slash-and-burn" kavramı, bir yöntem ismi gibi anlatılarak anlatıma renk katılmıştır. Buna ek olarak, patladığında hızlı bir ışık dalgası yayan ve oldukça fazla dikkat çeken meteora atfen yöntem "…meteoric (meteorik, şimşek gibi)" kelimesiyle açıklanmıştır. Bununla birlikte, alıcının karşılaştığı çeviri metin

ise, “slash-and-burn” kelimesinin noksan olduğu ve “meteoric” kelimesinin yerine daha basit olarak alımlanabilecek “hızlı ve büyük” sıfatlarının kullanıldığı bir cümleden ibarettir. Kaynak dilin ve kültürün getirdiği bir kullanım olsa da, önerilen metinde olduğu üzere Türkçe metinde “bu amansız ve ihtiyatsız sayılabilecek yöntem başlangıçta büyük başarılar getirebilse de sonrasında göktaşını andıran hızlı ve büyük çöküşler…” gibi bir cümle çağrısal işlevin daha olgun bir şekilde yansıtılmasını sağlayacaktı. Son olarak İngilizce metinlerde sıklıkla karşılaşılan bir durum olan benzetmelerden bir tanesi olarak “…Icarus-like (İkarus benzeri)” terimi kaynak metinde kendini göstermiştir. İkarus Yunan mitolojisinde, babasının hapsedildikleri kuleden kaçmak üzere tasarladığı balmumundan kanatlarla uçan ancak babasının uyarılarını unutup daha yükseğe çıkan ve böylelikle balmumun erimesine sebebiyet vererek yere çakılan bir karakterdir. Bu tür bir benzetme kaynak metinde görülmesine karşın Türkçe metinde yok sayılmış ve kullanımı gerçekleştirilmemiştir. Oysaki önerilen metinde belirtildiği üzere “Uber hikâyesinde olduğu gibi İkarus-benzeri hızlı bir çöküşü deneyim etmekten kaçınmak üzere ayrılmak en mantıklısı olabilir” gibi bir cümle alıcının daha berrak bir alımlama gerçekleştirmesini ve verilen mesajdan kopmamasını sağlayacaktı. Dahası hedef okur, İkarus adlı karakteri sorgulama yoluna gitmek üzere yönlendirilmiş olacaktı.

Tablo 52: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde Çağrısal İşlev-III

Bağlam	(bkz. Tablo 44)
Kaynak Metin	*Your boss is a control freak* Or worse, he or she pushes out other top executives at your company, as was the case with Dov Charney, former CEO of American Apparel. “Entrepreneurs who never give up any control, or fail to bring in professional managers, tend to blow up at some point,” Sydney Finkelstein wrote. **“Hubris never wins.”** (BBC, 21/06/2017, Ek 6c)
Hedef Metin	*Her şey benim kontrolümde olsun* Bundan daha kötü olanı patronun diğer üst düzey yöneticileri devre dışı bırakmasıdır. Oysa uzmanlar başkalarına hiç yetki vermeyen veya profesyonel menajer istihdam etmeyen girişimcilerin, işletmelerini bir noktada yıkıma götüreceğini söylüyor. (BBC, 27/06/2017, Ek 6c)
Önerilen Metin	…bundan daha kötü olanı, American Apparel şirketinin eski üst düzey yöneticisi olan Dov Charney olayındaki gibi patronun diğer üst düzey yöneticileri devre dışı bırakmasıdır. …kibirlenmek alçalmak demektir.

Gözlemlendiği üzere metin içerisinde alabildiğince fazla metafor ve özlü sözlere başvurulmuştur. Nitekim Tablo kapsamında verilen kaynak metin içerisinde bir şirketin yöneticisinin Hubris Sendromu, yani güç zehirlenmesinden kaynaklı yaşadığı sıkıntılara ve skandallara ithafen bir benzetme yapılmış ve metne örnek olarak eklenmiştir. Adı geçen şahıs Dov Charney, BBC muhabiri olan ve yöneticiler ile ilgili yazılar kaleme alan Sydney Finkelstein (2014) tarafından 2014'ün en kötü yöneticileri arasında yerini almıştır. Charney'nin yaşadığı skandallar işinden olmasına sebep vermiş ve kendisinin kötü bir idareci olarak lanse edilmesine yol açmıştır. Kaynak metnin yazarı, bu durumu Uber ile ilişkilendirmiş ve benzetme yoluna gitmiştir. Hubris, Yunan mitolojisinde otoriter bir mevkide bulunan bir şahsın kendisini tanrıyla eşdeğer görecek kadar güç zehirlenmesine kapılmasına ve kendisiyle gurur duymasına eşdeğer gelen bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır (LITERARY DEVICES, [16.09.2017]). Kısacası Hubris, kibri, aşırı gururlanmayı ve bunun bir sonucu olarak kaybetmeyi temsil etmektedir. Bu durum, kaynak metinde derinlemesine ve "…Hubris never wins (Kibir asla kazanmaz)" gibi örneklemelerle açığa kavuşturulmasına karşın, Türkçe metinde kendisine yer edinememiştir. Bununla birlikte önerilen metinde eklendiği üzere anonim bir söz olan "Kibirlenmek alçalmak demektir" gibi bir ekleme yoluyla duruma uygun bir izah yapılabilirdi. Bu ekleme cümle, çağrısal işlevin uygun olarak gerçekleştirilmesine olanak sağlayacaktı.

5.6.4. İlişkisel İşlev

Tablo 53: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev

Bağlam	(bkz. Tablo 46)
Kaynak Metin	"The experience made me realise how much business is a **boys' club**," she says. "I was kind of the **black sheep**…but I **took my rightful place**." (BBC, 11/07/2016, Ek 6b)
Hedef Metin	Bu deneyimlerinden iş dünyasının ne kadar erkek egemen olduğunu anlamış Daniele. "Ben bir tür **sürüdeki kara koyundum**, ama **yerimi bileğimin hakkıyla kazandım**" diyor. (BBC, 14/07/2016, Ek 6b)
Önerilen Metin	İlgili metnin ilişkisel işlev açısından tamamen uygun çevrildiği düşünüldüğünden herhangi bir öneri metin eklenmemiştir.

İlişkisel işlevin yerini bulması için sunulmuş olan ifadenin hem kaynak hem de hedef metinde benzerlik göstermesi gerekmektedir. Örneğin, kaynak metinde verilen bir atasözünün benzerinin hedef metinde de var olması gerekmektedir. Aksi durumda, ilgili ifadenin açıklığa kavuşturulması adına ya hedef metinde var olan herhangi diğer bir ifade ile yer değiştirmesi ya da açıklayıcı bir diğer ifadenin yer alması gerekmektedir. Daha açık ifade etmek gerekirse, İngilizcede mevcut "All that glitters is not gold" atasözünün "Parlayan her şey altın değildir" ile karşılanması, ilişkisel işlevin yerine getirilmesini sağlar. Bu tip bir atasözünün Türkçede karşılığının olmaması çevirmen tarafından bir diğer strateji olan ek bir açıklama ya da bunun yerine geçebilecek bir göndergenin kullanılmasını gerektirebilir. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, erkeklerin egemen olduğu bir iş kolundan bahsedilmekte ve bu iş kolunun ortamı kapsamında ilgili şahsın (kadın) kara koyun (black sheep) tabiriyle kendini ifade ederek Türkçede hâlihazırda var olan bir kullanıma değinilmektedir. Kara koyun tabiri, eskiden beri gereksizliği, uğursuzluğu tanımlamak üzere kullanılan bir sözcük öbeğidir. Burada kendini bu tabirle tasvir etmeye çalışan kadın, erkek hegemonyası altında olan bir durumda aslında göze çarpan biri olarak kendini lanse etmeye çalışmıştır. Bununla beraber, Türkçe karşılığındaki "…sürüdeki kara koyundum" tabiri kaynak metinde var olan mesajı vermeye çalışırken daha hafif bir tonlama ile vermeye çalışmıştır. Öte yandan, olduğu yeri hak etmek anlamındaki "take rightful place", Türkçedeki "bileğimin hakkıyla kazandım" ifadesinin yerini alarak hedef okura iletilmiştir. Her iki kültürde de yürürlükte olan bu deyim, ilişkisel işlev açısından kolaylık sağlamış ve çevirmen tarafından uygulamaya sokulmuştur.

Tablo 54: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev-II

Bağlam	(bkz. Tablo 46)
Kaynak Metin	Her idea was to create an **exfoliating glove** inspired by those used in Algerian and Moroccan bathhouses. (BBC, 11/07/2016, Ek 6b)
Hedef Metin	Cezayir ve Fas'ta hamamlarda kullanılan **keseyi** Kanada'yla tanıştırmak istiyordu. (BBC, 14/07/2016, Ek 6b)
Önerilen Metin	İlgili metnin ilişkisel işlev açısından tamamen uygun çevrildiği düşünüldüğünden herhangi bir öneri metin eklenmemiştir.

Türkiye ve Doğu kültüründe tanıdık bir olgu olan kesenin Kanada üzerinden örneklerle değerlendirilmeye çalışıldığı Tablo 54 incelendiğinde, kaynak metinde verilen "…exfoliating glove (pul pul olup döken eldiven)" terimi, hedef metinde Türkçe'de karşılığı bulunan "kese" ile ifade edilmiştir. Bu durumda, kaynak metindeki gönderge hedef dilde hâlihazırda mevcut olan tek bir kelimelik terim ile verilmiş ve iki dil arasındaki geçiş noktasında ilişkisel işlev yerine getirilmiştir. İngilizce dilinde İngiliz halkının geçmişinde bu tür bir aracı kullanmaması nedeniyle kese terimine karşılık gelebilecek tek kelimelik bir terim olmadığından kaynak metinde ek bir açıklama–sıfat tamlamaması- yoluyla verilen nesne hedef metinde çevirmen tarafından ilişkisel işlev göz önünde bulundurularak ilgili terimi karşılayan bir ifade ile sunulmuştur. Bu bağlamda, hedef okur kendi kültürlerinde var olan bir olguyu net bir şekilde kavrama şansına erişmiştir.

Tablo 55: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev-III

Bağlam	(bkz. Tablo 41)
Kaynak Metin	*So what should you do?* Rather than creating a budget based on what you're planning to spend, treat your holiday like you would daily life, recommends Shah. Get acquainted with the currency and how much items cost prior to the trip. Reading about transport, food and entertainment costs can make prices seem more familiar once you're actually on the trip. Set up a daily – rather than a weekly – budget based on your research of how much you expect to pay for food, transport, activities and anything else you plan to purchase while traveling **so it's easier to track.** (BBC, 19/09/2017, Ek 6d)
Hedef Metin	*Ne yapmalı?* Harcama planınıza göre bir bütçe hazırlamak yerine, tatili de gündelik hayatınıza göre düşünmeyi öneriyor uzmanlar. Yabancı bir ülkeye gidiyorsanız o ülkenin para birimini tanıyıp, alacağınız şeylerin tutarını seyahat öncesinde öğrenmeye çalışın. Ulaşım, yemek ve eğlence masrafları ile ilgili bilgi topladığınızda seyahatiniz sırasında fiyatlar size daha aşina gelecektir. Harcama bütçenizi haftalık değil, günlük olarak belirleyin. **Böylece ipin ucunu kaçırmak daha zor olur.** (BBC, 25/09/2017, Ek 6d)
Önerilen Metin	İlgili metnin ilişkisel işlev açısından tamamen uygun çevrildiği düşünüldüğünden herhangi bir öneri metin eklenmemiştir.

Daha önce de belirtildiği üzere ilişkisel işlev, hem kaynak hem de hedef dilin verilmek istenen mesaja yönelik benzer kullanımlara sahip olması gerekliliğini vurgular. Nitekim salt kaynak dile özgü bir kullanımın hedef dile çevirmenin isteği doğrultusunda farklı bir anlam çıkarmak üzere uygulamaya sokulması bir risk taşımaktadır. Böyle bir durum söz konusu olduğunda çoğu zaman çevirmenin bu kaynak dile özgü ifadeyi anlam kaybına daha fazla yol açmamak adına hedef metinde göz ardı ettiği gözlemlenebilir. Ancak her ne kadar hem kaynak metin hem de hedef metinde farklı yapısal özelliklere sahip olsa da benzer anlamlar taşıyabilen ifadeleri kullanmak elzemdir. Yukarıdaki tabloda gözlemleneceği üzere çevirmen ilişkisel işlevi tüm boyutlarıyla gözler önüne sermiş ve bir ustalıkla Türk okuruna verilmesi gerektiği gibi mesajı aktarmıştır. Bu aktarımlardan en belirgin olanı ise "ipin ucunu kaçırmak" deyiminin yerinde kullanımıdır. Bu deyimin İngilizce dilinde esas anlamı "lose the thread" ifadesidir. Burada dikkat edilecek hususlardan biri de "thread" kelimesinin Türkçe'de "ip, iplik" anlamına gelmesidir. Hedef metinde her ne kadar bu ifade yerine "it is easier to track" yani "takip etmesi kolay olur" gibi bir ifade görülse de çevirmenin doğru bir strateji ile Türkçe'de var olan ve tabiri caizse hedefi on ikiden vuran bir kullanımı okura sunmuştur. Metnin geneline bakıldığında da ilişkisel işlevin bütünüyle dikkate alındığı söylenebilir.

Tablo 56: Yaşam ve Seyahat Metinlerinde İlişkisel İşlev-IV

Bağlam	(bkz. Tablo 44)
Kaynak Metin	**When push comes to shove**, though, there are only so many tips you can employ or stress you can endure. Remember, life's too short to endure a toxic workplace – if your company isn't a happy place to work, it may be time to start looking for one that is. (BBC, 19/09/2017, Ek 6d)
Hedef Metin	Eğer çalıştığınız yerde mutlu değilseniz, strese maruz kalıyorsanız yeni bir işe bakmanın zamanı gelmiş demektir. (BBC, 25/09/2017, Ek 6d)
Önerilen Metin	…bıçak kemiğe dayandığında ise uygulayabileceğiniz ve strese karşı dirençli kalabileceğiniz birçok püf nokta vardır

Zorlu iş ortamları, riskler, yapılacak şeyler ve benzeri durumları açıklamaya çalışan bir haber metninden alınmış yukarıdaki metin incelendiğinde, ilişkisel açıdan bir sıkıntı olduğu gözlemlenebilir. Nitekim kaynak metin içerisindeki "… when push

comes to shove (bıçak kemiğe dayandığında)" gibi Türkçe'de günlük olarak oldukça kullanılan bir deyim olan bu kalıp, hedef metin kapsamında bertaraf edilmiş ve okura sunulmamıştır. Bunun yanı sıra, kaynak metin kapsamındaki geriye kalan diğer çoğu cümle ve cümlecikler de hedef metinde eksik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun alternatif bazı cümleler ve cümleciklerle onarılması mümkündür. Nitekim kaynak metindeki cümlenin "… bıçak kemiğe dayandığında ise uygulayabileceğiniz ve strese karşı dirençli kalabileceğiniz birçok püf nokta vardır" gibi bir cümleyle onarılması mümkün olabilecekti. Çevirmenin bunu uygulamaması, ilişkisel işlev açısından bir sorun teşkil edecek durumu ortaya koymuştur.

5.7. Genel Bulgular

Tablo 57: Metinlerin Analizine Yönelik Genel Bulgular

Metin Türü	Değerlendirmeye tabi tutulan metin sayısı	Metnin haber ajansı	Metinlerin Dört İşlev Modeli açısından sayısı
Spor Metinleri	5 (beş)	BBC (2) Euronews (3)	Göndergesel İşlev (1) Anlatımsal İşlev (3) Çağrısal İşlev (1) İlişkisel İşlev (1)
Sağlık Metinleri	5 (beş)	BBC (4) Euronews (1)	Göndergesel İşlev (3) Anlatımsal İşlev (1) Çağrısal İşlev (1) İlişkisel İşlev (1)
Kültür ve Sanat Metinleri	5 (beş)	BBC (3) Euronews (1) Sputnik News (1)	Göndergesel İşlev (2) Anlatımsal İşlev (2) Çağrısal İşlev (1) İlişkisel İşlev (5)
Bilim ve Teknoloji Metinleri	6 (altı)	BBC (5) Sputnik News (1)	Göndergesel İşlev (2) Anlatımsal İşlev (6) Çağrısal İşlev (1) İlişkisel İşlev (1)

Tablo 57 – devam

Politik Metinler	5 (beş)	BBC (2) Euronews (2) Sputnik News (1)	Göndergesel İşlev (1) Anlatımsal İşlev (1) Çağrısal İşlev (1) İlişkisel İşlev (3)
Yaşam ve Seyahat Metinleri	6 (beş)	BBC (4) Euronews (1) Sputnik News (1)	Göndergesel İşlev (6) Anlatımsal İşlev (5) Çağrısal İşlev (3) İlişkisel İşlev (4)

Tablo 57 kapsamında haber metinlerine yönelik Dört İşlev Modeli kapsamında yapılan analiz sonuçları verilmiştir. Bilim ve teknolji ve yaşam ve seyehat metin türlerinde altı (6) metin seçilmişken diğer metinlerinde beş (5) adet metin elde edilmiştir. Genel olarak metinlerin BBC haber ajansı tarafından sunulan metinlerden elde edildiği saptanmıştır. Seçilen haber metinlerinin %62,5'i BBC haber ajansına ait iken, %25'i Euronews ve %12,5'i Sputnik News haber ajansına aittir. Metinlerin Dört İşlev Modeli açısından incelenmesi sürecinde anlatımsal işlev on sekiz (18), göndergesel ve ilişkisel işlev on beş (15) ve çağrısal işlev sekiz (8) kez olmak üzere örneklere uygulanmıştır.

Tablo 58: Haber Metinlerinin Sunulduğu Yıllar

Metin Türü	2016	2017	2018
Spor Metinleri	2 (iki)		3 (üç)
Sağlık Metinleri	2 (iki)	2 (iki)	1 (bir)
Kültür ve Sanat Metinleri	3 (üç)	2 (iki)	
Bilim ve Teknoloji Metinleri	2 (iki)	1 (bir)	3 (üç)
Politik Metinler		2 (iki)	3 (üç)
Yaşam ve Seyahat Metinleri	3 (üç)	3 (üç)	

Tablo 58’e bakıldığında, elde edilen metinlerin %36’sı 2016 yılına ait iken, %32’si 2017 ve %32’si de 2018 yılına ait olduğu gözlemlenmektedir. Politik, spor ve bilimve teknoloji metinlerinin daha çok güncel konulardan seçildiği gözlemlenirken diğer haber metin türlerinde bir önceki yıllara ait konulardan seçim yapıldığı belirlenmiştir.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

20. yüzyılın başından itibaren Çeviribilim kapsamındaki birçok alanda gelişmeler meydana gelmiş ve bu gelişmelere paralel olarak çok sayıda araştırma ortaya çıkmıştır. Bu durum Çeviribilimin tüm bileşenlerinde vuku bulmuştur. Tezin konusunu oluşturan basın çevirileri ve bu kapsamdaki diller ve kültürlerarası çalışmalar açısından da benzer ifadeler söz konusudur. Nitekim teknolojik gelişmelerin getirdiği yenilikler sonucu dünyada bilgi yayımı elzem hale gelmiş ve birçok haber organı haber metinlerinin çevirilerini gerek basılı gerekse de elektronik ortamda sunmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra Kültürel Dönüş kavramının ortaya atılmasından sonraki süreçte çeviri ürünlerine kültürel bağlamda incelemeler gerçekleştirilmiş ve çeviri ürünlerine salt kaynak kültür dağarcığından bakmaktan ziyade erek kültür odaklı da bakılmaya başlanmıştır.

Özellikle de 2000 yılından itibaren basın kapsamında yapılan çeviriler üzerinde sayısı giderek artan kapsamlı çalışmalar yapılmıştır. Bununla birlikte basın çalışmaları uzun bir süre boyunca çevirinin rolünü göz ardı etmiştir. Valdeon (2012, 851), çevirinin basın ürünleri ya da tarihi üzerine yapılan çalışmalarda çoğu zaman önemli bir rol kapsamında yer almadığını beyan etmektedir. Benzer şekilde çeviri ile ilişkili araştırmacıların haber çevirmenlerinin ürünleriyle 21. yüzyılın ilk on yılından itibaren ilgilenmeye başladıklarını vurgulamaktadır (2012, 851).

Bu hususları da göz önünde bulundurarak ortaya konulan bu tez çalışmasında kaynak dili İngilizce olup Türkçeye çevirisi yapılan haber metinleri değerlendirme nesnesi olarak ele alınmıştır. BBC, Euronews ve Sputnik News haber ajanslarından elde edilen ve kaynak dili İngilizce olan otuz iki (32) adet haber metninin çevirileri değerlendirilmeye alınmıştır. Bu haber metinlerinden elde edilen kesitler doğrultusunda dilsel ve kültürel farklılıklara dayalı olarak bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Haber metinlerinin sayısal dağılımı eşit bir şekilde spor, sağlık, kültür, bilim ve teknoloji, politik ve yaşam ve seyahat alanlarından elde edilmiş ve kavramlar hem dillerarası hemde kültürlerarası farklılıklar açısından

incelenmiştir. Bu bağlamda Christiane Nord'un Dört İşlev Modeli kapsamında haber metinlerine yönelik bir içerik analizi uygulanmıştır. Aralarında göndergesel, anlatımsal, çağrısal ve ilişkisel işlevin olduğu Dört İşlev Modeli, haber metinlerinden elde edilen kesitlere uygulanarak çevirmenin bu doğrultuda hangi stratejileri uyguladığına ve bunu yaparken dilsel ve kültürel farklılıkları dikkate alıp almadığına bakılarak ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

Elde edilen bulgulara çevirmenin rolü açısından bakıldığında, çevirmenin hâlihazırda üstlendiği ağır ve meşakkatli rolün haber metinlerinin çevirileri kapsamında daha da zor bir hal aldığı ve çevirmenin farklı türde işlevsel stratejileri değerlendirmeye alması gerektiği gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra kimi zaman anlam kaybına ve bütünlüğüne mahal vermemek adına çevirmenin kaynak ve hedef metin arasında bir denge sağlamak üzere dilsel ve yapısal (strüktürel) bazı düzenlemeleri uygulamaya sokması gerektiği de fark edilmiştir.

Çeviri metinlerin bütünlüğü açısından bulgular değerlendirildiğinde, hedef metne nazaran kaynak metin içerisindeki anlatımın daha kapsamlı ve kelime sayısının da daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Kaynak ve hedef metin arasındaki kelime sayısı açısından ortaya çıkan farklılıkların, salt dilsel unsurlarla izah edilemeyeceği de açıktır. Nitekim gerek sosyal medya kullanımları gerekse de kaynak dile özgü kullanımların çoğu zaman hedef metinde göz ardı edildiği gözlemlenmiştir. Her ne kadar anlam bütünlüğünü bütünüyle bozmadığı görülse de hedef metin alıcısının bu tür kullanımlardan yoksun bırakıldığı da belirlenmiştir.

Çalışmanın veri uygulama kısmını oluşturan Dört İşlev Modelinin unsurları açısından bulguları metin türleri açısından değerlendirdiğimizde, bu modelin ilk unsurlarından olan göndergesel işlevin çoğu zaman uygun olarak kullanıldığı görülse de bazı zamanlar yerine getirilmediği gözlemlenmiştir. Metin türleri açısından değerlendirildiğinde, spor metinlerinde göndergesel işlevin kısmen yerine getirildiği belirlense de metnin bütününde anlamsal, biçimsel ve sözcükbilimsel açıdan çoğu zaman uygulanmadığı gözlemlenmiştir. Sağlık metinlerinin incelenmesi sonucu ortaya çıkan durum ise, göndergesel işlevin hedef okur tarafından anlaşılması zor bazı kavramların açımlama yoluyla verilmesiyle yerine getirildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, kaynak metindeki haliyle hedef metne aktarılan çoğu göndergenin mevcut olduğu belirlenmiştir. Hem kültür ve sanat hem de bilim ve teknoloji metinleri noktasında göndergesel işlevin gerekli düzeyde dikkate alınmadığı

gözlemlenmiştir. Bu metinlerin çevirmen tarafından aktarılması sürecinde bazı göndergelerin daha iyi kavranması açısından uygun stratejilerle açıklandığı görülse de metnin genelinde kültürlerarası farklılıklar ve konu tabanlı zorlukların da sebep olduğu bir işlevsizlik meydana geldiği gözlemlenmiştir. Politik metinlerin çevrilmesi noktasında çevirmenin kaynak metinde farklı adlandırmalarla sunulan göndergelere genel kavramlarla karşılık bulmaya çalıştığı belirlenmiştir (bkz. Tablo 33). Bununla birlikte kaynak okuruna ve kültürüne özgü bazı kavramların Türk okuruna aşina gelen kavramlarla karşılanmaya çalışıldığı belirlenen unsurlar arasındadır. Son olarak tez kapsamında göndergesel işlevin en fazla işlendiği metin türü olarak yaşam ve seyahat metinlerinden elde edilen bulgular ışığında, bazı göndergelerin hedef metne aktarılırken yanlış atıflarla aktarıldığı ve eksik sunulduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, kaynak dilde yer edinmiş sözcüklerin Türkçeye yapısal olarak farklı şekillerde ancak benzer anlamlarla sunulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Tüm metin türleri açısından genel bir değerlendirme yapıldığında, kaynak metin içerisinde bulunan göndergelerin hedef metin alıcısı tarafından bilinen göndergelerle karşılanmaya çalışıldığı ve karşılanması zor olan ya da mümkün olmayan durumlarda ise metin kapsamındaki açımlamalarla ya da literatürdeki kullanımı doğrudan verilerek (örn; Brexit) göndergesel işlevin yerine getirilmeye çalışıldığı görülmüştür. Bununla birlikte, kaynak dilde oldukça yaygın kullanımı olup Türk okuruna pek de aşina gelmeyen bazı göndergelerin açımlama getirilmeksizin verildiği ve çevirmen tarafından bu noktada uygun bir işlevsellik ortaya konulmadığı da gözlemlenen unsurlar arasındadır.

Dört İşlev Modelinin önemli unsurlarından olan anlatımsal işleve yönelik bulgular, çarpıcı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Edebi açıdan bir değerlendirme yapıldığında İngilizce ve Türkçe dillerinin kendine özgü bir anlatımının olduğu söylenebilir. Bu durumun bilhassa haber metin çevirilerinde kendini gösterdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim analizi yapılan haber metinlerinden elde edilen bulgulara bakıldığında kaynak dilde verilen anlatımın hedef metinde farklılık arz ettiği gözlemlenmiştir. Çoğu kez anlatımsal işlevin yerine getirilmediği ve kaynak metindeki anlatımın hedef metinde farklı bir yöntem ve biçim doğrultusunda aktarılmaya çalışıldığı belirlenmiştir. Spor ve sağlık metinleri açısından anlatımsal işlevin kaynak metnin hedef metne özetleme yoluyla aktarılması sonucu yerine getirilmediği gözlenmiştir. Kültür ve sanat, bilim ve teknoloji ve yaşam ve seyahat

metinleri noktasında edebi bir dille anlatımı gerçekleştirilen bazı unsurların hedef metinde düz bir anlatımla verildiği ve bunun metnin biçimsel açıdan kayıp yaşamasına sebep olduğu da açık bir şekilde görülmüştür. Özellikle de BBC haber ajansından elde edilen metinlerde, anlatımın bir anektod yoluyla zenginleştirildiği gözlenirken hedef metinde bu hususun metin dışında bırakıldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra kaynak metin içerisinde anlatımı zenginleştiren sıfat ve zarfların çok miktarda kullanıldığı açık bir şekilde görülürken hedef metinde düz bir anlatımın tercih edildiği ve ilgili sıfat ve zarfların tek bir kelime ile karşılanmaya çalışıldığı belirlenmiştir. Son olarak politik metinlerin incelenmesi sonucu elde edilen bulgular, her ne kadar kaynak kitleye özgü kullanımların yoğunlukta olduğu gözlemlense de çevirmen tarafından bazı eksikliklerle birlikte anlatımsal işlevin yerine getirildiği saptanmıştır. Bütün metinler açısından bakıldığında genel olarak çevirmenin hedef okuru dikkate aldığı gözlemlense de anlatımsal işlev açısından uygun olmayan stratejiler kullandığı analizi yapılan haber metin çevirilerinden anlaşılmıştır. Çevirmen tarafından yapılan en önemli hatalardan biri de hedef kültür modellerini adapte edememesidir. Nitekim Türkçenin en az İngilizce kadar zengin bir dil olduğu varsayıldığında kaynak metinde verilen tüm anlatıların uygun doğrudan ya da dolaylı anlatım yoluyla aktarılması gerektiği gözlemlenmiştir. Her ne kadar basın dilinin doğası gereği nesnel bir dile sahip olduğu bilinse de verilen mesajın aktarılması sürecinde ortaya çıkan edebi anlatımın da mevcut olması gerektiği düşünülmektedir. Tabii ki burada basın dilinin nesnellik açısından yarattığı bir olumsuzluk da söz konusudur. Dolayısıyla, bu olumsuzluk anlatımsal işlevin yerine getirilememesine sebebiyet vermektedir.

Gönderen ve alıcı arasındaki ortak deneyim ve dünya bilgisine dayanan çağrısal işlev açısından bulgular incelendiğinde, anlatımsal işlevde olduğu gibi işlevin yerine tam manasıyla getirilemediği belirlenmiştir. Genel olarak bakıldığında çağrısal işlevin tez kapsamında en az işlenen işlev olduğu görülmektedir. Bunun ana sebebi ise bütün haber ajanslarının ortak bir özelliği olarak kültüre özgü kullanımların yoğunlukta olduğu metinlerin çeviri metinlerin dışında tutulmasıdır. Özellikle de BBC haber ajansının bir kolu olan BBC Türkçe'nin bu kapsamdaki metinlerin çevirisni sunmadığı belirgin bir şekilde görülmektedir. İki farklı coğrafya, kültür ve dini yaklaşımlara sahip ülkenin pek az ortak noktası olabilir. Bu itibarla çevirmenin oldukça dikkatli bir şekilde çeviri stratejileri geliştirmesi gerekmektedir. Kültürel ve

belirli bir dile özgü ögelerin yoğunlukta olduğu metinlerde bu dikkat azami ölçüde verilmelidir. Analizler sonucunda gönderen ve alıcı arasında ortak deneyim ve hassasiyetlerin olmadığı bu sebeple dilsel ve kültürel kullanımlardan doğan farklılıkların yer açtığı çağrısal işlev ile ilintili birçok eksiklik gözlemlenmiştir. Bulgular, başta yaşam ve seyahat olmak üzere diğer bütün metin türlerinde İngiliz okurunun aşina olduğu metaforik anlatım, küresel kavramlar ve yerlileşmiş kalıpların hedef okura asgari ölçüde aktarılabildiğini göstermiştir. Her ne kadar dilsel ve kavramsal bazı zorluklar yaşasa da çevirmenin kullanılabilir yöntemlerle çağrısal işlevi yerine getirebilecek iken bu yöntemleri kullanmayı tercih etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Geleneksel bağlılık ve kalıplaşmış davranış unsurlarını içinde barındıran ilişkisel işlev açısından bulgular değerlendirdiğinde, tüm metin türlerinde çevirmenin bu işlevi çoğu zaman yerine getirdiği gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, kaynak metin içerisindeki gerek kaynak okurunun kendi kültürüne gerekse farklı kültürlere ait oluşumların Türk okuruna uyumlu olarak aktarılmaya çalışıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, özellikle kültür ve sanat metinleri bağlamında incelenen bazı metinlerden yola çıkılarak çevirmenin Türk kültürü ve toplumunda kullanımı mevcut olan bazı durumları ve kavramları aktarma noktasında zafiyet yaşadığı da belirlenen unsurlardandır. Bu zafiyetlerin haber ajanslarının kendilerine özgü anlatımından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında, çevirmenin ilişkisel işlevi iki kültür arasındaki coğrafi ve fiziki mesafe ve toplumsal farklılıklara rağmen Türk okuruna azami ölçüde uygun olarak aktarım yapmaya çalıştığı belirlenmiştir.

Tez kapsamındaki sorunsallara ilişkin olarak ve yukarıda değerlendirmesi yapılan bulgular ışığında belirli sonuçlar ortaya çıkmıştır.

İngilizceden Türkçe diline yapılan haber metin çevirilerinde yüksek düzeyde kültürel farklılıklar gözlemlenmiş ve işlevsel yaklaşım modeli kapsamında kültürel farklılıklar kısmen dikkate alınmıştır.

İşlevsel yaklaşım modeline uygun stratejiler noktasında çevirmen kimi zaman başarılı olmakla birlikte kimi zaman eksik aktarım yaparak bu modele uygun stratejiler geliştirememiştir.

Çevirmenin diller ve kültürlerarası çeviri uygulamasında en çok karşılaştığı sorunlar arasında belirli bir dile ve kültüre özgü gelenekselleşmiş bazı kalıplar, yerlilik unsuru ve evrenselleşmiş bazı kelime grupları vardır. Bu kullanımları aktarma aşamasında çevirmen tarafından çaba gösterildiği ancak azami önem sarf edilmediği ve bunun sonucu olarak da eksik aktarımın ortaya çıktığı gözlemlenmiştir.

Diller ve kültürlerarası çeviri noktasında gözlemlenen en önemli unsurlardan biri de kaynak metnin dilsel ve biçimsel özelliklerinin çoğu zaman hedef metne yansımadığı gerçeğidir. Nitekim şiirsel ve edebi bir dille anlatımı yapılan bazı haber metinlerinin hedef metne düz bir anlatımla verilmeye çalışıldığı belirlenmiştir.

Kaynak metinde yayını yapılan haber metinlerinin hedef metne belirli bir süre sonra aktarılması da belirlenen sorunlar arasında yerini almaktadır. Nitekim bazı zamanlarda bu aktarım bir ila iki haftadan daha fazla zaman almaktadır.

Kaynak dil kapsamında verilen haber metinlerinin neredeyse üçte ikisinin verilmediği gözlemlenmiştir.

Teknolojik gelişmelerin odağında çoğu haber ajansının kaynak dil ve okurun dışında farklı hedef metin ve okurlara yöneldiği ve bunu günümüzde çevrimiçi araçlarla gerçekleştirdiği gözlemlenmektedir. Bilginin yayılması aşamasında gözden kaçırılmaması gereken en önemli unsurlar arasında gazetecilik mesleki etik kuralları gelmektedir. Temelleri 1923 yılında atılmış olan American Society of Newspaper Editors (Amerikalı Gazete Editörleri Topluluğu) tarafından ortaya konulmuş bir dizi Gazetecilik Kuralları mevcuttur. Bu kurallara göre, sorumluluk, basın özgürlüğü, bağımsızlık, samimiyet, doğru sözlülük ve tarafsızlık olması gereken kurallar olarak karşımıza çıkmaktadır (ETHICS, [18.10.2017]). Bunun yanı sıra, Japon Gazete Yayıncıları ve Editörleri Birliği 21. yüzyılın gazetecilik kurallarını yeniden formüle etmek üzere bir dizi Gazetecilik Kuralı ortaya koymuştur. Bunların arasında özgürlük ve sorumluluk, doğruluk ve açıklık, bağımsızlık ve hoşgörü, insan haklarına saygınlık, uygunluk (edep) ve ılımlılık mevcuttur (PRESSNET, [18.10.2017]). Yine 2011 yılında Medya Derneği ve ICFC (Uluslararası Gazeteciler Merkezi) tarafından son halini alan gazetecilik etik kuralları, *Türkiyeli Gazeteciler için Etik İlkeler* başlığı altında kamuoyuna sunulmuştur (2011). Bu ilkeler arasında gerçeklik ve doğruluk, tarafsızlık ve adil olmak, bağımsızlık, kaynakların kullanımı, isimsiz kaynakların kullanımı, haber hırsızlığı/intihal, görsel malzeme kullanımı, özel hayat,

ayrımcılık ve nefret söylemi aldatma ve çıkar çatışması unsurları mevcuttur (2011). Bu bağlamda,

> "…gazeteciler bilgiyi toplama, haberleştirme ve yorumlama konusunda dürüst, adil ve cesur davranmalı; siyasi bir parti ya da özel çıkar çevresinin sözcülüğünü üstlenmemeli; kamuoyunun bilme hakkından başka hiçbir özel çıkara bağlı olmamalı; kaynakla ilişkisinde habercinin veya çalıştığı kuruluşun güvenilirliğini zedeleyecek çıkar çatışmalarının olmadığından emin olmalı; isimsiz kaynak kullanmamalı; intihale neden olacak durumlar içerisinde olmamalı; görsel malzemenin sunumunu doğru ve kapsamlı yapmalı; özel hayatı ihlal etmemeli; ayrımcılık ve nefret söyleminden uzak durmalı; gizli ses ve görüntü kaydı gibi yöntemleri hayati önem taşıyan bilgi elde edilmediği müddetçe kullanmamalı ve gerçek veya algı düzeyinde çıkar çatışması yaratan durumlara dair bilhassa dikkatli olmalıdır." (2011)

Teze konu olan BBC haber ajansının verdiği bilgilere göre ise BBC Basını aralarında doğruluk, tarafsızlık, yükümlülük (hedef kitleye karşı), amme yararı ve bağımsızlık gibi kuralları gözetmektedir (BBC, [18.10.2017]).

Basın yayın organlarında kamuya sunulmak üzere ortaya konulan haber metinlerine yukarıda bahsi geçen tüm kurallar gözetilerek değerlendirme yapmakta yarar görülmektedir. Nitekim tüm bu kurallar çerçevesinde kamu yararının tam olarak karşılanacağı düşünülmektedir. İngilizceden Türkçe diline yapılan haber metin çevirileri dikkate alındığında gazeteciliğin gerektirdiği bazı kuralların yerine getirilmediği gözlemlenmektedir. Nitekim her bireyin özgür ve eksiksiz bir bilgi alması gerektiği gerçeği Türkçeye yapılan çevirilerde kendini gösterememiştir. Özellikle de samimiyet olgusu üzerinden hareket edildiğinde çeviri metinlerde salt çeviri yapmak adına bir süreç işletildiği gözler önüne serilmiştir. Bu durum gazetecilik kurallarının uygun olarak hayata geçirilmediğini de açıkça göstermiştir.

Tez kapsamında elde edilen bulgular ve ilgili değerlendirmeler ışığında aşağıdaki öneriler sunulmaktadır.

Türkiye'de 2000li yılların başından itibaren Çeviribilim kapsamında oldukça önemli gelişmeler ortaya çıkmasına karşın basın çevirilerinin bu gelişmelerin dışında kaldığı ve yeterli ilgiyi görmediği ve dolayısıyla bu alanda daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Bu tez kapsamında sadece İngilizceden Türkçeye yapılan haber metin çevirileri değerlendirmeye alınmış olup Türkçeden İngilizceye yapılan çevirilerinde değerlendirilmesi yapılabilir.

Günümüzde İngilizce ya da başka dillerde yayın yapan Türkiye menşeili haber yayın organları mevcuttur. Bu sebeple bu haber metin çevirilerinin ne denli doğru ve gazetecilik normlarına uygun yapıldığı ve ne tür stratejilerin uygulandığı noktasında çalışmalar yapılabilir.

Çevirinin ne kadar önemli bir olgu olduğu ve önemli sonuçlar doğurabileceği göz önünde bulundurularak insanları yönlendirme noktasında güçlü bir yeri olan basının ürettiği haber metinlerinin yanlış bir strateji ile uygun olmayan yollarla çevrilmesi süreci kapsamlı olarak ele alınabilir.

Bilhassa son beş yıl içerisinde meydana gelmiş olaylarının sonucu olarak Türkiye'de ve tüm dünyada göçün ve göç ile ilgili haber metinleri çevirisindeki çevirinin rolü araştırılabilir. Nitekim basın çevirilerini yapan ya da yapacak olan kişilerin tüm bu değerlendirmelerden ve çeviri gerçeklerinden haberdar olması gerektiği düşünülmektedir. Böyle bir durumun basın çalışmalarındaki çevirilere daha fazla önem verilmesi noktasında etkili olacağı da varsayılmaktadır. Nitekim belirli bir işe vâkıf şahsiyetlerin ilgili işin üstesinden daha rahat ve olgun bir şekilde geleceği de aşikârdır. Bunun yanı sıra, gazetecilik kurallarına vâkıf olan çevirmenlerin yaptığı çeviriyi bu kurallar çerçevesinde ele alacağı ve dolayısıyla ortaya çıkacak ürünün daha kaliteli olacağı düşünülmektedir.

Teze konu olan haber ajanslarının farklı açılardan algı düzeyinde okuru yönlendirildiği ve bu manada bir etkide bulunduğu gözlemlenmiştir. Tek tek ele almak gerektiğinde, BBC haber ajansının üstlenmeye çalıştığı uluslararası kitleye hitap etme görünümü, hedef okuru da bu yönde yönlendirmektedir. Nitekim değerlendirmeye alınan haber metinleri ve çevirilerinin bu durum dikkate alınarak seçildiği gözlemlenmiştir. Bir haberi çeviri metin olarak kendi dilinde ya da kaynak dilde okumayı tercih eden şahsın belirli bir bilgi dağarcığına sahip olması, dünya bilgisinin BBC ideolojisine kısmen de olsa yakın olması ve evrensel bazı dil yapılarına aşina olunması beklenmektedir. Bu durum, her bir okurun özgür bir şekilde bilgiye ulaşması açısından olumsuz bir etki yaratmaktadır. Bu noktada toplumları yönlendirme hususu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, BBC

Türkçe varoluşundan itibaren belirli bir kitleye hitap etmektedir. Bu kitle, Batı tarzı düşünen ve Batı demokrasisini, insan haklarını ve İngiliz kültürünün sahip olduğu belirli başlı özellikleri kendine uygun gören okurlardan oluşmakta ve dolayısıyla haber seçimleri bu doğrultuda yapılmaktadır.

Diğer bir haber ajansı olarak Euronews, Avrupa merkezci bir bakış açısı sunarak okuru bu merkeziyet yönünde etkilemeye çalışmaktadır. Dünya haberlerini Avrupai bir düşünce yapısıyla sunmaya ve bu doğrultuda eleştiriler ve değerlendirmeler yapmaya çalışan bu haber ajansı, haber ve çeviri seçimlerini de bu doğrultuda yapmaktadır. Her ne kadar toplumları yönlendirme noktasında BBC haber ajansı kadar katı bir tutum sergilediği gözlemlenmese de, genel olarak Avrupa demokrasisini ve hümanist yaklaşımı merkeze almaktadır. Bu açıdan hedef metin okurlarının algısal olarak belirli bir yöne çekilmeye istendiği de görülmektedir.

Sputnik News haber ajansı açısından da durum farklı değildir. Rus hükümetinin bir haber merkezi olarak sunum yapan bu haber ajansı, Amerika ve Batı karşıtı bir tutum sergilemekte ve gündemde Rus hükümetine ya da toplumuna yakın olan haberleri seçmeyi tercih etmektedir. Yapılan çevirilere bakıldığında ise bu tutumun aynı şekilde vuku bulduğu gözlemlenmektedir.

Son olarak, Türkiye'de basın çevirileri üzerine çok az sayıda çalışma yapıldığı ve yapılan çalışmaların da kapsamlı olmayıp yüzeysel bir şekilde gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda bu tezin çeviribilim alanındaki bilim insanlarına ve gelecek kuşaklara belirli bir yol göstermesi ve daha kapsamlı çalışmaların yapılması hususunda yardımcı kaynak görevi görmesi beklenmektedir. Nitekim bu çalışmada yer alan haber kaynakları uzun bir süre boyunca enine boyuna irdelenmiş ve objektif yorumlar doğrultusunda değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Bununla beraber, çalışmanın bazı sınırlamaları da dikkate alınarak gelecek dönemlerde basın çevirilerinin diğer bileşenleri ile ilgili olarak da çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Adler, Katya. [19.10.2017]. Catalonia crisis: A slow, dangerous game of political chess. http://www.bbc.com/news/world-europe-41679997

Ahiska, Meltem. 2010. **Occidentalism in Turkey: Questions of Modernity and National Identity in Turkish Radio Broadcasting.** Imprint: I.B.Tauris Publisher: I.B.Tauris & Co Ltd Hardback. ISBN: 9781845116538.

Ailes, Emma. [09.08.2016]. Why are so many Olympians covered in large red circles?. http://www.bbc.com/news/health-37009240

Baraniuk, Chris. [21.07.2016]. Why Gamblers Get High Even When They Lose. http://www.bbc.com/future/story/20160721-the-buzz-that-keeps-people-gambling.

Bassnett, Susan. 1998. The Translation Turn in Culture Studies. **Construction Cultures.** ed. Susan Bassnett, Andre Lefevere. Multilingual Matters, 1998 Ltd., Clevedon.

Berg B. 1998. Content Analysis. **Qualitative Research Methods for the Social Sciences.** ed. B Berg. Boston: Mass: Allyn & Bacon. s. 233-252.

BBC. [26.07.2016]. Solar Impulse completes historic round-the-world trip. http://www.bbc.com/news/science-environment-36890563

BBC. [31.01.2018]. Formula 1: 'Grid girls' will not be used at races this season. http://www.bbc.com/sport/formula1/42890261

Bielsa, Esperança, Susan Bassnet. 2009. **Translation in Global News.** London: Routledge.

Bielsa, Esperança. 2010. Translating News: A Comparison of Practices in News Agencies. **Translating Information.** ed. Roberto A. Valdeón, Oviedo: Universidad de Oviedo. s. 31-49.

Brownlie, Siobhan. 2008. Descriptive vs. Committed Approaches. **Routledge Encyclopedia of Translation Studies.** ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha. Routledge 2nd edition. s. 77-80. London and New York.

Camus, Albert. 1942. **The Myth of Sisyphus and Other Essays.** çev. Justin O'Brien. New York: Vintage Books.

Code of Ethics or Canons of Journalism (1923). [18.10.2017]. American Society of Newspaper Editors. http://ethics.iit.edu/ecodes/node/4457.

Connor, Tracey. [24.01.2018]. Gymnastics doctor Larry Nassar gets 40 to 175 years for sex abuse. http://www.euronews.com/2018/01/24/gymnastics-doctor-larry-nassar-gets-40-to-175-years-for-sex-abuse

Craig, Richard T. 2009. Series Editor's Foreword. **The Handbook of Journalism Studies.** ed. Karin Wahl-Jorgensen, Thomas Hanitzsch, Taylor Francis.

Dadfar, Hossein. 2001. Intercultural Communication: Theory and Practice. Institute of Technology/Linköping University.

Davaninezhad, K. Forogh. 2009. Cross-cultural Communication and Translation. Islamic Azad University.

De Lamartine, Alphonse. 1855. History of Turkey, Volume 1. D. Appleton & Company.

Dizik, Alina. [19.09.2017]. Why So Many People Overspend On Their Holidays. http://www.bbc.com/capital/story/20170919-why-so-many-people-overspend-on-their-holidays.

Duncan, D. 1989. Content Analysis in Health Education Research: An Introduction to Purposes and Methods. **Health Education.** 20:27-31.

Eirlys, Davies E. 2006. Shifting Readerships in Journalistic Translation. **Perspectives.** 14:2.s. 83-98. DOI: 10.1080/09076760608669022

Euronews. [20.11.2017]. A global reference tool to fight Alzheimer's. http://www.euronews.com/2017/11/20/a-global-reference-tool-to-fight-alzheimer-s

Euronews. [15.07.2016]. Austen' Lady Susan Brilliantly Reimagined for Cinema. http://www.euronews.com/2016/07/15/austen-s-lady-susan-brilliantly-reimagined-for-cinema.

Euronews. [17.10.2016]. Descendants of Nazi Victims Seek German Passports Post-Brexit. http://www.euronews.com/2016/10/17/influx-in-britons-applying-for-german-passports-post-brexit.

Euronews. [07.08.2016]. Hungary's Iron Lady smashes 400m individual medley record in Rio. http://www.euronews.com/2016/08/07/hungary-s-iron-lady-smashes-400m-individual-medley-record-in-rio

Euronews. [08.12.2017]. Voices of opposition in Venezuela. http://www.euronews.com/2017/12/08/voices-of-opposition-in-venezuela

Euronews. [06.02.2018]. Winter Olympics: Russian athletes appeal against ban. http://www.euronews.com/2018/02/06/winter-olympics-russian-athletes-appeal-against-ban

Excell, Jon. [05.07.2016]. Why is Big Ben Falling Silent?. http://www.bbc.com/future/story/20160704-the-big-ben-renovation-and-how-the-clock-works.

Finkelstein, Sydney. 2014. The worst CEOs of 2014. http://www.bbc.com/capital/story/20141216-the-worst-ceos-of-2014.

Gallagher, James. [14.10.2017]. Magic mushrooms can 'reset' depressed brain. http://www.bbc.com/news/health-41608984

Geddes, Linda. [08.07.2016]. We Need a New Approach to Avoiding Allergies. http://www.bbc.com/future/story/20160708-we-need-a-new-approach-to-avoiding-allergies.

Gorlée, L. Dinda. 1993. Semiotics and the Problem of Translation: with special reference to the semiotics of Charles S. Peirce, 243 pp. Amsterdam: University of Amsterdam.Gray, Richard. [10.01.2017]. The seven ways you are totally unique. http://www.bbc.com/future/story/20170109-the-seven-ways-you-are-totally-unique

Gorvet, Zaria. [06.01.2018]. The mystery of why some people become sudden geniuses. http://www.bbc.com/future/story/20180116-the-mystery-of-why-some-people-become-sudden-geniuses

Hammond, Claudia. [30.01.2018]. Do you inherit the ability to roll your tongue?. http://www.bbc.com/future/story/20180130-do-you-inherit-the-ability-to-roll-your-tongue

Henderstein, Lance. [23.03.2017]. Japan's Unusual Snow-Food Cuisine. http://www.bbc.com/travel/story/20170316-japans-unusual-snow-food-cuisine

Holmes, James. 1972. The Name and Nature of Translation Studies. **Third International Congress of Applied Linguistics.** Copenhagen.

Holz-Mänttäri, Justa. 1984. Translatorisches Handeln. **Theorie Und Methode**. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia. Annales Academiæ Scientiarum Fennicæ B 226. (Aktaran: Eruz, Sakine, Neslihan Demez, Filiz Şan, Eylem Alp, Meral Camcı, Başak Ergil. 2009. Çeviribilim: Bir Giriş. İstanbul Üniversitesi. http://ceviribilim.com/?page_id=1496 [20.10.2016].)

Hubris Definition. [15.08.2017]. https://literarydevices.net/hubris/

Hurriyetdailynews. [05.01.2017]. US appreciates Turkish base access, hopes will continue. http://www.hurriyetdailynews.com/.

Jakobson, Roman. 1959. **On Linguistic Aspects of Translation**. ed Reuben A. Brower. pp. 232-39.

James, Kate. 2002. **Cultural Implications for Translation.** http://accurapid.com/journal/22delight.htm

Johnson, Ben. [25.08.2017]. English Etiquette. Historic UK. http://www.historic-uk.com/CultureUK/British-Etiquette/

Journalism Values. [18.10.2017]. http://www.bbc.co.uk/academy/journalism/values

Komissarov, N. Vilen. 1991. **Çeviride Dil ve Kültür: Paydaşmı Yoksa Rakip mi?** çev. Mehmet İli. Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD) 4(1): 91-102.

Krippendorff, Klaus. 1969. Models of Messages: Three Prototypes. **The Analysis of Communication Content.** ed. George Gerbner, Ole Rudolf Holsti, Klaus Krippendorff, G. J. Paisly & Philip, Stone J. New York: Wiley. (Aktaran: Mayring, Philipp. 2000. Qualitative Content Analysis. Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research Volume 1, No. 2, Art. 20.

Lederberg, Joshua, McCray A. 2001. Ome Sweet'omics: A Genealogical Treasury of Words. **The Scientist.** 15:8.

Levefere, Andre, Susan Bassnett. 1992. **Translation, History, Culture.**

Li, Pan. 2014. Investigating Institutional Practice in News Translation: An Empirical Study of a Chinese Agency Translating Discourse on China. **Perspectives.** s.22:4. 547-565. Doi: 10.1080/0907676X.2014.948888.

Literary Devices. [16.09.2017]. Hubris. https://literarydevices.net/hubris/

Liu, Lisheng. 2010. Cultural Turn of Translation Studies and Its Future Development. **Journal of Language Teaching and Research.** Vol. 1. No. 1. s. 94-96.Doi:10.4304/jltr.1.1.94-96.

Luckhurst, Roger. [21.06.2017]. The timeless allure of pirates. http://www.bbc.com/culture/story/20170621-the-timeless-allure-of-pirates

Lufkin, Bryan. [21.06.2017]. Six Telltale Signs of a Toxic Boss. http://www.bbc.com/capital/story/20170621-six-signs-you-have-a-toxic-boss

María José, Hernández Guerrero. 2016. Translation in New Independent Online Media: The Case of Mediapart. **Perspectives.**

Matsumoto, David. 1996. Culture and Psychology. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

Mayring, Philipp. 2000. Qualitative Content Analysis. **Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research.** Volume 1, No. 2, Art. 20.

Mayring, Philipp. 2014. **Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution.** Klagenfurt.

Mcdowall, Carolyn. 2013. Society And Culture – Codes of Behaviour and Manners Matter. https://www.thecultureconcept.com/society-and-culture-codes-of-behaviour-and-manners-matter

Medya Derneği. 2011. Türkiyeli Gazeteciler için Etik İlkeler. TRT Harbiye Radyoevi.

Nancy, Kondracki L, Nancy Wellman S. 2002. **Content Analysis: Review of Methods and Their Applications in Nutrition Education.** (Aktaran: Hsieh, Hsiu-Fang, Sarah E Shannon. 2005. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. Qualitative Health Research. vol. 15. no. 9. Doi: 10.1177/1049732305276687. Journal of Nutrition Education and Behavior. vol. 34.S. 224-230).

Newmark, Peter. 1988. **A Textbook of Translation**. New York: Prentice Hall

Nord, Christiane. 1997. **Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained**. Manchester: St Jerome. s. 137.

Nord, Christiane. 2006. Translating for communicative purposes across cultural boundries. **Journal of Translation Studies**. vol. 9(1). s. 43-60

Olmstead, Kenneth, Amy Mitchell, Tom Rosenstiel. 2011. Navigating News Online. http://www.journalism.org/2011/05/09/navigating-news-online/ [20.12.2016].

Online Etymology Dictionary. [08/01/2018]. Solo (n.). https://www.etymonline.com/word/solo

Pareshishvili, Mariam, Ketevan Djachy. 2012. **The Terms of Translation of Political Newspaper Articles' Headlines From French to Georgian.** US-China Foreign Language: ISSN 1529-8080.Vol. 10. No. 2. s. 966-973.

Pickrell, John. [18.09.2017]. What If Dinasours Hadn't Died Out?. http://www.bbc.com/future/story/20170918-what-if-the-dinosaurs-hadnt-died-out.

Polat, Aslı. 2015. The Role of Translation in Constructing the Institutional Discourse in Journalism: The Case of the BBC Turkish Service. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pym, Anthony. 2003. A Theory of Cross-Cultural Communication. Universitat Rovira i Virgili.

Reh, John F. 2016. The Toxic Boss Syndrome. https://www.thebalance.com/the-toxic-boss-syndrome-2275152.

Reiß, Katharina, Hans Vermeer J. 1984. **Grundlegung Einer Allgemeinen Translationstheorie. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.** (Aktaran: Schäffner, Christina. 2008. Functionalist Approaches to Translation. Routledge Encyclopaedia of Translation Studies. ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha. Routledge 2nd edition. s.115-122. London and New York.)

Reiß, Katharina, Hans Vermeer J. 1991. **Grundlegung Einer Allgemeinen Translationstheorie. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.** (Aktaran: Schäffner, Christina. 2008. Functionalist Approaches to Translation. Routledge Encyclopaedia of Translation Studies. ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha. Routledge 2nd edition. s.115-122. London and New York.)

Russell, Bertrand. 1950. Logical Positivism. Revue Internationale de Philosophie IV. 18; cf. p. 3. (Aktaran: Jakobson, Roman. 1959. On Linguistic Aspects of Translation. ed Reuben A. Brower. pp. 232-39.)

Santos, Amanda P, Rodolfo Contreras. [30.05.2017]. The last troglodytes of Iran. http://www.bbc.com/travel/story/20170526-the-last-troglodytes-of-iran

Schäffner, Christina. 1997. Action (theory of 'translatorial action'). **Routledge Encyclopaedia of Translation Studies.** ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha. London (UK): Routledge, s. 235-238.

Schäffner, Christina. 2008. **The Prime Minister Said…:Voices in Translated Political Texts.** Synaps. s. 22:3-25.

Schäffner, Christina. 2008. Functionalist Approaches to Translation. **Routledge Encyclopaedia of Translation Studies.** ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha. Routledge 2nd edition. s.115-122. London and New York.

Seitz-Wald, Alex. 2017. The Nuclear Option: What It Is and Why It Matters. https://www.nbcnews.com/politics/congress/nuclear-option-what-it-why-it-matters-n742076

Spencer-Oatey, Helen. 2008. Culturally Speaking. Culture, Communication and Politeness Theory. 2nd edition. London: Continuum.

Sputnik News. [04.08.2016]. Sins of the Past: Himmler's Diary Unearthed in Russian Archives. https://Sputnik News.com/art_living/201608041043941901-russia-himmler-diary-found/

Sputnik News. [18.10.2016]. Like a Rolling Stone: Swedish Academy Quits Attempting to Reach Bob Dylan. https://Sputnik News.com/art_living/201610181046443590-sweden-bob-dylan-nobel-prize/

Sputnik News. [26.01.2018]. Remains of earliest homo sapiens outside of Africa found in Israel. https://sputniknews.com/art_living/201801271061110533-earliest-human-fossil-discovered-israel/

Sputnik News. [29.01.2018]. North Korea cancels joint performance with South blaming media. https://sputniknews.com/asia/201801291061161469-north-korea-south-joint-performace-cancelation/

Stetting, Karen. 1989. **Transediting – A New Term for Coping with the Grey Area between Editing and Translating.** ed. Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies. Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen ve ark. Copenhagen: University of Copenhagen. s. 371-382.

Sumter, Kyler. 2017. What We Mean When We Say 'Bro Culture'. http://college.usatoday.com/2017/06/07/what-we-mean-when-we-say-bro-culture/

The Canon of Journalism. [18.10.2017]. The Canon of Journalism (Adopted on June 21, 2000). http://www.pressnet.or.jp/english/about/canon/

Turner, Ed. [08.01.2018]. The countries that get by without a government. http://www.bbc.com/news/uk-politics-42570823

UKESSAYS. [01.03.2018]. Cross-Cultural Differences. https://www.ukessays.com/essays/english-language/the-fundamental-patterns-of-cultural-differences-english-language-essay.php

Valdeon, Robert A. 2007. Political and Sexist Bias in News Translation: Two Case Studies. **Trans: Revista de traductologia.** num. 11. s. 231-243.

Valdeon, Robert A. 2012. From the Dutch Corantos to Convergence Journalism: The Role of Translation in News Production. **Meta : journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal**. vol. 57, n° 4. s. 850-865.

Valdeon, Robert A. 2015. Fifteen Years of Journalistic Translation Research and More. **Perspectives.**s. 23:4, 634-662. Doi: 10.1080/0907676X.2015.1057187

Valle, Julihana. [14.11.2016]. The Persian art of etiquette. http://www.bbc.com/travel/story/20161104-the-persian-art-of-etiquette

van Doorslaer, Luc. 2009. How Language and (Non-)Translation Impact on Media Newsrooms: The Case of Newspapers in Belgium. **Perspectives, Studies in Translatology.** 17 (2). s. 83-92.

van Doorslaer, Luc. 2012. Translating, Narrating and Constructing Images in Journalism with a Test Case on Representation in Flemish TV News.**Meta : journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal**.s. 1046-1059

Vermeer, Hans J. 2004. **Skopos and Commission in Translational Action.**

Vybíralováy, Hana. 2012. **Journalistic Translation in the Selected Czech Press.** Masaryk University Faculty of Arts.

Weitzman, Eben A, Matthew Miles B. 1995. **Computer Programs for Qualitative Data Analysis: A Software Sourcebook.** Thousand Oaks. Calif:Sage.

Williams, Andreane. [11.07.2016]. The Refugee Who Fled Civil War and Became a Multi-Millionaire.http://www.bbc.com/news/business-36712180

EKLER

EK 1. SPOR METİNLERİ

Ek 1a. Spor Metin Örneği - I

Kaynak Metin	Hedef Metin
Hungary's Iron Lady smashes 400m individual medley record in Rio By **Euronews**-07/08/2016 Katinka Hosszu took more than two seconds off the previous women's world record. Not only did she claim her first medal in four Olympic Games, but Hungary's Katinka Hosszu smashed a world record in the process. The swimmer nicknamed the 'Iron Lady' won the women's 400 metre individual medley in four minutes 26.36 seconds. Her time shaved more than two seconds off the previous best set by China's Shiwen Ye during the 2012 London Games. Hosszu's win – a second gold for Hungary – pushed the country to the top of the medal table. Britain was again in for disappointment in the water as world number two Hannah Miley finished fourth. The Scot was narrowly pipped to the bronze medal spot by Spain's Mireia Belmonte Garcia.	**Kadınlar 400 metrede Katinka Hosszú klasiği** **Euronews**-07/08/2016 Rio 2016 yüzmede ilk gün rekorlarla başladı. Kadınlar 400 metre bireysel karışık yüzmede, Macaristan'dan demir kadın lakaplı Katinka Hosszú, 4. 26.36 ile altın madalyaya ulaştı. Hosszú aynı zamanda bu derece ile dünya rekoru da kırmış oldu. ABD'den Madeline Dirado 4.31.15 ile ikinci, İspanya'dan Mireia Belmonte Garcia da 4.32.39 ile üçüncü oldu.

Ek 1b. Spor Metin Örneği - II

Kaynak Metin	Hedef Metin
Why are so many Olympians covered in large red circles? By Emma Ailes - BBC News - 9 August 2016 **A number of Olympians - including the most decorated Olympic athlete of all time, Michael Phelps - have been photographed with large red circles on their skin.** What are they, and why is everyone suddenly going dotty over them? The mark of an Olympic athlete, at least at Rio 2016, seems to be a scattering of perfectly round bruises. Swimmers and gymnasts, particularly from Team USA, are among those seen sporting the mysterious dots. No, not paintballing misadventures or love bites - they are the result of a practice known as "cupping"; an ancient therapy where heated cups are placed on the skin. **So how is 'cupping' done?** The technique, which is a form of acupuncture, is done by lighting flammable liquid in a glass cup. The flame burns away the oxygen in the cup, which creates a vacuum. Once the flame goes out, the vacuum creates suction which sticks the cup to the body. Along with the drop in temperature, this sucks the skin away from the body and draws blood to the surface. The red spots, which typically last for three or four days, are caused by ruptured capillaries beneath the skin. **Why are some Olympians using it?** Athletes say they are using it to ease aches and pains, and to help with recovery from the physical toil of constant training and competing - although there are no scientifically proven benefits. There are plenty of other recovery techniques competitors use - including sports massage, sauna, ice baths and compression garments - but US gymnast Alex Naddour **told USA Today** that cupping was "better than any money I've spent on anything else". "That's been the secret that I have had through this year that keeps me healthy," Naddour told the paper, adding that it had saved him from "a lot of pain". His team captain Chris Brooks added that many on the squad had started "do-it-yourself"	**Rio 2016: Olimpik sporcuların üzerindeki esrarengiz lekeler ne?** 10 Ağustos 2016 **Aralarında Olimpiyatların madalya rekortmeni Michael Phelps'in de bulunduğu bazı sporcular, vücutlarında büyük kırmızı lekelerle görüntülendi.** Özellikle yüzücüler ve jimnastikçilerde ve Amerikan olimpiyat ekibinde neredeyse Rio'nun "vazgeçilmez aksesuarı" olan bu lekeler ne ve neden herkes onları konuşuyor? İster inanın ister inanmayın, bu lekeler "bardak çekme" terapisinin izleri. **Bardak nasıl çekilir?** Terapinin esası, bardağın ya da kupanın içindeki oksijeni boşaltarak, vücuttaki akupunktur noktalarına yapıştırmaya dayanıyor. Bunun için bardağın içinde örneğin alkollü pamuk yakılıyor, alev çekildiğinde meydana gelen vakum bardağı vücuda yapıştırıyor. Bu vakum deriyi kendisine doğru çekiyor, kan akışını hızlandırıyor ve 3-4 gün süreyle kırmızı noktalar oluşmasına neden oluyor. **Neden bazı sporcular bardak çektiriyor?** Sporcular bu tedavinin ağrılarına iyi geldiğini, sürekli antrenmandan ve yarıştan yorulan vücutlarının iyileşmesini hızlandırdığını söylüyor. Tabii sporcular bu amaçla başka teknikler de kullanıyor -- spor masajı, sauna, buz banyosu ve kaslara basınç uygulayan özel giysiler. Ancak Amerikalı jimnastikçi Alex Naddour, USA Today gazetesine "şimdiye kadar yaptığı en faydalı harcamanın bardak çektirme tedavisi olduğunu" söyledi. Bu sayede "bayağı bir ağrıdan kurtulduğunu" anlatan Naddour, "Bu yıl boyunca beni zinde tutan sırrım buydu." dedi. Jimnastik takımının kaptanı Chris Brooks da artık ekipten pekçok kişinin bu tedaviyi kendi kendine uyguladığını, alev yerine de pompalı kupalar kullandıklarını anlattı. Michael Phelps'te Pazar günkü 4x100 metre serbest bayrak yarışında görülen kızarıklıklar sosyal medyada spekülasyona yol açmış, paintball oynadığını ya da dev bir ahtapotun saldırısına uğradığını söyleyenler çıkmıştı.

cupping, with cups that can be suctioned with a pump rather than with a flame.

"You're like, 'OK, I'm sore here,'" said Brooks. "Throw a cup on, and your roommate will help you or you can do it yourself."

The marks visible on Michael Phelps as he competed in the **men's 4x100m freestyle relay** on Sunday had people on social media speculating what they might be, with some guessing he might have been playing paintball or attacked by a giant octopus.

Does it actually work?

Practitioners claim cupping helps with a huge variety of ailments from muscle problems, pain relief, arthritis, insomnia, fertility issues, and cellulite - although none of the claims have been scientifically proven.

Mr Long, who has practised cupping for 20 years, says the idea is to help the flow of energy - known as traditional Chinese medicine as "qi" - around the body, and rebalance its equilibrium - "ying and yang".

The darker the mark left by the cup, he claims, the poorer the blood circulation is in that part of the body.

While there have "certainly been satisfied customers for 3,000 years", Professor Edzard Ernst from the department of complementary medicine at the University of Exeter **previously told the BBC** it was not a proven medical treatment.

He insisted it was a relatively safe practice, but added: "There is no evidence for its efficacy. It has not been submitted to clinical trials."

Pharmacologist Prof David Colquhoun, from University College London, dismissed cupping as "hocus pocus" and told the BBC: "It's just pulling up a bit of skin, it is not going to affect the muscle to any noticeable extent.

"And taken to extreme, it can cause harm, it usually doesn't, it's usually just a - what [British physician] Ben Goldacre would call - a voluntary tax on the gullible."

Who else does this?

It's not only athletes who use cupping. The practice has long proved popular among A-listers in search of the next best therapy.

In 2004, Gwyneth Paltrow appeared at a film premiere revealing the **signs of cupping on her back.**

Justin Bieber, Victoria Beckham and Jennifer Aniston have all been photographed with what

İşe yarıyor mu?

Sporculara bakılırsa, evet.

Uzmanlar ise bu terapinin yüzyıllardır kullanıldığını kabul etmekle birlikte, bu konuda yapılmış klinik deneyler olmadığına dikkat çekiyor.

Başka kim kullanıyor?

Bardak çekmek yalnızca sporculara özgü değil. Her zaman alternarif tedavilere meraklı olan ünlüler arasında da yaygın.

2004'te oyuncu Gwyneth Paltrow bir film galasına sırtında benzer izlerle katılmıştı.

Justin Bieber, Victoria Beckham ve Jennifer Aniston da bu kızarıklarla görüntülenen ünlülerden.

Bardak, şişe, kupa çektirmek güzellik ve spa merkezleri ile geleneksel Çin tıp merkezlerinin menülerinde de sık sık görülüyor.

Canları acımıyor mu?

Britanya Akupunktur Konseyi bu yöntemin acı vermediğini, kızarıklığın kanın yüzeye çekilmesinden ve kılcal damarların çatlamasından kaynaklandığını söylüyor.

Ancak yüzücü Michael Phelps geçenlerde bir reklamda acıyla yüzünü buruştururken görüntülenmişti.

Olimpiyatlara katılan başka sporcular da sosyal medyada benzer görüntüler paylaştı.

Belaruslu yüzücü Pavel Sankoviç de şu fotoğrafı paylaştı:

Britanya Akupunktur Konseyi, sıcak kupaların "nadiren de olsa" hafif yanıklara yol açabileceğini söylüyor ve bu tedaviyi yalnızca eğitimli uzmanlara uygulatmak gerektiğini vurguluyor.

look like cupping marks.

And Nicole Richie made her **dad, singer Lionel Richie try it**- although pictures suggest he might not entirely have enjoyed it.

Cupping has also become an increasingly available and popular treatment in beauty parlours and spas, as well as traditional Chinese medicine shops where it is commonly on offer.

Doesn't it hurt?

The British Acupuncture Council (BAcC) says cupping is not painful, and the red marks left on the skin are caused by blood being drawn to the surface and small capillaries rupturing.

On the other hand, swimmer Michael Phelps was filmed wincing as he underwent the technique **in a recent advert**, and other Olympians have posted pictures of what look like painful cupping sessions on social media.

US swimmer Natalie Coughlin posted a picture of **cups suctioned to her chest** - with the words: "Laughing because it hurts so bad" - and **a painful looking picture** of the aftermath of the therapy.

Belarusian swimmer Pavel Sankovich also posted a photo of his legs covered in a dozen of the little domes.

The BAcC warns that on "rare occasions" the hot cups can cause mild burns. It has published **rules of practice** for cupping, and advises people only to visit properly-trained practitioners who are accredited members of their organisation.

So what does it feel like?

There's only one way to find that out - try it.

In the name of journalism, BBC News paid a visit to traditional Chinese medicine practitioner Jackie Long, in central London, who himself undergoes cupping once a week.

The main sensation is one of tightness, pressure and warmth where the cup is placed - slightly uncomfortable, but not painful.

The sight of the skin being sucked upwards in a dome into the glass may be a little alarming for a novice - but it looks much worse than it feels.

Once the cups are off - after about 10 minutes - the feeling of warmth remains for a while.

How did it start?

Cupping originated in China some 3,000 years ago, Mr Long says, but also became popular in Egypt, the Middle East and around the globe.

Before glass cups, cups made of bamboo were

used to the same effect. The technique is known in Mandarin Chinese as "huo guan", which means "fire cupping", and is popular in China with older generations, he says. There is also a technique known as "wet cupping", which is done in both China and some parts of the Muslim world where it is known as "hijama". It involves making a small cut in the skin before the cup is placed. The suction draws out a small quantity of blood. Mr Long says many people in Western countries find this "difficult to accept", but explains that it is seen in Chinese medicine as a type of detox and is very popular.	

Ek 1c. Spor Metin Örneği - III

Kaynak Metin	Hedef Metin
Winter Olympics: Russian athletes appeal against ban By **Euronews** - 06/02/2018 Thirty two Russian athletes have turned to the Court of Arbitration for Sport, seeking to compete in the Pyeongchang Games which start on Friday Thirty-two Russian athletes have appealed against their exclusion from the Pyeongchang Games by the International Olympic Committee. A hearing is likely on Wednesday, two days before the opening ceremony of the Olympics, for athletes including multiple Olympic champion speed skater Viktor Ahn and and biathlon gold medallist Anton Shipulin. Even if the athletes' appeal is successful, however, it is thought highly unlikely that any of them will compete in South Korea. It comes after 28 Russian athletes had their Olympic doping bans overturned when their appeals were upheld last week by sport's highest tribunal, The Court of Arbitration for Sport. The court cleared them to compete but the IOC has refused to invite them. The IOC has invited 169 carefully-screened Russian athletes who will compete as independents after their country was banned over the doping scandal at the Sochi Winter Games in 2014.Russia has repeatedly denied state involvement in doping.	**32 Rus atlet Pyonchang'da yarışabilmek için temyiz başvurusunda bulundu** **Euronews** - 06/02/2018 Spor Tahkim Mahkemesi 32 Rus sporcunun Güney Kore'nin Pyeongchang şehrinde düzenlenecek olan Kış Olimpiyatları'na katılmak için temyiz başvurusunda bulunduğunu açıkladı. Spor Tahkim Mahkemesi 32 Rus sporcunun Güney Kore'nin Pyeongchang şehrinde düzenlenecek olan Kış Olimpiyatları'na katılmak için temyiz başvurusunda bulunduğunu açıkladı. Söz konusu sporcular arasında Viktor Ahn ve Anton Shipulin gibi birden fazla branşta altın madalya kazanan isimler de yer alıyor. Yetkililer temyiz başvuruları kabul edilse bile atletlerin zamanın darlığından dolayı 8 Şubat Perşembe günü başlayacak olan Kış Olimpiyatları'nda yarışamayacağını söylüyor. Uluslararası Olimpiyat Komitesi titizlikle yürüttüğü araştırmalar sonrası sadece 169 Rus sporcunun müsabakalara katılabileceğini ve bu isimlerin de bağımsız olarak yarışabileceğini duyurmuştu. 2014 Soçi Kış Olimpiyatları akabinde patlak veren doping skandalı nedeniyle Olimpiyat Komitesi 6 Aralık tarihli kararında 42 Rus sporcuyu ömür boyu müsabakalardan men etmiş ancak Spor Tahkim Mahkemesi daha sonra delil yetersizliği nedeniyle bu cezayı kaldırmıştı. Ancak Olimpiyat Komitesi bu sporcuların Pyeongchang'daki oyunlara katılamayacağını duyurmuştu.

Ek 1d. Spor Metin Örneği - IV

Kaynak Metin	Hedef Metin
Gymnastics doctor Larry Nassar gets 40 to 175 years for sex abuse By **Euronews** - 24/01/2018 "I just signed your death warrant," said Judge Rosemarie Aquilina during the sentencing. After a remarkable hearing that featured gut-wrenching statements from 156 of his accusers and an apology that the judge said rang hollow, former Olympic gymnastics doctor Larry Nassar was sentenced Wednesday to 40 to 175 years in prison for molesting young girls under the guise of treatment. "You do not deserve to walk outside of a prison ever again," Judge Rosemarie Aquilina said in the Ingham County, Michigan, courtroom where Nassar was forced to listen to victims for seven days before learning his fate. "I just signed your death warrant," she added. Nassar, 54, agreed to a minimum 40-year sentence when he pleaded guilty last year to seven counts of first-degree criminal sexual misconduct in Ingham County. He still faces sentencing in Eaton County for three more counts, and he's already been sentenced to 60 years in federal prison for possession of child pornography. The judge could have given Nassar a stiffer sentence than the one he agreed to, but that would have given him the option of withdrawing his plea and asking for a trial. Before the sentence was handed down, Nassar was allowed to speak. Turning to the victims sitting behind him, he tearfully said their statements had shaken him to the core. "What I am feeling pales in comparison to [your] pain, trauma and emotional destruction," he said. "There are no words to describe the depth and breadth of how sorry I am for what has occurred. An acceptable apology to all of you is impossible to write or convey. "I will carry your words with me for the rest of my days." If Nassar thought the statement would earn him	**Tacizci doktora 175 yıl hapis cezası** Euronews - 24/01/2018 Amerika Birleşik devletleri jimnastik takımının spor doktoru Larry Nassar'a taciz suçundan 175 yıl hapis cezası verildi. Nassar, aralarında Olimpiyat şampiyonu sporcuların da bulunduğu yaklaşık 160 kişiye cinsel tacizde bulunmakla suçlanıyordu. Hakim karşısına çıkan Nassar, savunma anlaşması uyarınca 40 yılla cezalandırıldı. Federal cezanın da eklenmesiyle bunun 175 yıla kadar çıkabileceği belirtildi. Suçlamaları kabul eden 54 yaşındaki doktor, hakkındaki karar açıklanmadan önce kurbanlardan özür diledi. Dava süreci Nassar'ın bir arkadaşının kızı olan Kyle Stephens'ın yaşadıklarını polise bildirmesiyle başlamıştı. ABD Jimnastik Federasyonu Başkanı Steve Penny geçen yıl, Nassar'ın dosyasını da içeren bir dizi skandal sonrası istifa etmişti.

sympathy, it failed.

The judge took out a six-page letter he sent the court last week in which he insisted what he had done to the victims "was medical not sexual," that he was a "good doctor" and the victim of a media frenzy, and that prosecutors had pressured him to admit to things he had not done.

He complained that his patients had turned on him. "'Hell hath no fury like a woman scorned,'" the judge read aloud, her voice full of scorn.

She asked him, "Would you like to withdraw your plea?"

"No, your honor," he said.

"Because you're guilty aren't you?" she pressed.

"I accept my plea," he said.

Aquilina said she simply didn't believe that Nassar was owning up to what he pleaded to: penetrating minors with ungloved hands for his own sexual pleasure.

"I wouldn't send my dogs to you, sir," she said.

After the hearing, some victims found it difficult to put into words their feelings about the sentence.

"It's overwhelming," victim Sterling Reithman said after the hearing. "This whole process has been so long and so difficult, and so to finally have some answers and finally have this all culminate into one day: it's a lot to take in."

Nassar was the team doctor for USA Gymnastics for two decades and had a busy sports medicine practice at Michigan State University — and both institutions have been shaken by criticism for how they handled allegations against him before they became public.

On Wednesday night, MSU President Lou Anna K. Simon called the accounts "tragic, heartbreaking and personally gut-wrenching," though she noted that the MSU Board had vouched for her "integrity and the fact that there is no cover-up."

Nevertheless, despite her support for an investigation into the matter surrounding Nassar's misconduct at MSU, she said she thought it would be best for her to resign.

Throughout my career, I have consistently and

persistently spoken and worked on behalf of Team MSU," she said. "I have tried to make it not about me. I urge those who have supported my work to understand that I cannot make it about me now. Therefore, I am tendering my resignation as president according to the terms of my employment agreement."

Meanwhile, USA Gymnastics said it supported Nassar's sentence and any further investigation.

"USA Gymnastics supports an independent investigation that may shine light on how abuse of the proportion described so courageously by the survivors of Larry Nassar could have gone undetected for so long and embraces any necessary and appropriate changes," the organization said. "USA Gymnastics and the [United States Olympic Committee] have the same goal — making the sport of gymnastics, and others, as safe as possible for athletes to follow their dreams in a safe, positive and empowered environment."

An investigation by The Indianapolis Star in September 2016 first disclosed Nassar had been accused by two former patients of sexually assaulting them under the guise of medical treatments, penetrating them with ungloved hands without their permission.

That unleashed a flood of horrifyingly similar allegations. Nassar pleaded not guilty to all charges and his lawyers insisted his procedures were legitimate, but most of his defenders vanished after the child pornography was found — and he ultimately changed all his pleas.

A year later, some of the most famous names in gymnastics were added to the list: McKayla Maroney, Aly Raisman and Gabby Douglas from the 2012 "Fierce Five" Olympics team. Simone Biles, who won gold in 2016, said last week that she also had been abused by Nassar, and Jordyn Wieber of the 2012 team revealed her story at the sentencing hearing.

Although Nassar admitted he molested seven girls — including a family friend, starting when she was 6 — the judge allowed all accusers to speak before she announced the penalty. She could not have imagined the result: a wall-to-wall outpouring of anger, grief, and demands for accountability from world-famous athletes to unknown teenagers.

"I feel nauseous even standing in front of you," 18-year-old Kaylee Lorincz told Nassar, who sat in the witness box crying. "Like the feeling as if I'm being assaulted by you all over again."

Lorincz, who said she was 13 when her innocence was stolen, told Nassar she didn't need an apology. What she and the other victims wanted, she said, was accountability from the institutions that employed him. "I only hope that when you get a chance to speak, you tell us who knew what and when they knew it," she said. "If you truly want us to heal, you will do this for us." A day earlier, Brooke Hylek offered another suggestion to Nassar. "Enjoy hell," she said.	

Ek 1e. Spor Metin Örneği - V

Kaynak Metin	Hedef Metin
Formula 1: 'Grid girls' will not be used at races this season 31 Jan 2018 Formula 1 **'Grid girls' will no longer be used by Formula 1 from the start of the 2018 World Championship season.** Sean Bratches, managing director of commercial operations, said the change would be made "so as to be more in tune with our vision for this great sport". F1 managing director of motorsports Ross Brawn told BBC Radio 5 live in December that the use of female promotional models was **"under review".** The new F1 season begins on 25 March. "While the practice of employing grid girls has been a staple of Formula 1 grands prix for decades, we feel this custom does not resonate with our brand values and clearly is at odds with modern day societal norms," Bratches added. "We don't believe the practice is appropriate or relevant to Formula 1 and its fans, old and new, across the world." Stuart Pringle, managing director of British circuit Silverstone, said: "We wholeheartedly support the decision by F1 to drop the use of grid girls - it is an outdated practice that no longer has a place in sport." Last week, the Professional Darts Corporation said walk-on girls will **no longer be used at events.** The **Women's Sport Trust** said in a statement: "We strongly encourage sports such as cycling, boxing and UFC to follow darts and Formula 1 and reconsider the use of podium girls, ring girls and octagon girls. "This is not a matter of feminists versus models, which seems to be the way many people want to portray this story. "These changes are taking place because global businesses are making a considered choice about how women should be valued and portrayed in their sports in 2018. They deserve significant credit for doing so." In December, BBC Sport carried out a vote on whether 'grid girls' should be part of Formula 1, with 60% saying that they should be. **The view from the grid girls** Charlotte Gash is a part-time grid girl, who says she is "disgusted" with F1's decision. "It's upsetting and I'm rather disgusted that F1 have given in to the minority to be politically correct," Gash told BBC Radio 5 live. "I'm one of the lucky ones that I don't rely on this as a	**Formula 1 yarışlarında 'Grid kızları' dönemi kapanıyor** 31 Ocak 2018 **Motor sporlarının en çok izleneni olan Formula 1 yarışları öncesinde pilotların start sinyalini beklediği alanda toplanan ve 'gird kızları' olarak adlandırılan hostesler artık olmayacak.** Uygulamanın 2018 FIA Formula 1 Dünya Şampiyonası ile birlikte yürürlüğe gireceği ifade edildi. Formula 1 Ticari Operasyonlar Direktörü Sean Bratches, yaptığı açıklamada "Geçtiğimiz yıl boyunca hangi alanlarda güncellemeler yapılabileceğini inceledik. Motor sporlarının ruhuyla daha iyi örtüşen değişikliklerin gerekli olduğu kararına vardık" dedi. **'Değerlerimizle örtüşmüyor'** Bratches, "Grid kızları her ne kadar Formula 1 Grand Prix'leri ile özdeşleşmiş bir şey haline gelmiş olsa da, bu geleneğin markamızın temsil ettiği değerlerle örtüşmediğini düşünüyoruz" dedi. Bratches, ayrıca 'grid kızları' uygulamasının Formula 1'in hayranları açısından da uygun olmadığını söyledi. Formula 1'de 2018 sezonu 25 Mart'ta Avustralya'da düzenlenecek olan Melbourne Grand Prix'i ile başlıyor..

main source of income, but there are girls out there who do.

"I know the grid girls are there to look pretty when they're out on the grid but my role was interacting with the crowd and we were there as an advertisement for the sponsors. We love doing it we don't want it taken away from us."

Caroline Hall is another former grid girl, who now owns an agency providing staff for promotional events.

She told 5 live: "I think it's sad they've taken such extreme measures so quickly. I think they could have looked at ways of bringing the role more into line with modern times instead of scrapping it entirely. They could have looked at making it more equal between the sexes in the role.

"The question is 'what are people offended by? Are they offended by the role, that there is somebody standing there with sponsors over their clothing or is it the fact that it's only women doing it?'"

What did they actually do?

'Grid girls' are models used to conduct certain promotional tasks, usually wearing clothing that bears the name of a sponsor.

Their duties in F1 included holding umbrellas or driver name-boards on the grid and lining the corridor through which the drivers walk on their way to the podium.

Their use has become the subject of debate as social attitudes have changed, and some races have begun to experiment with alternatives, such as using male models instead of female, or children as mascots - Formula E currently has grid kids instead of grid girls.

"It's a great and emotional experience for these kids to be on the starting grid, next to the drivers and cars that they might drive one day, so hopefully it also works as a good motivation for them," a Formula E spokesperson said.

"The concept is working really well."

The first race of the season is the Australian Grand Prix in Melbourne on 25 March.

Analysis

Andrew Benson, chief F1 writer

Formula 1 will no longer use 'grid girls' - and the reaction to that move will inevitably be mixed.

Some have already bemoaned the decision, saying it is a regrettable break with what they see as a fundamentally harmless tradition and an inevitable diminution of the sport's so-called "glamour".

Others will say that in 2018, at a time when the objectification of women in western culture is increasingly coming under the spotlight, it is not

before time. F1 entered a new era last year, when new American owners removed its octogenarian - and notoriously reactionary and politically incorrect - boss Bernie Ecclestone and replaced him with a new corporate structure aimed at making the sport fit for the 21st century. Society is living through a defining moment in sexual politics. It is the time of #MeToo, and revelations of sexual harassment and worse by powerful men. Some will see this decision as tokenistic and unnecessary. But the likelihood is that the vast majority of those people will be men. In that context, it feels like an appropriate decision for the times, and one that F1 had to make.	

EK 2. SAĞLIK METİNLERİ

Ek 2a. Sağlık Metin Örneği - I

Kaynak Metin	Hedef Metin
We need a new approach to avoiding allergies **Friendly bugs can protect our health - but the answer is not to abandon hygiene. There are now many more effective ways to nurture your 'microbiome'.** By Linda Geddes - 8 July 2016 Over the past few years, it has become clear that far from being our foes, many bacteria and parasites can act as our body's caretakers, guarding us from the nastier intruders and fine-tuning our immune system. This has prompted some to suggest abandoning soap altogether: being too clean, they say, may actually make us less healthy, leading to an increased rate of diseases like hay fever, asthma and food allergies. But is it now time to ditch this theory? That's the message of an expert panel convened by the UK's Royal Society of Public Health (RSPH) and the International Scientific Forum on Home Hygiene. Not washing only undermines efforts to combat infections at a time of increased antibiotic resistance and susceptibility to infectious disease, but blasting every household surface with disinfectant isn't helpful either. We need to tend our 'microbiome', but there are safer and more effective ways of doing so than wallowing in dirt. Walk into the household aisle of any supermarket or grocery store and you'll be confronted with a wall of cleansing products, soaps and hand gels each promising to eliminate the bacteria and viruses responsible for infections like flu and E. coli. At the same time, growing awareness of the microbiome and the role it plays in human health has prompted a backlash by some of those that study it – including suggestions that we might be healthier if we stopped washing our hands. But the new paper, published in a special issue of Perspective in Public Health this month, dubbed "The Hygiene Misnomer" argues that neither approach is correct. Instead, we need to adopt a framework of 'targeted hygiene': measures that reduce the transmission of harmful organisms, while simultaneously allowing beneficial bacteria to thrive.	**DERGİ - Alerjiye karşı yeni yaklaşım ve yararlı bakteriler** Linda Geddes BBC Future - 22 Temmuz 2016 Vücudumuzdaki birçok bakterinin bize düşman değil dost olduğunu, daha zararlı canlılara karşı bizi koruyup bağışıklık sistemimizi geliştirdiklerini biliyoruz. Bazıları bu nedenle sabunu bir kenara bırakıp aşırı temizliğin bizi daha az sağlıklı yaptığını, saman nezlesi, astım, alerji gibi hastalıkları artırdığını iddia etmeye başladı. Fakat uzmanlar evi köşe bucak dezenfektanla temizlemenin de sabundan vazgeçmenin de doğru olmadığını söylüyor. Vücudumuzdaki yararlı bakterilere iyi bakmamız gerekiyor, ama bunu yapmanın kirli dolaşmaktan daha iyi yolları var. Uzmanlar 'hedefli hijyen' yaklaşımını öneriyor. Yani zararlı organizmaların bulaşmasını önleyecek tedbirler almak ve aynı zamanda yararlı bakterilerin gelişmesini sağlamak. İngiltere'deki Kamu Sağlığı Kurumu RSPH, vücudumuzda yaşayan yararlı bakterilere dair bilgiler ışığında, alerji ve salgın hastalıklarla ilgili sorunlara karşı stratejilerin gözden geçirilmesi amacıyla Şubat ayında mikrobiyolog, bağışıklık, alerji ve kamu sağlığı uzmanlarıyla bir toplantı yapmıştı. Londra'daki UCL Üniversitesi'nden tıbbi mikrobiyoloji fahri profesörü Graham Rook modern diyet, şehirdeki yaşam tarzı ve antibiyotik kullanımının mikroorganizmalarla karşılaşmamızı sınırladığını ve asıl sorunun bu olduğunu, ellerimizi sabunla yıkamaktan vazgeçmek gerekmediğini söylüyor. 1980'lerde temiz içme suyu, çocukluk hastalıklarına karşı aşıların yaygınlaşması ve hijyenin gelişmesiyle tifo ve kolera gibi tehlikeli bulaşıcı hastalıklar azalsa da alerji artış gösteriyordu. 1989'da salgın hastalık uzmanı Profesör David Strachan çocuklukta yaygın bulaşıcı hastalıklara yakalanmış olmanın bağışıklık sistemini güçlendirdiğini, tersi durumda ise bağışıklık hücrelerinin polen, yumurta gibi maddelere aşırı tepki göstererek alerjiye neden olduğunu iddia etmişti. Fakat bu söylenenler zamanla yanlış anlamaya ve değişime uğrayarak "aşırı temiz olmak bizi hasta ediyor" iddiasına dönüşmüştü. Fakat daha sonraki araştırmalar alerjinin ortaya çıkışı ile ilgili bu teoriyi doğrulamadığı gibi bir tek faktöre bağlanamayacağını da gösterdi.

“People think the problem is we’re too clean, but hygiene is not a state: it’s what we do in the times and places that matter,” says Sally Bloomfield, honorary professor at the London School of Hygiene and Tropical Medicine and lead author of the paper. In other words, “it’s not about having a clean room; it’s about what we do in that room.” Their intervention follows a RSPH conference in February, at which immunologists, microbiologists, allergists and public health experts gathered to review strategies for tackling the issues of allergies and infectious diseases in light of our increased understanding of the microbiome – the ecosystem of organisms living within and upon us. “The real point is that our exposure to microorganisms is being limited by antibiotics, modern diets, and the urban lifestyle, rather than by what the public understands as home hygiene,” says co-author Graham Rook, emeritus professor of medical microbiology at University College London. “We do not need to stop washing our hands.” Many people assume that allergies are the price we must pay for our freedom from infections like measles. This ‘hygiene hypothesis’ was first put forward in 1989 by Professor David Strachan, an epidemiologist at St George's Hospital in Tooting, south London. He had been wrestling with the paradox that despite the availability of clean drinking water, childhood vaccinations and sanitation – all of which had cut infectious killers like typhoid and cholera – allergies seemed to be on the increase. Noting that children with fewer older siblings had higher rates of hay fever, he suggested that exposure to common childhood infections might serve to train up the immune system; in their absence it would be tipped towards a more inflammatory state, in which immune cells overreacted to everyday substances like pollen or egg. Over time, this message has become simplified to ‘being too hygienic is making us ill’. But there are other problems with the hygiene hypothesis too. For one thing, a closer look at the data suggests that the reported spikes in hay fever, asthma and food allergy have occurred at different points over the past 120 years – all somewhat later than the big advances in water chlorination, sanitation and hygiene. This suggests that a variety of factors may have been at play. Further studies have also contradicted the proposed link between childhood illness and allergy “We’ve had massive changes over the last century in terms of how we live our lives, the	Bugün alerjinin nedeni konusundaki en tutarlı açıklama şu: Sağlıklı bir bağışıklık sistemini yaratan nezle, kızamık ya da diğer bulaşıcı hastalıklar değil, insanın bağışıklık sistemi gelişirken içinde bulunduğu ortamdaki mikroplar ve parazit solucanlar gibi "eski dostlar"dır. Bunlar bugün şehir ortamında fazla bulunmuyor ve artan çevre kirliliği ve o ortama dışarıdan gelmiş polenlere maruz kalma gibi diğer çevresel faktörler de alerjik hastalık riskinin artmasına neden oluyor. Peki bu durumda ne yapmak gerekir? Yararlı bakterilere daha fazla maruz kalmamızı sağlayacak, aynı zamanda hastalıklara yol açanlarla karşılaşmamızı asgariye indirecek bir strateji gerekiyor bunun için. Ama bu kirlere kucak açıp ellerimizi yıkamayarak olacak bir şey değil. Bazı bulaşıcı bağırsak hastalıkları bugün 1990'lardaki seviyesinden çok daha yüksek. Ayrıca bakterilerin antibiyotiklere direnç göstermesi nedeniyle enfeksiyonların tedavi edilmesi zorlaşıyor. Bu soruna çözüm önerilerinden biri 'hedefli hijyen'. Yani, gündelik yaşantınızda istediğiniz kadar temiz ya da pis olabilirsiniz; önemli olan doğru yerde ve zamanda hijyenik olmaktır. Bunun için şu konulara dikkat etmek gerekir: Çiğ tavuk ve etin dokunduğu bütün yüzeyleri derhal temizlemek ve elleri yıkamak Öksürüp hapşırırken ağzı mendille kapatmak ve mendili derhal çöpe atıp elleri yıkamak Tuvalete gittikten sonra elleri yıkamak, ama bununla yetinmeyip tuvaleti, sifon kolunu, muslukları ve tuvalet kapı kolunu düzenli olarak dezenfekte etmek Uzmanlar ayrıca özellikle çocukluk döneminde yararlı mikroplarla karşılaşma olanaklarını artıracak önlemlerden söz ediyor. Bunun için de şunlar öneriliyor: • Normal doğum • Çocukların kardeşleriyle ve birbirleriyle fiziksel temasta bulunması • Spor ve diğer açık hava aktiviteleri (bebeklerin bebek arabasıyla dışarıda dolaştırılması da dahil) • Kapalı ortamda daha az zaman geçirmek • Daha az antibiyotik tüketmek Uzmanlar ayrıca diyetin önemine dikkat çekiyor. Lifli gıdaların ve kırmızı şarap ile meyve ve sebzelerde bulunan polifenollerin bağırsaktaki bakteri çeşidi üzerinde olumlu etkisi olduğunu, bu besinler yeterince alınmadığında çeşidin azaldığı ve bazı bakteri türlerinin ortadan kalktığını söylüyor. • Bu makalenin İngilizce aslını BBC Future sayfasında okuyabilirsiniz.

amount of time we spend inside and outside – and how we spend that time outdoors; we're mostly clean and wearing shoes, as opposed to covered in grime, barefooted and with different organisms living on us," says co-author Paul Turner, an allergist and paediatric immunologist at Imperial College London. "It's very hard, and I think misleading, to say it's down to one particular thing." The current best guess is that it's not colds, measles and other infectious diseases that nurture a healthy immune system, but "old friends" that were with us when the human immune system was evolving, such as environmental microbes and parasitic worms – things it's hard to acquire in towns and cities. Combined with factors like increased pollution and exposure to non-native pollens, their absence increases the risk of allergic disease. "The immune system in the current environment is like a car that's out of tune. It's not running efficiently; it's too inflamed; but it also lacks the fine-tuned specificity which an immune system should have," says William Parker, who researches gut biology at Duke University in North Carolina, and authored a separate commentary in the special issue. "It's like having a police force with only hand grenades." David Dowling, a research fellow in paediatrics, at Childrens Hospital Boston, agrees. "The hypothesis of hygiene, as put forward in the late 1980's, had a subtle but fatal flaw: it did not contemplate the fact that, while exposure to some microbial organisms may be bad and leads to infection, exposure to other microbial organisms in our environment may be beneficial in ways yet to be understood," he says. "In short, it all boils down to the idea of maximising appropriate exposure. But there is little evidence that appropriate exposure includes the need for pathogenic infection." What's needed are strategies to boost our exposure to beneficial microbes, whilst at the same time reducing our exposure to the ones that cause disease. But embracing dirt and failing to wash our hands is not the answer. Indeed, infectious intestinal diseases such as campylobacter are currently 43% percent higher than they were in the 1990s. Antibiotic resistance is also on the increase, while an ageing population means more people are susceptible to infectious illness. Targeted hygiene is one solution. "It means you can be as tidy or dirty as you like in your day-to-day activities, but you need to make sure you are hygienically clean at the times and the places that matter," says Bloomfield. These include	

immediately cleaning hands and kitchen surfaces that have come into contact with raw meat (particularly chicken); covering your hands and mouth (or using a tissue), if you cough or sneeze - and then washing your hands and disposing of the tissue; not only washing your hands after visiting the bathroom, but regularly disinfecting the toilet seat, flush, taps and bathroom handles. At the same time, the panel recommends a number of measures to boost exposure to beneficial microbes, particularly during early childhood. “Data are now strong enough to encourage changes such as encouraging natural childbirth, physical interaction between siblings and non-siblings, more sport and other outdoor activities (including babies in prams) and less time spent indoors, and reduced antibiotic consumption,” they write. Our diet is also looking increasingly important, adds Rook. “Fibre and polyphenols (present in red wine and fruit and vegetables) seem to help maintain the diversity of our gut microbiota, whereas if we take diets deficient in these things, diversity decreases, and some important species become extinct,” he says. The bugs living upon and within us are part of the rich tapestry that makes us human. It seems we really are stronger together.	

Ek 2b. Sağlık Metin Örneği - II

Kaynak Metin	Hedef Metin
Why gamblers get high even when they lose **You might think gambling is all about winning, but a range of studies show that things just aren't that simple. Why do gamblers, even unsuccessful ones, keep getting a buzz?** By Chris Baraniuk 21 July 2016 No one likes to lose – even pathological gamblers. And yet they keep on betting. If the house always wins, why roll the dice again? People addicted to gambling frequently report that, despite losses stacking up, the buzz keeps bringing them back to the card table or slot machine. "I wanted to gamble all the time," one former addict recalled to Scientific American in 2013. "I loved it — I loved that high I felt." And recently, one Wall Street executive admitted defrauding family, friends and others out of $100 million to feed his habit. "It was just a way for me to get money to feed a gambling addiction," he told the court. But if someone is ultimately losing money – perhaps even losing their job or house as a result of nursing their addiction – how can that high possibly outweigh the sacrifices? The first thing to note is that people don't just gamble for the prospect of winning. Mark Griffiths, a psychologist at Nottingham Trent University who specialises in behavioural addictions points out that gamblers list a wide range of motivations for their habit. In a survey of 5,500 gamblers, the prospect of the chance to "win big money" was the strongest factor. But it was followed closely by "because it's fun" and "because it's exciting". "Even when you're losing while you're gambling, your body is still producing adrenalin and endorphins," he says. "People are buying entertainment." This is backed up by a 2009 study by researchers from the University of Stanford in California, who found that around 92% of people had "loss thresholds" below which they would not go. However, the fact that they lost money overall after visiting a casino, for example, did not necessarily impact their overall	**DERGİ - İnsan neden kumar oynar?** Chris Baraniuk BBC Future - 21 Temmuz 2016 Kumar alışkanlığı olanlar kaybetse de kumar masasına geri döner ve bundan zevk alırlar. Öyle ki Wall Street finans merkezinde bir yönetici, kumar için aile ve arkadaş çevresini 100 milyon dolar dolandırmıştı. Peki nasıl oluyor da bu insanlar bu alışkanlıkları için parasını, işini, evini kaybetmeyi göze alıyor? Öncelikle şunu belirtmek gerekir: İnsanlar sadece kazanma umuduyla kumar oynamaz. Psikolog Mark Griffiths kumarbazların bu alışkanlıklarının arkasında çok çeşitli motivasyonlar olduğunu söylüyor. Para, eğlence, heyecan 5500 kumarbaz ile yapılan bir araştırmada en büyük motivasyonun "çok para kazanmak" olduğu görülmüştü. Ancak bunun hemen ardından "eğlence" ve "heyecan" faktörleri dile getiriliyordu. Griffiths, "Kumarda kaybederken bile vücudunuz hala adrenalin ve endorfin hormonlarını üreterek" heyecan yaşamanızı sağladığını, insanların bir tür "parayla eğlence satın aldığını" söylüyor. **DERGİ - İnsan kumarda neden mantıksız tercihler yapar?** 2009'da Stanford Üniversitesi'nin yaptığı bir araştırmada, insanların yüzde 92'sinin "kaybetme eşiği" olduğunu ve bunun ötesine geçmeyeceği, ancak kumarda para kaybetmelerinin eğlenmeleri üzerinde fazla bir etkisi olmadığı görüldü. Kumar oynayan kişiler ayrıca uzun vadede kazanmaktan çok kaybetme ihtimallerinin daha yüksek olduğunun farkındaydı, ama küçük kazançlarla tatmin olabiliyorlardı. Kaybetmeleri ise en azından ilk anda, kazandıklarında duydukları olumlu hisleri daha da güçlendiriyordu. **Beklentinin düşmesi** İngiltere'de yapılan başka deneylerde de kumar oynayan kişinin kazanma beklentilerini düşük tutması halinde kazandıklarında tepkilerinin de daha fazla olduğu görüldü. Hem kendilerinin

enjoyment of the experience. "People seem to be satisfied with relatively small wins, and will tolerate even smaller losses," said co-author Sridhar Narayanan at the time. "They tend to be conscious that, in the long run, they are more likely to lose than win." And losing could actually, momentarily at least, boost the positive response to a win. This is because of how gamblers' expectations of winning change during a losing streak. Robb Rutledge, a neuroscientist at University College, London, and his colleagues performed an experiment with 26 subjects whose brains were scanned while they made a series of selections, each of which could result in either a certain outcome or an uncertain one – a gamble. Participants were also asked to rate their sense of happiness after every second or third go. Plus, a similar experiment – without the brain scanning – was carried out by over 18,000 participants via a smartphone app, The Great Brain Experiment. Among various interesting findings, the team discovered that when participants had a lower expectation that they would win, their response to winning equal rewards was elevated. This was evidenced both by subjects' own reporting of how happy they felt and the data from the fMRI scans. These scans revealed increased activity in an area of the brain associated with dopamine neurons. Dopamine, a complex neurotransmitter, could in this case be linked to changes in emotional state. "If people lose a bunch and that lowers their expectations, that will increase how happy they are when they finally do win," says Rutledge. This alone is tantalising. "If a couple of bad things in a row happen to you and your expectations go down – but then you actually get some good outcomes, you'll probably be happier," he explains. "Though you should probably walk away at that point." But are devices like gambling machines actively manipulative as well? Griffiths has written about the cues that electronic gaming machines give to players. Much is still unknown about how their design impacts player behaviour, but, for example, many machines and casinos use red and similar colours – considered more arousing. Then there is the role of sound. Griffiths wonders whether the taunts of a common machine referencing The Simpsons has an antagonistic effect on players.	ifade ettiği hisler bakımından hem de beyin taramalarında durum böyleydi. Beyinde dopamin nörotransmiterleri ile ilişkili bölgede aktivite artışı söz konusuydu. "Kişi bir süre kaybettiğinde beklentileri düşük olur; bu yüzden, daha sonra kazandıklarında mutluluk dereceleri artar" diyor Rutledge. Elektronik oyun makinelerinin oyuncular üzerindeki etkisi konusunda çalışmaları olan Griffiths, kumar makinelerinin de insanları maniple eden yanları olduğunu, örneğin kırmızı gibi çekici renkler kullanıldığını, çıkardıkları seslerle oyuncuları daha fazla oynamaya teşvik ettiğini söylüyor. Ödülü büyütmek Patolojik kumarbazlar için önemli olan şeyin kazandıkları ödül ya da ne tür kumar olduğundan ziyade ödülün fazlalığıdır. Ayrıca oyuncu kaybettikten sonra verilen ekstra kredi ya da kazanılacak ödülü büyütme yoluyla da oyuncunun daha uzun süre oynaması sağlanır. Griffiths ayrıca İngiltere'deki oyun makinelerinden örnek veriyor: Bunlar başlangıçta atılan paradan daha fazla ödül vererek oyuncunun daha uzun süreli oynamasını teşvik edecek şekilde ayarlanmıştır. Bazı oyuncular bunu bildiğinden doğru zamanda o makinenin başında olacak şekilde ayarlama yapmaya çalışır. Bütün bunlar kumarın aslında kazanmakla ilgili olmadığını gösteriyor. Bahisle ilgili kısmı daha çekici geliyor. Fakat hastalık derecesindeki kumar bu kadar basit açıklanamaz tabii. Bu bağımlılığın oluşma nedenleri çok çeşitli olabilir. Sorunlu bir takıntı düzeyinde olmasa bile kumar hala eve boş ceplerle dönenleri eğlendiriyor anlaşılan. Bu durumda da paranın siyaha mı kırmızıya mı konmasının bir önemi kalmıyor. Bu makalenin **İngilizce** aslını **BBC Future** sayfasında okuyabilirsiniz.

When a player loses, for instance, the character Mr Smithers might declare, “You’re fired!”

“In line with hypotheses supporting frustration theory and cognitive regret, this might make the electronic gaming machine more enticing,” writes Griffiths in one paper.

One key factor in how addictive any kind of gambling might be is how frequently players can place bets. Because the availability of opportunities to gamble is linked with the level of problem gambling in a given community, Griffiths argues that it is the number of potential rewards – not actual rewards or even the type of betting – that drives pathological gamblers.

Games and machines are also often designed to keep players interested by offering substitute rewards, like additional credit or – after a loss – the possibility of winning bigger than usual next time.

“If you build in lots of little rewards that are not necessarily financial it will keep people responding,” says Griffiths

And, interestingly, there are cases in which gamblers might try to develop a “pseudo-skill” as a sort of justification for targeting those potential rewards. Griffiths gives the example of UK gaming machines which are designed with adaptive logic that means they might pay out more than they take from customers during a certain period, after which they will revert to a less generous system. This means that some players try to seek out (or “skim”) machines which have been holding back jackpots, in the hope of being there when the tide turns.

All of this contributes to the idea that much of gambling isn’t about winning at all. It’s about the process of betting itself – and all the attendant factors that make that enjoyable. While pathological gambling can’t be explained so simply – there are often many reasons why an addiction might develop in a person – it’s certainly interesting to explore how the excitement of a flutter might be tied to the style and structure of whatever game is being played.

And even when it’s not a problematic obsession, gambling still seems to entertain those who go home with empty pockets. Should you put it all on red or black? Well, maybe it doesn’t matter.

Ek 2c. Sağlık Metin Örneği - III

Kaynak Metin	Hedef Metin
A global reference tool to fight Alzheimer's **By Euronews - 20/11/2017** **Scientists developed a global reference tool for the early diagnosis of Alzheimer's.** It affects more than 40 million people worldwide.Memory loss, language and behavioral disorders – the symptoms of Alzheimer's are well known, but it sometimes takes years before the disease is formally diagnosed.For the relatives of people suffering from Alzheimer's, it is crucial to act early to combat this neurodegenerative disease, which has no cure. Researchers in Europe are working on ways of diagnosing the disease earlier on to slow down its progression and possibly even find a cure. Edmond Van Eeckhout is a carer: he visits his wife Annie, 73, every day in the care home where she lives in the town of Sint-Truiden. Annie was diagnosed early, at the age of 62. "Early diagnosis is essential," he says. "If you can diagnose the disease early on, you can take all the necessary measures, whether it's medication, the future – your future as a couple – and you can seek solutions, something that isn't possible if you wait too long and the disease has reached an advanced stage." At the European Commission's Joint Research Centre (JRC) in Geel, research is moving forward on a tool aimed at improving early detection of the disease. The work is focussing on biomarkers – the molecules that reflect the brain lesions characteristic of the disease. Particular attention is paid to small proteins called beta-amyloid 42. The scientists are developing what is known as reference material. "In people that have Alzheimer's disease, the cerebral spinal fluid that surrounds the brains changes and the level of this biomarker Abeta42 changes. So when we measure this biomarker in cerebral spinal fluid, it will give us some information about the brain of this person," says biochemist, Ingrid Zegers. "So what we do is we produce a reference material that is really like an anchor point for the value of our analyte of interest, that in vitro diagnostic companies use to set the scale of their test kits. And they then provide these test kits to the university or hospital laboratories that do the measurements. And they will then obtain results that are comparable between them and over time".	**Alzheimer hastalarına umut ışığı mı doğuyor?** **Euronews Son güncellenen: 20/11/2017** **Hastalığın ilerlemesini yavaşlatmak vehastaların hayat kalitesini yükseltmek için Alzheimer'ı en erken şekilde nasıl teşhis edebiliriz? Araştırmalar olumlu sonuçlar veriyor.** Alzheimer hastalığıyla savaşmak. Belçika'daki JRC Araştırma Laboratuvarı'nda çalışan araştırmacıların hedefi bu. Geliştirdikleri yöntem sayesinde dünyada 40 milyondan fazla kişiyi etkileyen Alzheimer hastalarına erken teşhis konulabilecek. Hafıza kaybı, konuşma zorluğu, davranış bozukluğu… Alzheimer hastalığının semptomları aşikar olsa da, tanı koymak bazı durumlarda oldukça uzun sürebiliyor. Oysa ki, henüz bir tedavisi bulunamayan sinir hücrelerinin dejenerasyonu hastalığı Alzheimera karşı hızlı önlem almak kritik öneme sahip. Farklı tanı metodları arasında, araştırma biyolojik işaretleyiciler etrafında ilerleme kaydediyor. Bilim insanları beyinde hastalığın işareti olan lezyonları gösteren moleküller üzerinde çalışıyor, özellikle A Beta 42 molekülü üzerinde. Geel'de bulunan JRC araştırma merkezi, bu molekülü referans olarak kabul ediyor. Biyokimyacı Ingrid Zegers, çalışmalarını şu şekilde özetliyor: "Alzheimer hastalarında beyni çevreleyen beyin omurilik sıvısının moleküler yapısı değişiyor. Yani sıvıda bulunan A Beta 42 işaretleyicisinin seviyesi değişiyor. Bu yüzden beyin omurilik sıvısındaki bu molekülün seviyesini ölçmek, bize o insanın beyniyle ilgili önemli ipuçları veriyor. Yaptığımız şey aslında şu: referans olacak bir molekül sunuyoruz. Tanı şirketleri, bu referans molekülden yola çıkarak birçok test kiti hazırlayabilir ve elde ettikleri bulguları üniversitelere, hastane laboratuvarlarına sunabilir. Bu da bize zamanla karşılaştırabileceğimiz bir veri bankası oluşturma fırsatı sunar." Projet başarısını 6 yıllık emek ve uluslararası işbirliğine borçlu. Teşhis için yapılan testlerin standartlaştırılması ise büyük öneme sahip. Nörokimya Profesörü Kaj Blennow, hastalığın tedavisinde yeni ilaçların da test aşamasında olduğunu belirtiyor:

It's taken six year of international collaboration to achieve this. Standardizing tests is crucial not only to facilitate early detection but also to develop possible treatments. Clinical tests are currently underway for new drugs. Kaj Blennow is professor of neurochemistry and head of the Clinical Neurochemistry Lab at Sahlgrenska University Hospital in Gothenburg, Sweden: "They (treatments) are mainly aimed at Beta-amyloide agregation of this peptide into plaques that is believed to damage the neurones. And they are being tested today in late stage clinical trials with promising results," he tells us. "The day we have a new type of drug, that we call "disease-modifying drug", that will really make the disease better or stop the progression of the disease, we need diagnostic tools that we can trust and also that you can compare between different countries and different labs within the same country," he adds. While the work on biomarkers is progressing, fueling hope of healing or at least slowing the progression of Alzheimer's Disease, much uncertainty still surrounds this research effort)70014-6/fulltext aimed at one of the greatest challenges of the 21st century.	"Tedaviler, seviyesinin değişmesinin nöronlara zarar verdiğini düşündüğümüz A Beta 42 molekülünü hedef alıyor. Molekülün seviyesini hasta olmayan kişilerle aynı seviyeye getirmeye çalışıyoruz. Hastalığın son evrelerindeki kişiler üzerine yapılan klinik deneyler son derece umut verici. Hastalığın ilerlemesini gerçekten durduracak veya iyiye gitmesini sağlayacak bir ilaç geliştirdiğimizde ise elimizde güvenebileceğimiz ve farklı ülkelerdeki sonuçları karşılaştırmamıza olanak sağlayacak tanı araçlarının olması gerçekten çok büyük önem taşıyacak." Biyolojik işaretleyiciler üzerinde kaydedilen ilerlemeler Alzheimer hastalığının tedavisi veya en azından hastalığın ilerlemesinin yavaşlatılması umudunu da beraberinde getiriyor.

Ek 2d. Sağlık Metin Örneği - VI

Kaynak Metin	Hedef Metin
The mystery of why some people become sudden geniuses	**DERGİ - Beyin hasarı sonucu birden dahi olan insanlar**
There's mounting evidence that brain damage has the power to unlock extraordinary creative talents. What can this teach us about how geniuses are made?	**Beynin herhangi bir şekilde hasar görmesi üzerine, eskiden olmayan bazı olağanüstü yaratıcı beceriler ortaya çıkabiliyor. Bu durum dahilere dair ne anlatıyor?**
By Zaria Gorvett - 6 January 2018	**Zaria Gorvett - BBC Future - 18 Ocak 2018**
It was the summer of 1860 and Eadweard Muybridge was running low on books. This was somewhat problematic, since he was a bookseller. He handed his San Francisco shop over to his brother and set off on a stagecoach to buy supplies. Little did he know, he was about to change the world forever.	Yaratıcılık becerisi neden kaynaklanıyor ve nasıl daha yaratıcı olunur sorusu binlerce yıldır yanıtı aranan bir soru.
	Bilim insanlarına göre, yorgunluk veya sıkılma gibi birçok etken yaratıcılığın gelişmesine neden olabilir.
He was some way into his journey, in north-eastern Texas, when the coach ran into trouble. The driver cracked his whip and the horses broke into a run, leading the coach surging down a steep mountain road. Eventually it veered off and into a tree. Muybridge was catapulted into the air and cracked his head on a boulder.	Yakın zamana kadar yaratıcılığın beyinde başladığı ve beynin herhangi bir şekilde hasar görmesi sonucu birçok becerinin körelebileceği kabul ediliyordu.
He woke up nine days later at a hospital 150 miles (241 km) away. The accident left him with a panoply of medical problems, including double vision, bouts of seizures and no sense of smell, hearing or taste. But the most radical change was his personality.	Ama bazen bunun tersi de oluyor; 'ani savant sendromu' adı verilen durumda, beyin hasarının ardınan kişide olağanüstü beceriler gelişebiliyor. Bu durum bugüne kadar sadece 25 kişide saptanmış.
Previously Muybridge had been a genial and open man, with good business sense. Afterwards he was risk-taking, eccentric and moody; he later murdered his wife's lover. He was also, quite possibly, a genius.	Beyin hasarıyla gelen değişim
The question of where creative insights come from – and how to get more of them – has remained a subject of great speculation for thousands of years. According to scientists, they can be driven by anything from fatigue to boredom. The prodigies themselves have other, even less convincing ideas. Plato said that they were the result of divine madness. Or do they, as Freud believed, arise from the sublimation of sexual desires? Tchaikovsky maintained that eureka moments are born out of cool headwork and technical knowledge.	1994'te ortopedi cerrahı Tony Cicoria'yı New York'ta yıldırım çarpıyor. Doğrudan kafasına denk gelen bu yıldırım çarpmasının ardından Cicoria şiddetli bir piyano çalma arzusu duymaya başlıyor. Başlangıçta başkalarının bestesini çalıyor, ama sonra sürekli kafasında dolaşan melodileri besteliyor. Cicoria bugün cerrah olmasının yanı sıra piyanist ve besteci.
But until recently, most sensible people agreed on one thing: creativity begins in the pink, wobbly mass inside our skulls. It surely goes without saying that striking the brain, impaling it, electrocuting it, shooting it, slicing bits out of it or depriving it of oxygen would lead to the swift death of any great visions possessed by its owner.	Masör Jon Sarkin ise inme geçirdikten hemen sonra resim yapmaya başlıyor. Daha sonra eserleri New York Times gazetesinde, müzik albümlerinde ve bir kitapta yer aldı. Resimlerin her biri 10.000 dolara satılıyor.
As it happens, sometimes the opposite is true.	En ilginç vakalardan biri de 2002'de Washington'da bir barda saldırıya uğrayan Jason Padgett. Padgett saldırıdan önce okulu yarım bırakmış, partilere giden, kız peşinde koşan biriymiş. Matematiğe hiç ilgisi olmamış.
After the accident, Muybridge eventually recovered enough to sail to England. There his creativity really	

took hold. He abandoned bookselling and became a photographer, one of the most famous in the world. He was also a prolific inventor. Before the accident, he hadn't filed a single patent. In the following two decades, he applied for at least 10.

In 1877 he took a bet that allowed him to combine invention and photography. Legend has it that his friend, a wealthy railroad tycoon called Leland Stanford, was convinced that horses could fly. Or, more accurately, he was convinced that when they run, all their legs leave the ground at the same time. Muybridge said they didn't.

To prove it he placed 12 cameras along a horse track and installed a tripwire that would set them off automatically as Stanford's favourite racing horse, Occident, ran. Next he invented the inelegantly named "zoopraxiscope", a device which allowed him to project several images in quick succession and give the impression of motion. To his amazement, the horse was briefly suspended, mid-gallop. Muybridge had filmed the first movie – and with it proven that yes, horses can fly.

The abrupt turnaround of Muybridge's life, from ordinary bookseller to creative genius, has prompted speculation that it was a direct result of his accident. It's possible that he had "sudden savant syndrome", in which exceptional abilities emerge after a brain injury or disease. It's extremely rare, with just 25 verified cases on the planet.

There's Tony Cicoria, an orthopaedic surgeon who was struck by lightning at a New York park in 1994. It went straight through his head and left him with an irresistible desire to play the piano. To begin with he was playing other people's music, but soon he started writing down the melodies that were constantly running through his head. Today he's a pianist and composer, as well as a practicing surgeon.

Another case is Jon Sarkin, who was transformed from a chiropractor into an artist after a stroke. The urge to draw landed almost immediately. He was having "all kinds" of therapy at the hospital – speech therapy, art therapy, physical therapy, occupational therapy, mental therapy – "And they stuck a crayon in my hand and said 'want to draw?' And I said 'fine'," he says.

His first muse was a cactus at his home in Gloucester, Massachusetts. It was the fingered kind, like you might find in Western movies from the 50s. Even his earliest paintings are extremely abstract. In some versions the branches resemble swirling green snakes, while others they are red, zig-zagging staircases.

His works have since been published in The New York Times, featured on album covers and been covered in a book by a Pulitzer Prize-winning author. They regularly sell for $10,000 (£7,400).

Most strikingly there's Jason Padgett, who was attacked at a bar in Tacoma, Washington in 2002. Before the

Ama saldırıdan sonra her şey değişmiş. "Her şey tuhaf görünüyordu. Verdikleri ağrı kesici ilaçlardan sandım önce. Ama ertesi gün uyanıp musluğu açtığımda akan su teğet çizgiler halinde görünüyordu" diye hatırlıyor Padgett.

Bundan sonra dünyası geometrik şekiller ve çizgiler görünümünü alan Padgett matematiğe ilgi duyup formüllerin resmini yapmaya başlamış, Pi de bunlardan biri. Daha önce tanjantı nasıl bilmediğine şaşırıyor. "Sanki iki kişiymişim gibi hissediyorum kendimi. Annem ve babam da öyle diyor. Sanki iki ayrı çocukları varmış gibi."

Mutluluk hormonunun etkisi

Peki bu neden kaynaklanıyor ve dahi insanları özel kılan şeylerle ilgili ne anlatıyor bize?

Bu konuda iki görüş var. Birincisine göre, kafa bir darbe aldığında bunun etkisi LSD almaya benziyor. Halüsinasyon görmeye neden olan uyuşturucuların beyinde, mutluluk hormonu olarak bilinen serotonin seviyesini artırarak yaratıcılığı güçlendirdiği düşünülüyor.

Bu, duyuların birbirine karışmasına, "sinestezi"ye neden oluyor. Yani beyinde birçok bölge aynı anda aktif hale gelerek normalde ayrı olan duyular bağlantılı hale geliyor.

Birçok insanda bu durum uyuşturucu almadan da meydana gelebiliyor. Nüfusun yaklaşık yüzde 5'i bir tür sinestezi hali yaşıyor. Bunlardan en yaygın olanı "yazı birimi (grafem)-renk" karışmasıdır. Kelimeler renklerle ilişkili hale gelir. Örneğin aktör Geoffrey Rush Pazartesi günlerini açık mavi algıladığını söylüyor.

Beyin hasar aldığında ölü ve ölmekte olan hücrelerden etraftaki dokulara serotonin hormonu sızar. Bu durum fiziksel olarak beynin farklı bölgeleri arasında tıpkı LSD gibi yeni bağlantılar kurulmasını teşvik eder. Zihinsel olarak ise kişi bağlantısız şeyler arasında bağlantı kurmaya başlar.

Çok Duyulu Araştırma Laboratuvarı'ndan nörolog Berit Brogaard "Beyinde daha önce olmayan bağlantıların fiziksel olarak oluştuğunu gördük" diyor.

attack, Padgett was a college dropout who worked at a futon store. His primary passions in life were partying and chasing girls. He had no interest in maths – at school, he didn't even get into algebra class.

But that night, everything changed. Initially he was taken to the hospital with a severe concussion. "I remember thinking that everything looked funky, but I thought it was just the narcotic pain shot they gave me" he says. "Then the next morning I woke up and turned on the water. It looked like little tangent lines [a straight line that touches a single point on a curve], spiralling down.".

From then onwards Padgett's world was overlaid with geometric shapes and gridlines. He became obsessed with maths and is now renowned for his drawings of formulas such as Pi. Today he's incredulous that he once didn't know what a tangent was. "I do feel like two people, and I've had my mum and my dad say that. It's like having two separate kids," he says.

Why does this happen? How does it work? And what does it teach us about what makes geniuses special?

There are two leading ideas. The first is that when you're bashed on the head, the effects are similar to a dose of LSD. Psychedelic drugs are thought to enhance creativity by increasing the levels of serotonin, the so-called "happiness hormone", in the brain. This leads to "synaesthesia", in which more than one region is simultaneously activated and senses which are usually separate become linked.

Many people don't need drugs to experience this: nearly 5% of the population has some form of synaesthesia, with the most common type being "grapheme-colour", in which words are associated with colours. For example, the actor Geoffrey Rush believes that Mondays are pale blue.

When the brain is injured, dead and dying cells leak serotonin into the surrounding tissue. Physically, this seems to encourage new connections between brain regions, just as with LSD. Mentally, it allows the person to link the seemingly unconnected. "We've found permanent changes before – you can actually see connections in the brain that weren't there before," says Berit Brogaard, a neuroscientist who directs the Brogaard Lab for Multisensory Research, Florida.

But there is an alternative. The first clue emerged in 1998, when a group of neurologists noticed that five of their patients with dementia were also artists – remarkably good ones. Specifically, they had frontotemporal dementia, which is unusual in that it only affects some parts of the brain. For example, visual creativity may be spared, while language and social skills are progressively destroyed.

One of these was "Patient 5". At the age of 53 he had enrolled in a short course in drawing at a local park, though he previously had no interest in such things. It just so happened to coincide with the onset of his

Ama başka bir açıklama daha var. 1998'de bir grup nörolog, demanslı (bunama) beş hastalarının aynı zamanda çok iyi ressam olduklarını fark ediyor. Bunlarda frontal ve temporal demans vardı. Yani beynin sadece belli bölümleri etkileniyordu. Örneğin görsel yaratıcılık kısmı etkilenmezken dil ve sosyal beceri kısımları hasar görmüş olabiliyordu.

Bunlardan "5 no.lu Hasta" adıyla anılan 53 yaşındaki hasta, daha önce hiç ilgisi olmadığı halde kısa dönemli bir resim kursuna kaydolmuş ve bu tam da demans hastalığının başladığı döneme denk gelmişti. Birkaç ay sonra konuşma sorunu baş gösterdi, huzursuz ve eksantrik davranmaya başladı, yolda para arama gibi bir takıntılı davranışa yöneldi. Ama hastalığı ilerlerken resimleri de gelişmeye, çocukluk dönemindeki binaları resmetmeye başlamıştı.

Beynin sağı-solu

Bu hastalar üzerinde yapılan üç boyutlu beyin taramalarında, beş hastanın dördünde beynin sol yarıküresinde lezyonlar oluştuğu görüldü. Beynin sağ yarısı yaratıcılıkla sol yarısı ise mantık ve dil becerileri ile ilişkilidir. Ama sol yarı daha baskındır.

"Marjinal, orijinal veya yaratıcı düşünmeyi bastırma eğilimindedir; çünkü sağlıklı karar verme ve normal bir yaşam sürme açısından gereklidir bu" diye açıklıyor Brogaard. Bunun üzerine şöyle bir teori geliştiriliyor: Bu hastalarda beynin sol yarıküresi giderek hasar gördüğünden sağ yarıküre gelişip serpilme olanağı buluyor.

Bu teoriyi destekleyen başka araştırmalar da var. Bunlardan birinde sağlıklı deneklerin sol yarıküresi kısa süreli pasif hale getirilip sağ yarıküre biraz daha aktifleştirildiğinde yaratıcı becerilerin geliştiği görüldü.

Peki bu teori beyni hasar gören kişilerin yanı sıra yaratıcı yanları güçlü olan başka kişilere de uygulanabilir mi?

Örneğin otizmli hastaların onda birinde "savant sendromu" olduğu düşünülüyor. Otizmli kişilerde yaratıcılık yönünün güçlü olduğu biliniyor. Hatta Einstein, Newton, Mozart, Darwin ve Michelangelo gibi bazı dâhilerin otizm spektrumunda yer aldığını söyleyenler

dementia; a few months later, he was having trouble speaking. Soon he became irritable and eccentric, developing a compulsion to search for money on the street. As his illness progressed, so did his drawing, advancing from simple still-life paintings to haunting, impressionist depictions of buildings from his childhood. To find out what was going on, the scientists performed 3D scans of their patients' brains. In four out of five cases, they found lesions on the left hemisphere. Nobel Prize-winning research from the 1960s shows that the two halves of the brain specialise in different tasks; in general, the right side is home to creativity and the left is the centre of logic and language. But the left side is also something of a bully. "It tends to be the dominant brain region," says Brogaard. "It tends to suppress very marginal types of thinking - highly original, highly creative thinking, because it's beneficial for our decision-making abilities and our ability to function in normal life.". The theory goes that as the patients' left hemispheres became progressively more damaged, their right hemispheres were free to flourish. This is backed up by several other studies, including one in which creative insight was roused in healthy volunteers by temporarily dialling down activity in the left hemisphere and increasing it in the right. "[the lead researcher] Allen Snyder's work was replicated by another person, so that's the theory that I think is responsible," says Darold Treffert, a psychiatrist from the University of Wisconsin Medical School, who has been studying savant syndrome for decades. But what about more mainstream geniuses? Could the theory explain their talents, too? Consider autism. From Daniel Tammet, who can perform mind-boggling mathematical calculations at stupendous speed, to Gottfried Mind, the "Cat Raphael", who drew the animal with an astonishing level of realism, so-called "autistic savants" can have superhuman skills to rival those of the Renaissance polymaths. It's been estimated that as many as one in 10 people with autism have savant syndrome and there's mounting evidence the disorder is associated with enhanced creativity. And though it's difficult to prove, it's been speculated that numerous intellectual giants, including Einstein, Newton, Mozart, Darwin and Michelangelo, were on the spectrum. One theory suggests that autism arises from abnormally low levels of serotonin in the left hemisphere in childhood, which prevents the region from developing normally. Just like with sudden savant syndrome, this allows the right hemisphere to become more active. Interestingly, many people with sudden savant syndrome also develop symptoms of autism, including social problems, obsessive compulsive disorder (OCD) and all-consuming interests. "It got so bad that if I had	var. Bir teoriye göre, çocukluk döneminde beynin sol yarıküresinde düşük düzeyde serotonin hormonu salgılanması bu bölgenin gerektiği şekilde gelişmesini engelleyip otizme yol açıyor olabilir. Tıpkı beynin hasar görmesi halinde ortaya çıkabilen ani savant sendromunda olduğu gibi bu durumda da beynin sağ yarısı daha aktif hale gelir. İlginç olan şu ki ani savant sendromlu kişilerin birçoğunda sosyal ilişki sorunları, saplantılı davranış bozukluğu ve bir şeye aşırı ilgi gibi otizm semptomları da ortaya çıkar. "Genellikle normal bir yaşantı sürüyorlar, ama çeşitli saplantılı davranışları da oluyor" diyor Brogaard. Bu sorun tüm ani savant sendromlularda görülüyor. Jon Sarkin resim yapmasıyla ilgili şunları söylüyor: "Resim yapmayı seviyorum gibi bir duygu değil, sanki resim yapmam gerekiyor gibi hissediyorum." Bu zorunluluk hissi ve saplantılı davranıştan dolayı sürekli resim yaptıkları için bu insanlar bu alandaki becerilerini de geliştirmiş oluyor.

money I would spray the money with Lysol and put it in the microwave for a few seconds to get rid of the germs," says Padgett. "They are usually able to have a normal life, but they also have this obsession," says Brogaard. This is something universal across all sudden savants. Jon Sarkin compares his art to an instinct. "It doesn't feel like I like drawing, it feels like I must draw." His studio contains thousands of finished and unfinished works, which are often scribbled with curves, words, cross-hatchings, and overlapping images. In fact, though they often don't need to, sudden savants work hard at improving their craft. "I mean, I practiced a lot. Talent and hard work, I think they are indistinguishable – you do something a lot and you get better at it," says Sarkin. Padgett agrees. "When you're fixated on something like that, of course you do discover things." Muybridge was no exception. After the bet, he moved to Philadelphia and continued with his passion for capturing motion on film, photographing all kinds of activities such as walking up and down the stairs and, oddly, himself swinging a pickaxe in the nude. Between 1883 and 1886, he took more than 100,000 pictures. "In my opinion at least, the fact that they can improve their abilities doesn't negate the suddenness or insistence with which they are there," says Treffert. As our understanding of sudden savant syndrome improves, eventually it's hoped that we might all be able to unlock our hidden mental powers – perhaps with the help of smart drugs or hardware. But until then, perhaps us mortals could try putting in some extra hours instead.	

Ek 2e. Sağlık Metin Örneği - V

Kaynak Metin	Hedef Metin
Magic mushrooms can 'reset' depressed brain	**Sihirli mantarlar depresyon tedavisinde kullanılabilir**
By James Gallagher	**14 Ekim 2017**
Health and science reporter, BBC News website - 14 October 2017	
A hallucinogen found in magic mushrooms can "reset" the brains of people with untreatable depression, raising hopes of a future treatment, scans suggest.	Sihirli mantar olarak bilinen mantarlardaki bir halüsinojen maddenin, tedavi edilemez boyutta depresyon geçiren hastaları iyileştirmekte kullanılabileceği ortaya çıktı.
The small study gave 19 patients a single dose of the psychedelic ingredient psilocybin.	Imperial College London'dan bilim insanları tarafından yürütülen araştırmada, 19 hastaya tek doz psilosibin adlı saykodelik madde verildi.
Half of patients ceased to be depressed and experienced changes in their brain activity that lasted about five weeks.	Hastaların yarısından fazlası, bu maddeyi aldıktan sonra depresif hissetmediklerini belirtti ve beyin fonksiyonlarında değişiklik gözlemlendi.
However, the team at Imperial College London says people should not self-medicate.	Psilosibinin depresyondaki kişiler üzerindeki olumlu etkileri yaklaşık 5 hafta sürdü.
There has been a series of small studies suggesting psilocybin could have a role in depression by acting as a "lubricant for the mind" that allows people to escape a cycle of depressive symptoms.	Ancak araştırmayı yürüten ekip, depresyon geçirenlerin bu yöntemi kendi kendilerine denememesi gerektiği uyarısında bulundu.
But the precise impact it might be having on brain activity was not known.	Daha önce de psilosibin maddesinin "zihni yağlayarak", kişilerin depresif semptomlar döngüsünden çıkmasına yardımcı olabileceğini ortaya koyan araştırmalar yapılmıştı.
The team at Imperial performed fMRI brain scans before treatment with psilocybin and then the day after (when the patients were "sober" again).	Araştırma ekibi fMRI (fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme) tekniği ile psilosibin verilmeden önceki ve sonraki günler, hastaların beyinlerini görüntüledi.
The study, published in the journal Scientific Reports, showed psilocybin affected two key areas of the brain.	Sonuçları Scientific Reports dergisinde yayınlanan araştırmada, psilosibinin beynin iki temel bölgesini etkilediği ortaya çıktı.
The amygdala - which is heavily involved in how we process emotions such as fear and anxiety - became less active. The greater the reduction, the greater the improvement in reported symptoms.	apısı "mutluluk hormonu" seratonine benziyor Madde, beyinde korku, endişe gibi duyguların işlenmesinde büyük rolü olan amigdala bölgesini daha az aktif hale getiriyor. Bu bölgedeki fonksiyonlar azaldıkça, depresyon semptomları da azalıyor.
The default-mode network - a collaboration of different brain regions - became more stable after taking psilocybin.	Ayrıca psilosibin, beynin özellikle belli bir konu hakkında çalışmazken aktif olan ve farklı bölgelerinin iletişiminden oluşan ağı (default-mode network) daha durağan hale getiriyor.
Dr Robin Carhart-Harris, head of psychedelic research at Imperial, said the depressed brain was being "clammed up" and the psychedelic experience "reset" it.	Psilosibinin yapısı, beyin fonksiyonları için çok önemli etkileri olan ve "mutluluk hormonu" olarak bilinen Serotonin'e de çok benziyor.
He told the BBC News website: "Patients were very ready to use this analogy. Without any priming they would say, 'I've been reset, reborn, rebooted', and one patient said his brain had been defragged and cleaned up."	Araştırma ekibinin lideri Dr Robin Carhart-Harris, depresyondaki beynin psilosibin sayesinde "sesini kestiğini" ve saykodelik deneyimin beyni "reset"lediğini söyledi.
However, this remains a small study and had no "control" group of healthy people with whom to	

compare the brain scans. Further, larger studies are still needed before psilocybin could be accepted as a treatment for depression. However, there is no doubt new approaches to treatment are desperately needed. Depression: A revolution in treatment? Prof Mitul Mehta, from the Institute of Psychiatry at King's College London, said: "What is impressive about these preliminary findings is that brain changes occurred in the networks we know are involved in depression, after just a single dose of psilocybin. "This provides a clear rationale to now look at the longer-term mechanisms in controlled studies."	Dr Harris hastaların da tedavi ardından beyinlerinin "temizlendiğini ve yeniden başlatıldığını" hissettiklerini belirtti. Ancak hala bu maddenin beyin aktiviteleri üzerindeki net etkisi tam olarak kanıtlanmadı. Araştırmanın çok küçük bir grup üstünde yapıldığına ve sağlıklı kişilerin beyin görüntülerine bakılıp hastalarınkiyle karşılaştırılmadığına dikkat çekiliyor. Bilim insanlarının hemfikir olduğu nokta ise depresyon tedavisinde yeni yöntemlere ciddi şekilde ihtiyaç duyulduğu.

EK 3. KÜLTÜR VE SANAT METİNLERİ

Ek 3a. Kültür ve Sanat Metin Örneği – I

Kaynak Metin	Hedef Metin
The timeless allure of pirates	DERGİ – Korsanlara neden ilgi duyuluyor?
Pirates of the Caribbean have been a source of fascination for more than 300 years – and they express an anxiety about modern 184oderni, writes Roger Luckhurst.	Karayip korsanları 300 yıldan fazladır popüler kültürü etkilemeye devam ediyor. Bunun altında yatan nedenler ile modern toplum arasında nasıl bir ilişki var?
By Roger Luckhurst – 21 June 2017	**Roger Luckhurst – 23 Haziran 2017**
Talk about a stash of golden doubloons. The Pirates of the Caribbean films have grossed more than $4 billion (£3.14 billion) worldwide, with the fifth and most recent instalment, Dead Men Tell No Tales, still playing in cinemas. Even if 184odern not see Johnny Depp as Captain Jack Sparrow again, the global audience remains seriously invested in the mythology of pirates and buccaneers of the 18th Century. There's even been an 'International Talk Like a Pirate Day' every 19 September since 2002. But why? Why are we horrified by acts of modern piracy in the shipping lanes off the East African coast, yet celebrate the ruthless acts of violence and theft from pirates like Blackbeard, 'Calico' Jack Rackham and 'Black Bart' Roberts in the 1720s?	Karayip Korsanları film serisi 4 milyar dolardan fazla ciro yaptı. Serinin son filmi Karayip Korsanları Salazar'ın İntikamı (Dead Men Tell No Tales) hala sinemalarda oynuyor. Johnny Depp'i belki bir daha Kaptan Jack Sparrow rolünde göremeyeceğiz, ama dünya çapında izleyiciler 18. Yüzyıl korsanlarına ilgi duymaya devam ediyor. Öyle ki 2002'den bu yana 19 Eylül 'Dünya Korsan Gibi Konuşma Günü' olarak kutlanıyor. Peki bu ilgi neden? Doğu Afrika kıyılarında dolaşan günümüz korsanlarından korkarken 1720'lerin ünlü korsan karakterlerinin şiddet eylemlerine neden sempati duyuyoruz?
The answer lies partly with the 200 years of popular culture that has romanticised these figures hovering on the edge of the law. The deeper 184oderni? Our profoundly ambiguous relationship to the rise of the modern bureaucratic state where social behaviour is so regulated that the untrammelled freedom represented by piracy can be alluring – also why Western gunslingers, Prohibition-era gangsters, medieval knights, and even that scruffy space smuggler, Han Solo, hold such appeal. Even without realising it, many may echo the sentiment of Disney's original Pirates of the Caribbean theme: "Yo ho, yo ho! A pirate's life for me."	Bunun nedenlerinden biri, yasalara uymayan bu insanları romantize eden 200 yıllık popüler kültürden kaynaklanıyor. Daha derinlerde yatan neden ise modern bürokratik devletle olan ilişkimizde yatar: burada toplumsal davranışlar öyle sıkı düzenlenmiştir ki korsanların temsil ettiği özgürlüğün cazip gelmesidir. Western filmlerindeki silahşörlere, ABD'de içki yasağı olan dönemdeki gangsterlere, ortaçağ şövalyelerine, hatta Yıldız Savaşları'ndaki kaçakçı Han Solo'ya hayranlığımız da buna dayanıyor belki de.Karayip Denizi ve Atlantik Okyanusu'nda korsanlığın 'Altın Çağı' olarak adlandırılan dönem 1690'dan başlayarak 1718'de korsan Karasakal'ın (Blackbeard), 1922'de de Kara Bart'ın (Black Bart) idamına kadar devam etti. Bu dönem, denizcilik yasalarındaki tuhaflıkların bir sonucuydu.
The so-called 'Golden Age' of Caribbean and Atlantic piracy runs from about 1690 to the executions of Blackbeard in 1718 and Black Bart in 1722. This era was a result of a quirk of maritime law. At the time, nations at war were able to declare captains of ships 'privateers'. These captains had an official 'letter of marque' that allowed them to attack any enemy ship and take their goods, provided they gave a cut of the booty to their own government. The term 'buccaneer' was applied particularly to the English, Dutch and French ships that preyed on rival Spanish	Tarihsel arka plan O zamanlar birbiriyle savaş halinde olan ülkeler gemi kaptanlarına 'korsanlık' izni verebiliyordu. Bu kaptanların elindeki 'korsanlık fermanı', düşman gemilere saldırma ve bir kısmını devlete vermek koşuluyla mallarını yağmalama olanağı veriyordu. O sıralar 'korsan' tanımı özellikle rakip İspanyol gemilerine saldıran İngiliz, Hollanda ve Fransız

ships at the time. Alongside official navies, then, these were sanctioned mercenaries. Imperial governments have always relied on such figures at the furthest stretch of their power, where dubious legality and official deniability can be extremely useful.	gemileri için kullanılıyordu. Bunlar devlet donanmasına yardım eden onaylı misyonerlerdi. İmparatorluk hükümetleri her zaman kendi güçlerini sınırlarının dışına taşıyacak bu tür kişilere ihtiyaç duyuyor, yasallığın sınırlarını zorlayan, kendilerine resmi bir yükümlülük getirmeyen bu eylemlere göz yumuyordu.
The problem came when alliances shifted or peace was declared. Captain Kidd had been in and out of the Royal Navy and worked as a legal privateer in the 1690s, but he became an illegal pirate, pursued across the Atlantic for what had become crimes, and was executed by the British in 1701. After the Treaty of Utrecht was signed in 1713, thousands of privateer captains and crews found themselves without a job unless they returned to the Navy or 185odernit shipping. Those who carried on in the old way were pirates. Captains like Edward Teach were now on the other side of the law, and so he transformed himself into the legendary Blackbeard. This trade thrived off the coast of Africa and in the Caribbean, where the islands were full of vast riches from slave plantations, but were held as colonies by a patchwork of competing European 185odern, so that legal authority in local waters was always weak.	Sorun, ittifaklar bozulduğunda veya barış ilan edildiğinde ortaya çıktı. Örneğin ünlü Kaptan Kidd İngiliz Kraliyet Donanmasına girip çıkmış, 1690'larda hükümet izniyle korsanlık yapmaya başlamıştı. Fakat daha sonra yasa dışı korsan olarak görülmüş, 1701'de idam edilmişti. 1713'te İspanya, İngiltere, Fransa, Portekiz ve Hollanda arasında Utrech Anlaşması'nın imzalanmasından sonra binlerce korsan kaptan ve tayfası işsiz kalmıştı. Bunların kimi donanmaya girmiş, kimi ticari gemi işletmeye başlamıştı. Bazıları ise bu kez yasa dışı olarak korsanlığa devam etti.
The last of the Golden Age crews were chased down by official navies and executed by the 1720s. However, periods of war often leave a wake in which piracy briefly flourishes again. When the Napoleonic Wars came to end, there was a flurry of piracy, particularly off the coasts of Latin America, where pirates such as Benito de Soto gained international notoriety after his trial and execution in 1830. Piratical activities off Somalia peaked in 2003 in the absence of a strong central government, a vacuum that was filled by local warlords. Piracy there has declined since international co-operation has underpinned the stronger policing of shipping lanes.	Edward Teach gibi kaptanlar artık illegal kişiliklerdi; o artık efsanevi Karasakal olmuştu. Bu korsanlık Afrika kıyılarında ve Karayipler'de gelişti. Zira Karayip adaları köle emeği kullanan zengin plantasyonlarla doluydu ve rekabet halindeki Avrupa devletlerinin sömürgeleri durumunda oldukları için karasularında yetki bakımından yasal zayıflıklar ortaya çıkıyordu. Altın Çağ'ın son korsan kalıntıları 1720'lerde resmi donanmalarca yakalanıp idam edildi. Ancak savaş dönemlerinde korsanlığın yeniden canlandığı anlar oldu. Örneğin Napolyon Savaşları sona erdiğinde, özellikle Latin Amerika kıyılarında korsanlık canlanmış, 1830'da yargılanıp idam edilen Benito de Soto gibi korsanlar uluslararası ün kazanmıştı.
Printing the legend How pirates slipped into popular legend is easy to trace. Just as the Golden Age was coming to an end, a certain Captain Charles Johnson (a pseudonym that no one has cracked) published a famous compendium of the biographies of these desperados, called A General History of the Robberies and Murders of the Most Notorious Pyrates (1724). It was full of bloodthirsty detail, breathlessly narrated, and secured the legends of Blackbeard, Black Bart and a host of others. Pamphlets and broadsides detailing the terrible crimes and suitable punishments of legendary criminals have been bestsellers since printing began, and pirates were popular	Doğu Afrika kıyılarında Somalili korsanların etkinliği, bu ülkede güçlü bir merkezi hükümet olmadığı için 2003'te doruğa çıktı. Ancak ticari gemi hatlarının uluslararası işbirliği ile denetim altına alınması korsanlığın azalmasına neden oldu. Kitaplaşan efsane Korsanların halk arasında efsane haline gelmesinin izleri kolayca sürülebilir. Altın Çağ sona ererken Charles Johnson adında bir kaptan, "En Kötü Şöhretli Korsanların Soygun ve Cinayetlerinin Genel Tarihi' adıyla 1724'te

subjects in the 186oder 18th Century. The author Daniel Defoe wrote several pamphlets about pirates around the time he completed his famous story of shipwreck, Robinson Crusoe (1719). Johnson's book was a publishing sensation, and a second 186odern of somewhat more fanciful accounts appeared in 1728.	yayınladığı kitapta korsanların hayat hikâyelerini anlatmıştı. Karasakal, Kara Bart gibi korsanların kanlı eylemlerine ayrıntılarıyla yer veren kitap büyük ilgi görmüştü.
Johnson's book has been the source of nearly every cultural representation of the pirate ever since. It is easy to see why, from passages like this:	Matbaa yaygın kullanıma girdikten sonra korkunç suçlar ve onlara uygulanan cezaları konu alan kitapçıklar halkın ilgisini çekmiş, 18. Yüzyıl başlarında korsanlık da bu konular arasına girmişti.
"He assumed the cognomen of Blackbeard from that large quantity of hair which, like a frightful meteor, covered his whole face and frightened America more than any comet that has appeared there a long time. The beard was black, which he had suffered to grow of an extravagant length; as to breadth it came up to his eyes. He was accustomed to twist it with ribbons, in small tails."	1719'da yayımlanan Robinson Crusoe'nun yazarı Daniel Defoe da bu kitabından önce birçok korsan hikayesi yazmıştı. Ama Johnson'ın kitabı asıl ilgi odağı haline gelmiş, konunun devamı olarak 1728'de ikinci kitabını bastırmıştı.
Going into battle, Johnson says, Blackbeard adorned his beard with lit matches to make himself appear "like a fury, from hell." Brutal punishment and death is of course the outcome of his rogue adventures, but even Johnson ambiguously declares the murderous Blackbeard a "courageous Brute". Ian McShane has memorably played Blackbeard in the Pirates films, but these evocative details already suggest sources beyond the shambolic style of Keith Richards for Johnny Depp's Jack Sparrow.	O günden bu yana bu kitap, korsanların halk arasındaki kültürel temsilinin kaynağı oldu. Bunda kitaptaki tasvirlerin büyük etkisi oldu. Örneğin Karasakal hakkında şöyle yazıyordu: "Kendisine 'cehennemden çıkmış bir gazap' görüntüsü vermek için sakallarını alev almış kibritlerle süslemişti." Ama Johnson onun cesaretine hayranlığını da gizlemiyordu.Johnson'un kitabı, Hazine Adası, Kaptan Hook, Peter Pan gibi eserlere de esin kaynağı oldu. Bu çocuk kitaplarındaki korsan karakterleri çocuklar için eğlence kaynağıydı. Ama yetişkinlerin dünyasına korsan kahramanı Lord Byron'ın 'Korsan' adlı epik şiiri ile girdi. Yayımlandığının ilk günü kitap 10 bin adet satmıştı.
Johnson's General History directly inspired Robert Louis Stevenson's Long John Silver in Treasure Island (1883) and Captain Hook, allegedly Blackbeard's former bo'sun, in JM Barrie's play, Peter Pan (1904). These characters secured the pirate as a liminal 186odern of fear and fun in children's fiction, but adults had long been rendered breathless by one of the first mass publishing sensations of the modern age, Lord Byron's epic poem The Corsair in 1814. Corsair was the French term for a privateer, and Byron was particularly focused on their ambiguous status at the edge of the law: "He knew himself a villain – but he deemed/The rest no better than the thing he seemed." This book, from the pen of a scandalous libertine poet, sold 10,000 copies on the first morning of 186odernity186n. Superstar Byron, too, fused his image with the legal renegade of the pirate and that persona has suffused our conception of the Romantic poet ever since. It's a direct line of descent down from this 186odern to the strutting and preening of the '70s 186ode star.	Anarşizmle paralellik mi? Hazine Adası'nın yazarı Robert Louis Stevenson kitabı 1883'te çocukları için her bölümünü birer günde yazmıştı. O döneme hakim olan gerçekçi roman eğiliminin ahlaki ve entelektüel sınırlılıklarına tepki olarak "duygusal ve akıl dışı" bir tarz seçmişti. Kitap korsanlar, tahta takma bacaklar, konuşan papağanlar, hazine haritaları ile doluydu. Çok satan bu kitap da Avrupa ve ABD'de halk kültürüne korsanların Altın Çağı'nı pekiştiren bir işlev gördü. 1920'lerde ve sonrasında bu konuda yapılan Hollywood filmleri de aynı etkide bulundu. Korsanların cazibesi, yasa dışı hareket eden romantik kişilerden öte bir anlam taşıyor. Korsanlığın Altın Çağı modern ulusların ve uluslararası ticaret anlaşmalarının doğmaya başladığı bir döneme denk düşüyor. Bu dönem hukuki, sosyal, ahlaki sınırlamaların kişinin kendisini serbestçe ifade etmesini de sınırladığı bir dönemdi. Aralarında kadınların da bulunduğu birçok korsan, resmi Kraliyet Donanmasının, ticari gemi

Plunder and profit Robert Louis Stevenson, another scandalous bohemian writer, wrote Treasure Island a chapter a day on the hoof to entertain his children. It was a key text in reviving the form of the romance in the late 19th Century, a form that Stevenson avowedly proclaimed to be "sensual and illogical" and actively designed to resist the stifling moral and intellectual restrictions of the Realist novel that was dominant at the time. Stevenson's romance, stuffed with peg legs, treasure maps and talkative parrots, was another huge seller. By this point, the thrilling throwback of the Golden Age pirate seems inextricably linked to mass culture in Europe and the US. This 187odernity187n was only reinforced by 187oder Hollywood. The novelist Rafael Sabatini was responsible for introducing Captain Blood in 1922, remembered now as being portrayed in the movies first in the silent era by Douglas Fairbanks in the '20s and then in the talkies by Errol Flynn in the '30s. We owe the affected West Country 187odern and 187oderni 'Arrrghs!' of the pirate to Robert Newton's portrayal of Long John Silver in Treasure Island (1950). These swashbucklers and subversive dandies were less earnest than many of the heroes in Hollywood films of the time – and thus more appealing. The allure of the pirate is more than just as a romantic 187odern on the margins of the law. The Golden Age pirates appear just as the legal forms of modern nationhood and international trade agreements were developing, with increasing statutory, social and moral restrictions on the expression of the self. Many pirates – including numerous women – refused to return to the unrelenting and brutal hierarchy of the Royal Navy, 187odernit shipping or even civilian life on land, and lived instead by a wholly other code of honour. These pirate codes, some of which have survived, read like statements of anarchistic community, with collective decision-making, no hierarchy, elected leaders and an equal distribution of labours and profits. Also: lots of rum. This is why the violence, murder and rape associated with them is so often airbrushed out of history. The fictional pirates since Johnson and Byron have offered a fugitive vision of acts of radical freedom that refuse dreary administrative 187odernity. We cheer on Jack Sparrow's latest escapade, and keep no count of his killings, because his sensuous, madcap roguery is our fantasy projection from	işletmeciliğinin, hatta karada sivil hayatın katı hiyerarşik kurallarına tabi olmayı reddederek kendilerine özgü kuralları olan bir dünyada yaşamayı tercih ettiler. Bu korsan kuralları anarşist toplulukların kurallarına benzerlik gösteriyor. Hiyerarşinin olmadığı, kolektif karar alma mekanizmasının uygulandığı, seçilmiş liderleri ve emekte ve kârda eşit bölüşümü öngören kurallardı bunlar. Tabii bir de bol miktarda içkiyi… Bu nedenle korsanlığın içerdiği şiddet, cinayet, tecavüz gibi eylemler çoğu zaman tarihten silinip görmezlikten geliniyor. Johnson ile Byron'ın hayali korsanları modern düzenlemelere karşı radikal özgürlük anlayışını, belki de ünlü sosyolog Max Weber'in ifadesiyle "rasyonelliğin demir kafesinden" kaçışı ifade ediyordu. Seçmenlerin politikayı bir meslek olarak gören politikacılara ve bürokratlara başkaldırdığı günümüzde korsanların macerası ilgi uyandırmaya devam ediyor görünüyor

inside what the sociologist Max Weber called our “iron cage of rationality”. In an era where voters have rejected career politicians and bureaucrats for the wild adventures of our own brand of reckless buccaneers, I suspect that the idea of the pirate will continue to speak to our times.	

Ek 3b. Kültür ve Sanat Metin Örneği - II

Kaynak Metin	Hedef Metin
Austen's Lady Susan brilliantly reimagined for cinema Euronews – 15/07/2016 This week in Cinema Box, we will be taking a look at "Love & Friendship", the excellent adaptation of Jane Austin's early novel Lady Susan. Critic Peter Bradshaw lauded the American Director's interpretation of the novel as 'hilariously self-aware period comedy polished to a brilliant sheen'. The action unfolds in late 18th century England. Lady Susan Vernon is a smart, attractive, widow who is experiencing some financial problems. Through a series of intrigues, she seeks out a rich husband for herself and her daughter. The film, like the novel, is a little more risqué than one might expect from a period comedy. The satire also packs a little more of a punch than other Austen adaptations. Love & Friendship showcases all the finesse of Austen's world. The English Author describes late-eighteenth-century high society with generous lashings of humour and irony. The dialogue is seamless and English actress Kate Beckinsale brilliantly brings the lead role something "predatory yet enigmatic". This European co-production Involving Ireland, France and the Netherlands was directed by American Director Whit Stillman. "Love & Friendship" is a moment of pure delight and a tribute to Jane Austen, a true master of realism and social criticism. Enjoy the film!	**Jane Austen'in 18. yy elitine dönük taşlaması beyaz perdede** Euronews – 15/07/2016 Cinéma Box'tan bu bölümde çıkan film: "Love & Frendship" Jane Austen'ın "Lady Susan" adlı romanından uyarlanan filmin konusu XVIII. yy. İngiltere'sinde geçiyor. Lady Susan Vernon, cazibe sahibi bir dul, maddi imkanları ise kısıtlı. Vernon hem kendisi hem de kızı için zengin bir eş arayışına girer ve entrikalar birbirini izler. İrlanda, Fransa ve Hollanda ortak yapımı filmin yönetmen koltuğunda ise Amerikalı yönetmen Whit Stillman oturuyor. Stilman XVIII. yy sonu elitini aktarırken İngiliz yazar Austen'ın ince esprili üslubunu da çok güzel yansıtıyor. Lady Vernon rolündeki oyuncu Kate Beckinsale'in başrol performansı da oldukça etkileyici " Love & Friendship" realist yazarın eserinin hoş bir uyarlaması ve birçok toplumsal eleştiri de sunuyor.

Ek 3c. Kültür ve Sanat Metin Örneği - III

Kaynak Metin	Hedef Metin
Like a Rolling Stone: Swedish Academy Quits Attempting to Reach Bob Dylan Sputnik News – 18/10/2016 Days after controversially awarding the Nobel Prize in literature to Bob Dylan, the Swedish Academy has finally given up attempts to reach the American troubadour. At present, it is yet unclear whether or not 75-year-old Dylan will attend the Nobel Prize Ceremony. No further attempts to reach the legendary bard are being made at present, according to Swedish national broadcaster SVT. Having called and sent e-mails to Dylan's closes collaborators and received "friendly answers," the Swedish Academy has yet to find out whether Bob Dylan will attend the award ceremony or accept the prize money at all. "Right now we are sitting quietly in the boat," the Swedish Academy's permanent secretary Sara Danius told Swedish national broadcaster SVT. So far, the only official response from Bob Dylan's camp has been a four-day old tweet notifying that Dylan has been awarded the 2016 Nobel Prize in literature. The American minstrel himself has so far responded with silence. "I have a feeling that Bob Dylan can manage it. It's a feeling that may prove wrong, and it will be sad of course if he does not. The award is his anyway, and we cannot be held responsible for what is happening now. If he does not come, he probably did not want to. It will be a big party anyway," Danius said, as quoted by SVT.Every December 10, Nobel Prize winners are invited to Stockholm to receive their awards from King Carl XVI Gustaf and to give a speech during a banquet. The long history of the Nobel Prize features a number of voluntary refusals. Most notably, French existentialist writer and philosopher Jean-Paul Sartre declined the 1964 prize in literature, stating that a writer must refuse "being transformed into an institution, even if it happens in the most honorable form." Another instance involves Vietnamese revolutionary and politician Le Duc Tho, who was awarded the 1973 Peace Prize jointly with Henry Kissinger for their role in the Paris Peace Accords, which put an end to the Vietnam War. Le Duc Tho declined, claiming there was no actual peace in Vietnam. Dylan, whose lyrics have influenced generations	**Nobel komitesi Dylan'a ulaşamıyor: Bu kadar çaba yeter** Sputnik News – 18/10/2016 Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülen ABD'li müzisyen Bob Dylan'a hiç kimse ulaşamadı. Dylan'ın 10 Aralık'ta düzenlenecek Nobel ödülleri gecesine katılıp katılmayacağı da muamma. İsveç Kraliyet Bilim Akademisi, Edebiyat Ödülü'ne layık gördüğü ABD'li müzisyen Bob Dylan'a ödülün açıklandığı perşembe gününden beri 'ulaşamadıklarını ve artık aramaktan vazgeçtiklerini' duyurdu. HaberTürk'ün aktardığına göre, Komite'nin Genel Sekreteri Sara Danius, SR Radyosu'na verdiği demeçte, "Artık hiçbir şey yapmıyoruz. Onu aradım, e-postalar gönderdim, en yakın dostlarına ulaşmaya çalıştım. Dostları iyi niyetli cevaplar yazdı. Ancak Dylan'dan yanıt alamadım. Artık bu kadar çaba yeter. Ama umudumu yitirmedim. Eminim ortaya çıkacaktır" dedi. Nobel ödülleri 10 Aralık'ta İsveç'in Stockholm kentinde düzenlenecek törenle sahiplerine dağıtılacak. Ancak Dylan'ın törene katılıp katılmayacağı bilinmiyor. Dylan, ödülle ilgili olarak hiçbir medya organına konuşmadı. Nobel Komitesi, ödülü 'Amerikan müzik geleneğinde yeni bir şiirsel anlatım yarattığı' için müzisyen Bob Dylan'a vermişti.

of fans across the globe, is the first songwriter to win the Nobel Prize in literature for "having created new poetic expressions within the great American song tradition." In 2008, Dylan was awarded a special citation by the Pulitzer Prize jury for "his profound impact on popular music and American culture, marked by lyrical compositions of extraordinary poetic power." In May 2012, Dylan received the Presidential Medal of Freedom from President Barack Obama. Dylan was also included in the Time 100: The Most Important People of the Century, where he was called "master poet, caustic social critic and intrepid, guiding spirit of the counterculture generation."	

Ek 3d. Kültür ve Sanat Metin Örneği - IV

Kaynak Metin	Hedef Metin
The Persian art of etiquette **In every social interaction, from buying groceries to negotiating a nuclear deal, this highly valued behaviour dictates how people should treat each other.** By Julihana Valle - 14 November 2016 "Befarmaeed," said Fatimeh with an imperative hand gesture that commanded me to eat more. As I joined my impeccable Iranian hostess, her mother, two daughters and son for dinner, served on the floor over a perfectly imperfect Persian carpet, I felt ready to put my basic taarof skills into practice for the first time. I desperately wanted some more of the mouth-watering sabzi polo mahi (a herbed rice dish served with fish) but, before saying yes, I knew I had to convincingly say a few noes. I had never heard of taarof until I travelled in Iran. This Persian word with Arabic roots defines the country's complex art of etiquette, in which the true meaning of what is said is not in the words, but somewhere beyond them. It's a subtle dance of communication, where participants step back and forth over and over, never taking over the stage. In the world of taarof, politeness holds the place of honour. In its name, people refuse when they want to accept, say what is not meant, express what is not felt, invite when it is not intended, replace bad news with false hope. By doing so, they try to say what they "wished it were" – without ever admitting that it isn't. Once I paid a Tehran taxi driver 250,000 rials for the ride, a fare we had previously agreed on after a hard-fought negotiation. Oddly, the money was refused. "Ghabel nadare," he said smiling, indicating that he wouldn't accept it. Scratching my head, I insisted. Again he protested. Giving up, I thanked him in Farsi and left the vehicle with a grin on my face. "All is well," I thought, incredulously. "He was taarofing," my friend Reza later explained. "Of course he expected you to pay. And you should have insisted more. The driver was showing his respect for you. There is an unwritten rule of two or three rounds of offering and refusing in taarof. Once this ritual is performed, you can say what you want without being [considered] rude. Politeness first, but in the end you always pay."	**DERGİ - İranlılar ve ısrarlı nezaket kuralları** Julihana Valle - BBC Travel - 16 Kasım 2016 **İranlıların bu geleneği, bakkaldan eşya satın almaktan nükleer müzakerelere kadar her tür sosyal iletişimde insanların birbirine nasıl davranması gerektiğini hatırlatır.** Misafir olduğum evin sahibi Fatimeh sofrada daha fazla yemem için ısrar ediyordu. Ama yeni öğrendiğim 'taarof' kuralını ilk kez uyguladığım için, güzel İran halıları üzerinde kurulu yer sofrasında dikkatli olmaya çalışıyordum. O lezzetli yemeklerden daha çok yemek için ağzım sulansa da önce birkaç kez reddetmem gerekiyordu bu teklifi. İran'a gitmeden önce hiç duymamıştım 'taarof'u. Arapça kökenli bu Farsça kelime İran'ın karmaşık görgü kurallarını tarif eder. Buna göre, söylenen söz kelime anlamından ötesini ifade eder. Taarof dünyasında nezaket gurur demektir. İnsanlar kabul etmek istedikleri şeyi reddeder; yani kastetmek istemedikleri şeyi söyler, hissetmedikleri şeyi ifade eder. Aslında tersini yapmak ya da söylemek yoluyla gönlünden geçenleri aktarmak ister. Bir keresinde Tahran'da taksiden inerken daha önce pazarlıkla anlaştığımız 250 bin riyali ödedim. Parayı almak istemedi. Israr ettim, yine reddetti. Bunun üzerine ben şaşkın bir halde gülümseyip teşekkür ederek arabadan indim. Daha sonra arkadaşım Reza, taksicinin "Sana taarof yapıyordu" dedi. "Tabii ki para ödemeni bekliyordu. Senin daha fazla ısrar etmen gerekirdi. Taksici bu şekilde sana saygısını gösteriyordu. Taarof geleneğine göre, teklif edilen şey iki-üç kez reddedilir. Bundan sonra istediğinizi söyleyebilirsiniz, bu kabalık olarak görülmez. Önce kibarlık yapılır, ama sonunda mutlaka parasını ödersiniz." İran'da bakkaldan malzeme satın almaktan nükleer müzakerelere kadar her tür sosyal iletişimde bu gelenek insanların birbirine nasıl davranması gerektiğini hatırlatır. Olumlu bir anlam içermekle beraber yanlış kullanıldığında, bir başkasının cömertliğinden yararlanmaya çalışıldığında kötü karşılanır. Minnesota Üniversitesi'nde Ortadoğu uzmanı William O Beeman'a göre "Taarof'ta temel konsept 'alttan almak' şeklinde ifade edilebilir. "Kişiler karşıdakinin statüsünü yükseltmeye, kendi statülerini düşürmeye çalışır."

I thought hard about that later, wondering if the driver was still smiling.

Although decorous manners are practised throughout the world, taarof differs by being far more elaborate and pervasive.

In every social interaction, from buying groceries to negotiating a nuclear deal, this highly valued behaviour dictates how people should treat each other. While the concept is generally positive, showing mutual deference, it can be manipulative when used improperly, when someone tries to benefit from the generosity of another. Such behaviour is seen as negative in Iranian society, as it masks arrogance rather than expresses humility.

“One key concept in taarof is a function that I have described as ‘getting the lower hand’,” said William O Beeman, professor of anthropology at the University of Minnesota and a Middle East specialist. “Individuals will seek to raise the other person's status, and lower their own”.

Paradoxically, he explained, in a hierarchical society such as Iran, where favours and services can be interpreted according to the stratum of the provider, this behaviour “produces social stability, because when both persons are doing this, they achieve equality”.

One thing that sets Iran apart from other Middle Eastern countries is its Persian identity, preserved in traditions, language and many rich art forms, including literature. Rumi, Ferdowsi, Hafez and Omar Khayyam are poets whose verses have been – and still are – savoured in both the East and West. Iranians are proud of their heritage; “Nowruz [Persian New Year] is our most important holiday – we still speak Persian [Farsi]. We are Persians in blood and soul, and this cannot be changed,” Reza said.

"Taarof represents the kind essence of Iranian people. In our culture, it can be impolite to express ourselves in very a direct and objective way,” explained Iranian artist Fereshteh Najafi. “For Iranians, kind words are always important. Maybe it is because our Persian spirit carries a lot of poetry in it. Our most important thinkers are poets, most of them very ancient, and a language full of kindness and praise is still today present in our readings.”

Another Persian legacy is their hospitality. A guest in Iran is like a cherished precious jewel. People will likely put themselves out for you by sharing what they don’t have enough of and spending on what they cannot afford – and that’s

İran gibi hiyerarşiye dayalı bir toplumda bu davranış "sosyal istikrar sağlar, zira iki taraf da bunu yaptığında eşitlik sağlanmış olur".

İran'ın Perespolis kentinde Tüm Milletler Kapısı

İran'ı diğer Ortadoğu ülkelerinden ayıran ve geleneklerinde, dilinde ve zengin birçok sanat dalında korunan Fars kimliğidir. Rumi, Firdevsi, Hafız ve Ömer Hayyam Doğu'da ve Batı'da hala bilinen ve sevilen şairlerdir.

İranlılar kültür miraslarından gurur duyar. "Nevruz (Fars yeni yılı) en önemli tatildir bizim için. Hala Farsça konuşuruz. Kanımızda ve ruhumuzda Farsilik vardır. Ve bu değişemez" diyor arkadaşım Reza.

"Taarof İran halkının nazik özünü temsil ediyor. Bizim kültürümüzde insanın kendisini doğrudan ve objektif bir şekilde ifade etmesi kabalık olarak görülebilir" diyor İranlı ressam Fereshteh Najafi. "İranlılar açısından nazik sözler her zaman önemlidir. Belki de Farsiler şair ruhlu olduğundandır bu. Bizim en önemli düşünürlerimiz eski şairlerdir, nezaket ve övgü dolu dilimiz ise bugün de hala canlılığını koruyor."

İranlılara özgü en önemli özelliklerden biri de misafirperverlikleridir. İnsanlar ellerinde ne varsa sizinle paylaşır ve maddi olanaklarının elvermediği ölçüde fazla şey sunarlar size. İşte en saf haliyle taarof budur.

Bir çay daveti misafiri gece ağırlamaya kadar gidebilir. Birine yol sorsanız tarif etmek yerine sizi oraya götürür. İranlılar gerçekten nazik ve saygılı olduğundan içten davetleri kibarlık jestlerinden ayırması da zordur.

Fakat taarof'un taarof olarak görülmemesi gerekir. Bu ne kadar az belirginse o kadar başarılıdır. Şüpheye düştüğünüzde yapılacak en doğru şey kendinizi karşıdaki insanın yerine koymak ve onun ihtiyaçlarına öncelik vermektir.

- Bu makalenin İngilizce aslını BBC Travel sayfasında okuyabilirsiniz.

taarof in its purest form. A usual invitation for a cup of tea can be extended to stay the night. Asking for directions may result in a new friend who, instead of simply pointing, will take you there. As Iranians are genuinely courteous, the line that separates sincere invitations from polite gestures can be very thin. “You can ask people not to taarof,” said Fatimeh, who, when we had only just met, tried to offer me her own bed, saying she would sleep on the floor. “It sometimes works, sometimes doesn’t – as the request itself may be a form of taarof.” The truth is that taarof is not meant to appear to be taarof. The less obvious it is, the more successful. When in doubt, the secret is to always consider the other, and put his or her needs first. It is a feeling that, in the end, simply figures itself out.	

Ek 3e. Kültür ve Sanat Metin Örneği - V

Kaynak Metin	Hedef Metin
Japan's unusual snow-food cuisine **In winter, residents of Japan's Niigata Prefecture use heavy snowfall for refrigeration. The unique method creates fruit and vegetables that are sweeter and crisper than other produce.** By Lance Henderstein - 23 March 2017 Snow country Known as 'Snow Country', Niigata Prefecture occupies a remote valley on the coast of the Sea of Japan more than 300km north of Tokyo. The region is often rendered inaccessible during the winter due to heavy blizzards, and generations of residents have adapted their lifestyle to the harsh winter weather, even building entrances on the second floor of their homes so when the snow piles up high enough they can simply walk out on top of it. Because preparation and proper storage of food has always been essential to surviving until spring, for centuries Niigata residents have embraced the region's extreme winter weather, using the snow to preserve their produce. (Credit: Lance Henderstein) A natural refrigerator In this unique snow-food culture, local fruit and vegetables like Fuji apples, carrots and daikon are placed into plastic bags and crates and either buried under mounds of snow or kept in a snow-filled storehouse until spring or as needed throughout the long winter months. Some farmers allow their vegetables to be covered by snow while still in the fields rather than harvesting them before it falls. In addition to being cheaper and more ecological than refrigeration, these methods preserve a tradition that has been in existence since at least the 8th Century. (Credit: Lance Henderstein) A sweeter taste The snow creates optimal conditions for storing vegetables: 0C and high humidity. As a result, snow produce tends to be crisper in texture and sweeter in taste than produce stored indoors. Snow vegetables are traditionally boiled in soups and stews or even eaten alongside other local delicacies like wild boar. (Credit: Lance Henderstein) A family of artisans Kuniaki Tojo is the third-generation owner of Kanzuri, a small company that produces a fermented red pepper-and-citrus	**DERGİ - Japonya'nın ilginç kar ürünleri** Lance Henderstein BBC Travel - 2 Ekim 2017 Japonya'nın Niigata eyaletinde yaşayanlar, kışın yağan karı buzdolabı gibi kullanıyor. Bu sayede daha tatlı ve gevrek meyve ve sebzelerin yanı sıra, bölgeye özgü özel ürünler de elde ediliyor. Başkent Tokyo'nun 300 km kuzeyinde Japon Denizi kıyısındaki Niigata eyaleti 'Kar Ülkesi' olarak da biliniyor. Kışları fazlaca kar yağışı alan bu bölgede yaşayanlar buradaki ortama uyum sağlayan bir yaşam tarzı geliştirmiş. Örneğin binaların giriş kapısı ikinci kattadır; çok kar yağdığında girişi tıkama derdi olmaz böylece. Kışı çıkaracak kadar yiyecek hazırlayıp depolamak hayati önemdedir. Niigata halkı yüzyıllar boyunca ürünlerini muhafaza etmek için bölgenin aşırı soğuk havasından yararlanmış. Doğal buzdolabı Burada uzun kış aylarında meyve ve sebzeler poşetlere konarak bahara kadar kar altına gömülür veya karla dolu bir depoda saklanır. Bazı çiftçiler ise hasatları karla kaplansın diye tarlada bırakır. Ucuz ve çevre dostu bu yöntem 8. yüzyıldan beri buralarda hakim olan bir gelenek olarak varlığını koruyor. Daha tatlı Yüksek nem oranı ve 0 derece ile kar, sebzeleri muhafaza edecek ideal koşulları yaratıyor. Bu ortam, ürünlerin kapalı ortamdakilerden daha tatlı ve gevrek olmasını sağlıyor. Karda saklanan sebzeler genellikle çorbalarda ve yahnilerde kullanılıyor. Acı biber ve turunç turşusu Kanzuri adlı küçük bir gıda şirketi, kırmızıbiber ve turunç ezmesi turşusu üretiyor. Niigata eyaletinde az miktarda yapılan bu ezme Japonya'nın en ünlü kar mahsulü haline geldi. Kanzuri marka turşunun ana maddesi Togaraşi adı verilen kırmızı acı biber. Bu biberler önce tuzlu suda bekletilerek turşu haline getiriliyor. Daha sonra acısını biraz gidermek için biberler kara serpilerek üç-dört gün bekletiliyor. Kara serpilen biberler Çiftçiler biberlerin yerini bambu filizleriyle

paste of the same name. Kanzuri was first produced in Niigata Prefecture as small batches of peppery paste for households. It has become perhaps the most famous snow food in Japan. (Credit: Lance Henderstein)

now bleachingThe primary ingredient in kanzuri is the bright red Togarashi chilli pepper. The process for preserving the chillies is slightly different from other produce. The chillies are pickled in salt before being preserved in the snow. The peppers are then flung onto a bed of snow to begin the yukisarashi (snow bleaching) process (pictured here). They're left in the snow for only three to four days – just long enough to remove any bitterness and some of the heat from the peppers. (Credit: Lance Henderstein)

Under the surface, farmers mark the chilli peppers' location with bamboo shoots. Even when the snow covers the chillies completely, the leaves allow workers to find and easily retrieve them. (Credit: Lance Henderstein)

Kanzuri

After the bleaching process, the chillies are blended with a mix of koji (a rice mould also used in sake production) and the peel from a yuzu, a type of citrus fruit. The mix is stored and fermented for three years. "There's no way to rush the process. We just have to be patient to enjoy good things like this," Tojo said.

The result is a versatile, flavourful paste that can be used to enhance soups like ramen or shabu shabu (a hotpot dish of boiled meat and vegetables); as a dip for yakitori (skewered chicken) or other meats; or as an aromatic addition to oysters or sashimi. (Credit: Lance Henderstein)

A snow-food renaissance

Niigata Prefecture's unique cuisine remains relatively undiscovered. However, a new bullet train route has cut travel time from Tokyo to about two hours and raised the economic hopes of the younger generation here. Local chef and restaurateur Sho Suzuki hopes to turn Niigata Prefecture into a culinary destination with his farm-to-table restaurants, food trucks and 'locavore' deli serving dishes like koji-infused renkon frits (lotus root fries) and fresh-cut daikon and snow carrots served on beds of real snow with a miso and Worcestershire sauce dip.

"The ingredients we produce here are some of the most natural in Japan," Suzuki said. "Foreigners don't know much about Niigata, so they end up travelling to more famous locations like Kyoto. But to experience real Japanese food culture I think Niigata is unique. It's still a secret part of Japan." (Credit: Lance Henderstein)

işaretliyor. Böylece yağan karla kaplansalar da daha sonra toplaması sorun olmuyor.

Toplanan biberler, Japon içkisi sake üretiminde de kullanılan koji pirinci ve turunç kabuklarıyla karıştırılıyor. Bu karışım fermente olması için üç yıl bekletilir.

Sonunda lezzetli bir ezme ortaya çıkar. Bu ezme, çorbalara tat katmak için ya da tavuk, et ve deniz ürünleri yanında sos olarak kullanılır.

Niigata eyaletinin bu yegâne mutfağı henüz yeterince keşfedilmiş değil. Ancak hızlı tren hattı sayesinde Tokyo'dan bu bölgeye iki saatte ulaşma olanağı buradaki gençlerin umutlanmasına neden oldu. Tarladan masaya konseptiyle çalışan ve kar sebzeleri de dahil bölgeye özgü ürünler sunan restoranlar sayesinde Niigata'ya yemek amaçlı ziyaretçi çekilmesi planlanıyor.

Restoran sahibi Sho Suzuki şöyle diyor:

"Burada Japonya'daki en doğal ürünleri üretiyoruz. Yabancılar Niigata'yı pek bilmediklerinden Kyoto gibi daha ünlü yerlere gidiyorlar. Ama gerçek Japon yemeklerini tatmak için Niigata eşsiz bir yer. Burası hala Japonya'nın gizli kalmış bir parçası."

- Bu haberin İngilizce aslını BBC Travel sayfasında okuyabilirsiniz.

EK 4. BİLİM VE TEKNOLOJİ METİNLERİ

Ek 4a. Bilim ve Teknoloji Metin Örneği - I

Kaynak Metin	Hedef Metin
What if dinosaurs hadn't died out? **Imagine a world where an asteroid hadn't wiped out the dinosaurs. What would have happened afterwards – and how might their presence have affected mammals like us?** By John Pickrell 18 September 2017 It was the kind of cataclysm that we can scarcely imagine. When an asteroid 15km-wide (nine miles) slammed into planet Earth 66 million years ago, it struck with a force equivalent to about 10 billion Hiroshima bombs. A radioactive fireball seared everything for hundreds of miles in every direction and created tsunamis that sped halfway around the globe. Even the atmosphere may have started to burn, and no land animal more than 25kg (55lb) would survive; in fact, around 75% of all species became extinct. The so-called 'non-avian' dinosaurs didn't have a hope, and only the small, feathered flying dinosaurs we know today as birds would make it through. But what if history had taken a different course? What if the asteroid had missed or arrived a few minutes earlier? That is the scenario suggested by researchers featured in The Day the Dinosaurs Died, a recent BBC documentary. These scientists – including geologist Sean Gulick of the University of Texas – argue that if the asteroid had arrived mere moments earlier or later, rather than hitting the shallow waters of Mexico's Yucatan Peninsula, it would have plunged into the deep sea of the Pacific or Atlantic oceans, absorbing some of the force and limiting the expulsion of sulphur-rich sediments that choked the atmosphere for the months or years ahead. Had that been the case, there would still have been a catastrophe and extinctions, but some larger dinosaurs may have survived. Pondering the course of this alternative timeline is an intriguing thought experiment that dinosaur scientists are only too enthusiastic to speculate about. Would dinosaurs be here today? What new dinosaurs might have appeared? Would dinosaurs have developed human-like intelligence? Would mammals have remained in the shadows? Would humans have evolved and – as depicted in Disney's 2015 film The Good Dinosaur – found a way to survive alongside them?	**DERGİ - Dinozorların nesli tükenmese ne olurdu?** John Pickerell BBC Future - 26 Eylül 2017 Dünyaya göktaşı çarpmamış ve dinozorlar ortadan kalkmamış olsaydı insanlar ve diğer canlılar onların varlığından nasıl etkilenirdi? 66 milyon yıl önce 15 km çapındaki bir göktaşı dünyaya çarptığında yarattığı etki 10 milyar Hiroşima bombası gücündeydi. Bu radyoaktif ateş topu binlerce kilometrelik alanı yakıp kavurmuş, 25 kg'dan büyük kara hayvanları, yeryüzündeki canlı türlerinin yüzde 75'i ortadan kalkmıştı. Dinozorlardan ise geriye sadece bugün kuş olarak bildiğimiz uçan türleri kalmıştı. Ama tarih farklı gelişmiş olsaydı ne olurdu? Dinozorların Öldüğü Gün (The Day the Dinosours Died) adlı BBC belgeselinde işte bu sorulara yanıt aranıyor. Bilim insanları, göktaşı birkaç dakika daha geç ya da erken gelmiş olsaydı Meksika'nın Yucatan bölgesindeki sığ sulara değil, Atlantik ya da Pasifik okyanusunun derin sularına isabet etmiş olacaktı. Böylece çarpma şiddetinin bir kısmı giderilmiş ve aylarca, hatta yıllarca atmosferi boğan sülfür çökeltilerinin dağılması sınırlanmış olurdu. Bu durumda da büyük bir tsunami ve tahribat olur ve birçok canlı ortadan kalkar, ama belki de bazı büyük dinozor türleri hayatta kalabilir, yenileri gelişebilirdi. Uzmanlar, dinozorların varlığının devam etmesi halinde insanların evrilme şansı olup olmadığını da tartışıyor. Bazıları göktaşı çarpmamış olsaydı da iklimdeki soğuma nedeniyle dinozorların yok olmaya mahkum olduğuna inanıyor. Bristol Üniversitesi'nden paleontolog Mike Benton'a göre, son 40 milyon yıldır memelilerde yeni türler ortaya çıkarken dinozorların sayısı zaten azalıyordu. Bazıları ise Hindsitan'daki Deccan Platosu yanardağlarındaki patlamalar nedeniyle 66 milyon yıl önce dinozorların bir kısmının zaten ortadan kalkmış olacağına, ama hayatta kalanları tehdit edecek başka bir dönem olmadığına inanıyor. Peki dinozorların varlığını sürdürmüş olacağını

Some researchers argue that, even without the asteroid, the reign of the dinosaurs may already have been ending. “I take a slightly unorthodox view that dinosaurs were doomed anyway because of cooling climates,” says Mike Benton, a palaeontologist at the University of Bristol in the UK. “They had just about held their own to the end of the Cretaceous, but we know that mammals were diversifying… [and] dinosaurs had already been declining for 40 million years.” Benton believes mammals would still have replaced the dinosaurs. He is an author of a 2016 paper suggesting dinosaurs were slower than mammals at replacing extinct species.

Other experts take a very different view. Carnivorous dinosaur researcher Tom Holtz at the University of Maryland in College Park, US, agrees there would have been some extinctions 66 million years ago anyway, due to eruptions and massive lava flows at the Deccan Traps in India – but he says “there’s nothing otherwise, once you’re into the Palaeocene and Eocene, that would have affected general dinosaur biology. It would be a world that Cretaceous dinosaurs would still be comfortable in.”

Stephen Brusatte of the University of Edinburgh adds that dinosaurs had survived well, doing a great diversity of things, through changing climates, for 160 million years. “Dinosaurs were still very adaptable at the end of the Cretaceous, that’s not the sign of a group that’s wasting away to extinction, just waiting for some asteroid to knock them off. It’s the sign of a group that still has a lot of evolutionary potential.”

Assuming dinosaurs had survived, what factors might have shaped their evolution? Climate change might have perhaps been the first big hurdle. An event known as the Palaeocene-Eocene Thermal Maximum, 55 million years ago, saw average global temperatures reach 8C hotter than today, and rainforests spanning much of the planet.

In this hothouse world with abundant vegetation perhaps many long-necked sauropods might have grown more rapidly, breeding at a younger age and shrinking in size; several ‘dwarf’ sauropods (some little bigger than a cow) were already known from European islands in the late Cretaceous. The largest titanosaurs of mid-Cretaceous South America – 40m-long (131ft) creatures heavier than two jet aircraft – were already long gone.

Another trend in the later Cretaceous was the rise of flowering plants or angiosperms. During the Jurassic, most plants were ferns and gymnosperms (which include ginkgoes, cycads

varsayarsak evrimlerini hangi faktörler etkileyecekti?

İklim değişikliği en büyük sorun olurdu. 55 milyon yıl önce hava sıcaklığı günümüzden 8 derece daha sıcaktı ve dünyanın büyük kısmı yağmur ormanlarıyla kaplıydı. Bu bitki bolluğunda uzun boyunlu saropod dinozoru hızla gelişip erken yaşta üremeye ve bedenleri giderek küçülmeye başlardı. Güney Amerika'da 40 metre uzunluğundaki titanozorlar ise çoktan ortadan kalkmıştı.

Bazı uzmanlar bitkilerdeki evrimin dinozorları da etkileyeceğini, çiçekli bitkilerin artması nedeniyle otobur dinozorların bunlarla besleneceğini ve bu bitkilerin sindirimi daha kolay olacağı için bedenlerinin küçüleceğini öngörüyor.

Çiçekli bitkilerle birlikte meyveler de ortaya çıkmış, memeliler ve kuşlar bunların tohumlarının dağılmasına yardımcı olmuştu. Maymuna benzer dinozorlar bu durumda avantajlı hale gelip gelişebilirdi.

Bir başka önemli olay ise 34 milyon yıl önce Güney Amerika ile Antarktika kıtalarının ayrılmasıydı. Bu süreçte Antarktika'da buzullar oluşmuş, dünya soğuyup kurulaşmış, çayırlar yaygınlaşmıştı.

Bu ortamda otobur memeliler yaygınlaşmış, çayırlarda otlayan toynaklı memeliler çeşitlenmiş, onlarla beslenen etoburlar da çoğalmıştı.

Bu durumda çayırlara uygun özellikler geliştirmiş olan dinozor türleri evrilmiş olabilirdi.

Günümüze daha da yaklaşırsak son 2,6 milyon yıldır dinozorlar birçok buzul çağına tanık olacaktı. Zaten mezozoik dönem sonunda Kuzey Kutup Dairesi'nde dinozorların yaşadığı biliniyor. Uzmanlar buzul çağda tüylü dinozor türlerinin gelişmiş olacağına ihtimal veriyor.

Bazıları ise biraz daha yaşasalardı bazı dinozorların yılan ve kertenkeleler gibi yeraltı dünyasında uzmanlaşmış olacağına inanıyor.

Dinozorların gelişebileceği bir başka alan da okyanuslar olurdu. Nehir ve deniz kenarlarında bazı dinozor fosillerine rastlandı. Kimi türler memeli balinalar gibi tamamen okyanusta yaşama evrilebilirdi?

Karada dinozorların yaşamaya devam ettiği, gökyüzünde uçan sürüngenlerin, denizde ise ihtiyozor türü dinozorların geliştiği bir ortamda memelilerin ve kuşların kaderi nasıl değişirdi?

66-100 milyon yıl öncesinde mezozoik dönem sonunda kuşlar zaten çeşitli türlere ayrılmıştı. Madagaskar, Mauritius ve Yeni Zelanda

and conifers). These tend to be less nutritious than angiosperms, and the huge size of sauropods may have been driven by the processing time and gut size needed to digest them efficiently.

“If plant evolution continued as it has in our modern world, the herbivorous dinosaurs would almost certainly have had a diet primarily of flowering plants,” notes Matt Bonnan a palaeontologist at Stockton University in New Jersey. “Given that they are somewhat easier to digest, perhaps we would have seen an overall decrease in body size… the gigantic sizes of Mesozoic dinosaurs might have disappeared.”

Along with flowering plants came fruit, which co-evolved with mammals and birds to help plants disperse seeds. Might monkey-like dinosaurs have evolved to take advantage of this resource, just as primates did in our timeline? “Many birds eat fruit. So, there may also have been non-bird dinosaurs adapted to a frugivorous diet,” says Bonnan.

Brusatte agrees that some “small, feathered dinosaurs might have gone the route of primates,” as some were already scampering about in the branches. Others may have become nectar-drinkers, spreading pollen from flower to flower in the process.

Another major event, about 34 million years ago at the Eocene-Oligocene boundary, was the separation of South America and Antarctica. This caused a circumpolar current to develop, leading to the formation of the Antarctic ice cap and cooling and drying the world. During the Oligocene, and later the Miocene, grasslands then spread across great swathes of the planet.

“Slender-legged, fast-running, herbivorous mammals became common – in the past you could amble or leap off and hide, but you can’t hide in the open grasslands,” Holtz says. This is when, in our history, we started to see a burst in the diversity of hoofed, grazing animals and the carnivores that preyed upon them.

Dinosaurs already come with a huge set of evolutionary advantages that it took mammals a long time to evolve

Darren Naish, a vertebrate palaeontologist in Southampton, UK, says that perhaps in our alternative timeline the speedy, grass-mowing dinosaur equivalents would be descendants of horned relatives of Triceratops or bipedal, beaked herbivores akin to Hypsilophodon.

“Dinosaurs already come with a huge set of evolutionary advantages that it took mammals a long time to evolve,” he adds, and would have a head start at adapting to grasslands. Duck-billed

uçamayan dev kuşlar ve Dodolarla dolu olabilirdi.

Fakat memelilerde durum farklı. Memeliler 160 milyon yıldır var olsa da göktaşı çarptığında henüz bedenen küçük canlılardan oluşuyorlardı ve fazla yaygın değillerdi. Bazı uzmanlar göktaşı ile dinozorların ortadan kalkmasının memelilerin gelişme şansını artırdığına inanıyor.

Bazıları ise dinozorların varlığının büyük hayvanları tehdit ettiğini kabul etse de, yarasa, kemirgen, küçük etoburlar ile tırmanan primatların daha da çeşitlenmiş olabileceğini söylüyor. Dinozorlar varken de hominid adı verilen insansı canlılar ortaya çıkabilirdi. Tıpkı atalarımız tehlikeli büyük hayvanlarla baş edecek stratejiler geliştirdiği gibi onlar da aynı şeyi yapabilirdi. Mezozoik dönemin kanlı bir dönem olduğu düşünülür, ama yırtıcı hayvanlar seyrek bir şekilde dağılmıştı ve yollarına çıkılmadığı sürece onlardan korunmak mümkündü.

Memelilerde zekâ mümkün ise dinozorlarda da zeka gelişebilir miydi? 1982'de Kanada Doğa Müzesi'nin yayımladığı bir rapora göre böyle bir olasılık vardı.

Papağan, karga ve primatlara eşdeğer düzeyde karmaşık beyne ve problem çözme becerisine sahip dinozorlar gelişebilirdi. Ama insan zekasına yakın bir zeka beklenmiyor.

Dinozorlar günümüze kadar gelebilir miydi sorusuna verilen yanıt ise evet. Ama insanların nüfus artışı ve yayılması nedeniyle nasıl ki mamutlar ve büyük canlıların soyu tükendiyse dinozorlarda da birkaç tür dışında aynı sonuç ortaya çıkabilirdi. Bu türler de Avustralya ve Alaska gibi nüfus yoğunluğunun az olduğu bölgelere özgü kalabilirdi. Küçük türler ise güvercinler, sıçanlar ve martılar gibi şehir ortamlarına uyum sağlamış olabilirdi.

- Bu haberin İngilizce aslını BBC Future sayfasında okuyabilirsiniz.

hadrosaurs had ‘batteries’ of up to 1000 teeth in their jaws, as opposed to the 40-odd teeth a horse has, so could have made short work of grinding grasses.

Dinosaurs also had better eyesight than mammals, with increased colour vision, and may have been more adept at spotting danger. Horses and cows have flattened muzzles useful for cropping tough, low-lying vegetation, so duck-bills and sauropods might also have developed squared off snouts, and sauropod necks might have shortened to aid grazing at their feet.

Even closer to the present day, dinosaurs would have had to deal with the various ice ages of the past 2.6 million years. But we know that Cretaceous dinosaurs were living above the Arctic Circle. “Maybe in cooler places you would see things with thick and elaborate pelts, covered in fuzz and feathers all the way down to the tips of their toes and tails,” says Naish. “It wouldn’t have been difficult for a ‘woolly’ tyrannosaurus or dromaeosaur relatives of Velociraptor to evolve,” adds armoured dinosaur expert Victoria Arbour of the Royal Ontario Museum in Canada. “Maybe we could have even had shaggy and woolly ceratopsians, ankylosaurs, or hadrosaurs.”

There are other adaptations common today but rare in dinosaurs. Burrowing for example, says Paul Barrett, a palaeontologist at the Natural History Museum in London. “It’s odd that dinosaurs didn’t really do it, as it’s a common way of life among lizards and snakes.” Given more time, some dinosaurs might have become subterranean specialists – the scaly or feathery equivalent of mammalian moles.

The oceans are another realm little explored by dinosaurs. Species such as Spinosaurus were dabbling in estuarine and river environments, and armoured ankylosaurs are often found as fossils in marine sediments and were living along coastlines. Could spinosaurs or ankylosaurs have followed the path of mammalian whales and evolved to live entirely at sea? They might have returned to land to lay eggs or could have eventually given birth to live young at sea, as ichthyosaurs and plesiosaurs did.

In a world that never lost the dinosaurs on land, pterosaurs in the sky and ichthyosaurs and mosasaurs at sea, what would have been the fate of birds and mammals?

Birds were already diverse in the late Cretaceous. “Pterosaur diversity had been really knocked back,” says Holtz, perhaps because of this. Remaining pterosaurs included the

massive, toothless azhdarchids, some of which were the size of biplanes with wingspans of 12m (40ft). There is already a debate about whether some azhdarchids were flightless, and you can imagine a world where islands, such as Madagascar, Mauritius and New Zealand, are dominated by strange terrestrial pterosaurs, much as in our timeline they were once the province of flightless elephant birds, dodos and giant moas. Naish argues that a dinosaur world might still have much of the present diversity of modern birds. Mammals, however, are a different story. Though they had already been around for perhaps 160 million years when the asteroid struck, they were still "marginal, shadowy little creatures" says Brusatte, diverse but typically small and restricted to specific niches. "It was only the shock of the asteroid knocking off the incumbent dinosaurs that allowed them to break free," he says. Others disagree, accepting that large megafauna might not have had a chance, but bats, rodents, small carnivores and climbing primates and possums could all have been plentiful. If marmosets, langurs and gibbons had swung through the branches while dinosaurs browsed around them, might not something akin to hominids also have evolved? "Some of the mammal lineages were already evolving before the extinction event," says Naish. "In view of that, you'd probably still get primates and… [perhaps] a version of humanity. Given that we evolved in a world full of giant mammals, it's plausible." Holtz agrees it's a possibility: "You could have had some tree-dwelling primates that, as grasslands expand, they move into that habitat and become the pseudo-humans of this alternative universe. And just as our ancestors had to deal with sabretooth cats and big antelope, these guys would have to deal with the dromaeosaurs and abelisaurs." People would have had to create protected places, which Naish admits has a "One Million Years BC spin to it", but he points to the fact that our own ancestors lived alongside large dangerous animals and had to come up with strategies to survive. "People think the Mesozoic world was a continual bloodbath, where you get ripped to shreds within seconds, but a lot of the time big predators are sparsely distributed and the world is relatively safe if you stay out of their way." Given that intelligent mammals are possible, could sentient dinosaurs also have evolved? Given that intelligent mammals are possible,	

could sentient dinosaurs also have evolved? In 1982, Dale Russell – then at the Canadian Museum of Nature in Ottawa – published a paper proposing that an intelligent 'dinosauroid' might one day have evolved. He commissioned a life-sized model, which today looks like an alien from a dated sci-fi show, with green skin and huge eyes. His theory was that the carnivorous dinosaur Troodon had an unusually large brain and might have been the lineage from which brainy dinosaurs evolved. "Dinosaurs equivalent to crows, parrots or primates, with very complex brains and problem-solving abilities might have evolved," agrees Holtz, but he doesn't believe dinosaurs could ever have looked like humans. "The pathway to humans was really odd and involved hanging in trees and so forth… dinosaurs got to bipedality and manipulative hands in a much more reasonable approach." "I don't think you would get anything approaching human-level intelligence," says Naish. "You might get big-brained, intelligent dinosaurs, but they would still look like dinosaurs… It's anthropomorphic to assume that other kinds of human-like intelligence would have evolved."

Assuming dinosaurs did make it through to the last few hundred thousand years, and lived alongside humans, could they have survived to the present day? The answer seems to be yes. But just as humans hunted mammoths and other megafauna to extinction, our population growth and hunting technologies would inevitably have taken a toll on big dinosaurs as we spread across the globe. "There could have been a Pleistocene dinosaur megafaunal extinction event, as the humans migrate out of whatever corner of the world they came from," Holtz says. In the present day in this alternative timeline, perhaps a few species of large herbivorous sauropods, and even carnivores similar to T. rex, might hang on in protected wildernesses and national parks vast enough to fit their home ranges. They would have to be truly vast wildernesses though, with little human development, in places like outback Australia and Alaska. Maybe some of the smallest non-avian dinosaurs would have adapted to urban environments, thriving alongside people in the cities, as pigeons, rats and seagulls have in our world. Though in our own past, large mammals were mostly wiped out, a few, such as elephants and rhinos hang on, so perhaps it's not too much of stretch to imagine a parallel world where today you could hop on a dinosaur safari, Jurassic Park-style, and enjoy spotting some of them, cameras and binoculars at the ready.

*John Pickrell is the author of **Flying Dinosaurs** and **Weird Dinosaurs**.*

Ek 4b. Bilim ve Teknoloji Metin Örneği - II

Kaynak Metin	Hedef Metin
Why is Big Ben falling silent? By Jon Excell - 5 July 2016 **In 2017, the 157-year-old clock will grind to a halt for a £29 million facelift. But what will that mean – and how has the world's most famous clock kept accurate time for so long?** For more than 150 years, its four huge faces have gazed across London – watching over five monarchs, 23 prime ministers and two world wars. The giant bell known as Big Ben even rang throughout the Blitz, a defiant toll of normality that bolstered flagging spirits as German bombs rained down. But next year, the clock tower will fall silent for several months as one of the biggest refurbishment projects in its history swings into action. This won't be the first time the clock has stopped. It was silenced for nine months in August 1976 when metal fatigue in the supporting structure caused one of the clock's weights to fall out of control, causing the first and only breakdown in its history. And, in 2007, it was out of action for seven weeks during planned maintenance. But the £29 million facelift that that begins early in 2017 will provide the best opportunity yet to ensure that the clock can continue ticking for at least another 150 years. Engineered by lawyer and amateur horologist Sir Edward Beckett Denison, the clock at Elizabeth Tower, which is located at the north end of the Houses of Parliament, represented a fundamental breakthrough in clock design. Built in 1859, it was, says Ian Westworth, one the dedicated team of clockmakers at the Houses of Parliament, "the prince of timekeepers: the biggest, most accurate four-faced striking and chiming clock in the world." The tower's tic At the clock's heart is an innovation hailed as one of the most significant horological advances of the 19th Century: the double three-legged gravity escapement. An escapement is the device in a mechanical clock that transfers energy to its timekeeping element. It's driven by force from a coiled spring or weight that is transmitted through the clock's gear train. Each swing of the pendulum releases a tooth of	**DERGİ - Londra'nın simgesi Big Ben neden susacak?** Jon Excell - BBC Future - 5 Temmuz 2016 **Londra'nın en ünlü simgelerinden biri olan Big Ben'deki 157 yıllık saat 2017'de birkaç aylığına duracak. 29 milyon sterlin masraf yapılarak bakıma girecek saat bugüne kadar zamanı nasıl hep doğru gösterdi?** 50 yılı aşkın ömrü boyunca Big Ben'deki saat beş kral ve kraliçe, 23 başbakan ve iki dünya savaşına tanıklık etti. Nazi savaş uçaklarının bombardımanı sırasında bile çalışmaya, zamanı doğru göstermeye devam etti. Fakat bu saat tarihi boyunca geçirdiği en büyük bakım ve onarım çalışmasından dolayı gelecek yıl birkaç aylığına susacak. 1976'da da dokuz aylığına durdurulmuştu saat. Ağırlıklarından biri düştüğü için tarihinde ilk kez bozulmuştu. 2007'de de birkaç haftalığına bakıma alınmıştı. 2017'deki 29 milyon sterlin tutarındaki bakım ve onarım çalışması ile saatin 150 yıl daha sorunsuz çalışması sağlanmış olacak. Parlamentonun kuzey ucunda, içindeki çanın adıyla Big Ben olarak bilinen Elizabeth Kulesi üzerinde 1859'da inşa edilen saatin tasarımcısı avukat ve amatör saatçi Edward Beckett Denison idi. **Dünyada ilk farklı tasarım** Kulenin dört yüzünde yer alan bu saat tasarımı dünyada bir ilkti ve büyüklüğü ve dakikliği ile de dikkat çekiyordu. Saatin 19 yüzyıl dünyasına getirdiği en büyük yenilik, üçayaklı çift saat maşasıydı. Saatin dişli çark düzenini döndüren işte bu maşanın bir ağırlık ya da yay yoluyla yarattığı enerjiydi. Sarkacın her sallanışı çarkın bir diş ilerlemesine neden olur ve bu hareket tik-tak sesini çıkarır. **Küçük çanlardan biri** Saat kulesinde bu mekanizma üzerinde rüzgârın etkisini bertaraf etmek gerekiyordu. Daha önce denenmiş yöntemler işe yaramıyordu. Big Ben'deki ağırlık eklentili 'yerçekimi maşası' (double three-legged gravity escapement) en etkili çözüm olmuş, saatin bir saniyeden fazla şaşmasına olanak vermemişti. Bu yöntem daha sonraki yıllarda yaygınlaşmış, İngiltere'nin birçok kilise ve belediye binasına ait saat kulesinde kullanılmıştı.

the escapement's gear wheel – allowing the gear train to advance by a fixed amount. The sound of the next tooth catching is what generates the ticking. Tower clocks present a particular challenge to escapements as the large hands frequently have to work against the wind. Before the construction of Big Ben, there was no perfect method of stopping these external influences from being fed back through the mechanism and affecting a clock's accuracy. Before Big Ben, there was no perfect method of stopping external influence, like wind, from affecting a clock's accuracy Over the years, clock-makers tried hundreds of different solutions to this problem. But the escapement of the Westminster clock – which uses an ingenious arrangement of weighted "gravity arms" to isolate the pendulum from the outside world – is by the far the most effective. Now, 150 years on and with the clock rarely more than a second out of step with real time, Denison's innovation has more than proved itself. "It was the first of its kind and over the next 20, 30, 40 years, clockmakers began to incorporate the double three-legged gravity escapement into their clocks," says Cambridge University engineer Hugh Hunt, who looks after a similar clock at the University's Trinity College. "By the time you got to the turn of the century, there were thousands of these clocks all over the UK – in every church tower and every town hall." Another key innovation is the huge 4.5m-long pendulum, which was designed to ensure that the clock is unaffected by changes in temperature. In ordinary pendulums, the pendulum rod will expand and contract depending on the temperature. This leads to changes in the duration (or period) of the swing and causes inaccuracies in time keeping. Instead, Big Ben uses a novel temperature-compensating pendulum, made from concentric tubes of zinc and steel. These two metals expand and contract at different rates and, because of the way they are connected, ensure that the pendulum length remains constant whatever the temperature. But the clock's continued accuracy owes as much to its maintenance specialists as it does to its inventor. Watching the clock	**Dev sarkaç** Big Ben'deki saatin getirdiği bir diğer yenilik de 4,5 metre uzunluğundaki dev sarkacıydı. Sarkacın ısı değişiminden etkilenmesini önlemek için böyle bir yönteme başvurulmuştu. Normal sarkaçlarda sarkaç çubuğu ısıya bağlı olarak genleşip büzüştüğü için sallanma süresini etkiliyor ve saatin şaşmasına neden oluyordu. Big Ben'de ise eşmerkezli çinko ve çelik tüplerden yapılan sarkaç buna engel oluyor. Çünkü bu iki madde farklı oranlarda genleşip büzüştüğü için sarkacın boyu sabit kalıyor, ısıdan etkilenmiyor. Fakat saatin doğru çalışmaya devam etmesi mucidinin becerisinin yanı sıra bakımını yapan uzmanlardan da kaynaklanıyor. Dört kişiden oluşan Westminster Saatçiler ekibi, Parlamento ve civarındaki 2000'den fazla saati kontrol edip bakımını yapıyor. Fakat bunların en önemlisi elbette Big Ben. **Beş tonluk saat** Çan kulesinin hemen altında kurulu olan saat mekanizması toplam beş ton ağırlığında. Üç farklı takımdan oluşuyor: Dört kolu hareket ettiren takım, dört küçük çanı çalan kabloyu çeken takım ve 13,5 ton ağırlığındaki Big Ben adlı büyük çana vuran kolu harekete geçiren takım. Her takımda devasa bir ağırlık yer alıyor ve kule içinde inip çıkan bu ağırlıkları haftada üç kez kurup yukarı çıkarmak gerekiyor. Bu, 334 basamaklı kuleyi tırmanmak anlamına geliyor ve tüm işlemin tamamlanması iki saati buluyor. Saatin kolunu hareket ettiren mekanizmanın yarım ton ağırlık taşıyan zinciri elle kurulup sarılıyor. 1,25 ton ağrılık taşıyan diğer mekanizmanın zincirleri içinse elektrikli motor kullanılıyor. 1912'den beri bu şekilde yapılan işlem daha önce iki kişiyle beş saatte tamamlanıyordu. **Kuruşla saat ayarı** Saatin zamanı doğru göstermesi için de düzenli bakım ve kontroller yapılıyor. Sarkaca eklenip çıkarılan kuruşlarla saatin hızlanması ya da yavaşlaması sağlanıyor. Örneğin bir kuruş eklenmesi saati saniyenin beşte ikisi düzeyinde hızlandırıyor. Gelecek yıl saat 1980'lerden bu yana ilk kez uzun süreli susmuş olacak. Bu sırada ciddi bir sorunla karşılaşılması beklenmiyor. Fakat daha önce yayınlanan bir raporda saatin kollarının düşme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu uyarısı yapılmıştı. Önce Big Ben'in etrafı iskeleyle çevrilecek. Bu işin altı ayda tamamlanması planlanıyor. Daha

Westminster's Clockmakers, a close-knit team of four, have a tough job: maintaining, winding, repairing, and generally keeping a watchful eye over the 2,000 separate clocks dotted throughout the Palace of Westminster, which hosts the Houses of Parliament.
But Big Ben is the clock that keeps him awake at night, says Steve Jaggs, who boasts the title "keeper of the Great Clock". Forget to wind the world's most famous clock and you can expect the derision of international media.

Weighing around five tons and housed directly beneath the belfry, the clock mechanism consists of three trains, or sections: the going train, which advances the four sets of hands; the chiming train, which pulls the cables that make the four quarter bells ring; and the striking chain, which powers the giant hammer that strikes the giant 13.5-ton hour bell – also known as Big Ben.

Each section is powered by a huge weight that sinks down a shaft within the tower and has to be wound back up again three times a week. The process requires a bracing 15-minute climb up the tower's 334 spiral stone steps and takes almost two hours to complete.

The going train, which is powered by a half-ton weight, is wound manually with a giant handle, while the chiming and striking chains, powered by 1.25-ton and ton weights respectively, are hauled up the tower using an electric motor. It's an innovation that Jaggs and his team are grateful for: prior to its installation in 1912, these trains took two men five hours to wind.

The team also checks that the clock is keeping time, and, if necessary, carries out minor adjustments by adding or removing pre-decimal pennies from a shoulder on the pendulum. One penny speeds the clock up by two-fifths of a second in 24 hours.

Beyond these daily checks, the only real opportunity for maintenance is when the clocks are adjusted for daylight saving. Even then there's only a narrow window of a couple of hours. The forthcoming pause will be the longest stop the clock has had since the 1980s.

The toll of time

Will any major problems be discovered? Probably not, despite recent warnings about the state of the clock – including a leaked 2015 House of Commons report suggesting that its huge hands were in danger of falling off. "These clocks typically last a very long time. The things have been so well designed they just don't go wrong very often," says Hunt.

The restoration process will begin with the

sonra hassas bir işe girişilecek: Saat üzerindeki her biri 7 metrelik demirden ve 312 parça kesme opal camdan oluşan saat ve dakika göstergeleri tek tek çıkarılacak ve üzerindeki pasın temizlenmesi için başka yere gönderilecek.

Kulenin içindeki saat mekanizması da tümüyle gözden geçirilip orijinal parçalar mümkün olduğunca korunacak, fakat saatin ağırlığını ve sarkacı taşıyan kablolar yenilenecek.

Kraliçe Victoria'nın isteğiyle Big Ben'in üzerina asılan ve Parlamento oturum halinde olduğunda yakılan lambanın da onarılması gerekecek.

Big Ben'in 1859'dan beri çalan ve hızlı vuran tokmak nedeniyle çanda oluşan çatlağa ise dokunulmayacak. Baştan beri oluşan bu hasar çana farklı bir tını katıyor.

- Bu makalenin İngilizce aslını BBC Future sayfasında okuyabilirsiniz.

construction of a huge self-supporting scaffold that will enclose the tower, taking around six months to build. With the scaffolding in place, one of the project's most nerve-jangling procedures will be carried out: the removal of the huge cast-iron clock dials – each of which are 7m in diameter and contain 312 delicate pieces of individually cut pot opal glass. "There are signs of rust on each face," says Jaggs. "We're going to take out a clock face at a time, send it away from site, get it repaired, treated, x-rayed, brought back and put into position again." Behind the scenes, Westminster's clockmakers will start the process of dismantling the clock mechanism itself, examining every pivot, bearing and tooth. Most of the clock's original components will be retained, although the cables which support the clock's weights along with the pendulum's suspension spring will be replaced. The team will also examine and repair the Ayrton light – a huge lantern at the top of the tower, installed at the request of Queen Victoria, that is illuminated whenever Parliament is sitting. For the first time, advanced non-destructive testing techniques also will be used to probe the clock, bells, and supporting structures and identify cracks or stress fractures that could need repairing. But one aspect won't be repaired: a crack that has been in Big Ben since shortly after the bell began ringing in 1859. Caused by an over-powerful striking hammer, this unexpected imperfection subtly altered the properties of the bell – and is thought to be a key element in its distinctive bong. If all goes according to plan, it's a sound that will continue to ring out over London for at least another 150 years. *Jon Excell is the editor of* ***The Engineer****.*	

Ek 4c. Bilim ve Teknoloji Metin Örneği - III

Kaynak Metin	Hedef Metin
Remains of Earliest Homo Sapiens Outside of Africa Found in Israel **Sputnik News - 02:30 26.01.2018** A nearly 200,000-year-old piece of fossilized human remains has been discovered in Israel, upending theories of when humans first emerged from Africa, as the sample is tens or even hundreds of thousands of years older than any previously discovered human remains outside of Africa. The jawbone fragment and seven teeth were unearthed in Misliya cave along the western slopes of Mount Carmel, 7.5 miles from the major city of Haifa. On Thursday, researchers announced that they had dated it to be between 177,000 and 194,000 years ago, making it the oldest known Homo sapiens fossil ever to be found outside of Africa. Other items discovered in the cave include the remains of fires, burned animal bones and stone tools and weapons that were considered sophisticated at the time. Humans first appeared in Africa, with the oldest fossils of Homo sapiens discovered roughly 300,000 years ago. The oldest fossils to be discovered outside of Africa, however, were dated to be between 90,000 and 120,000 years old. In other words, the Misliya jawbone proves that humans may have emerged from Africa between 57,000 and 104,000 years before they were believed to. "This is an exciting discovery that confirms other suggestions of an earlier migration out of Africa," said paleoanthropologist Rolf Quam of Binghamton University in New York, who co-authored the study. Quam added that genetic evidence had suggested that the migration out of Africa had taken place earlier than what was believed. "Now we finally have fossil evidence of this migration, in addition to inferences drawn from ancient DNA studies and archaeological sites," he told Science, which published the article. Quam added that the Misliya humans' tribe was likely nomadic, following prey or warm weather, which was what eventually led them out of Africa. "They were capable hunters of large game species including wild cattle, deer and gazelles. They also made extensive use of plant materials, including perhaps for bedding," Quam said. The discovery also has played into the ongoing	**Homo Sapiens'in tarihi yeniden yazılıyor: Afrika dışındaki en eski insan fosili bulundu BİLİM** **Sputnik News - 16:23 26.01.2018** Modern insanın (Homo Sapiens) tarihi her yeni keşifle tekrardan yazılıyor. İsrail'deki Misliya mağarasında Afrika dışındaki en eski Homo Sapiens fosilinin bulunduğu açıklandı. Bilim insanları Afrika dışındaki bilinen en eski Homo Sapiens (insan) fosilinin bulunduğunu duyurdu. 177.000 ila 194.000 yıl önceye ait olduğu belirlenen fosilin keşfedildiği haberi önde gelen bilim dergisi Science'da yayınlandı. Üzerinde dişler bulunan üst çene kemiği fosili İsrail'deki Misliya mağarasında bulundu. Mağarada ayrıca çene fosili dışında taştan yapılmış aletler de keşfedildi. **Homo sapiens düşünülenden en az 50.000 yıl önce afrika'dan göç etti** Fosilin keşfi Homo Sapiens'in Afrika'dan düşünülenden en az 50.000 yıl önce çıktığına işaret ediyor. Makalenin yazarlarından biri olan ve Binghamton Üniversitesi'nde antropoloji profesörlüğü görevini yürüten Rolf Quam "Artık modern insanın Afrika'dan düşündüğümüzden daha erken zamanda çıktığının fosil kanıtına sahibiz. Daha önce bu erken göç iddiaları hem arkeolojik alan kalıntılarına hem de antik DNA araştırmalarına dayandırılıordu ancak artık biz bunu kanıtlayan insan fosiline sahibiz" dedi. Çene kemiğinin yaşını saptamak ve Homo Sapiens dışında Neanderthal ya da diğer insansı türlere ait olup olmadığını kesinleştirmek için bilim insanları 3 farklı analiz tekniği kullandı. Araştırmacılar bulunan fosilin kesinlikle Homo Sapiens'e ait olduğunu vurguladı. **'Büyük canlıları avlayabiliyorlar, ateşi kontrol edebiliyorlardı'** Mağarada fosilin yanı sıra bulunan taş aletlerin de 'Levallois' olarak adlandırılan teknikle yontulduğu ve avlanma amacıyla kullanıldığı belirtildi. Makalenin yazarlarından Tel Aviv Üniversitesi anatomi ve antropoloji bölümü profesörü Israel Hershkovitz "Zengin arkeolojik kanıtlar bize Misliya mağarası sakinlerinin auroch'lar (soyu tükenmiş büyük inek), Pers alageyiği ve ceylan gibi büyük canlıları avlayabildiğini gösteriyor.

debate as to what route early humans used to exit Africa. Some researchers believe that they went along the Bab al-Mandeb strait in what is now southern Saudi Arabia, while others have advocated that they traveled through the Nile valley in Egypt to enter modern day Israel via the Sinai. This find obviously strengthens the latter theory, according to study lead and Tel Aviv University paleoanthropologist Israel Hershkovitz. "The moment you say there is modern Homo sapiens in Israel between 170,000 to 200,000 years ago, suddenly all the pieces of the puzzle fall into place," Hershkovitz said. He went on to say that the sample actually was more human-like than the samples discovered in Africa, which still had some traits of humanity's progenitor species. "You could say that it's not just the oldest Homo sapiens outside of Africa, it's the oldest Homo sapiens there is, period," Hershkovitz adds. "The fossils found in Africa still had many archaic traits, but here we are talking about fully modern people."	Ocaklarındaki ateşi kontrol edebiliyorlardı, bitkilerden geniş şekilde yararlanıyorlardı ve Erken-Orta Paleolitik Çağ için taştan bir alet kutusu üretmişlerdi. Bunlar Afrika'da bulunan en erken Homo Sapiens fosilleriyle birlikte bulunanlarla benzer" dedi. Hershkovitz taşların avlanmanın yanı sıra hayvan derisi yüzme, bitki kesme ve mineral arama gibi işlerde de kullanılabildiğini belirtti. **'AFRİKA'DAN 250.000 YIL ÖNCE ÇIKTIK'** Fosilin bulunduğu bölge modern insanın Afrika'dan Nil Vadisi boyunca uzanankuzey rotasını ve Doğu Akdeniz kıyılarını kullandığı tezini de desteliyor. Ayrıca Misliya fosili neden 120.000 yıl öncesine ait bir modern insan fosilinin Çin'de bulunduğunu anlamaya da yardım ediyor. Hershkovitz fosilin, modern insanın Afrika'dan 220.000 yıl önce çıkarak düşündüğümüzden daha önce Neanderthal gibi diğer türlerle etkileşime girdiği yönündeki araştırmaları da desteklediğini belirtti. Herkovitz "Daha önce düşünülenden çok daha eski bir biyolojik tarihimiz var. Diğer hominini (insansı) gruplarıyla etkileşime girerek evrimleştik. Afrika'dan 250.000 yıl önce gibi bir tarihte çıktık" dedi.

Ek 4d. Bilim ve Teknoloji Metin Örneği - IV

Kaynak Metin	Hedef Metin
Solar Impulse completes historic round-the-world trip **26 July 2016** **The first round-the-world solar powered flight has been completed, after the Solar Impulse aircraft touched down in Abu Dhabi.** Bertrand Piccard piloted the plane for a final time, steering it safely from the Egyptian capital Cairo to the UAE. He has been taking turns at the controls with Swiss compatriot Andre Borschberg, with the mission aiming to promote renewable energy.It brings to an end a voyage that began in Abu Dhabi on 9 March last year. "The future is clean. The future is you. The future is now. Let's take it further," Mr Piccard said, arriving into Abu Dhabi to cheers and applause.The 17-stage journey covered some 42,000km, taking in four continents, three seas and two oceans.The longest leg, an 8,924km (5,545-mile) flight from Nagoya in Japan to Hawaii, US, lasted nearly 118 hours and saw Mr Borschberg break the absolute world record for longest (time duration) uninterrupted solo flight. It was just one of 19 official aviation records set during the global adventure.Mr Piccard and Mr Borschberg have been working on the Solar Impulse project for more than a decade.The pair had hoped to complete the challenge last year but progress was not quite swift enough to get the best of the weather in the Northern Hemisphere's summer. And when battery damage was sustained on that epic five-day, five-night passage over the western Pacific in June/July 2015, the decision was taken to ground the effort for 10 months. Solar Impulse is no heavier than a car, but has the wingspan of a Boeing 747. It is powered by 17,000 solar cells.Its experimental design presents a number of technical difficulties, with the plane being very sensitive to weather conditions. Indeed, the passage from Cairo was very bumpy for Mr Piccard as he battled severe turbulence above the hot Saudi desert.The cockpit is about the size of a public telephone box, with the pilots having to wear oxygen tanks to breathe at high altitude and permitted to only sleep for 20 minutes at a time.	**Güneş enerjisiyle çalışan Solar Impulse uçağı dünya turunu tamamladı** **26 Temmuz 2016** **Solar Impulse Abu Dabi'ye inerek dünya turunu tamamlayan ilk güneş enerjisiyle çalışan uçak oldu. Pilot Bertrand Piccard ve Andre Borschberg uçağı sırayla uçurarak geçen yıl 9 Mart'ta Abu Dabi'de başlayan turu böylece sonlandırmış oldular.** Abu Dabi'de alkışlarla karşılanan Piccard, "Gelecek temiz. Gelecek sizsiniz. Gelecek şimdi. İlerleyelim" dedi. Turun en uzun yolculuğunda pilot Borschberg, Japonya'nın Nagoya şehrinden ABD'de Hawaii'ye 118 saatte giderek duraksız en uzun solo uçuşu gerçekleştirdi. Bu, turda kazanılan 19 uçuş rekorundan yalnızca bir tanesi oldu. Piccard ve Borschberg Solar Impulse projesinde 10 yıldan fazla süredir çalışıyorlardı. Haziran 2015'te Pasifik Okyanusunun batısından gerçekleştirdikleri 5 gün 5 gecelik inanılmaz uçuştan sonra projenin hedefi 10 aylık bir dünya turu oldu. Solar Impulse yalnızca bir araba ağırlığında ve 17 bin güneş pili ile çalışıyor. Ancak uçağın modeli henüz her türlü hava koşuluna hazır değil ve bu da bazı teknik sorunlara yol açıyor. Piccard Kaire'den geçerken çölde oldukça tehlikeli bir türbülans atlatmış. Yolculuğun en zor yanları ayrıca; uçuş kabininin bir telefon kulübesi kadar küçük olması, pilotların yüksek irtifada oksijen maskesi takmak zorunda olması ve yalnızca 20 dakika aralıklarla uyuyabilmeleriydi.

Ek 4e. Bilim ve Teknoloji Metin Örneği - V

Kaynak Metin	Hedef Metin
The seven ways you are totally unique **By Richard Gray - 10 January 2017** From your walk and your body odour to the shapes of your ears and your backside, scientists are finding many surprising ways of identifying you from the other seven billion people in the world. At first glance Erin and Audri Nelson look identical. They have the same chocolate coloured hair, they share dark, almond-shaped eyes and have a similar impish smile. Since birth their family, friends and teachers have mixed them up. When their high school prom dates came to their house in a small town in east Texas, the two boys could not tell which twin they were there to collect. Yet despite their similarities, certain features do mark them apart. "We feel that we are more different than others perceive us to be," explains Erin. "There are subtle differences in our faces – Audri has a slightly rounder face, maybe because she smiles more. Our lips also have a slightly different contour, but it is only noticeable if we are side by side in a picture." Those subtle cues are often missed by facial recognition software, which uses computers to automatically detect distinctive features and match them to images held in vast databases. And it is for this reason that Erin and Audri are now helping computer scientists, such as Kevin Bowyer at the University of Notre Dame in Indiana, to put their facial recognition and other "biometric identification" techniques to the ultimate test. Along with his colleague Patrick Flynn, also at the University of Notre Dame, Bowyer recently went to the annual Twins Day Festival in Twinsburg Ohio to see how well some of the latest technologies can do. "The fraction of identical twins in the population is slowly growing over time so it is potentially a real issue that you would want to distinguish between twins," says Bowyer. "Fingerprints are a pretty good way of telling identical twins apart, but not quite as good as it is in the general population." "Facial recognition is not so good. It is something our lab is looking at – whether moles, facial scars and other marks can be used to distinguish people who look very much alike. At the moment iris recognition is the best method we have for easily distinguishing twins." This sort of work, along with attempts to find new ways of identifying people, is revealing that we may differ from our neighbours in some rather surprising ways. Here are some of the most unusual but utterly unique features of your body. YOUR EARS	**DERGİ - Kişiye özgü 7 özellikle kimlik tespiti** **Richard Gray - 30 Ocak 2018** Bilim insanları, yürüyüş tarzından vücut kokusuna ve kulak şekline kadar tek tek herkesi yedi milyar insandan ayıran yegane birçok özellik olduğunu söylüyor. İşte gelecekte kimlik tespiti için kullanılabilecek yedi özellik… Parmak izi, yüz tanıma teknolojileri, biyometrik kimlik saptaması gibi bilinen yöntemler dışında, insanların kendine özgü başka özellikleri de var. Kulaklar Kulağın kıkırdak yapısının kıvrımları ve çizgileri kişiye özgüdür. 1950'lerden bu yana adli tıpa intikal eden suçlarda kulak tanıma yöntemlerine başvuruluyor. 1998'de ise araştırmacılar bilgisayarların kulak resimlerini birbirinden doğru bir şekilde ayırabildiğini göstermişti. Bugün üç boyutlu tarama teknikleri sayesinde kulağın geometrik özellikleri tespit ediliyor ve bunların analizi sayesinde net olmayan bir fotoğrafta bile kişinin kulağından kimlik tespiti yüzde 99,6 doğruluk payı ile 0,02 milisaniyede yapılabiliyor. İnsan yaşlandıkça kulağı büyüse de orantılar aynı kalır. Fakat kulağın başka ayırt edici özellikleri de vardır. İç kulaktaki mikroskobik tüy hücreleri ses dalgalarının beyinde elektrik sinyaline dönüşmesini sağlar; bu tüylerin titreşim sonucu kendi yarattığı, kulakla duyulmayan, ama hassas mikrofonla tespit edilebilen bir ses de vardır ve bu ses her insanda farklıdır. Teknoloji şirketi NEC, mikrofon da içeren bir kulaklıkla, kulak boşluğunda yankılanan sesin titreşimlerini inceleyerek yüzde 99 doğruluk oranıyla kimlik tespiti yapabildiğini söylüyor. Vücut kokusu İster hoşumuza gitsin ister gitmesin herkesin kendisine özgü bir vücut kokusu var. ABD ordu araştırma merkezinin yaptırdığı bir araştırmada, insanların hareket ederken etrafında

For most of us, our ears are merely gristly appendages sticking out from the sides of our heads. They are often too small, too big, too prominent or just too weird looking for our liking. But perhaps it is time to give our ears a little more respect. The complex patterns of ridges and furrows formed by the cartilage of your outer ears are remarkably unique to you. Since the 1950s, forensic scientists been using measurements of suspects' ears to match them to prints left behind at the scenes of crimes. Then in 1998, researchers showed that computers could accurately distinguish between images of ears. This has led to 3D scanning techniques that build up a detailed model of the ear and new methods that extract distinctive geometric features of the ear. By analysing a combination of features, such as the distance from the lobe to two points on the upper edge, it is possible to recognise someone from even a fuzzy picture of their ear with 99.6% accuracy in just 0.02 milliseconds. "As you grow older your ear doesn't change – it just grows larger but the proportions remain the same," explains Mark Nixon, a computer vision expert at the University of Southampton who has been one of the leading researchers in ear recognition. But the individuality of our ears does not stop there – they sound different too. The microscopic hair cells in the cochlea of our inner ears, which detect soundwaves and turn them into minute electrical signals for our brain, also produce their own faint sounds. This occurs as a byproduct of the process that amplifies quiet sounds, which causes these cells to vibrate and produce a noise that is inaudible to the human ear, but can be detected using sensitive microphones. These are known as octoacoustic emissions and are already used by doctors to test the hearing of young children by playing a series of clicks to see how the hair cells respond. But researchers have found that in each of us they are subtly different. Each person's hair cells produce a slightly different noise, which is further changed as the sound travels through the bones in the inner ear, the eardrum and along the ear canal. It raises the possibility of being able to unlock your phone simply by lifting it to your ear or putting in a pair of headphones. Indeed, technology manufacturer NEC announced last year that it had developed an earphone with a built in microphone that can extract the sounds that resonate within ear cavities to identify individuals with greater than 99% accuracy. YOUR BODY ODOUR Like it or not, you smell. Underlying the collection of perfumes, deodorants and other scents we slather on ourselves to seem more attractive is a distinct natural body odour.	bıraktığı kimyasallardan kimlik tespiti yapılmasının mümkün olduğu görüldü. Bristol Üniversitesi'nden araştırmacılar, vücuttan salgılanan 44 bileşime bakarak kişilerin ayırt edilebileceğini ortaya koydu. Bazı bilim insanları vücut kokusunun bu özelliğinden dolayı biyometrik pasaportlarda kimlik tespit yöntemi olarak kullanılabileceğine inanıyor. Yürüme tarzı İnsanları yürüme biçiminden tespit etme yöntemi on yıllardır biliniyor ve güvenlik güçleri tarafından kullanılıyor. Farklı kemik yapısından dolayı adım atma sırasında herkesin kendine özgü vücut hareketleri ortaya çıkıyor. Bunların bir kısmı çıplak gözle görülemese de bilgisayarla tespit edilebiliyor. Kişinin yürüyüşü analiz edilerek üç boyutlu kinetik modeller çıkarılarak yürüyen birinin görüntüsü veri tabanıyla kıyaslanıp doğru kimlik tespiti yapılabiliyor. Koşma tarzı ise çok daha kişiye özgü bir eylem ve koşma incelenerek rahat kimlik tespiti yapmak mümkün olabiliyor. Cep telefonu imalatçıları, kullanıcıları hareketinden tanıyan yeni teknoloji geliştiriyor. Böylece telefonun kayıtlı olduğu kişide olup olmadığı tespit edilebilir. Ancak farklı bir ayakkabı giymek veya yağmurda ya da çimende yürümek yürüme tarzının değişmesine neden olabileceği için bu durumlarda yanılma payının nasıl giderilebileceği sorunu üzerinde duruluyor. Kafatası Parmaklarınızla kulaklarınızı tıkayıp o şekilde dirseklerinizi masaya veya oturduğunuz koltuğun kenarına koyduğunuzda bir uğultu duyarsınız. Dirseklerinizi kaldırdığınızda ses kaybolur. İşte bu, etrafınızdaki ses titreşimlerinin kafatasınız yoluyla kulağınıza iletilmesidir. Kemikler sesi bu şekilde iyi iletir. Ama kafatasının büyüklüğü, etrafındaki yumuşak doku miktarı ve içerdiği boşluklar farklı olduğu için her insanın duyduğu titreşim de farklıdır. Bu şekilde yüzde 97 doğruluk payı ile

Studies funded by the US Army Research office have found it is possible to identify individuals by looking at the fog of chemicals we leave in our wake as we move around. Scientists at the University of Bristol showed they could distinguish individuals by looking at a combination of 44 compounds secreted by the body, which evaporate off to form a 'thermal plume' that surrounds us.	kimlik tespiti yapılabilir. Tırnaklar Parmak izi uzun zamandır en yaygın kimlik tespit yöntemlerinden biri olarak kullanılıyor. Fakat araştırmalar gösteriyor ki tırnaklarda da kişiye özgü kıvrım ve şeritler var.
It is this unique scent trail that search dogs are able to detect and follow, and researchers have been attempting to use "electronic noses", which sniff out the chemical constituents of an odour, to do something similar. The UK's Forensic Science Service has also examined the potential of using the scent in traces of sweat left at crime scenes during investigations.	Doğru ışıkta incelendiğinde, tırnağın şeffaf keratin proteininden oluşan sert kısmında yer alan şekiller ortaya çıkar. Tırnakta oje olduğunda bile bu özgün şekilleri görmek mümkündür.
Spanish company Ilía Sistemas has developed a technique that is able to identify members of a group from their body odour with an accuracy of 85%.	Yüzük, orta ve indeks parmağının tırnaklarını tarama yöntemiyle insanlarda doğru kimlik tespiti yapılabileceği belirtiliyor.
Most recently, researchers at the University of Information Science and Technology St Paul the Apostle in the Republic of Macedoniaand Kyushu University in Japan, claim they can distinguish between individuals with 100% accuracy, using equipment that produces atomic "fingerprints" of a scent and then running it through an artificial neural network on a computer.	Ancak tırnaklar uzadıkça bu şekiller her altı ayda bir değişir. Bu nedenle araştırmacılar tırnak altındaki deri üzerinde yoğunlaşıyor. Tırnak yatağındaki girinti çıkıntılar kişiden kişiye farklılık gösteriyor ve ömür boyu aynı kalıyor.
Sunil Jha, a bioinformatics engineer who led that work, says odour could eventually be used as a form of identification in biometric passports. "Body odour has great potential to be used in biometric applications," he claims. "I'm sure our approach can discriminate between the pure body odour and the odour from deodorants for example."	Bir teknoloji şirketi, düşük lazer ile ölçüm yapma yoluyla 'tırnak kimliği' adı verilen yeni bir kimlik tespiti yöntemi geliştirme üzerinde çalışıyor.
THE WAY YOU WALK	Burundaki gözenekler
Never has Phil Collins sung truer words: "The only thing about me is the way I walk." The idea of identifying people from the way they move has been around for decades and has become a popular idea in the security services.	Tıpkı çileğin üzerindeki minik çekirdekler gibi burnumuz da yüzlerce gözenekle kaplıdır.
While putting one foot in front of another might seem like a simple act, each of us has tiny ticks, bounces and ways of swinging our legs that are unique.	Bu gözenek dağılımının ömür boyu aynı kaldığı ve bu yolla kimlik tespiti yapılabileceği belirtiliyor.
It ultimately stems from subtle differences in our bone structure, muscles and our sense of balance. For most people, these subtleties are difficult to spot with the human eye, but for machines they are telltale signs of individuality. Using computers to break down movement into a series of points or more recently, build 3D kinetic models of the way someone as they walk, it is possible to take a video of someone moving and match it to a database with astonishing accuracy.	Fotoğraflara bakarak burundaki gözenekleri tespit edip bir veri tabanı ile karşılaştıran bir sistem geliştirildi. Sadece burun gözeneklerine bakılarak yüzde 88 doğruluk payı ile kimlik tespiti yapılabiliyor.
Mark Nixon at Southampton University was one of the first researchers to do this and found that while the way we walk is often quite individual, the way we run is even more so. "Walking is a very passive motion while running is a forced motion and so it much more distinctive," he explains. "Computers can break down the	Şifre kullanımının giderek arttığı bir dönemde yaşıyoruz. Parmak izi teknolojisi kullanan cep telefonlarına korsan yoldan girmeyi başaranlar oldu. Bu nedenle kişiye özgü birkaç özelliği birleştiren bir sistemin geliştirilmesi ve bunlardan birinin de burun gözenekleri olabileceği belirtiliyor. Klavye kullanma şekli, nabız atışı, saçtaki proteinler vs. de diğer seçenekler arasında bulunuyor. Bu özelliklerin daha yoğun bir biçimde

way you move into a set of numbers that are unique to you. We can identify you from the way your walk, the way you run and the way you go from walking to running." Mobile phone manufacturers are now developing technology that can detect users from the way they move around. One presented at the Biometrics 2016 conference in London last month requires the user to write a code in the air with their phone in their hand and its onboard sensors detects specific eccentricities of their movement to confirm their identify. Others are hoping that mobile phones will be able to detect they are with their registered user simply by monitoring the way they move around while it is in their pocket. But there are also problems. "What would happen if you had changed your shoes or wore a tighter pair of pants," warns Bowyer. "If it is raining you might also walk differently on grass than you would on concrete." YOUR BACKSIDE Some of us have pert posteriors while others could probably do with a little toning, but your bottom is actually quite remarkable. According to researchers in Japan, they can tell who you are purely from your backside. They have developed a pressure-sensitive pad that can be fitted into the seat of a car or a desk chair. A total of 360 sensors detect the contours of a person's backside when they sit down, differences in where they apply pressure on the seat – they might sit more on one cheek than the other for example – and how much of their body touches the seat. So slouchers will have a different sitting profile from those that sit up straight. This information from the sensors is then used to match against a profile held in a computer database. Shigeomi Koshimizu, from the Advanced Institute of Industrial Technology in Tokyo, Japan, believes his system could be used an anti-theft device in cars or to allow workers to unlock their computers simply by sitting down rather than having to remember complex passwords. YOUR SKULL Put your fingers in your ears, and keep them there while placing your elbows on your desk or the arm of the chair you are sitting in. The chances are you will probably hear a low humming noise coming up through your arms from the room around you that disappears when you lift your elbows again. What you have just experienced is your skull conducting the sound vibrations from your surroundings directly to your inner ear. Bone is remarkably good at conducting sound in this way. But the size of your skull, the amounts of soft tissue around it and the hollow cavities it contains, means the way it vibrates is different in every person. Researchers have found that by playing a short clip of white noise and then listening to the way it is changed by a person's skull,	kişiye özgü olduğu görülüyor. Kalça Japonya'daki araştırmalara göre insanları sadece kalçasından tanımak mümkün. Herhangi bir koltuğa monte edilebilecek ve çok sayıda sensör içeren küçük ve düz bir minder ile kişilerin oturma biçiminden kalça yapısı tespit edilebiliyor. Sensörler bu bilgiyi bilgisayardaki veri tabanına aktararak kimlik tespitini mümkün kılıyor. Bu tekniğin otomobil hırsızlığına karşı veya bilgisayarda şifre yerine kullanılabileceği belirtiliyor.

it is possible to pinpoint their identity with 97% accuracy.

Essentially it means we are carrying around our own personal tuning forks inside our heads.

The researchers' SkullConduct system could be used to unlock mobile phones or other devices like Google Glass in the future by simply playing a sound into your skull and listening to what happens.

"We send a known signal into the skull and analyse what 'comes out'," explains Andreas Bulling, an engineer at the Max Planck Institute for Informatics in Saarbrücken, Germany, who led the research. "It could potentially also be used for other parts of the skeleton too."

YOUR FINGERNAILS

While the loops and whirls of skin on the pads of your fingers are perhaps one of the best known forms of identification, it seems another set of unique features have been staring us in the face every time we use a fingerprint to unlock our smartphone.

Hidden within the shiny surface of our fingernails are a series of ridges and contours that have been found to be unique in studies of thousands of samples. When examined in the right light, the patterns on the surface of the nail plate – the hard part of the nail, which is made of translucent keratin protein – can be revealed.

Researchers at Indian Institute of Technology in New Delhi even showed they were able to see these distinct patterns in photographs of fingernails when people were wearing nail polish. They claim by taking scans of the nails from three fingers – the ring, middle and index – they can reliably identify individuals.

But fingernails also grow and replace over time, meaning these patterns can change every six months or so. Instead, some researchers have decided to focus on the layers of skin that lie beneath the nail.

The nail bed, as this delicate pinkish tissue is known, has distinct channels that an outer layer of cells slot into like a tongue and groove joint used in woodwork. The spacing of these grooves remain proportionately the same throughout your life but have different patterns in each person.

One company developed a system called Nail-ID that used low powered lasers to measure these in an attempt to develop a new way of confirming a person's identity.

THE PORES ON YOUR NOSE

Splattered across your nose like seeds covering a strawberry are hundreds of tiny pores. These are the enemy of beauticians everywhere due to their tendency to gather grime and clog.

But regardless of whether you have the flawless skin of a supermodel or a face that oozes grease like a deep-fat frier, your nose pores help to distinguish you from others. Researchers at Shangdong University in China, along with colleagues at Kinki University in Japan, insist the distribution of pores on your nose is stable throughout

your life. They have developed a system that can recognise nose pores from photographs and match these to a database. They claim they could identify people taking part in their study with 88% accuracy based purely on the pores of their nose. While esoterically fascinating, there could also be real benefits to our uniqueness. Most of us struggle to remember the countless passwords and pin numbers we need to access our computers, phones and services online. Repeated hacks of major companies have also shown just how vulnerable those passwords can also be. It is clear we need other ways to authenticate our identity. Fingerprint sensors have now become common on new mobile phones but already some hackers have found ways to get around these. Instead experts believe we need a mixture of several different biometric features to help us prove our identity. There are dozens of options – the way we type, our heartbeats and even the proteins in our hair are all unique to us as individuals. “We have always argued that biometrics will make your life more convenient and secure than using passwords,” says Mark Nixon. “This is because your body is unique. What we are finding is that it is even more unique than we realised.” Erin and Audri Nelson are already finding other ways of telling themselves apart that could help those around them. “We used to dislike the stares when we were little but now we embrace it,” says Audri. “We will even try harder to look alike with matching outfits, similar haircuts and makeup. But if you look closely, the way we walk is very different.”	

Ek 4f. Bilim ve Teknoloji Metin Örneği - VI

Kaynak Metin	Hedef Metin
Do you inherit the ability to roll your tongue?	**DERGİ - Dil yuvarlamak genetikle mi ilgili?**
By Claudia Hammond - 30 January 2018	**Claudia Hammond - BBC Future - 31 Ocak 2018**
It's long been thought that the ability to roll your tongue is a clear-cut case of genetics. BBC Future finds it's not that simple.	Ağızda dili yuvarlamanın genetikle ilgili olduğu sanılıyordu. Ama bu özelliğin açıklamasının bu kadar basit olmadığı anlaşılıyor.
Stand in front of a mirror, open your mouth slightly and try to bring the sides of your tongue up towards each other to make a U-shape. If you can do it you are a tongue-roller, along with between 65 and 81% of people, **more of them women than men**.	Aynanın karşısına geçip ağzınızı hafifçe açıp dilinizi yanlardan kıvırarak yuvarlamaya çalıştığınızda bunu başarabiliyorsanız nüfusun yüzde 65 ila 81'lik kısmına giriyorsunuz demektir. Bunu yapabilenlerin çoğu kadın.
If you tried this before, the chances are it was in a biology lesson on genetics at school. I remember sitting on my high stool at the lab bench trying in vain to roll my tongue, while my friends seemed to be able to do it effortlessly. The reason we couldn't all do it, we were told, is because it is a simple genetic trait. You had either inherited the right variant of the tongue-rolling gene or you hadn't. And if you hadn't, you would never be able to do it.	Dili yuvarlamanın genetikle ilgili olduğu, bu gene sahip olmayanların dil yuvarlayamadığı söyleniyordu.
	Okul döneminde dilimi yuvarlayamıyorken, deneye deneye bunu başardığımı gördüm. Bu duruma şaşırdım; zira genetikle ilgili olsaydı, öğrenilebilir bir şey olmaması gerekiyordu. Ama bu açıklamaya biyoloji kitaplarında bugün bile rastlamak mümkün.
Determined not to beaten at this admittedly pointless skill, I spent idle moments practising. To my surprise, eventually, I could do it. This puzzled me, as a genetically-inherited capability is not something you should be able to learn to do. The reason I could, is that the simple inheritance notion of tongue-rolling is a myth. Still, even today, you can find this theory in biology textbooks.	1940'ların önde gelen genetikçilerinden Alfred Sturtevant dil yuvarlamanın Mendelyan bir özellik olduğunu, yani anne ve babadan geçen karma bir özellik olmadığını, yalnızca birinden alınan bir genle ilgili olduğunu söylemişti.
	Göz rengi, ten rengi ve çillerin bu şekilde geçtiği sanılıyordu. Ama bugün bu özelliklerin başka gen varyantlarıyla da ilgili olduğu biliniyor.Dil yuvarlamayla ilgili gen varyantı dominant bir gendir. Ebeveynlerden biri yuvarlayabiliyorsa çocuk da dil yuvarlayabiliyor demektir. İki ebeveyn de yuvarlayamıyorsa çocuk da yuvarlayamaz.
It was the leading geneticist Alfred Sturtevant who suggested back in 1940 that **tongue-rolling was a Mendelian trait**, meaning that it was inherited not as a blend of your parents' genes, but from one of your parents. Eye colour, skin tone and the presence of freckles are thought to work in this way (although we now know that these too can be affected by variants of other genes too).	İkizler aynı genlere sahip olduğu halde, 1950'lerde yapılan araştırmalarda bazı ikizlerden birinin dil yuvarlayabilirken diğerinin yuvarlayamadığı görüldü.
	Bu araştırmaları gören Sturtevant 1965'te yazdığı kitabında dil yuvarlamanın Mendelyan kuralla ilgili olmadığını kabul etmiş, ama bu anlayış yayılmaya devam etmişti.
He noted that a few children refused to open their mouths to reveal whether or not they could do it. He guessed they couldn't. From those who were prepared to reveal their tongues, he found four who could roll their tongues despite the fact that none of their parents could. Nonetheless he concluded that tongue rolling was conditioned, at least in part, by heredity.	Dil yuvarlamanın önemli bir beceri olmadığı doğru. Aslında bu önemsizlik onu genetik araştırmalar bakımından ilginç bir konu haline getiriyor.
If this is correct, then identical twins, since they are genetically identical, should either both be tongue rollers or neither of them should be able to do it. But in a study from the 1950s of 33 twins, **seven sets didn't match up**, comprising	Dil yuvarlamak insanların tartıştığı, sürekli denediği bir özellik olmadığı için bu konu araştırılırken onu etkileyen çevresel faktörleri sınırlamak mümkün olabiliyor.
	On yıllar boyu süren araştırmalar sonucunda

one roller and one non-roller. To Alfred Sturtevant's credit, on seeing this research, he declared in his book in 1965 that tongue rolling wasn't a Mendelian case after all and that he was "embarrassed to see it listed" as such. But that hasn't stopped the myth being taught and perpetuated in many schools today. To complicate matters further, some people can't in fact be classified as rollers or non-rollers because they can curl the **sides of their tongue up slightly**, without being able to make the full U. You could argue that tongue-rolling doesn't matter. It's not exactly a useful skill. But its insignificance is precisely the reason it makes an interesting topic for genetic studies. It's not something that most people practice or even discuss, so, when studying it, you can limit the environmental influences affecting it. And after decades of investigation, what do we know? Well, it is likely that there is some genetic element, but not one that is straightforward. Instead it might involve multiple genes or variants of genes. And it seems I'm not alone in learning through practice. When John McDonald, from the University of Delaware's Department of Biological Sciences, asked 33 non-roller students to practise tongue-rolling each day, after a month one extra person could do it. Admittedly that's not many. But maybe other people have succeeded too. If you have taught yourself to roll your tongue, I'd be interested to hear about it.	neler biliyoruz? Dil yuvarlamada genetik faktör belli bir rol oynuyor olabilir, ama bu kesin çizgilerle belirlenebilen bir durum değil; birçok gen veya gen varyantının rolünden söz edilebilir. Delawere Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmada dil yuvarlayamayan 33 öğrenciden her gün bunu denemeleri istenmiş, her ay bir kişi bunu yapmayı başarmıştı. Bu araştırma da, az sayıda insanda gerçekleşse de pratik yapa yapa dil yuvarlamayı öğrenmenin mümkün olduğunu gösteriyor.

EK 5. POLİTİK METİNLER

Ek 5a. Politik Metin Örneği - I

Kaynak Metin	Hedef Metin
The countries that get by without a government	**Hükümetsiz yönetim mümkün mü?**
By Dr Ed TurnerAston University	Dr. Ed TurnerAston Üniversitesi
8 January 2018	8 Ocak 2018
At the heart of any modern democracy is the idea that leaders are elected to govern. But with 2018 starting without two European governments in place, the question might be do we actually need politicians?	**Modern demokrasilerin kalbinde tüm liderlerin seçilmesi gerektiği fikri yatar. Fakat Avrupa'da 2018'e hükümetsiz giren ülkeler, bölgeler olunca insanların kafasında "Siyasetçilere ihtiyacımız var mı?" sorusu oluşabilir.**
Twelve months ago, Northern Ireland found itself without a government of its own, after deputy first minister **Martin McGuinness walked out** in a row over a botched energy scheme.	12 ay önce Kuzey İrlanda Başbakan Yardımcısı Martin McGuinness istifa etti. Milliyetçilerle birlik yanlıları arasındaki güvensizlik o kadar fazlaydı ki iki tarafta da sorunun çözüleceğine dair bir işaret görmek mümkün değil.
The ensuing breakdown in trust between the ruling nationalist and unionist parties shows no sign of being resolved.	Yeni yasaların çıkması için iki tarafın da desteğinin gerektiği düşünülürse Kuzey İrlanda Parlamentosu'nda neredeyse hiçbir şey yapılmıyor denebilir: Bütçe Londra'dan kararlaştırılıyor, Kuzey İrlanda'yı ilgilendiren konularda ise kamu görevlileri kararlarını uyguluyor.
Given that the support of both camps is required for any new laws to be passed, it means there is little happening at the Stormont Assembly: a **budget had to be imposed** from London and day-to-day decisions on **devolved issues** are made by civil servants.	Böyle bir durum sıra dışı gözükebilir fakat siyasi liderliğin yokluğu kamu hizmetlerinin çökmesine yol açmadı ve insanlar günlük hayatlarına devam ediyor.
Such a situation may seem extraordinary, but the absence of political leadership has not seen public services collapse and people are able to go about their normal, daily business.	Kuzey İrlanda'da yaşananlar sıra dışı olsa da dünyada tek değil ve bu durum alaycıların "Hükümetler olmadan da işler görülüyor, neden hükümete ihtiyacımız var ki" demesine yol açabilir.
And, while unusual, Northern Ireland's position is by no means unique - which might cause cynics to question what the point of a government is at all, if we can apparently cope without them so readily.	Örneğin Almanya, 24 Eylül'deki genel seçimden bu yana seçilmiş bir hükümeti olmadan yönetiliyor.
Germany, for example, has not had a new government installed following its **inconclusive federal election** in late September.	Pazar günü bir hükümet kurma girişimi başlatılsa da resmi koalisyon görüşmelerinin Mart veya Nisan'a kadar başlaması öngörülmüyor. Bu durumda bir hükümetin göreve başlaması aylar sürebilir.
Although **talks to find a solution started on Sunday**, it could still be months before new ministers are in place.	Belçika da seçilmiş bir hükümeti olmadan yönetilme rekorunu 2010-2011 yılında kırmış, Flaman ve Valon siyasetçiler arasındaki anlaşmazlık nedeniyle 589 gün hükümetsiz kalmıştı.
In Belgium, a record for the longest period without an elected government in a democracy was set in 2010-11, after wrangling between Flemish and Walloon figures led to a **589-day vacuum.**	İspanya ise benzer bir senaryoyu 2016'nın ilk 10 ayında yaşamış, hükümetsizlik yalnızca merkez solun muhafazakar partinin azınlık hükümeti kurma için oylama yapmasına izin vermesiyle aşılmıştı.
Spain spent the **first 10 months of 2016 in a similar position**, a hiatus which only ended when the opposition socialists effectively voted to allow the conservatives to form a minority	

government. It is not difficult to find examples beyond Europe. Somalia had no government to speak of for a 15-year period in the 1990s and 2000s, during which time it was ripped apart by clan militias, pirate gangs and Islamist extremists. And Iraq went without for much of 2010, leading to **fears that insurgents could exploit the stalemate** as US forces reduced their presence. But what does it mean to be without a government in a well-established state, where the consequences are less profound? In Germany, politics is able to trundle on: ministers can carry on as "acting ministers", an approved budget is in place, regional and local governments - which are responsible for much policy implementation - continue unaffected. The country continues to be represented in the institutions of the European Union. However, there are at least three profoundly negative consequences. First, without proper parliamentary or political scrutiny, there is a risk of unwelcome decisions being "slipped through". Acting agriculture minister, Christian Schmidt, caused surprise when **he voted at the EU in favour** of allowing the continued use of a controversial pesticide, contrary to agreement between the main parties and without the backing of acting chancellor Angela Merkel. Secondly, the country is simply unable to take big-picture domestic or international decisions. How will the German government respond to **French President Emmanuel Macron's ambitious plans for reform of the EU**, for example? The answer is we simply don't know, and cannot know, because no government is in place to take a stance. Similarly, Germany cannot introduce domestic reforms - for instance, to handle challenges in its social care sector, or to stimulate housebuilding. Thirdly, this situation means that acting ministers are still responding to decisions taken by the electorate in 2013, instead of reacting to the issues voted upon in 2017. Nonetheless, this situation is not as dramatic as other forms of democratic failure. In the United States, government shutdowns -	Peki hükümetsizliğin sonuçlarının daha az hissedildiği köklü bir devlette hükümetin olmaması nasıl bir etki yaratıyor? Almanya'da siyaset yuvarlanıp gidiyor, bakanlar vekaleten görevlerini yürütüyor, onaylanmış bir bütçe var, politikaları hayata geçirme sorumluluğunun çoğunun ait olduğu yerel ve bölgesel hükümetler bu durumdan etkilenmeden işlerine devam ediyor. Ülke Avrupa Birliği (AB) kurumlarında temsil edilmeye devam ediyor. Fakat bu durumun getirdiği üç olumsuz etki de var. Birincisi, parlamentoda yeterli irade olmadan, zor meselelerin arada kaynama riski var. Tarım Bakanlığı'na vekalet eden Christian Schmidt, Avrupa Birliği'nde tartışmalı bir böcek ilacının kullanılmasına devam etmesi yönünde oy vermesi buna bir örnek. Merkel Schmidt'i bu konuda desteklemiyordu ve büyük partiler bu ilacın yasaklanması üzerinde uzlaşmıştı. İkincisi, bu durum Almanya'yı ulusal veya uluslararası konularda büyük kararlar almasını zorlaştırıyor. Örneğin Alman hükümeti Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un AB reformuna yönelik hırslı planlarına nasıl yaklaşacak? Yanıtı bilmiyoruz ve bilemeyiz çünkü böylesi bir karar verecek bir hükümet bulunmuyor. Benzer bir şekilde Almanya ulusal ölçekte de reformlar gerçekleştiremiyor, örneğin sosyal bakım veya konut yapımı gibi alanlarda karar alamıyor. Üçüncüsü bu durum, bakanlıklara vekalet eden kişilerin seçmenlerin 2017'deki kararları yerine 2013'teki kararlarına göre hareket etmesi. Yine de bu durum diğer türlü demokratik tıkanmalar kadar dramatik değil. ABD'de ise hükümetin zorunlu olmayan tüm kamu hizmetlerini kapatmak zorunda kaldığı durumlar yaşanabiliyor. Kongre ile başkanın bütçe üzerine anlaşamaması durumunda ortaya çıkan bu tablo, dönem dönem müzelerin kapanması, pasaportların basılmaması, mortgage başvurularının gecikmesi gibi sonuçlara yol açıyor. Ulusal krizler durumunda ise ülkeler "teknokratlar hükümeti" tarafından yönetilebiliyor. İtalya'da 2011-2013 yılları arasında bunu görmüştük.

when Congress and the president fail to agree funding for its operation - occur periodically, and lead to the **closure of museums, passports not being issued, and mortgage approvals being delayed.** At times of national crisis, countries may also install "technocratic governments" such as that **led by Mario Monti in Italy** between 2011 and 2013. Experts were appointed, instead of politicians, to take decisions following the collapse of Silvio Berlusconi's government. So, what lessons are there for Northern Ireland? The good news is that there is no reason to believe society will implode. However, Northern Ireland will punch below its weight beyond its own borders. This is especially problematic at a time of Brexit negotiations, particularly for nationalists, as unionists have some influence at Westminster through their agreement to support Theresa May's minority government. Moreover, big picture policy challenges - the quality of NHS services, the skills shortage and meagre economic growth - will simply not be addressed. And decisions may end up being slipped through by civil servants - who have access to 95% of the budget - without proper scrutiny. There is also disquiet because Stormont's politicians are paid for a job they are not doing. There is no doubt that Northern Ireland will survive this political vacuum, with local government also carrying out many tasks and Westminster responsible for matters including national security, international relations and defence. But the risk remains that Westminster will opt to impose direct rule from London long before Belgium's 589-day record is seriously challenged.	

Ek 5b. Politik Metin Örneği - II

Kaynak Metin	Hedef Metin
Farmers have a beef with Brussels By **Catherine Hardy** last updated: 29/01/2018 Tractors gather outside the European Commission as producers vent their anger over planned relaunch of Mercosur trade talks. EU farmers are angry that the EU is relaunching its free-trade agreement with South America's Mercosur - and have taken their protest right to the heart of the European capital. A meeting is planned between the EU's trade commissioner and ministers. The fear is import quotas will threaten european meat production. "This is the death for the European sector, given that the cost of production is already much too high compared to the selling price. Additional meat imports to the European market will only make the problem worse; the products do not meet all European production standards, there are not guarantees on traceability, they use soya beans intensively, it also contains glyphosate residues," said **Hugues Falys** from the Belgian Farmers' Federation. Brexit could also play a part. A hard Brexit with steep trade tariffs could make it more difficult to sell meat products abroad. "We will likely see a negative hit on beef prices to the level of 16 per cent which will cost 5 billion euro to the european farmers," **Joe Haley** of the Irish Farmers' Federation told reporters. EU agriculture ministers are also discussing the Common Agricultural Policy - one of the famous but most contested EU policies. The current regulations expire in December 2020. Some member states to bring its management back to national level.	**Çiftçiler AB-Mercosur anlaşmasını Brüksel'de protesto etti** **Euronews** Son güncellenen: 29/01/2018 Mercosur ve AB yetkilileri Brüksel'de biraraya gelecek Avrupa Birliği ile Mercosur olarak bilinen Güney Amerika Ortak Pazarı arasında serbest ticaret anlaşmasına yönelik görüşmeler sürüyor. Belçikalı çiftçiler anlaşmayı protesto etmek için sokaklara döküldü. Mercosur en az 100 bin ton sığır etinin Avrupa Birliği tarafından ithal edilmesini istiyor. Çiftçiler bu duruma sert tepki gösterdi. Belçikalı çiftçiler federasyonu başkanı Falys Hugues konuyu değerlendirdi: "Avrupa Birliği tarım sektörünün sonu anlamına geliyor. Üretim maliyetleri satış fiyatlarına göre zaten çok yüksek. Tonlarca etin Avrupa pazarına girmesi sorunun büyümesine sebep olacak. Ayrıca sığır eti Avrupa'nın yüksek çevresel ve kalite standartlarını karşılamıyor. Üretim konusunda garanti bulunmuyor. Glifosat içeren genetiği değiştirilmiş organizmalar da var. Daha fazla konuşmaya gerek yok." İngiltere'nin 2019 yılında Avrupa Birliği'nden ayrılması bekleniyor. Bu kapsamda Avrupa Birliği tarım pazarının nasıl şekilleneceği merak ediliyor. İrlanda tarım federasyonu başkanı Joe Haley Brexit ile ilgili endişelerini dile getirdi: "Sığır eti üzerinde muhtemelen yüzde 16 oranında olumsuz etki yaratacak. Bu durum Avrupalı çiftçilere 5 milyar Euro'ya mal olacak." Brüksel'de toplanan Avrupa Birliği tarım bakanları ortak tarım politikasını masaya yatırdı. Mercosur ülkeleri dışişleri bakanlarının Salı günü Avrupalı yetkililer ile serbest ticaret anlaşması konusunu görüşmesi bekleniyor.

Ek 5c. Politik Metin Örneği - III

Kaynak Metin	Hedef Metin
Catalonia crisis: A slow, dangerous game of political chess Katya Adler Europe editor@BBCkatyaadler 19 October 2017 **Spanish Prime Minister Mariano Rajoy is expected in Brussels on Thursday as planned for a summit of EU leaders but don't be fooled: all is not well at home.** Spain is in the midst of a huge constitutional crisis. For the first time ever since the Spanish constitution was written back in 1978, a government is triggering Article 155 which can result in the suspension of autonomy of one of its regions. The article was threatened once before in the late 80s against the Canary Islands' government, which backed down immediately. In contrast, the Catalan crisis is reaching breaking point but we have to be careful here too. Nothing will happen from one day to the next. Political rhetoric aside, both the Spanish government and Catalan regional leaders know sentiments are running so high across Spain at the moment, that millions are poised to take to the streets. So what's actually going to happen now? Prime Minister Rajoy has called an emergency cabinet meeting this Saturday to decide whether to proceed with triggering Article 155 and if so, which precise measures they plan to take and in what order. They can start gently - removing the Catalan government's powers to pay public sector workers, for example. They could be more severe, such as disbanding the regional police and security forces or there is always the nuclear option of dissolving the Catalan government and parliament; giving back the reins of power to the central government in Madrid. Once the shopping list of measures has been decided, the Catalan president has the right of reply and we're told there is no limited window of opportunity for him to do so, meaning this could take days or weeks. Finally, the Spanish Senate needs to approve the measures. It would certainly do so as Mr Rajoy's party has a majority in the house. In the meantime, the Catalan parliament has warned it may well go ahead and vote to declare	**Katalonya krizi: Yavaş ve tehlikeli bir siyasi satranç** Katya Adler BBC Avrupa Editörü - 20 Ekim 2017 **İspanya Başbakanı Perşembe günü Avrupa Birliği liderler zirvesi için Brüksel'deydi. Ancak görünüşe aldanmayın evde her şey yolunda değil.** İspanya büyük bir anayasal krizin içine düşmüş durumda. İspanyol anayasasının yazıldığı 1978 yılından bu yana bir İspanyol hükümeti, bir özerk bölgenin tüm otonomi haklarını elinden alacak anayasanın 155. maddesini ilk kez işletmeye hazırlanıyor. 155. maddenin devreye sokulması daha önce sadece 1980'li yıllarda Kanarya Adalarına karşı koz olarak kullanılmış, yerel yönetim taleplerinden geri adım atmıştı. Katalan krizinde ise ipler kopma noktasına geliyor. Ancak burada dikkatli olmak gerek. Bir günde hiçbir şey değişmeyecek. Hem merkezi hükümet hem de Katalonya yönetimi halk arasında gerilimin tırmandığını görüyor ve atılacak bir fevri adımla milyonlarca kişinin sokaklara dökülebileceğini görüyorlar. **Peki olaylar nasıl gelişebilir?** Başbakan Rajoy, Cumartesi günü için Bakanlar Kurulu'nu olağanüstü gündemle toplama kararı aldı. 155. Maddeyi işletip işletmemeyi karara bağlayacaklar. Eğer bu madde işletilirse hangi adımların, ne sırayla atılacağını tartışacaklar. Uygulamaya küçük hamlelerle başlayabilirler. Katalan hükümetinin kamu çalışanlarının maaşlarını ödeme yetkisi elinden alınabilir. Daha sert bir hamle de gelebilir. Özerk yönetime bağlı polis gücü dağıtılabilir. Gelebilecek en sert karar ise Katalan hükümetinin ve yerel meclisin dağıtılması olur. Böylece Katalonya'da idare tamamen merkezi hükümete bağlanır. Bu adımların hangisinin nasıl atılacağı kararlaştırıldıktan sonra Katalonya Özerk Yönetimi Başkanı'nın yanıt vermesi gerekiyor. Ancak bu yanıtın ne kadarlık bir süre zarfı içerisinde gelmesi gerektiği konusunda bir sınırlama yok. Yani süreç günler, hatta haftalar alabilir. Son olarak alınacak kararların İspanya Parlamentosu'nda da oylanıp kabul edilmesi gerekecek. Parlamento'da Başbakan Rajoy'Un partisi çoğunluğa sahip. O yüzden bu süreçte bir aksama olması beklenmiyor. Ancak aynı esnada

independence unilaterally. It has planned a meeting on Monday. As the rhetoric escalates, the Spanish government needs to consider the practicalities of implementing Article 155. What happens if the Catalan people - or at least hundreds of thousands, if not millions of them - try to block the measures on the streets? They could surround the Catalan parliament and refuse to move, for example. And if the aim of implementing Article 155 is eventually to dissolve the current Catalan government and call regional elections, is it not conceivable that large sections of the Catalan public will refuse to vote? Would the EU finally feel compelled to intervene? Imagine then the international public opinion war that would rage across social media platforms, never mind in the traditional press. Catalonia is not officially on the discussion agenda at this week's EU summit but around the water coolers, along corridors and over coffee there is sure to be heated debate. Move over Brexit. Considering the deadlock in negotiations with the UK, Catalonia is the EU's new hot topic du jour.	Katalonya Özerk Yönetimi bağımsızlık konusunu yerel parlamentoya getirerek oylamaya sunabilir. Böylece tek taraflı olarak bağımsızlık ilan edebilirler. Yerel parlamentonun Pazartesi günü toplanması bekleniyor. Yapılan karşılıklı açıklamalarda dil sertleşip gerilimin dozu yükseldikçe Madrid yönetiminin 155. Maddeyi işletme konusunu dikkatli düşünerek hareket etmesi gerekiyor. Yüz binlerce Katalan sokaklara dökülüp Madrid'in aldığı kararların uygulanmasını engellemeye çalışırsa ne olacak? Örneğin yerel parlamentonun etrafını sarıp dağılmayı reddedebilirler. Ayrıca eğer 155. maddenin işletilmesinin asıl amacı mevcut Katalan hükümetini dağıtıp bölgeyi yerel seçimlere götürmekse, Katalanların büyük bölümünün sandığa gitmeyeceğini düşünmek gerekmez mi? İşler o noktaya gelirse AB sonunda müdahale etme ihtiyacı hissetmez mi? Geleneksel medya organlarını aşıp sosyal medyaya taşınacak ve devasa boyutlara ulaşacak milliyetçi tartışmaların boyutunu ve getirip götürebileceklerini bir düşünün. Katalonya krizi AB zirvesinin resmi gündem maddelerinden birisi değildi. Ancak kahve molalarında ve kulislerde hararetli tartışmalar yaşanıyordu. Brexit artık dünün hikâyesi. Brüksel'in en sıcak gündemi artık Katalonya krizi haline gelmiş durumda.

Ek 5d. Politik Metin Örneği - IV

Kaynak Metin	Hedef Metin
Voices of opposition in Venezuela By **Euronews** last updated: 08/12/2017 Euronews obtains rare interviews by voices of the opposition in Venezuela. **As Venezuela descends deeper into crisis, the European Union has awarded its top human rights prize to the country's opposition and political prisoners. Euronews reporter Alberto de Filippis managed to enter Venezuela to speak to members of this opposition.** Venezuela is at a crossroads. The country's economy has been ravaged by chronic inflation. In this deeply deeply polarised country, the opposition insists that the ruling socialists have destroyed not just the economy but also democratic institutions. The 'Chavistas' of President Nicolás Maduro in turn accuse the opposition of being elitist and of exploiting Venezuela's poor. They allege opposition leaders are in the pay of the United States. ***Chavism deflects its responsibility onto other people.*** ***Gonzalo Himiob*** *Director, Foro Penal Venezolano* But what about the people? For ordinary Venezuelans, there seems to be little trust in politicians anymore. Despite months of violent unrest and 120 deaths on the streets, Chavistas swept the board again in recent elections, taking 17 out of 23 governorships. Once more, the opposition cried foul. It's in this context that the EU has awarded Venezuela's opposition and political prisoners its prestigious Sakharov Prize for human rights. The European Parliament said it wanted to reward the courage of those fighting for freedom in the face of a repressive government. **Peaceful dialogue** Ramón Guillermo Aveledo is one of the most respected figures of Venezuela's Democratic Unity coalition. He says he believes in peaceful dialogue, not because he is a pacifist, but because he knows the Chavistas are well armed. If the authorities let him out of the country, he will go to Strasbourg with other oppostion leaders to receive the Sakharov Prize.	**Muhaliflerin gözünden Venezuela krizi** **Euronews** Son güncellenen: 08/12/2017 Avrupa Parlamentosu'nun Sakharov İnsan Hakları Ödülü'ne bu yıl Venezuela'daki muhalifler layık görüldü. Ülkedeki farklı muhalif kişiler Euronews'e konuştu: Venezuela bir dönüm noktasında. Ülke ekonomik krizle yıkımın eşiğine gelmiş durumda ve enflasyon oranları rekor seviyelerde seyrediyor. Öte yandan Venezuela halkı giderek kutuplaşıyor. Muhalefet, hükümetin görev başına geldiğinden bu yana ülke demokrasisinin sistematik bir şekilde gerilediğini ve ekonominin çok kötü yönetildiğini belirtiyor. Hükümetteki Chavistler ise muhalefeti elitist olmakla ve Venezuela'nın fakir halkını kendi mal varlıklarını arttırmak için sömürmek istemekle suçluyor. Hükümet ayrıca muhalefet liderlerini Amerika Birleşik Devletleri'nin paralı askerleri olmakla itham ediyor. Peki ya halk? Nisan ayında hükümet karşıtı protestolarla başlayan, polisin sert müdahalesiyle şiddet olaylarına dönüşen 4 aylık hengamede en az 125 kişi hayatını kaybetti. Ekim ayında düzenlenen seçimleri yine Chavistler kazandı ancak yolsuzluk iddiaları halkın siyasetçilere güvenini derinden yaralamışa benziyor. İşte bu siyasi düzlemde Venezuela'da siyasi tutukluları ve Demokratik Birlik Masası hareketi Sakharov İnsan Hakları Ödülünü kazandı. **Demokratik Birlik Masası : Dışarıdan gelecek bir müdahalede veya iç savaş en kötü senaryo olur** Muhalefetin gerçekten ne istediğini anlayabilmek için Ramon Guillermo Aveledo ile bir araya geldim. Aveledo, Demokratik Birlik Masası'nın en çok saygı gören üyelerinden biri. **Alberto de Filippis, Euronews:** Sayın Aveledo, Venezuela bugün insan hakları açısından hangi noktada? **Ramon Guillermo Aveledo, Demokratik Birlik Masası üyesi:** İhlaller artıyor, sadece insan hayatının risk altında olması veya ifade özgürlüğü açısından değil, yine temel bir hak olan sağlık açısından da. Parlementoda İnsan Hakları Komisyonu'nun hazırladığı rapor da bunu gösteriyor. Bu grafikte cinayet oranlarının nasıl yükseldiğini görüyoruz. Ülkede insan

Alberto de Filippis, euronews: "Mr Aveledo, in terms of human rights in this country, what's the situation?

Human right violations on the rise

Ramón Guillermo Aveledo, former Executive Secretary, Mesa de la Unidad Democrática:

"Human rights violations are on the rise, not just when it comes to life or free speech, but also in terms of the right to health, which is another basic right. (He shows a report) This report written by the Human Rights Assembly at the Parliament tells everything. In this graph, we can see the increase in murders. We have a lot of different problems related to human rights violations in this country and all of them are on the rise."

Euronews: "Sir, what does the Sakharov Prize mean for the Venezuelan opposition?"

Ramón Guillermo Aveledo: "It means a lot to us and to the Venezuelan people. The Sakharov Prize has existed since 1988. When you look at previous winners (people and NGOs), you realize it's a list of human rights and social liberty fighters. And this already means a lot. Not to mention the fact that the people of Latin America have only been awarded on five occasions. And this is important. It shows how worried Europe is regarding the state of things in Venezuela.

"But I would also underline that this is the very first time, in the history of this prize, that a public institution has been awarded. NGOs, ordinary people and also the press have won, but never a public body, like a parliament. This is very important because it shows that within the Venezuelan state there is a battle between those who protect the constitution, human rights and freedom, and those who attack these key things. It shows that the Venezuelan people are fighting for their freedom."

Economic sanctions

Euronews: "In the last few days the Venezuelan government has said there will be no dialogue if Washington does not lift the economic sanctions against Venezuela. What do US sanctions have to do with the political dialogue between Venezuelans?"

Ramón Guillermo Aveledo: "It has nothing to do with this. Like other dictatorships, our government wants to make out that there isn't any confrontation between those in power and the people, but that the confrontation is between Venezuela and other countries. This is because Venezuela is obliged to respect international law, for instance human rights. It's the reason why there are sanctions against political officers

hakları ihlallerine bağlı birçok sorunumuz var ve bu sorunlar günden güne büyüyor.

Alberto de Filippis, Euronews: Muhalefet için Sakharov İnsan Hakları Ödülü ne anlam ifade ediyor?"

Ramon Guillermo Aveledo, Demokratik Birlik Masası üyesi: Venezuela halkı için bu çok büyük anlam ifade ediyor. Sakharov Ödülü 1988 yılından bu yana veriliyor. Kazananlara baktığınızda, hepsinin insan hakları ve sosyal özgürlükler için savaşan insanlar olduğunu görüyorsunuz. Bu tek başına bile çok anlamlı. Bugüne kadar sadece 5 kez Güney Amerikalı insanlar bu ödüle layık görüldü. Bu açıdan da çok önemli. Avrupalı insanların Venezuela'daki durumdan nasıl endişe duyduklarını gösteriyor. Öte yandan, ödülün ilk kez bir kamu kuruluşuna verildiğinin de altını çizmek isterim. Sivil toplum örgütleri, kişiler ve basın organları daha önce bu ödüle layık görülmüştü, ancak kamu organları değil. Bu çok önemli çünkü Venezuela devletinde anayasayı, insan haklarını ve özgürlüklerini koruyanlarla onlara saldıranlar arasında bir savaş olduğunu gösteriyor bize.

Alberto de Filippis, Euronews: Son günlerde hükümet, "eğer Washington Venezuela'ya uyguladığı yaptırımları kaldırmazsa muhalefetle hiçbir diyalog kurulmayacak" dedi. ABD yaptırımlarının Venezuelalı siyasetçilerin arasındaki diyalogla nasıl bir bağlantısı var, anlamıyorum.

Ramon Guillermo Aveledo, Demokratik Birlik Masası üyesi: Hiçbir alakası yok. Başka diktatörlüklerde de aynı şeyi gördük. Hükümetimiz insanlarla iktidar arasında bir sorun olduğunu kabul etmek istemiyor. Onun yerine Venezuela ile diğer ülkeler arasında var olan soruna dikkat çekiyor. Çünkü Venezuela Uluslararası hukuk kurallarına uymak, insan haklarına saygı göstermekle yükümlü. Bu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri için siyasi görevlilere veya Venezuela hükümetine karşı yaptırımlar uygulanıyor. Chavistler ise bu yaptırımların Venezuela halkına karşı yapıldığını göstermeye çalışıyorlar. İşledikleri insan hakları ihlalleri için hiçbir sorumluluk almıyorlar. Yaptırımlar kamu çalışanlarına, hükümet görevlilerine getiriliyor. Ama hükümetin yapmaya çalıştığı şey, kendini ulusal bayrağa sararak her şeyi birbirine karıştırmak, sorumluluklarını üstlenmemek. Kişisel çıkarlar ile Venezuela halkının çıkarlarını birbirine karıştırmak istiyorlar, ki bu her daim diktatörlüklerde kullanılan eski bir numara.

Alberto de Filippis, Euronews: Bazı Chavistler için genel af çıkarılmasının gerçek bir diyalog kurulmasına ve demokratik değerlerin yeniden güçlenmesine yardımcı olacağını düşünüyor

and the Venezuelan government as a whole.

"But Chavistas want to show that these sanctions are against the Venezuelan people instead. Chavistas have had to take responsibility for not respecting human rights. The sanctions are against specific public servants and members of the government. What the government is trying to do is wrap itself in the national flag in order to mix things up. They want to confuse personal interests with the interests of the Venezuelan people. This is an old trick, often used by dictatorships."

Euronews: "Do you think a political amnesty for some Chavistas would help kick-start a democratic transition and dialogue?"

Ramón Guillermo Aveledo: "We have to look at every opportunity politics, rights or diplomacy can offer. We must walk every possible path in order to find a solution. The most important thing is to try to mitigate the suffering of the Venezuelan people. Some people speak foolishly about the fact that a foreign invasion, or even civil war, might solve things. This would only make the situation worse.

"Using force doesn't solve anything"

"Using force does not solve anything, it only leaves deep wounds. The force which the government is using is the precise cause of the suffering we are currently experiencing. This is why we must explore the possibilities offered by politics and law. If we can get political transition through peaceful means, in the least traumatic way, this would be a major help and highly advantageous."

Euronews: "Professor Aveledo, thank you."

Ramón Guillermo Aveledo: "Thank you."

The government refuses to recognise the very existence of political prisoners in Venezuela. Those in jail for political or civil disobedience are accused of terrorism. Representing them in court can be extremely dangerous. Lawyers who defend political opponents can face huge problems in both their private and professional lives.

Despite that, the crisis in the country has reached such a level that more and more people are losing their fear. They are prepared to support those who have been put behind bars. Gonzalo Himiob founded Foro Penal, a pool of lawyers and volunteers who represent and provide legal assistance to hundreds of political prisoners.

We met him to find out what it's like for those who've been jailed. Exact numbers on how

musunuz?

Ramon Guillermo Aveledo, Demokratik Birlik Masası üyesi: Siyasetin, hukukun veya diplomasinin bize sunabileceği her şansı değerlendirmeliyiz. Bir çözüm bulmak için gerekli tüm yolları denemeliyiz. En önemli şey, Venezuela halkının ızdırabına bir son vermek. Bazı insanlar fazla düşünmeden çözümün dışarıdan gelecek bir müdahalede yatabileceğini veya tek çözümün iç savaş olabileceğini söylüyor. Bu sadece içinde bulunduğumuz durumu daha da kötü hale getirir. Güç kullanmak hiçbir çözüm getirmez, tam tersi çok derin yaralar açar. Şu anda tam olarak hükümetin kullandığı güç yüzünden acı çekiyoruz. İşte bu yüzden, siyasetin ve hukukun bize sunduğu çözümlere yönelmeliyiz. Yani eğer ihtiyacımız olan değişime mümkün olan en barışçıl yollardan ulaşabilir ve siyasi geçiş döneminin en az travmayla atlatılmasını sağlayabilirsek bunun bize büyük yardımı dokunur ve büyük bir avantaj elde ederiz."

Venezuela hükümeti, ülkede siyasi tutuklular olduğunu kabul etmiyor. Siyasi nedenlerle veya sivil itaatsizlikle hapse atılanlar terörizmle suçuyla yargılanıyor.

Mahkeme salonlarında siyasi suçluların savunmasını yapmak son derece tehlikeli olabiliyor, sadece onların tarafını tutmak bile başlı başına bir sorun. İş veya özel hayatınızda sizi zor durumlara sokabiliyor.

Chavistler muhalefeti çeşitli baskılarla susturmaya çalışıyor ancak ülkede gittikçe büyüyen ekonomik kriz halkın sabrını taşırmış durumda.

Siyasi tutuklulara destek verenlerin sayısı her geçen gün artıyor. İnsanlar içinde bulundukları zor durumda, korkularını da yitirmiş gibi görünüyor.

Foro Penal Örgütü: Hükümet bütün muhalif sesleri susturmak istiyor

Venezuela'da bir sonraki durağımız Foro Penal Örgütü'nün lokalindeyiz. Foro Penal Venezuela'lı bir insan hakları örgütü.

Örgüt, siyasi tutuklulara yardım etmek isteyen gönüllüler ile onların savunmasını üstlenmekten çekinmeyen avukatlardan oluşuyor.

Foro Penal Örgütü, ülkede son aylarda yaşanan şiddet olaylarında hayatlarını kaybeden, haksız yere göz altına alınan, işkence gören kişilerin haklarını savunmayı da kendine misyon edinmiş.

Siyasi tutuklulara ücretsiz hukuki danışmanlık hizmeti sunan Foro Penal 2005 yılında kurulmuş.

Örgütün kurucusu Gonzalo Himiob tarafından

many people are currently in prison because of their activism vary widely, but they include peaceful protesters, critics of the government and opposition politicians. Human Rights Watch says opposition groups in the country have identified more than 600 detainees, arrested and prosecuted arbitrarily.

"Chavism deflects responsibility"

Euronews: "What constitutes a political prisoner for you? Does a definition exist?"

Gonzalo Himiob, director, Foro Penal Venezolano: "The first category are those people who are criminalised for what they represent. They are "neutralised" as potential political leaders or actors of social mobilisation. In this group we find the most famous political prisoners, like Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos, etc. From an individual point of view these people represent a threat to the existing power structure and this is the reason why the government tries to neutralise them. This is the first category.

"The second category are those people, who, as individuals are unknown but are part of something. An institution, for example. They may belong to a specific group which the government wants to get rid of. Such as students, journalists or judges. I would like to mention the case of María Lourdes Afiuni. She is one of the most symbolic cases. She is under arrest not for what she is as an individual, but for who she belongs to. They are sending a message: if you fight the establishment we will get you.

"The third category are what we call propaganda prisoners. Every time the authorities wish to justify the official position they attack and criminalise some people in order to attack a certain section of society. This is done so as to maintain and strengthen their own propaganda. For instance, when the government claims we are in an economic war, it will arrest traders, or a specific category of trader. This is all done to show that it is the traders who are responsible for the economic crisis and not the government.

Chavism deflects its responsibility onto these people. Real estate developers, bankers and currency traders have all been targeted. As have doctors and pharmacists. It has even happened to bakers when the government said there was no more bread because there was a "war on bread''. Consequently they arrested a lot of bakers to justify their own narrative, claiming they were the villains. In this way the government avoids taking responsibility for the economic crisis. These are the three categories

ağırlanıyoruz.

Alberto de Filippis, Euronews: Size göre siyasi tutuklu kimdir? Nasıl tanımlarsınız?

Gonzalo Himiob, Foro Penal kurucusu: Aslında siyasi tutukluları 3 farklı kategoriye ayırabiliriz.
Birinci kategoride, birey olarak hükümet için risk temsil eden kişileri buluyoruz. Bunlar hükümet tarafından suçlu olarak kabul ediliyor. Toplumsal seferberliğe sebep olacak siyasi muhalifler etkisiz hale getiriliyor. Bu grubun içinde Leopoldo Lopez, Antonio Ledezma ve Daniel Ceballo gibi öne çıkan siyasi mahkumları buluyoruz. Bu kişiler mevcut iktidar için yapısal bir risk teşkil ettiklerinden tutuklanıyor. Özet olarak birinci kategoriyi böyle tanımlayabiliriz.

İkinci kategoride ise, bireyler çok fazla öne çıkmıyor fakat daha çok temsil ettikleri birlik veya kurum biliniyor. Hükümet bu durumda bir toplumu hedef alıyor, mesela öğrenciler, gazeteciler veya hakimler gibi. Siyasi otorite bir grubun tamamını nötralize etmeyi hedefliyor. Bu konuyla ilgili Maria Lourdes Afiuni davasından bahsetmek isterim.

Afiuni davası aslında çok şey ifade ediyor. Burada önemli olan Maria'nın şahıs olarak tutuklanması değil ama daha çok muhalif hakimlere verilmek istenen mesaj. "Yargıçlara iktidara yani güce karşı çıkarsanız sizi bitiririz" mesajı gönderiliyor.

Üçüncü kategoride ise, propaganda mağdurları dediğimiz grup var.
Siyasi iktidar kendini her zaman haklı çıkarmak için belli kitleleri hedef alıyor ve ülkedeki olumsuzlukları onlara yüklüyor. Bazen belli kesimlerden insanları suçlu konumuna düşürüp o konudaki hatalarını örtüyor. Yani propaganda ile hem kendini koruyor hem de konumunu güçlendiriyor. Mesela ülkede ekonomik kriz çıkınca hükümet yetkilileri bundan iş adamlarını sorumlu tuttu ve bir çok kişiyi tutuklattı. Böylelikle insanların gözünde hükümletin suçu kalmadı, çünkü ekonomik krizden sorumlu olanlar başkalarıydı.

Chavistler kendi sorumluluklarını hep başkalarına yüklemeyi başardı. Bunun birçok örneği var, söz konusu kriz için sorumlular bankacılar, emlakçiler, ve döviz bürosunda çalışanlar sayıldı. Mesela ülkede ekmek kıtlığı yaşandığında, iktidar fırıncıların ekmek savaşı başlattığını iddia ederek, bir çok fırıncıyı tutuklattı. Böylelikle kendisini bu sorundan sıyırmayı başardı."

Alberto de Filippis, Euronews: Tutuklanan her insan özgürlüğün hayalini kurar. Peki eski Caracas Belediye Başkanı Antonio Ledezma

of prisoner.

"Political prisoners have the right to escape"

Euronews: "There is a question I have to ask you. All prisoners aspire to freedom. According to your NGO, what is reprehensible for Antonia Ledezma, the former mayor of Caracas, to flee Venezuela?

Gonzalo Himiob, director, Foro Penal Venezolano: "Listen, in general terms, if you are a political prisoner in custody, and you escape justice without resorting to violence against a person or property, it is not considered a felony in Venezuela. You could say it is "accepted". Every time this happens though, we are very worried about those who didn't escape. If you think of political prisoners as hostages, you can imagine that if one hostage escapes, those who will pay the consequences are those left behind, those who didn't escape. And this is what is happening with people like Leopoldo López or Daniel Ceballos. Restrictive measures against them have been tightened, they've put electronic bracelets on them, they've restricted visits, and when things like that happen, we are worried. And it is also more complicated for us as defence lawyers to convince judges to ease measures against our clients who are in prison – by granting them conditional release for instance. Why? Because they could say, "If I grant you conditional release, you could escape. That won't make me look good." The government wants to use prisoners as a bargaining chip. So things are difficult for us, but I have to say that if you are a prisoner and, above all, a political prisoner, you have the right to try to escape, you have the right to recover freedom."

Euronews: "Thank you."

As a lawyer, Gonzalo Himiob suggests we talk to a young woman who spent almost three years in jail for tweeting against Chavism. We cannot take the risk of shooting on the streets, so we meet her in her home to find out how dangerous it is to speak out against those in power.

Skarlyn Duarte was just 22 when she was arrested. She spent nearly three years in prison. Her father died while she was in jail and the judge did not let her out to attend his funeral.

Today she lives in limbo, waiting for her sentence. She cannot leave the country for risk of being arrested. Her trial was delayed dozens of times, her passport has been confiscated and she is considered an enemy of the state – what she describes as a Kafkaesque situation.

"Freedom is priceless"

Euronews: "What happened the day you were

kaçmasının ne gibi sonuçları oldu?

Gonzalo Himiob, Foro Penal kurucusu: Aslında genel olarak siyasi tutukluların, kişilere yönelik şiddet kullanmadan ve kamu malına zarar vermeden kaçmaları Venezuela'da bir şekilde tolere ediliyor.

Fakat birileri kaçmayı başardığında, diğer mahkumlar için endişelerimiz artıyor. Siyasi tutukluları rehine olarak düşünürseniz, bir rehin kaçarsa, sonuçlarına katlanacak olan geride kalanlar oluyor. Burada bunun hesabını Leopoldo Lopez veya Daniel Cabello gibi kişiler vermek zorunda kalıyor.

Kaçamayanlara karşı kısıtlayıcı tedbirleri artırıyorlar, mesela elektronik bilezikler takılıyor veya ziyaret hakkı kısıtlanıyor. Savunma avukatlarının, sanıklarının tutuksuz yargılanması için hakimleri ikna etmesi zorlaşıyor. Bir güvensizlik ortamı oluştuğu için hakimler tutukluluk sürecinin devam etmesine karar veriyor.

Hükümet bu kişileri pazarlık yapmak için elinde tutmak istiyor. Dolayısıyla işler bizim için daha da kötüye gidiyor. Fakat sonuçta siyasi bir tutuklunun serbest kalmak istemesini doğal karşılıyorum ve kaçma, özgürlüğüne kavuşma hakkına sahip olduğunu düşünüyorum.

Genç aktivist Duarte: Yaşadıklarım Kafka'nın Dava'sını aratmıyor

Gonzalo Himiob Skarlyn Duarte adında genç bir aktivist ile görüşmemi önerdi. Genç kadın Chavizm hareketine karşı attığı bazı twitlerden dolayı yaklaşık üç yıl tutuklu kaldı. İktidara karşı konuşmanın nasıl riskli bir eylem olduğunu anlamak için onunla görüşmeye gidiyoruz.

Duarte tutuklu bulunduğu süreçte babasını kaybetti ve cenazesine katılmasına izin verilmedi.

Bir çok kez ertelenen davası halen devam ediyor. Tutuksuz yargılanmasına devam edilen Duate'nin pasaportuna el konuldu, ülkeyi terk etmesi yasaklandı.

Alberto de Filippis, Euronews: Tahliye edildiğiniz gün neler hissettiniz?

Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist: O gün tekrar doğduğumu hissettim. Özgürlük paha biçilemez bir duygu. Onu kaybetmedikçe değerini asla anlayamazsınız. Bu süreçte beni en çok üzen şey, tutukluyken babamı kaybetmekti. Onu son kez görmek, elveda demek mümkün olmadı. Benim için savaştı ama ben çıkamadan hayatını kaybetti. Beni derinden yaralayan bir imtihandı.

Alberto de Filippis, Euronews: Babanızın cenazesine katılamadınız mı?

freed?" **Skarlyn Duarte, former political prisoner:** "I felt I was born again. Freedom is priceless. You don't know what you've got until it's gone. What I regret most is not being able to say farewell to my father. He fought for me and he died while I was in prison. It was very difficult, I couldn't be with him." **Euronews:** "So your father died and they did not let you go to his funeral?" **Skarlyn Duarte, former political prisoner:** "Yes. I was in prison and my Daddy died. I couldn't see him, I wasn't able to say goodbye to him." **Euronews:** "Could you tell us what happened to you?" **Skarlyn Duarte, former political prisoner:** "In 2014, I Tweeted about political personalities and the government didn't appreciate it. Some time later, about six months later, around 10 officers from the Sebin, the Venezuelan secret service, came to search my home. They had a warrant and searched my home. They didn't tell me why. I didn't know why because those Tweets were old. They searched computers, laptops etc, and told me that I had to go with them because they wanted to interrogate me. I left with them at 3.30 pm. They started to interrogate me but I didn't know why because they hadn't told me anything. After a while, I understood the reason why I was there, so they started to ask questions, but I denied all the accusations. "Night fell, they told me my parents were waiting for me outside. They asked me tons of questions, I don't remember what exactly. I denied everything. So they let me go but they told me that they would have to carry on with the investigation. Then I went home. One month later, they rang me at home and told me to go to the police station to pick up some of the equipment they had seized at my home. I thought, 'That's ok, they'll just give me my stuff back', so I went. They started to ask me more questions about the Tweets. So I asked them why I was there, whether I was there to get my equipment back, what was happening… I could see that they didn't have any intention of returning my equipment . So I understood it was a trap and they wanted to arrest me." **Euronews:** "But what were you accused of?" **Skarlyn Duarte, former political prisoner:** "I was accused of digital espionage, sabotage, as well as incitement to hatred, and insult to public officials. So those were the felonies I was accused of."	**Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist:** Hayır katılamadım, içerideydim ve onu son bir kez görmeme izin vermediler. **Alberto de Filippis, Euronews:** Başınızdan neler geçtiğini anlatabilir misiniz? **Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist:** 2014 yılında twitter'den bazı siyasi kişiler hakkında kendi gözlemlerimi paylaştım ve bu da hükümetin hiç hoşuna gitmedi. Yaklaşık altı ay sonra istihbarat görevlileri evime baskın düzenledi ve arama yaptılar. O anda bana neden arama yaptıklarını söylemediler bile ve ben neden geldiklerini bilmiyordum. Evimdeki bütün elektronik malzemelere el koydular ve ifademi almak için beni götürdüler. Saatlerce gözaltıda tutuldum, neden orada olduğumu bile bilmiyordum, çok daha sonra öğrendim. Hakkımdaki tüm suçlamaları reddettim. Bana o gün çok fazla zoru sordular, çoğunu hatırlamıyorum bile fakat bana atfedilen hiçbir suçu kabul etmedim. O gün evime döndüm ve aradan bir ay geçtikten sonra beni tekrar karakola çağırdılar, bana ait olan eşyaları iade edeceklerini söylediler. Bende yanlış birşey yapmadığımı düşünerek gittim ama orada bana twitlerim hakkında yeni sorular sordular ve beni tutuklayacaklarını o an anladım. Aylar önce attığım bir kaç twit yüzünden tutuklandım ve hapse atıldım. **Alberto de Filippis, Euronews:** Tam olarak neyle suçlanıyorsunuz? **Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist:** "Dijital casusluk, sabotaj ve ayrıca kamu görevlilerine karşı kin ve nefrete teşvik suçundan yargılanıyorum. Sözde işlediğim suçlar bunlar." **Alberto de Filippis, Euronews:** Peki hakkınızda verilen karar ne? **Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist:** Bugüne kadar sadece ön duruşmam tamamlandı, 27 kez duruşmamı ertelediler. **Alberto de Filippis, Euronews:** Peki mahkum edildiniz mi? **Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist:** "Hayır. Yargı süreci devam ediyor, duruşmalara katılmam şartıyla serbest bırakıldım fakat dava sonucu henüz belirlenmedi." **Alberto de Filippis, Euronews:** Siz hapishanedeyken arkadaşlarınız sesiniz duyurmak için kampanya düzenlemiş, resimleri bize gösterebilir misiniz? **Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist:** "Elbette, işte bunlar ben hapisteyken düzenlenen kampanyalardan bazıları, arkadaşlarım benim sesimi duyurmaya çalıştılar." **Alberto de Filippis, Euronews:** Hükümet ile muhalefet arasındaki diyalog hakkında ne

Euronews: "What sentence did they hand down after all that?"	düşünüyorsunuz.?
"My trial was postponed 27 times!"	**Skarlyn Duarte, Muhalif aktivist:** "Bu görüşmelerden olumlu bir sonuç çıkacağını düşünmüyorum. Çünkü eşit şartlarda müzakere edilmiyor, hükümet kendi görüşünü empoze etmek istiyor, bu şartlarda bir anlaşma sağlanamaz. Bir şeyleri dayatarak bir ilerleme kayıt edemezsiniz."
Skarlyn Duarte, former political prisoner: "My trial was postponed 27 times. I never had a preliminary hearing."	Venezuela, bir azınlık hükümeti ile değişim isteyen halkın arasında ikiye bölünmüş durumda. Öte yandan Venezuela doğal kaynaklarıyla zengin bir ülke ve stratejik bir konuma sahip. Bölge istikrarı için Venezuela'da barışın sağlanması lazım.
Euronews: "But were you convicted?"	Herhangi bir olay domino etkisine neden olabilir. Ve tüm bölgede barış risk altına girebilir.
Skarlyn Duarte, former political prisoner: "No. Up until today, I keep going to court and they keep scheduling hearings that I have to go to."	
Euronews: "Could you show us some pictures of the campaign organised by your friends while you were in prison?"	
Skarlyn gets out her mobile phone and shows Alberto some photos.	
Skarlyn Duarte, former political prisoner: "Of course, these are some of the pictures of the campaign organised while I was in jail. These pictures helped make my case known to the world."	
Euronews: "As an ordinary citizen, what do you think of the current state of dialogue between the opposition and the government?"	
"The government wants to impose its views"	
Skarlyn Duarte, former political prisoner: "In my opinion, this dialogue is useless because the government wants to impose its position. I don't think they will reach an agreement. The government wants to impose its views. Things won't change. It makes no sense to waste words on something that won't give any results."	
Euronews: "Skarlyn Duarte, Thank you."	
Skarlyn Duarte, former political prisoner: "Thank you."	
Plagued by poverty, food shortages and hyper-inflation, Venezuela is deeply a polarised country between a minority government and an overwhelming majority of people demanding change.	
But it is also a very rich country, sitting on the world's largest oil reserves – a hotbed for competing interests – a time bomb, which not only threatens its people, but the entire region.	

Ek 5e. Politik Metin Örneği - V

Kaynak Metin	Hedef Metin
North Korea Cancels Joint Performance With South, Blaming Media 17:43 29.01.2018 **The move follows uncertainty over the participation of North Korean performers, due to the delay of a planned visit for the check of venues for the show.** The North Korean side explains its move by claiming that the South Korean media is not only undermining the sincere efforts undertaken by the DPRK in connection with the Olympics in Pyeongchang, but is also denouncing the festivities to be held in North Korea. Under such circumstances, the DPRK could cancel the agreed events. The South Korean Ministry of Foreign Affairs, in turn, stated that it very much regrets the unilateral decision by the DPRK not to hold the events and stressed that under conditions when relations between the North and the South had just begun to be established, it was necessary to fulfill the agreed upon positions, based on a spirit of mutual respect and mutual understanding. Despite Pyongyang and Seoul having agreed in early January to a performance group of 140 North Korean musicians, singers and dancers holding a show during the Pyeongchang Winter Olympics, the North has later canceled a planned visit for the check of venues for the show. The performance was another sign of a thaw in the relations between the countries, to a great extent made possible thanks to the upcoming 2018 Winter Olympic Games in South Korea. The two Koreas managed to reach an agreement on joint participation at the Olympics in Pyeongchang, competing under the same flag in some disciplines. The IOC decided that at the opening ceremony of the Olympics, the delegations from the two countries should perform as one, under the name "Korea." The relations warm-up was triggered by North Korean leader Kim Jong Un's New Year address, in which he backed the idea of sending his country's athletes to the Olympics. North and South Korea have been divided since the end of the World War II and the situation on the Korean Peninsula grew particularly tense last year, as North Korea continued its missile and nuclear tests, despite the opposition of its	**Kuzey Kore, Güney'le ortak kültürel performansı iptal etti** 18:49 29.01.2018 **Kuzey ile Güney Kore'nin Kış Olimpiyat Oyunları'nın açılış töreninde birlikte yürümeleri öncesi Kuzey'deki Kumgang Dağı'nda kültürel etkinliğe katılmaları planı, Pyonyang yönetimi tarafından iptal edildi.** Güney Kore ile Kuzey Kore'nin Kış Olimpiyat Oyunları'nda tek bayrak altında yürüme konusundaki anlaşmasına gölge düştü. Anlaşma kapsamında şubattaki Olimpiyat Oyunları'ndan önce Kuzey Kore'deki Kumgang Dağı'nda Kuzey ve Güney'den heyetlerin birlikte katılacağı kültürel etkinlik, Pyonyang yönetimi tarafından iptal edildi. **'MEDYA KUZEY'E HAKARET EDİYOR' GEREKÇESİ** Kültürel performansın 4 Şubat'ta gerçekleşmesi öngörülüyordu. Ancak Güney Kore Birleşme Bakanlığı, Kim Jong-un'un liderliğindeki Kuzey Kore yönetiminin, Güney medyasını Kuzey'e hakaret ederek halkı düşmanlığa kışkırtmakla suçladığını duyurdu. Buna göre etkinlik Kuzey tarafından iptal edildi. **'ANLAŞMALARA SADIK KALIN'** Güney Kore hükümeti, ortak performansın iptalini 'çok esefle' karşıladığını, Pyongyang'dan Güney Kore ile vardığı tüm anlaşmalara sadık kalmasını beklediğini belirtti. **'ORTAK BAYRAK ALTINDA YÜRÜYÜŞ ANLAŞMASI'** Ocak başında Kim Jong Un'un Güney Kore ile görüşme istekliliğini ifade etmesinin ardından iki tarafın heyetleri görüşmüştü. Görüşmede Güney'deki Pyeongchang kentinin evsahipliğinde 9-25 Şubat'ta düzenlenecek Kış Olimpiyatı'na Kuzey Kore'nin katılımı ele alınmıştı. Anlaşmaya göre iki Kore'nin Olimpiyat açılış töreninde Birleşik Kore Bayrağı altında birlikte yürümesinde mutabık kalınmıştı. Olimpiyat'ta yarışacak ortak kadın buz hokeyi takımı kurulması üzerinde de anlaşılmıştı. **ORTAK İDMANDA DOĞUM GÜNÜ KUTLAMASI** Güney Kore'deki Jincheon Ulusal Antreman Merkezi'nde Kuzey ve Güney'in kadın buz hokeyi takımları birlikte antreman yapıyor. Kuzey takımından bir sporcunun doğum gününü

neighbors and their allies.	Güney Koreli spor yetkilileri çiçek verip pasta hediye ederek hep birlikte kutladı. **'YERYÜZÜNDEN SİLERİZ'** Bu arada Güney Kore Savunma Bakanı Song Young-mo, Kim'in nükleer saldırı düzenleyeceğine inanmadığından söz ederken Kuzey Kore'yi tehdit etti. Singapur'da Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nde konuşan Song "ABD ya da Güney Kore'ye nükleer silahlarını yöneltmesi halinde Kuzey Kore kelimenin tam anlamıyla yeryüzünden silinir. Ben böyle bir şeyin olacağını sanmıyorum, biz sadece Kim'in propaganda stratejisine maruz kalıyoruz. Bize sadece Kuzey Kore'nin içişlerine karışmamamız için mesaj gönderiyor" dedi.

EK 6. YAŞAM ve SEYAHAT METİNLERİ

Ek 6a. Yaşam ve Seyahat Metin Örneği - I

Kaynak Metin	Hedef Metin
Sins of the Past: Himmler's Diary Unearthed in Russian Archives (VIDEO) Sputnik News – 04/08/2016 The diary of one of the most notorious Nazi war criminals, SS chief Heinrich Himmler, was recently discovered in the archives of Russian Defense Ministry. The document that was previously considered lost by many, offers historians a rare glimpse at the day-to-day life of one of the chief architects of the Nazi concentration camp system that claimed the lives of millions of innocent civilians during Hitler's reign. The SS chief was apparently a busy man as according to the already deciphered entries he conducted over 1,600 meetings with military and police officials, as well as high-ranking Nazi functionaries, over the course of 2.5 years. The document dispassionately chronicles how one of the most reviled people on Earth inspected gas chambers at death camps, dined and partied with SS officers, maintained contact with his wife and daughter, and visited his mistress. The researchers studying this document may have their work cut out for them as apparently many of its pages aren't arranged in chronological order. The diary is currently being studied by historians at the German Historical Institute Moscow, and is expected to be published next year.	**Yahudi soykırımının planlayıcısı Himmler'in kayıp ajandası bulundu** Sputnik News – 08/08/2016 Rusya Savunma Bakanlığı arşivlerinde Nazi Almanyası'nın en önde gelen adamlarından ve Yahudi soykırımının planlayıcısı olarak bilinen Heinrich Himmler'e ait ajanda bulundu. Himmler'e ait 1938, 1943 ve 1944 yıllarına dair bilgiler içeren ajanda Rusya Savunma Bakanlığı arşivlerinde ortaya çıktı. 6 milyon Yahudinin hayatını kaybetmesine neden olan soykırımın mimarlarından Himmler'in ajandasında üst düzey Nazi, askeri ve polis yetkilileriyle iki buçuk yıllık bir süreçte bin 600'ün üstünde toplantı gerçekleştirdiği görülüyor. Korkunç işkence, katliamlar, Himmler'in toplama kampı ziyaretleri ve birçok bilinmeyen detayın yer aldığı ajandanın, incelemelerin ardından gelecek yıl yayımlanması planlanıyor.Himmler, 23 Mayıs 1945'te intihar ederek hayatını kaybetmişti.

Ek 6b. Yaşam ve Seyahat Metin Örneği - II

Kaynak Metin	Hedef Metin
The refugee who fled civil war and became a multi-millionaire **By Andreane Williams - Business reporter, Montreal - 11 July 2016** **Daniele Henkel decided she had to flee Algeria because she felt her children were no longer safe.** "Islamists were starting to attack girls in the street," she says. "I had to think about my daughters, so I decided to move to Canada." This was back in 1990, and Algeria was about to descend into more than a decade of civil war between a secular government and various Islamist groups. Morocco-born Daniele was 34 at the time, and she and her Algerian husband lived a comfortable life with their four children. She worked as a political and economic adviser for the US consulate in the coastal city of Oran, while he was engineer. But they gave up everything, almost overnight, to seek asylum in Canada.The family arrived penniless in the city of Montreal in the middle of a bitterly cold Canadian winter, a snowstorm in full swing. "Before moving, the immigration department of Canada had told us that my husband and I would easily find work," says Daniele. "In reality, things turned out to be very different." While her husband Ahmad couldn't secure any work in his field, Daniele spent seven years scraping a living earning 75% less than she had done in Algeria. She did everything from working as a secretary, to selling lunchboxes, to trying her hand with an estate agents firm. Daniele says she felt "rejected and worthless", but her life was to transform again for the better in 1997 when she decided to start her own business selling health and beauty products. She says she wanted to be her own boss because she was "tired of being exploited". Her eponymous company has gone on to make her a multi-millionaire, and, today the 60-year-old is one of the best-known business leaders in the French-speaking Canadian province of Quebec. **'Screamed and cried'** Born to a Moroccan mother and a German father whom she never met, Daniele was raised in Algeria. At the age of 18 her mother forced her to have an arranged marriage with the best	**DERGİ - Kese satarak milyoner olan mülteci** **Andreane Williams - BBC Capital - 14 Temmuz 2016** **Daniele Henkel, çocuklarının artık güvende olmadığını düşünerek Cezayir'den ayrılma zamanının geldiğine karar vermişti.** "İslamcılar sokakta kızlara saldırıyordu. Kızlarımı düşünmem gerekiyordu. Bu yüzden Kanada'ya gitmeye karar vermiştim" diyor. Bu olay 1990'da yaşanıyordu; Cezayir, laik hükümet ile İslamcı gruplar arasında on yılı aşkın süren bir iç savaşa sürüklenmişti. Fas'ta doğmuş olan Daniele o zaman 34 yaşındaydı. Kocası ve dört çocuğuyla rahat bir yaşam sürüyordu. Kendisi Amerikan konsolosluğunda siyasi ve ekonomik danışman olarak çalışıyordu, kocası ise mühendisti. Ama kısa sürede mülteci olarak Kanada'ya gitmeye karar verdiler. Aile kış ortasında Montreal'a varmıştı. "Taşınmadan önce konsoloslukta bize çok rahat iş bulacağımız söylenmişti. Ama hiç de öyle olmadı" diyor Daniele. Kocası Ahmad kendi alanında iş bulamazken Daniele de yedi yıl boyunca sekreterlikten satıcılığa ve emlakçılığa kadar birçok alanda çalışarak kendi ülkesinde kazandığının dörtte birini ancak kazanmıştı. Fakat 1997'de sağlık ve güzellik ürünleri satmaya yönelik kendi işini kurunca hayatı değişmeye başladı. "Sömürülmekten bıktığı için" artık kendi işinin patronu olmak istiyordu. Bugün 60 yaşında olan Daniele multimilyoner bir şirketin başında ve Kanada'nın Fransızca konuşulan Quebec eyaletinde en çok tanınan isimler arasında yer alıyor. Daniele'nin annesi Faslı, babası ise hiç görmediği bir Alman. Cezayir'de büyümüş. 18 yaşındayken annesi onu ağabeyinin arkadaşıyla evlenmeye zorlamış. "Annem Ahmad ile evleneceğimi söylediğinde ağlayıp sızladım. Evlenmek istemiyor, ailemle kalmak istiyordumm. Ama iki hafta içinde evlendik" diyor. Zamanla kocasını sevdiğini söylüyor. "Mükemmel bir insandı. Cömert, zeki ve sevecen." Cezayir'de kendilerine bir düzen kurmuşlardı. Ta ki orayı terk etmek zorunda kalıncaya kadar.

friend of her older brother. "When my mother told me I had to marry Ahmad I screamed and cried. I was furious," says Daniele. "I didn't want to get married, but I wanted to stay close to my family, so I eventually agreed. I was married within two weeks." Although she hadn't wanted the relationship, Daniele says she soon learned to love her husband. "He was the perfect man. He was generous, smart and very loving." While he was a successful engineer, she quickly rose through the ranks at the US consulate after initially getting a low-grade job allocating visas. So the couple built a happy life together in Algeria, until they were forced to flee the country. In Canada, however, the marriage came under strain, which Daniele says was caused by Ahmad being unable to find work as an engineer. Ultimately they divorced, which she says made her feel "very guilty". With four children to feed this put extra pressure on Daniele for her business to succeed. Her idea was to create an exfoliating glove inspired by those used in Algerian and Moroccan bathhouses. Made of plant fibres (eucalyptus and spruce), the user would rub the glove over his or her wet skin to remove dead cells, and generally improve skin condition. Daniele thought it would be popular, but it took a bit of explaining in 1990s Canada. "There was nothing like it in Quebec [at the time]," she says. "When I would present my project, people would tell me: 'In Quebec we wear winter gloves, not exfoliating gloves.'" Undeterred, Daniele found a manufacturer, and started visiting beauty salons in Montreal to persuade them to try the glove, which she called "Renaissance". She says that she wouldn't stop for the day until she had sold at least 250 Canadian dollars worth ($190; £150). **'Black sheep'** The popularity of the glove (which today costs C$26) quickly grew, with sales to both salons and members of the public. "People liked my glove so much they started asking me for more products," says Daniele. "That is how I realised I had a clientele." Almost two decades later, Daniele's business has sold millions of the gloves, and expanded to	Fakat Kanada'da boşanmak zorunda kaldılar. Ahmad'ın kendi mesleğini yapamaması sorun yaratmıştı. Dört çocuğa bakmak zorunda kalması Daniele'yi başarılı olmak içindaha fazla çaba göstermeye itti. Cezayir ve Fas'ta hamamlarda kullanılan keseyi Kanada'yla tanıştırmak istiyordu. Okaliptus ve ladin gibi ağaçların liflerinden yapılan kesenin banyoda kullanılması ölü derinin atılmasını ve cildin daha sağlıklı hale gelmesini sağlıyordu. Fakat o sıralar Quebec'te böyle bir şey bilinmediği için kesenin mantığını ve kullanım şeklini açıklaması gerekmişti. Montreal'daki güzellik salonlarını tek tek dolaşıp keseyi kullanmaları için ikna ediyor, 200 dolarlık satış yapmadan gününü bitirmiyordu. Kısa sürede kese popüler hale gelmiş, satışları artmıştı. Sadece güzellik salonlarına değil tek tek müşterilere de satıyor, bir kez alan daha fazla kese istiyordu. Bugün Daniele'nin şirketi sadece milyonlarca kese değil diğer güzellik ve sağlık ürünlerini de satan kozmetik klinikleri ve laboratuvarlarla çalışan büyük bir işletme. Televizyonda bir programa katıldığı için artık herkes onu tanıyor. Bu deneyimlerinden iş dünyasının ne kadar erkek egemen olduğunu anlamış Daniele. "Ben bir tür sürüdeki kara koyundum, ama yerimi bileğimin hakkıyla kazandım" diyor. Dönüp geriye baktığında Daniele hayattan bir şey öğrendiğini söylüyor. "Her zaman seçeneğiniz var aslında. Sizin kontrolünüzde olmayan olaylar geliştiğinde bile, en azından onlara nasıl tepki göstereceğinizi siz belirleyebilirsiniz."

a health and beauty empire that includes a range of cosmetics, treatments for cellulite, burns, excess fat and acne, and a laboratory that develops tests to detect food intolerances. Daniele has also become a celebrity in Quebec after appearing in the first five series of In The Eye Of The Dragon, Quebec's French language version of entrepreneurship TV show Dragons' Den. The four other judges were always all men, and she says she sometimes felt they "were not always interested" in her views. However, Daniele made herself heard, winning her a lot of female fans. "The experience made me realise how much business is a boys' club," she says. "I was kind of the black sheep... but I took my rightful place." Canadian businessman Mitch Garber, who appeared with Daniele on the show, says she is a trailblazer. Mr Garber, who is the chief executive of casino and online gaming group Caesars Interactive Entertainment, says: "Daniele Henkel has done as much for the advancement of women entrepreneurs as anyone in Quebec, and for that she is credited and widely respected." Looking back on her often unconventional life so far, Daniele says it has taught her that you "always have a choice". "Even when things that you can't control happen, you can always choose how you react to them," she says.	

Ek 6c. Yaşam ve Seyahat Metin Örneği - III

Kaynak Metin	Hedef Metin
Six Telltale signs of a toxic boss **Uber has been plagued with scandals that led to CEO Travis Kalanick's forced resignation. Here's what you can learn from the fallout – and how to spot toxicity in your own workplace.** By Bryan Lufkin -21 June 2017 Uber has trailblazed the ride-sharing industry, spread to 662 cities worldwide and has made a billionaire out of founder Travis Kalanick. But all that Silicon Valley-style disruption – which has turned public transport on its head around the globe – hasn't safeguarded the company from immense turmoil. Because today, at the pressure of investors, Kalanick resigned as CEO. **Travis Kalanick stepped down as CEO after five major Uber investors demanded his immediate resignation (Credit: Alamy)** His dramatic departure follows months of scandals about sexual harassment, macho culture and the departure of senior executives, and is a snapshot of one of the most stunning CEO roller-coaster stories in modern business history. Unfortunately for the $70bn California company, its name has now become synonymous with many of the hallmarks of toxic work culture: HR fiascos, ignoring employee benefits, and an arrogant 'bro' culture that perpetuates sexism and reckless decision-making in the tech industry. But these scandals are far from limited to Uber. The red flags of toxic work culture are all too common across all industries. Here are some of the classic signs you should look out for – and what you should do if your company resembles a certain former start-up with a German-sounding name. • A boss who yells, bullies, or antagonises. This is different to 'tough love' or the rough personality of a 'no-nonsense' manager. A bully boss – one who manipulates and humiliates their staff – undermines stability and trust throughout the workplace. Before going over your boss's head, though, consult with your colleagues to see if they feel the same way – if the team is unified, there may be ways to solve the problem as a group. • A 'success at all costs' philosophy. If the	**DERGİ - İşyerinde kötü idarenin 6 belirtisi** Bryan Lufkin - BBC Capital - 27 Haziran 2017 **Ulaşım sektörünü büyük ölçüde etkileyen Uber, skandallarla sarsıldı, icra kurulu başkanı Travis Kalanick istifa etmek zorunda kaldı. Buradan çıkarılacak dersler ve işyerinde kötü yönetimi tespit etmenin yolları…** Uber taşımacılıkta yeni bir devir açtı; hızla 662 şehre yayıldı, kurucusu Travis Kalanick'i milyarder yaptı. Fakat Silikon Vadisi tarzı bu yükseliş dünyada kamu taşımacılığını alt üst etse de şirketi büyük bir karışıklığın içine düşmekten kurtaramadı. Zira yatırımcıların baskısı üzerine Kalanick geçen hafta istifa etti. Ancak bu güne birden gelinmedi. Cinsel taciz, maço kültürü ve kıdemli yöneticilerin ayrılması gibi olaylar aylar boyunca devam ediyordu. Kalanick'in istifası ise modern iş dünyası tarihinin en çarpıcı iniş çıkış hikayelerini barındırıyor. 70 milyar dolar değerindeki California merkezli şirket bugün kötü bir çalışma kültürü ile eşanlamlı hale geldi. İnsan kaynaklarının fiyaskoları, çalışanlara yönelik primlerin ödenmemesi, küstah bir 'maço' kültürü, cinsiyetçilik ve teknoloji sektöründe pervasız karar alma mekanizmaları ile kötü ün sahibi oldu. Fakat bu sorunlar sadece Uber ile sınırlı değil, birçok sektörde farklı ölçülerde ortaya çıkabiliyor. Peki sizin işyerinizde bu tür uygulamalar var mı? Bunların klasik belirtileri nelerdir? **Bağıran, baskı kuran, çatışma yaratan bir patron** Bu durum 'sert' patron ya da 'saçmalıkları sevmeyen' menajer kişiliğinden farklıdır. Çalışanları manipüle eden ve küçük düşüren bir patron, tüm işyerinde istikrarı ve güveni sarsar. Ama bu konuda onu uyarmadan önce, diğer iş arkadaşlarınızın da benzer izlenimlere sahip olmadıklarını kontrol edin; ekip birlik halindeyse sorunu grup halinde çözme olanağı olabilir. **'Ne pahasına olursa olsun başarı' anlayışı** Patronun idare tarzı Kalanick'inki gibi her yola başvurmayı içeriyorsa dikkatli olmak gerekir. Bu yöntem başlangıçta büyük başarı getirebilse de sonrasında hızlı ve büyük çöküşlere de neden

boss's management style is no-holds-barred – as Kalanick's was – be wary. While a slash-and-burn method may lead to meteoric results – as it did with Uber – it can lead to rapid, Icarus-like fall, too. Better to get out quick before the plunge.

- Unfair treatment of workers. Nothing cultivates a toxic work environment more than withholding basic employee rights. Uber faced multiple legal blowbacks following claims that it failed to give its drivers minimum wage or paid holiday.
- Your boss is a control freak. Or worse, he or she pushes out other top executives at your company, as was the case with Dov Charney, former CEO of American Apparel. "Entrepreneurs who never give up any control, or fail to bring in professional managers, tend to blow up at some point," Sydney Finkelstein wrote. "Hubris never wins."
- Absent management. If your manager barely interacts with you – or isn't even in the office a lot to begin with – this will definitely be a roadblock to your success. JC Penney CEO Ron Johnson "barely tried to connect with rank-and-file employees, who found his regular video broadcasts more self-promotional than motivational (for instance, Ron Johnson's 50th day at JC Penney), especially when they were taped at his Palo Alto home."
- Bad press. If your company is high-profile enough to be covered in the news during its more challenging moments, ask yourself: How much are you willing to stick by the bad decisions being made? How much do you believe in the company's mission? How long can you explain away bad management and constant turmoil? The answer, in many cases, is probably not very long.

When push comes to shove, though, there are only so many tips you can employ or stress you can endure. Remember, life's too short to endure a toxic workplace – if your company isn't a happy place to work, it may be time to start looking for one that is.

olabilir. Çöküş öncesi ayrılmak en mantıklısı olabilir.

Çalışanlara adaletsiz davranmak

Temel hakları işçilerden esirgemek işyerinde sorunlu bir ortam yaratmanın en kolay yoludur. İşçilerine asgari ücret ve ücretli tatil hakkı vermeyi reddettiği için Uber hakkında çok sayıda dava açıldı ve mahkemede kaybetti.

Her şey benim kontrolümde olsun

Bundan daha kötü olanı patronun diğer üst düzey yöneticileri devre dışı bırakmasıdır. Oysa uzmanlar başkalarına hiç yetki vermeyen veya profesyonel menajer istihdam etmeyen girişimcilerin, işletmelerini bir noktada yıkıma götüreceğini söylüyor.

Varlığını hissettirmeyen idare

Müdürünüz sizinle hiç etkileşime girmiyor veya ofise hiç uğramıyorsa bu sizin başarınıza da engel olacaktır. Altlarıyla ilişki kurmayan, kendi reklamlarını yapmayı seven idareciler işyerini de başarısızlığa sürükler.

Olumsuz haberler

Çalıştığınız yer sorunlarıyla medyada yer alacak kadar büyük bir işletme ise kötü karar alan bir mekanizma ile ne kadar eşleştirilmek isteyeceğinizi sorun kendinize. Kötü idare ve sürekli karışıklık içinde olan bir işyeriyle ilgili ne kadar açıklama yapabilirsiniz?

Eğer çalıştığınız yerde mutlu değilseniz, strese maruz kalıyorsanız yeni bir işe bakmanın zamanı gelmiş demektir.

- Bu makalenin İngilizce aslını BBC Capital sayfasında okuyabilirsiniz.

Ek 6d. Yaşam ve Seyahat Metin Örneği - IV

Kaynak Metin	Hedef Metin
Why so many people overspend on their holidays **There are a host of subconscious reasons that make people spend more on their travels, and it's difficult to keep them in check, writes Alina Dizik.** By Alina Dizik - 19 September 2017 Esta Shah always plans a fun activity for the day following her holiday. It's not a coping strategy to combat the back-to-work blues – rather, it's a budgeting trick she says prevents her from wild overspending. Knowing the fun will continue when you get back "keeps you from spending on [unnecessary] things during the last days of vacation to keep the fun going," says Shah, a marketing professor at the University of Cincinnati. Continuing the fun post-holiday keeps her from chasing happiness while on holiday because she knows it's awaiting her back home. Ultimately, it allows her to spend more wisely during the days she's travelling rather than splurging on items she doesn't need just before she flies home. **Collective blindspot** Many people return from holidays to higher-than-expected credit card bills. In the US, the overspend can represent a serious chunk of household income: 74% of Americans admitted falling into debt of more than $1,100 after returning from a holiday, according to a 2017 survey by personal finance website Learnvest. In the UK, many travellers spend an average of £532 ($718) per person even before they've left the country – on anything from duty-free shopping to trip-related clothing, according to research from the Association of British Travel Agents. "I have worked with a lot of people who have no problems in their financial life – except on vacation," says Brad Klontz, a psychologist and financial adviser in Hawaii who works with clients on spending. **Hard cash** So why do people lose control of their spending when travelling? There are a host of subconscious reasons behind spending more on holiday and it's difficult to keep them in check, says Klaus Wertenbroch,	**DERGİ - Tatilde neden çok harcarız?** Alina Dizik - BBC Capital - 25 Eylül 2017 **İnsanları , tatilde daha fazla para harcamaya iten bilinçaltı nedenler var. Bunları kontrol altında tutmak her zaman kolay olmayabiliyor.** Cincinnati Üniversitesi'nde pazarlama profesörü Esta Shah'a göre, tatilde planladığımızdan daha fazla para harcamayı bütçe yöntemiyle önleyebiliriz. Tatilden dönüldüğünde de eğlencenin devam edeceğini bilmek kişiyi gereksiz harcamalardan korur. **Kolektif kör noktamız** Tatilden döndüğünde çoğu insanı, beklediğinden daha yüklü kredi kartı faturaları bekler. 2017'de yapılan bir araştırmaya göre, Amerikalıların yüzde 74'ü tatilden döndüğünde 1100 dolardan fazla borç ödemek durumunda kalıyor. İngiltere'de ise daha tatile çıkmadan önce kişi başına 700 doları aşkın bir harcama yapılmış oluyor. Hawaii'de mali danışmanlık yapan psikolog Brad Klontz, çoğu insanın mali yaşamını planlamada sorun yaşamadığını, ama bunun tatilde geçerli olmadığını söylüyor. **Bilinçaltı nedenler** Peki insanlar seyahat ederken neden harcamaları üzerindeki kontrolü yitiriyor? INSEAD işletme fakültesinin Singapur kampüsünde pazarlama profesörü Kalus Wertenbroch bunun ardında bilinçaltı nedenlerin yattığına inanıyor. Öncelikle para birimindeki farklılıklar kişiyi harcayacak daha fazla parası olduğu yanılgısına itebilir. **Gevşek bütçe** Ayrıca seyahate çıkanlar, harcayacaklarından daha az ya da fazla para ayırarak gerçekçi olmayan, her yöne çekilebilecek bütçeler oluşturur. Bu durum harcama eğilimini güçlendirir. Shah'a göre bunun nedeni, harcamalarımızı sıkı sıkıya bir bütçeye bağlı olarak değil, o anki duruma göre gerekçelendirebilecek şekilde yapma eğilimi göstermemizdir. **Farklı para birimi insanı daha fazla harcamaya itebilir.**

marketing professor at INSEAD business school's Singapore campus.

For one, currency differences can trick you into feeling you have more money to spend when abroad, says Wertenbroch.

A 2007 paper he co-authored found that that the nominal (face) value of money affects how people perceive its real value: if you're in a country where the face value of the foreign currency is a fraction of your home currency, you're likely to spend more.

For example, if you're travelling from Canada to Indonesia, your one Canadian dollar is worth roughly 10,800 rupiah. You're more likely to overspend with a wallet stuffed with high-denomination bills, Wertenbroch says, because doing currency conversions on the fly is mentally taxing – you're more likely to make a biased evaluation in favor of the face value, rather than the real value, of the price posted in the foreign currency.

'Malleable mental accounting'

Travellers can be susceptible to setting unrealistic budgets that are either too low or too high because of so-called "malleable mental accounting," which increases the tendency to spend, points out Shah. That's because we are likely to justify our spending based on present circumstances rather than sticking to a strict budget to control spending.

For example, if you budgeted spending only $100 per day on holiday, you can spend another $30 on food by categorising food as an everyday purchase rather than strictly holiday spending. As a result, people justify that they can actually spend an extra $30 on food without recognising that they are already spending more than they do back home. "Your budgets are not as good as you think they are – things fall apart based on your motivations," she says.

And conservative budgets don't always work either, adds Shah. For example, setting aside $1,000 for a weeklong trip, realising you've allocated too much money to spend and still had $500 left over on the last day, makes it easier to splurge on the day prior to flying home, according to Shah's research. "When you put together those rounded figures [via a budget], that creates a 'licensing' effect," which provides a mental excuse to spend more money, she explains. Feeling pressed for time in a now-or-never type of situation can also influence your spending, says Deepak Chhabra, an associate professor at Arizona State University who specialises in tourism.

"Bütçeniz sandığınız kadar iyi planlanmamıştır, motivasyonlarınıza bağlı olarak sapmalar olur" diyor Shah. Örneğin plana göre günde 100 dolar harcamamız gerekiyorsa, yeme-içmeyi ayrı bir kategori olarak görüp 30 dolar ekstra harcama yapmayı gerekçelendirebiliriz.

Kısa vadeli düşünme

Az harcama yapmış olmak da her zaman işe yaramayabilir. Örneğin, bir haftalık bir tatil için 1000 dolar ayrılmışsa ve tatil biterken hala 500 dolar kalmış olduğu görüldüğünde, dönüş öncesinde kendimize bahane yaratıp daha fazla harcamamız mümkündür.

Arizona Üniversitesi'nde turizm uzmanı Deepak Chhabra ise zaman baskısının da 'ya şimdi ya da hiç' duygusu yaratarak harcamaları etkileyebileceğini söylüyor.

"Bu durumda hayata kısa vadeli bir perspektiften bakıp kendinizi kaptırabilirsiniz."

Ülkeye göre değişiyor

Ayrıca tatilde yapılan harcamalar da ülkeden ülkeye değişiyor. Seyahat sitesi Expedia tarafından 2016'da yapılan bir araştırmada Amerikan, Japon ve Güney Korelilerin Avrupalılara oranla izinlerini bir defada kullanma ihtimalinin daha düşük olduğu görüldü.

Chhabra, yıllık tatili daha az olanların daha fazla harcama yapmaya meyilli olabileceğini söylüyor.

Arkadaş baskısı

Arkadaşların tatillerini sosyal medyadan izlemenin ise kişide bir tür fırsatı kaçırma korkusu yaratıp özellikle genç tatilcilerin daha fazla harcamasına neden olabilir. Zira bu kuşak diğerlerine göre yeni şeyleri deneyimlemeye daha fazla önem veriyor.

Başkalarını tatilde para harcarken görmek reklamlardan daha etkili oluyor ve geride kalmamak için kişileri daha fazla harcamaya itebiliyor.

Ne yapmalı?

Harcama planınıza göre bir bütçe hazırlamak yerine, tatili de gündelik hayatınıza göre düşünmeyi öneriyor uzmanlar.

Yabancı bir ülkeye gidiyorsanız o ülkenin para birimini tanıyıp, alacağınız şeylerin tutarını seyahat öncesinde öğrenmeye çalışın.

Ulaşım, yemek ve eğlence masrafları ile ilgili bilgi topladığınızda seyahatiniz sırasında fiyatlar size daha aşina gelecektir. Harcama bütçenizi haftalık değil, günlük olarak belirleyin. Böylece ipin ucunu kaçırmak daha zor olur.

Whether it's finding a one-of-a-kind holiday souvenir or splurging on dinner, "you are viewing life from a short-term perspective and can get carried away," says Chhabra. Where you're from can affect how much time you have to spend on holiday – a 2016 study by travel site Expedia found those from the US, Japan and South Korea are less likely to use all their holiday leave than Europeans. Chhabra thinks those with less time per year for holidays could be more eager to take the plunge when it comes to spending. Viewing friends' trips via social media can inspire a sort of FOMO (fear of missing out) that can influence especially younger travellers to overspend because they tend to value experiences more than other generations, says Chhabra. The pull of seeing acquaintances spend money on travel can often be a more powerful motivator to spend more while travelling than seeing an advertisement, she says. "You want to be on par with what [others] are doing," she says. So what should you do? Rather than creating a budget based on what you're planning to spend, treat your holiday like you would daily life, recommends Shah. Get acquainted with the currency and how much items cost prior to the trip. Reading about transport, food and entertainment costs can make prices seem more familiar once you're actually on the trip. Set up a daily – rather than a weekly – budget based on your research of how much you expect to pay for food, transport, activities and anything else you plan to purchase while traveling so it's easier to track. Finally, attempt to pay for the holiday within a short period of time; incurring flight and lodging expenses over a few months makes it easy to lose track of how much you'll spend on each portion, adds Shah.	Son olarak da tatil harcamalarınızı kredi kartına borçlanarak yapıyorsanız bunun geri ödemesi için önünüze kısa süreli bir hedef koyun. İş uzadıkça hesap takibi zorlaşır. • Bu haberin İngilizce aslını BBC Capital sayfasında okuyabilirsiniz.

Ek 6e. Yaşam ve Seyahat Metin Örneği - V

Kaynak Metin	Hedef Metin
The last troglodytes of Iran By Amanda Proença Santos & Rodolfo Contreras - 30 May 2017 **These ancient underground dwellings provide shelter for villagers – and their livestock – during Maymand's biting winters.** An ancient cave village Iran's ancient village of Maymand, located around 900km south of the capital Tehran, is littered with troglodytic dwellings – cavernous, underground homes carved out of soft rock. Stone engravings found at the site are estimated to be more than 10,000 years old. A **Unesco World Heritage Site**, Maymand is said to have been inhabited continuously for more than 2,000 years, which makes it one of Iran's oldest surviving villages. (Credit: Rodolfo Contreras) Seasonal housing Tucked away in a valley within the arid mountains of central Iran, Maymand experiences extremely hot summers and severely cold winters. To adapt to these harsh conditions, villagers switch homes according to the season. In the summer and early autumn, they live in homes with grass thatch roofs which help protect them from the oppressive heat. When temperatures plummet and bone-chilling winds sweep the valley, Maymand residents move underground. (Credit: Rodolfo Contreras) Winter caves Of the 400 caves built more than 10,000 years ago, 90 remain intact. These cave homes can contain up to seven rooms, each about 2m tall and 20m squared, although size varies from cave to cave. (Credit: Rodolfo Contreras) Modern living Residents have updated the caves to suit their lifestyle: they have electricity, which allows for refrigeration, and even televisions. However, there is no running water, and ventilation is minimal. The dark film that covers some of the walls is a result of the soot from the fires used to cook or heat the rooms. (Credit: Rodolfo Contreras) Remnants of an ancient past The village once followed the ancient mystical religion of **Zoroastrianism**, which prospered	**DERGİ - İran'ın son mağara insanları** Amanda Proença Santos& Rodolfo Contreras, BBC Travel 7 Haziran 2017 **İran'da binlerce yıl öncesine ait mağaralar, zorlu kış aylarında köylülere ve hayvanlarına barınma olanağı sağlıyor.** Maymand, İran'ın başkenti Tahran'ın 900 km güneyinde eski bir köy. Kayalara oyulmuş çok sayıda mağarayla dolu. Bu mağaraların 10 bin yıl öncesinden kalma olduğu tahmin ediliyor. Maymand UNESCO'nun Dünya Mirası listesinde yer alıyor ve 2000 yıldır aralıksız yerleşimle İran'ın en eski köylerinden biri olarak görülüyor. Mevsime göre ev İran'ın orta kısımlarında dağlar arasındaki bir vadide yer alan Maymand'da yazlar aşırı sıcak, kışlar ise aşırı soğuk. Köylüler bu nedenle mevsime göre yer değiştiriyor. Yazları aşırı sıcaktan korunmak için çatıları otla kaplı evlerde oturuyorlar. Sonbaharda havalar soğumaya başlayıp dondurucu rüzgarlar estiğinde ise köylüler yer altına çekiliyor. **Kışlık mağaralar** 10 bin yıl öncesine ait 400 mağaranın 90'ı hala içinde yaşanır durumda. Bu mağara evlerde oda sayısı yediye kadar çıkabiliyor. Her biri yaklaşık 20 metrekare genişlikte olan bu odalarda tavan yüksekliği iki metreyi buluyor. **Modern yaşam** Mağaralar modern yaşamın araçlarından mahrum değil. Elektrik çekilmiş olduğu için buzdolabı, hatta televizyon bile var. Ama su döşenmiş değil, ayrıca havalandırma sorunu var. Yemek pişirmek ve ısınmak için yakılan ateş duvarlarda is izleri bırakıyor. **Eskiden arta kalan** Köyde bir zamanlar **Zerdüştlük dini** yaygınmış. Bir zamanlar tapınak olarak kullanılan, bugün müze işlevi gören bir mağarada bunun izlerini görmek mümkün. 7. yüzyıldan itibaren İslam hâkim olmaya başlamış. Bugün dünyanın az sayıdaki mağara camilerinden biri burada bulunuyor. **Göçer çobanlar** Köylülerin çoğu hayvancılıkla uğraşıyor. Yazları dağlardaki otlaklarda besledikleri hayvanları

under Persian rule. Vestiges of Maymand's spiritual past remain, like the Kicheh Dobandi, a cave that is said to have once been a temple (and is now a small museum). In the 7th Century, Islam overtook Zoroastrianism as the primary religion in Maymand, and today, the caves are home to one of the few cave mosques in the world (pictured). (Credit: Rodolfo Contreras) Nomadic shepherds The majority of the villagers are agro-pastoralists, raising cattle on mountain pastures and bringing the animals with them when they migrate to the caves, which feature underground stables. Residents also collect medicinal plants, which they claim help them achieve good health and long lives. (Credit: Rodolfo Contreras) A disappearing lifestyle Today, fewer people are choosing to live in the caves, instead moving to neighbouring towns in the winter and returning in the summer. Only an estimated 150 people populate the village throughout the year. (Credit: Rodolfo Contreras) Preserving a legacy The dwindling year-round population poses a threat to the survival of Maymand's unique lifestyle. In 2001, the **Iranian Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism Organization** has worked to raise awareness of Maymand. Since then, the village has received more visitors; today Maymand even has caves where tourists can stay the night to experience a way of life that has persisted for millennia. (Credit: Rodolfo Contreras)	kışın kendileriyle birlikte mağaralara taşıyor ve yer altına oyulmuş ahırlara yerleştiriyorlar. Köylüler ayrıca sağlıklı ve uzun yaşamalarını sağladıklarına inandıkları şifalı bitkileri de topluyor. Yok olan bir yaşam tarzı Bugün çok daha az insan mağaralarda yaşamayı tercih ediyor ve kışları kasabaya taşınıyor. Yıl boyunca köyde kalanların toplam sayısı ancak 150'yi buluyor. Bir mirası korumak Bu sayının giderek azalması Maymand'daki yaşam tarzının korunmasına tehdit teşkil ediyor. 2001'de İran Kültür Mirası, Elişleri ve Turizm Kurumu Maymand ile ilgili farkındalık yaratmak için çalışmalar başlattı. Ondan beri köye daha fazla ziyaretçi geliyor. Hatta geceyi bir mağarada geçirip binlerce yıllık bir geleneği doğrudan tecrübe etme olanağı bile sağlanıyor.

Ek 6f. Yaşam ve Seyahat Metin Örneği - VI

Kaynak Metin	Hedef Metin
Descendants of Nazi victims seek German passports post-Brexit	**İngiliz Yahudileri Brexit sonrası Almanya vatandaşlığı peşinde**
By Euronews - last updated: 17/10/2016	Euronews-Son güncellenen: 17/10/2016
The knock-on effect of Brexit has taken a turn in what would have been an unthinkable direction 80 years ago. Hundreds of Britons – many Jewish – have inquired about obtaining a German passport, according to the embassy in London. At least 100 have progressed into formal applications and that figure is expected to rise, officials say.	Londra'daki Almanya Büyükelçiliği, Naziler tarafından Alman vatandaşlığı elinden alınan ve İngiltere'ye giden yüzlerce Yahudi'nin, Brexit sonrası Alman vatandaşlığına geçmek için başvuru yaptığını duyurdu.
A German legal provision known as Article 116 means several thousand British former victims of the Nazi era and their descendants are eligible to apply for German citizenship. The embassy says it usually receives approximately 20 such applications per year.	İşte onlardan biri Thomas Harding, İngiltere'nin AB'den tamamen ayrılmasıyla, ailesinin diğer birlik ülkelerinde kolayca çalışmasının zorlaşacağını söylüyor:
Author Thomas Harding is in the process of applying for the restoration of a German passport.	"Brexit sonrası ülkedeki kayıpların büyük olacağını fark ettim. Benim ve ailemin diğer 27 birlik ülkesinde yaşaması da çalışması da zorlaşacak. Aynı zamanda İngiliz pasaportumdan vazgeçmez zorunda kalmayacağım. Almanya'da yaşamak zorunda da değilim. Dolayısıyla, bu durum benim için İngiltere'ye gül güle demekten ziyade Avrupa'ya merhaba demek olacak"
"Following Brexit, I realised that there was going to be a very real loss. It was likely that me and my family would be unable to live and work in 27 countries in Europe and given the fact that I didn't have to give up my British passport, I didn't have to live in Germany by necessity or learn German, show I could speak German, it didn't seem like there was anything to lose and so for me, it was much less about saying goodbye to Britain than saying hello to Europe," he said.	Alman vatandaşlığına geçmek için başvuru yapan kişi sayısının 500'e yakın olduğu belirtilirken, bu sayının daha da artması bekleniyor. Başvuru yapan bir diğer kişi ise belgesel yapımcısı Ben Lewis:
Documentary-maker Ben Lewis said he wanted it to be known that he was against a UK exit from the EU.	"Benim Alman vatandaşlığını istemem içim birçok neden var. İlk önce çocuklarımın da benim gibi Avrupa topraklarında yaşamasını ve bunun avantajlarını elde etmesini istiyorum. Ben hayatım boyunca Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde çalıştım. Ayrıca Berin'i çok seviyorum. Belki ileride orada yaşamayı bile düşünebilirim. Neden olmasın."
"I have many motivations for wanting to get German citizenship. I am thinking a lot about my child, I want him to have the same advantages in life that I had, you know, to be able to play on a European field. I've worked all over Europe inmy life. I love Berlin – I could imagine living there. Perhaps that would happen in the future. And I just want to take a firm stance, a documented stance, something etched in acid on stone, that I object to Brexit," he said.	Almanya Temel Kanunu'nun 116. maddesi uyarınca, Nazi döneminde vatandaşlıkları elinden alınan Yahudiler kimliklerini yeniden alma hakkına sahip. Kural bu kişilerin torunları için de geçerli.
The Association of Jewish Refugees (AJR) estimates some 70,000 people fled to Britain because of Nazi oppression. Of those, around 5,000 are thought to still be alive.	

ÖZGEÇMİŞ

EĞİTİM	
Doktora 2013 – 2018	Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/Batı Dilleri ve Edebiyatı/Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim
Yüksek Lisans 2010 – 2013	Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/Batı Dilleri ve Edebiyatı/İngiliz Dili ve Edebiyatı
Lisans 2003 – 2007	Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi/İngiliz Dili ve Eğitimi

GÖREVLER	
Okutman 2010 – 2015	Siirt Üniversitesi Rektörlük
Okutman 2015 – devam ediyor	Siirt Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu/Mütercim Tercümanlık Bölümü

ÜNİVERSİTE DIŞI DENEYİM	
Öğretmen 2009 – 2010	Milli Eğitim Bakanlığı İngilizce Öğrtmenliği (Kamu ve Özel Eğitim Merkezleri)
Dil Asistanı	Lucca Sicula Municipality İngilizce Öğretmenliği (Sicilya, İtalya)

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİLERDE YAYIMLANAN MAKALELER
1. Eriş Emrah, Yaşar Tahir. Back to the future: An Intertextual Investigation of Camus' The Myth of Sisyphus. Journal of Strategic Research in Social Science, 3(2) (Yayın No: 3602158)
2. Eriş Emrah, Ulağlı Serhat. JOURNALISTIC TRANSLATIONS OF CULTURAL ELEMENTS AND POSSIBLE DISCREPANCIES. ASOS Journal (The Journal of Academic Social Science) (55), 34-42. (Yayın No: 3612270)

ULUSLARARASI BİLİMSEL TOPLANTILARDA SUNULAN VE BİLDİRİ KİTAPLARINDA (PROCEEDINGS) BASILAN BİLDİRİLER

1. Eriş Emrah, Yaşar Tahir (2017). BACK TO THE FUTURE: AN INTERTEXTUAL INVESTIGATION OF CAMUS' THE MYTH OF SISYPHUS. Icosresse (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:3598571)

2. Emrah ERİŞ, Serhat ULAĞLI, 2017. Recontextualization in News Titles: A Multıilingual Study. Icosresse Sözlü Sunum.

VERİLEN DERSLER

Derece	Yıl	Ders	Haftalık Ders Saati
Önlisans	2017-2018	Temel İngilizce	10
Lisans	2017-2018	Temel İngilizce	10
Lisans	2017-2018	Ticari Metinler Çevirisi	2
Lisans	2017-2018	İtalyanca	3
Önlisans	2016-2017	İtalyanca	3
Önlisans	2016-2017	Mesleki Yabancı Dil	6
Önlisans	2016-2017	Temel İngilizce	10
Önlisans	2016-2017	Okuma – Yazma	10
Önlisans	2015-2016	Okuma – Yazma	5